

IZVJEŠĆE

O STANJU U PROSTORU GRADA ZAGREBA

2008.–2012.

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE GRADA ZAGREBA

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE GRADA ZAGREBA

IZVJEŠĆE
O STANJU U PROSTORU GRADA ZAGREBA
2008. - 2012.

srpanj 2013.

Izrađivač: **Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba**

Ravnatelj Zavoda: **Ivica Fanjek, dipl.ing.arh.**

Voditelj izrade: **Boris Gregurić, dipl.ing.arh.**

Stručni tim: **Mirela Bokulić Zubac, Maja Bubrić, Martina Čavlović, Damir Ćuk, Ivica Fanjek, Niko Gamulin, Boris Gregurić, Kristina Kiš Bonačić, Ivan Lončarić, Dubravka-Petra Lubin, Jasna Magdić, Višnja Marinković, Nives Mornar, Jasmina Doko, Stjepan Nikolić, Larisa Nukić, Ana Marija Rajčić, Lidiya Sekol, Jasmina Sirovec-Vanić, Sabina Šabanović, Sanja Šerbetić-Tunjić, Dubravko Širola, Ivana Vojnić Rogić, Dubravka Žic**

I. POLAZIŠTA

I.1. Osnova i ciljevi izrade Izješća	6
I.2. Zakonodavno–institucionalni okvir	6
I.3. Osnovna prostorna obilježja Grada Zagreba	9
I.3.1. Prirodna i geografska obilježja	9
I.3.2. Upravno–teritorijalna podjela	11
I.3.3. Stanovništvo	11
I.3.4. Socijalno–gospodarska struktura	26
I.4. Grad Zagreb u okviru prostornog uređenja Države	29

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA RAZVOJA U PROSTORU

II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Grada Zagreba	31
II.1.1. Struktura korištenja zemljišta	31
II.1.2. Stvarno korištenje zemljišta	31
II.1.3. Planska namjena površina	32
II.2. Sustav naselja	34
II.2.1. Obilježja sustava naselja	34
II.2.2. Sustav središnjih naselja	35
II.2.3. Prostor za razvoj naselja	36
II.2.4. Ruralni razvoj	40
II.2.5. Društvena suprastruktura	42
II.2.6. Javni prometni i komunalni sustavi	51
II.2.7. Područja od posebnog interesa	57
II.3. Gospodarske djelatnosti	60
II.3.1. Poljoprivreda	61
II.3.2. Šumarstvo	62
II.3.3. Lovstvo	62
II.3.4. Vodnogospodarski sustavi	63
II.3.5. Iskorištavanje mineralnih sirovina	64

II.3.6. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt	67
II.3.7. Turizam	68
II.4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Grad Zagreb	69
II.4.1. Prometna infrastruktura	69
II.4.2. Energetski sustavi	76
II.4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda	81
II.4.4. Gospodarenje otpadom	82
II.5. Zaštita i korištenje posebnih vrijednosti prostora	86
II.5.1. Zaštićeni dijelovi prirode	86
II.5.2. Zaštita i očuvanje okoliša	89
II.5.3. Zaštita krajobraznih vrijednosti	93
II.5.4. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	93
II.6. Obvezni prostorni pokazatelji	95
III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	
III.1. Izrada dokumenata prostornog uređenja	98
III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja za područje Grada Zagreba	98
III.1.2. Dokumenti prostornog uređenja državne razine	99
III.1.3. Dokumenti prostornog uređenja regionalne razine	100
III.1.4. Dokumenti prostornog uređenja lokalne razine	102
III.2. Provedba dokumenata prostornog uređenja	116
III.2.1. Provedbeni akti prostornog uređenja	116
III.2.2. Nadzor dokumenata prostornog uređenja	117
III.2.3. Praćenje stanja u prostoru	118
III.3. Dokumenti prostornoga uređenja u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente od važnosti za županiju, odnosno Grad Zagreb	120
III.3.1. Usklađenost s dokumentacijom državne razine	120
III.3.2. Usklađenost s dokumentacijom razine Grada Zagreba	122

III.4. Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izješća o stanju u prostoru županije, odnosno Grada Zagreba	123
III.4.1. Potrebe i polazišta određeni prethodnim Izješćem o stanju u prostoru	123
III.4.2. Zadaci i mjere za realizaciju zadanih ciljeva	123
III.4.3. Pregled realiziranih tema	124
 IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI	
IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Zagreba obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove	127
IV.1.1. Okolnosti	128
IV.1.2. Izazovi	133
IV.1.3. Potrebe i mogućnosti	134
IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Grada Zagreba	137
IV.2.1. Regionalni pristup izradi dokumenata prostornog uređenja	137
IV.2.2. Potreba izrade novog, odnosno izmjena i dopuna važećeg PPGZ-a	137
IV.2.3. Druga prostorno-planska dokumentacija	138
IV.2.4. Drugi dokumenti, programi i studije	138
IV.3. Prijedlog aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru	139
IV.3.1. Regionalni pristup u planiranju održivog razvoja prostora	139
IV.3.2. Zaštita okoliša	139
IV.3.3. Gospodarenje otpadom	139
IV.3.4. Sanacija i uređenje prostora	139
IV.3.5. Zaštita prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti	140
IV.3.6. Mreža društvene suprastrukture	140
IV.3.7. Gradski promet	140
IV.3.8. Infrastrukturna mreža	141
IV.3.9. Ostale aktivnosti	141
 V. IZVORI PODATAKA	142

I. POLAZIŠTA

I.1. OSNOVA I CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA

Prikaz stvarnog stanja u prostoru od vitalnog je značaja za gospodarenje prostorom kao osnovicom fizičke egzistencije Grada Zagreba i njegovim temeljnim resursom. Osnovni dokument praćenja prostornog razvoja Grada je Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba.

Cilj izrade Izvješća jest predložiti cjelovitu sliku stanja u prostoru i mogućih pravaca razvoja. U Izvješću se daje analiza postojećeg stanja i razvojnih trendova, iznose se problemi u prostoru, i ukazuje se na mogućnosti usmjerenja prostornog razvoja Grada u cjelini i po pojedinim aspektima, temeljem čega se iznose prijedlozi i daju preporuke za postupanje u narednom razdoblju.

I.2. ZAKONODAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR

Izrada i donošenje izvješća o stanju u prostoru regulirana je Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12). Člankom 38. navedenog zakona, obveza izrade izvješća o stanju u prostoru Grada Zagreba u nadležnosti je Zavoda za prostorno uređenje Grada Zagreba, dok odredbe članka 47. obvezuju predstavničko tijelo - Gradsku skupštinu Grada Zagreba - na razmatranje navedenog izvješća.

Obvezu izrade periodičnih izvješća o stanju u prostoru uveo je 1994. godine Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99 – Uredba o izmjeni Zakona o prostornom uređenju, 61/00, 32/02 i 100/04). Navedeni je zakon propisivao izradu dvogodišnjeg izvješća o stanju u prostoru i donošenja programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Novi Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12) stupio je na snagu 1. listopada 2007. Kao jedan od temeljnih ciljeva nove regulative zakonodavac je istaknuo „uspostavu prostornog uređenja s preciznim utvrđivanjem načina dostavljanja podataka i registrima koji će osiguravati pouzdane i pravodobne podatke i informacije na temelju kojih će biti moguće redovito izvješćivanje o stanju u prostoru“. Zakonom je izmijenjen institucionalni i sadržajni okvir Izvješća o stanju u prostoru. Uvedeni su prostorni pokazatelji u cilju mjerljivosti i usporedbenosti rezultata, a Program mjera postao je sastavnim dijelom Izvješća. Sadržajna struktura Izvješća i prostorni pokazatelji konačno su definirani u listopadu, odnosno prosincu 2010., Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 114/10, 141/10).

Radi uočenih problema u izradi izvješća o stanju u prostoru na svim razinama, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja izradilo je ljeti 2012. novi Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru, kojim je izmijenjen oblik Izvješća. Pravilnik je stupio na snagu u studenom 2012. (NN 117/12).

Pravilnik navodi da Izvješće sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja, provedbe i trendova razvoja u prostoru, analizu provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih dokumenata i prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnim preporukama za naredno razdoblje.

Polazišta obuhvaćaju pregled osnova i ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za razdoblje za koje se Izvješće izrađuje, te osnovna prostorna obilježja Republike Hrvatske, županije, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina.

Analiza i ocjena stanja obuhvaća prikaz ostvarenja osnovnih prostorno-planskih ciljeva, usmjerenja i određenja koja su sadržana u Strategiji i Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske, dokumentima prostornoga uređenja županija, Grada Zagreba, velikih

gradova, gradova i općina, te ukazuje na trendove i usklađenost, odnosno nesklad u provedbi.

Analiza provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih dokumenata obuhvaća prikaz pokrivenosti područja dokumentima prostornoga uređenja, daje podatke o važećim dokumentima prostornoga uređenja i drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima od važnosti za održiv razvoj u prostoru, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene, te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodno usvojenog izvješća o stanju u prostoru.

Prijedlozi za unapređenje razvoja u prostoru s osnovnim preporukama za naredno razdoblje razrađuju se u cilju odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih dokumenata, odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni. Preporuke obuhvaćaju prijedlog potrebnih i prioritarnih aktivnosti u narednom razdoblju.

Izvješće se izrađuje u tekstualnom obliku, s time da se pojedina tematska područja prema potrebi dodatno obrazlažu, argumentiraju i prikazuju tabličnim iskazom pokazatelja, te grafičkim i drugim prikazima.

Specifičnost Izvješća o stanju u prostoru Grada Zagreba jest razina obrade. Iz upravno-pravnog statusa Grada Zagreba kao jedinice istovremeno regionalne i lokalne samouprave proizlazi nužnost da obje njene funkcionalne razine budu obrađene Izvješćem.

- kronologija i metodologija izrade Izvješća

Ispunjavajući svoju zakonsku obvezu, Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba je 2010. izradio prijedlog Izvješća o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2005.- 2009. godine. S obzirom na nepostojanje Pravilnika, prijedlog Izvješća strukturiran je po uzoru na prethodna Izvješća. Pred upućivanje prijedloga Izvješća Gradskoj skupštini Grada Zagreba na razmatranje, donesen je Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 114/10, 141/10), kojim je propisana bitno različita struktura Izvješća. Stoga je prijedlog Izvješća bilo nužno prepraviti i dopuniti u skladu s Pravilnikom. Pritom je, obzirom na dugo razdoblje od donošenja posljednjeg Izvješća, Izvješće za razdoblje od 2005. do 2009. godine radi maksimalne točnosti i pouzdanosti prikaza stanja u prostoru Grada Zagreba moralo biti dopunjeno i pregledom promjena nastalih nakon redovnog izvještajnog razdoblja. Pritom se pokazalo da odredbe Pravilnika u praksi onemogućavaju izradu Izvješća na njime propisan način. Problem je prepoznat i na razini Države, te je donesen novi Pravilnik, nakon čega je ovo Izvješće izmijenjeno u skladu s odredbama istoga. U oblikovanju Izvješća preuzeta je koncepcija Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012., koje je izradilo Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja RH.

Kako je osnovno polazište u izradi ovog Izvješća bilo pružanje točnog i ažurnog prikaza stanja i promjena u prostoru Grada Zagreba, Izvješće nije ograničeno na četverogodišnje izvještajno razdoblje, već su u njemu obrađene i izmjene nastale u prethodnom razdoblju, kao i one u 2013. godini. Uz to je Izvješće konstantno dopunjavano i ažurirano.¹

¹ Posljednjim izmjenama obrađena je nova zakonska regulativa i ažurirani su podaci temeljem naknadno objavljenih informacija. U prikazu prostorno-planske dokumentacije Grada Zagreba dan je i pregled promjena nakon 2012., te je predloženo stanje na dan 01. srpnja 2013., koje se nije izmijenilo do upućivanja ovog Izvješća Gradskoj skupštini Grada Zagreba.

I.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA GRADA ZAGREBA

I.3.1. Prirodna i geografska obilježja

- lokacija i veličina

Grad Zagreb je smješten u kontaktnoj zoni aluvijalne nizine rijeke Save i brdskog masiva Zagrebačke gore (Medvednice). Središte grada Zagreba nalazi se na 45°49' sjeverne geografske širine i 15°59' istočne geografske dužine. Površina Grada iznosi 641,35 km².

- reljef

Područje Grada reljefno je raznoliko. Od sjevera prema jugu masiv Medvednice razmjerno se brzo spušta u savsku dolinu, koja se proteže sve do pobrđa Vukomeričkih gorica na krajnjem jugu područja Grada. Središnji dio grada Zagreba (Zrinjevac) nalazi se na 122 m nadmorske visine, Grič (Trg sv. Marka) na 158 m n.m., dok visina Sljemena, najvišeg vrha Medvednice iznosi 1.035 m n.m.

- vode

Osnovni čimbenik vodnog sustava Grada Zagreba je rijeka Sava. Sava čitavom duljinom svog toka, od oko 30 km, protječe kroz središnje naselje - grad Zagreb. U nju se na zapadnom rubu Zagreba ulijeva rijeka Krapina, a daljnjom duljinom toka i 69 potoka koji se spuštaju južnim padinama Medvednice. Potoci u južnom dijelu Grada pripadaju slivu rijeke Odre.

Na području Grada nalazi se 10 pojedinačnih i 3 skupine jezera. Dio jezera nastao je umjetno. U tu kategoriju spadaju, u prvom redu, jezera uz Savu – Jarun, Bundek i skupina jezera Savica, koji danas služe kao prostori za odmor i rekreaciju.

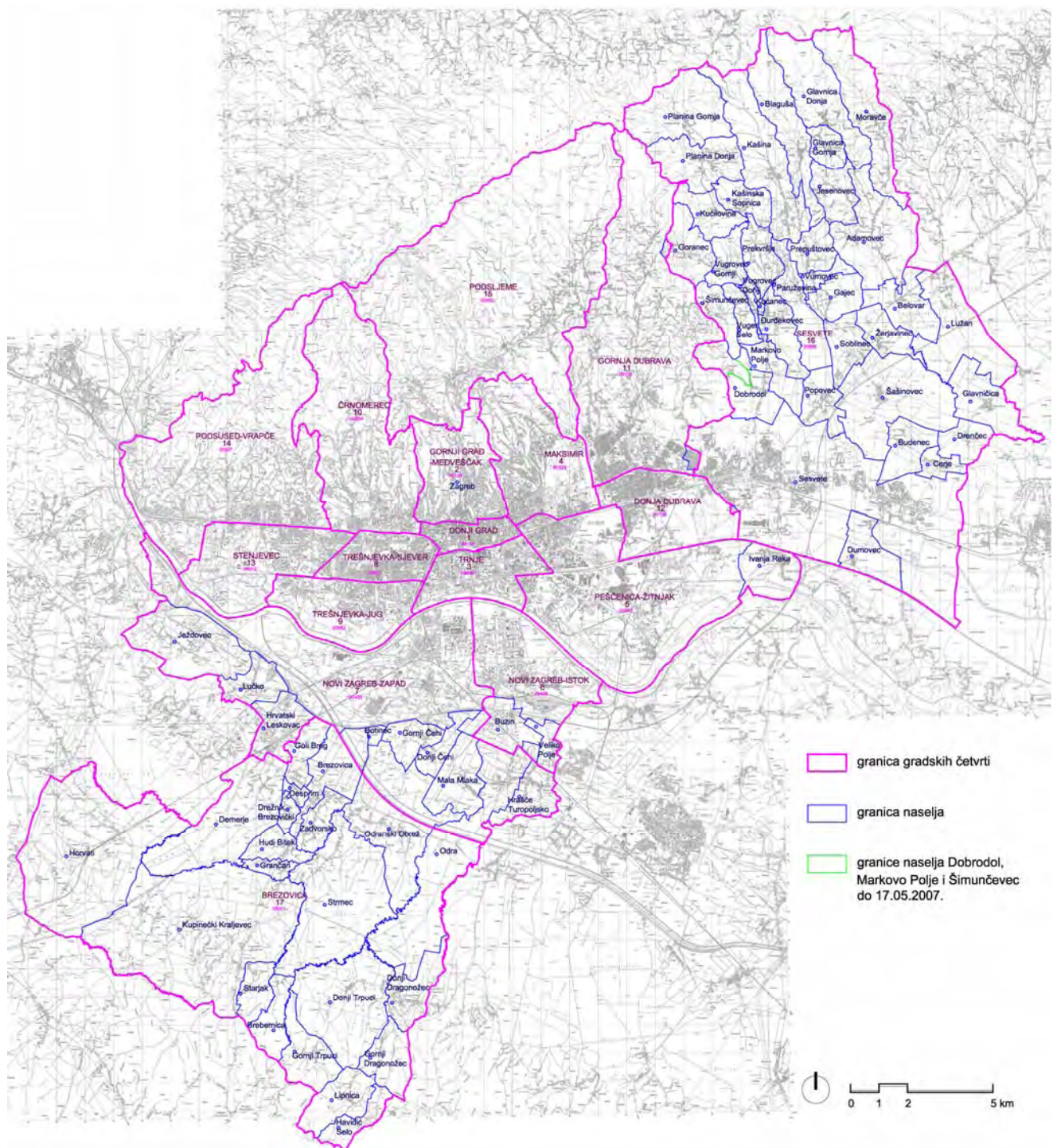
- klima

Grad je smješten u kontinentalnom klimatskom pojasu kojeg karakteriziraju vrlo toplo ljeto i razmjerno hladna zima. Prosječne temperature zraka kreću se između 21,8°C u srpnju i 0,4°C u siječnju, dok višegodišnji presjek temperaturnih ekstrema iznosi 37,6, odnosno - 5,8°C. Srednja vrijednost tlaka zraka je 999,2 hPa. Godišnji prosjek sunčanih sati iznosi 2119,5 h (~ 5,8 h/dan), a ukupne količine oborina 520,8 mm.

- vegetacija

Za područje Grada karakteristična je vegetacija kontinentalnog pojasa. U šumskom pokrovu prevladavaju bjelogorične šume hrasta kitnjaka, graba, javora, jasena, pitomog kestena, tise i lipe, a na višem brdskom području bukve, koje s porastom nadmorske visine prelaze u mješovite šume bukve i četinaru (smreke i jele). Na neobrađenim aluvijalnim površinama prevladava travnati pokrov.

Pregledna karta 1: Upravno-teritorijalna podjela Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

I.3.2. Upravno-teritorijalna podjela

Kao glavni grad Republike Hrvatske, Grad Zagreb ima jedinstven upravni status. Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 106/03, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12 i 19/13), Grad Zagreb je određen kao posebna i jedinstvena teritorijalna i upravna cjelina kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu (NN 62/01, 125/08 i 36/09). Tim je zakonom određeno da Grad Zagreb ima položaj županije, a u okviru svoga samoupravnog djelokruga obavlja poslove iz djelokruga županije i iz djelokruga grada, te druge poslove u skladu sa zakonom. Stoga Grad djeluje istovremeno kao jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave.

I upravno-teritorijalni ustroj Grada Zagreba specifičan je i jedinstven u okviru Države. Prostor Grada, koji obuhvaća 70 naselja, podijeljen je na 17 gradskih četvrti. Petnaest gradskih četvrti zahvaća pojedine dijelove središnjeg naselja, grada Zagreba, s time da tri od njih – Peščenica-Žitnjak, Novi Zagreb-istok i Novi Zagreb- zapad obuhvaćaju i naselja Ivanja Reka i dio manjih naselja južno od rijeke Save. Gradska četvrt Sesvete obuhvaća prostor istoimenog naselja i manjih naselja u istočnom, a gradska četvrt Brezovica naselja u južnom dijelu Grada.

I.3.3. Stanovništvo

Razvoj i prostorno uređenje nekog područja neposredno ovise o brojnosti i vitalnosti, odnosno potencijalu i potrebama stalno naseljenog stanovništva. Detaljna analiza demografskih obilježja nužan je uvjet za izradu stvarne socio-demografske slike prostora.

I.3.3.1. Brojnost i prostorna distribucija stanovništva

Grad Zagreb je najnapučenija županija Republike Hrvatske. Rezultati popisa stanovništva 2011. godine pokazuju da na području Grada stalno boravi 790.017 stanovnika, što iznosi 18,4 % stanovništva Države. Broj stanovnika Grada Zagreba pokazuje tendenciju laganog rasta. Indeks kretanja broja stanovnika između dva popisa stanovništva porastao je sa 100,17 za razdoblje 1991.- 2001. na 101,40 za razdoblje 2001. – 2011.

Temeljem rezultata popisa stanovništva 2011. je Državni zavod za statistiku izradio procjenu kretanja broja stanovnika Republike Hrvatske, po kojoj je na području Grada Zagreba sredinom 2011. živjelo 790.450, a sredinom 2012. godine 793.057 stanovnika.²

Prostorna distribucija stanovništva Grada Zagreba izrazito je neujednačena. Rezidentno stanovništvo koncentrirano je primarno u središnjem naselju. Po podacima iz 2011. godine, u gradu Zagrebu živi oko 87 % stanovništva, u drugom po veličini naselju, Sesvetama, blizu 7 %, a u ostalih 68 naselja ukupno manje od 6 % stanovništva Grada Zagreba.

U odnosu na rezultate popisa 2001. uočava se lagani pad broja stanovnika u Zagrebu (688.163 prema 690.953, pad za 0,4 %) i izrazit porast u Sesvetama (54.085 prema 44.914, porast za 20,42 %). Na porast stanovništva u Sesvetama utjecalo je u prvom redu izgradnja novih stambenih naselja, osobito naselja Sopnica – Jelkovec.

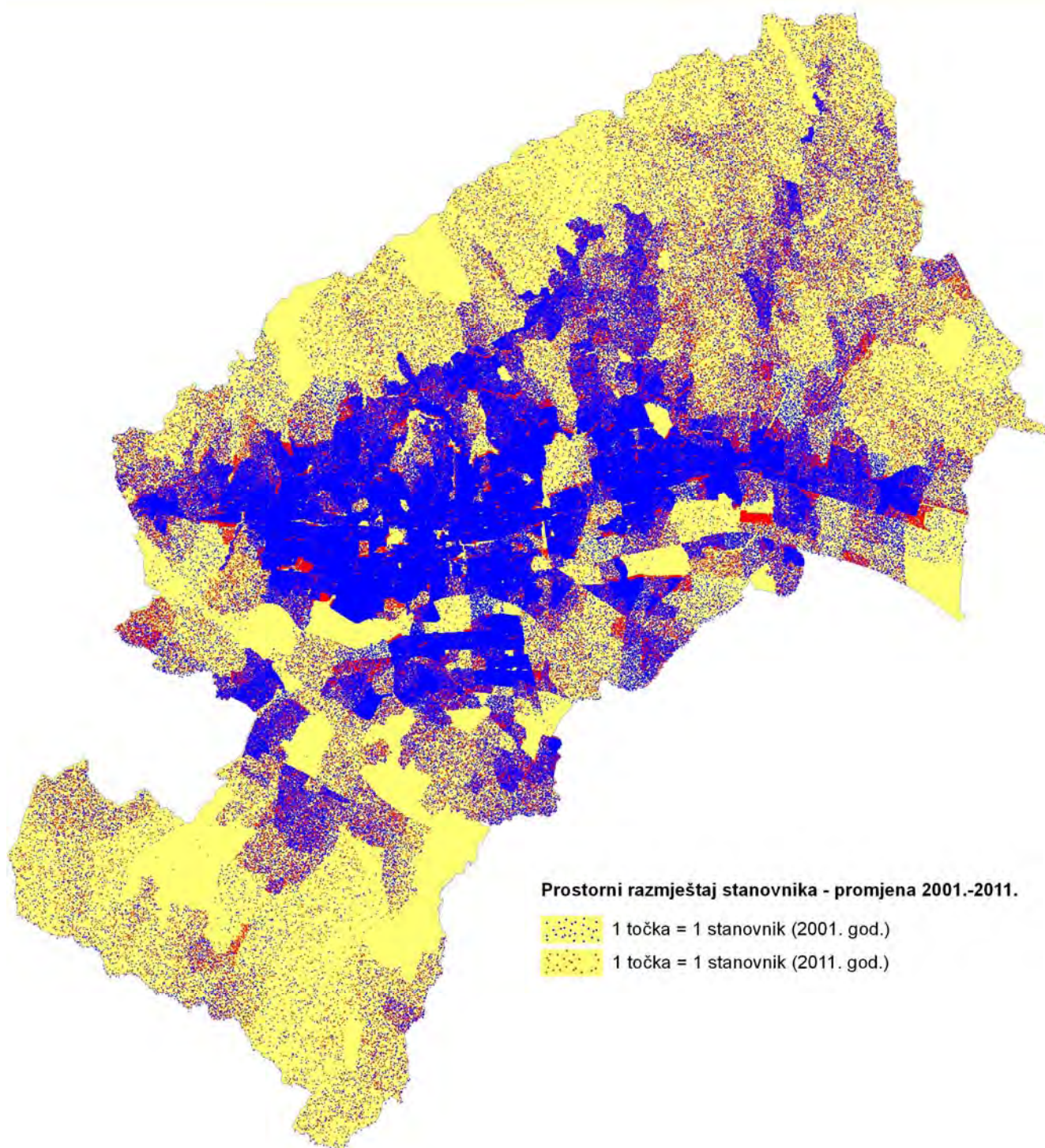
Tablica 1. Indeks kretanja broja stanovnika

Godina popisa	1991.	2001.	2011.
Broj stanovnika	777.826	779.145	790.017
Indeks kretanja	-	100,17	101,40

Izvor podataka: DZS; Popisi stanovništva 1991., 2001., 2011.; podaci za 1991. odnose se na današnje područje Grada Zagreba

² DZS; Priopćenje broj 7.1.4., od 6. rujna 2013.

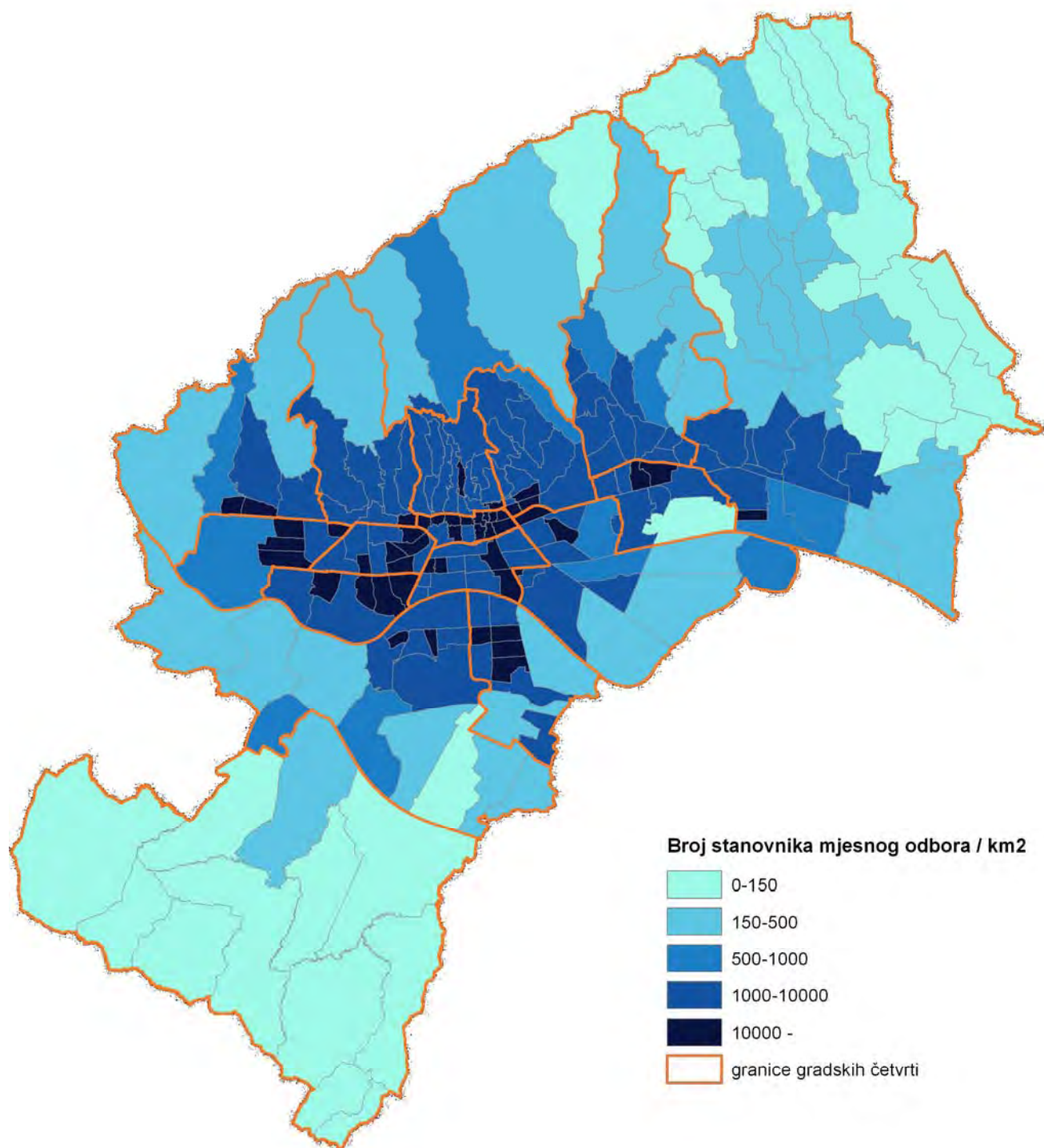
Kartogram I. Prostorna razdioba stanovništva Grada Zagreba - prikaz po mjesnim odborima

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Kartogram II. Zone koncentracije stanovništva – prikaz po mjesnim odborima

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Tablica 2. Broj stanovnika, gustoća i trend kretanja stanovništva GČ Grada Zagreba

Gradska četvrt Grada Zagreba	povr- šina (km ²)	broj stanovnika		br.st./ km ² 2011.	% udio u broju st. Grada Zagreba		trend kreta- nja	promjena broja st.	
		2001.	2011.		2001.	2011.		broj	%
Donji Grad	3,02	45.108	37.024	12.260	5,79	4,69	↓	- 8.084	- 17,92
Gornji Grad - Medveščak	10,19	36.384	30.962	3.038	4,67	3,92	↓	- 5.422	- 14,90
Trnje	7,36	45.267	42.282	5.745	5,81	5,35	↓	- 2.985	- 6,59
Maksimir	14,97	49.750	48.902	3.267	6,39	6,19	↓	- 848	- 1,70
Peščenica - Žitnjak	35,30	58.283	56.487	1.600	7,48	7,15	↓	- 1.796	- 3,08
Novi Zagreb - istok	16,54	65.301	59.055	3.570	8,38	7,48	↓	- 6.246	- 9,56
Novi Zagreb - zapad	62,64	48.981	58.103	928	6,29	7,35	↑	+ 9.122	18,62
Trešnjevka - sjever	5,81	55.358	55.425	9.540	7,10	7,02	↓	+ 67	- 0,12
Trešnjevka - jug	9,84	67.162	66.674	6.776	8,62	8,44	↓	- 488	- 0,73
Črnomerec	24,22	38.762	38.546	1.591	4,97	4,88	↓	- 216	- 0,56
Gornja Dubrava	40,27	61.388	61.841	1.536	7,88	7,83	↓	+ 453	0,74
Donja Dubrava	10,81	35.944	36.363	3.364	4,61	4,60	↓	+ 419	1,17
Stenjevec	12,18	41.257	51.390	4.219	5,29	6,50	↑	+ 10.133	24,56
Podsused - Vrapče	36,19	42.360	45.753	1.264	5,44	5,79	↑	+ 3.393	8,01
Podsljeme	59,44	17.744	19.165	322	2,28	2,43	↑	+ 1.421	8,01
Sesvete	165,25	59.212	70.009	424	7,60	8,86	↑	+ 10.797	18,23
Brezovica	127,33	10.884	12.030	94	1,40	1,52	↑	+ 1.146	10,53
Grad Zagreb	641,35	779.145	790.017	1.232	100,00	100,00		+ 10.872	1,40

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 3. Broj stanovnika, gustoća i trend kretanja stanovništva naselja Grada Zagreba

naselje	povr- šina (km ²)	broj stanovnika		br.st./ km ² 2011.	% udio u broju st. Grada Zagreba		trend kreta- nja	promjena broja st. u naseljima	
		2001.	2011.		2001.	2011.		broj	%
Adamovec	7,78	984	975	125,32	0,13	0,12	↓	- 9	- 0,01
Belovar	3,58	330	378	105,59	0,04	0,05	↑	+ 48	+ 14,55
Blaguša	5,79	653	594	102,59	0,08	0,07	-	- 59	- 9,04
Botinec	0,35	22	9	25,71	0,00	0,00	-	- 13	- 59,09
Brebernica	2,52	57	49	19,44	0,01	0,01	-	- 8	- 14,04
Brezovica	4,50	632	594	132,00	0,08	0,08	-	- 38	- 4,43
Budenec	2,83	256	323	114,13	0,03	0,04	↑	+ 67	+ 26,17
Buzin	3,22	912	1.055	327,64	0,12	0,13	↑	+ 143	+ 15,68
Cerje	1,21	404	398	328,93	0,05	0,05	-	- 6	- 0,01
Demerje	10,23	634	721	70,48	0,08	0,09	↑	+ 87	+ 13,72
Desprim	0,50	330	377	754,00	0,04	0,05	↑	+ 47	+ 14,24
Dobrodol *	4,32	176	1.203	278,47	0,02	0,15	*	+ 1.027	+ 583,52
Donji Čehi	1,72	255	232	134,88	0,03	0,03	-	- 23	- 9,02
Donji Dragonožec	3,35	525	577	172,24	0,07	0,07	-	+ 52	+ 9,90
Donji Trpuci	10,01	381	428	42,76	0,05	0,05	-	+ 47	+ 12,34
Drenčec	2,09	117	131	62,68	0,02	0,02	-	+ 14	+ 11,97
Drežnik Brezovički	0,70	443	656	937,14	0,06	0,08	↑	+ 213	+ 48,08
Dumovec	3,26	745	903	276,99	0,10	0,12	↑	+ 158	+ 21,21
Đurđekovec	2,80	718	778	277,86	0,09	0,10	↑	+ 60	+ 8,36
Gajec	2,40	278	311	129,58	0,04	0,04	-	+ 33	+ 11,87
Glavnica Donja	6,84	657	544	79,53	0,08	0,07	↓	- 113	- 17,20
Glavnica Gornja	1,59	263	226	142,14	0,03	0,03	-	- 37	- 14,07
Glavničica	4,31	239	229	53,13	0,03	0,03	-	- 10	- 4,18
Goli Breg	2,09	365	406	194,26	0,05	0,05	-	+ 41	+ 11,23

naselje	površina (km ²)	broj stanovnika		br.st./ km ² 2011.	% udio u broju st. Grada Zagreba		trend kretanja	promjena broja st. u naseljima	
		2001.	2011.		2001.	2011.		broj	%
Goranec	3,29	412	449	136,47	0,05	0,06	↑	+ 37	+ 8,98
Gornji Čehi	2,15	338	363	168,83	0,04	0,05	↑	+ 25	+ 7,40
Gornji Dragonožec	3,11	246	295	94,86	0,03	0,04	↑	+ 49	+ 19,92
Gornji Trpuci	3,62	102	87	24,03	0,01	0,01	-	- 15	- 14,71
Grančari	0,94	194	221	235,11	0,02	0,03	↑	+ 27	+ 13,92
Havidić Selo	1,95	62	53	27,18	0,01	0,01	-	- 9	- 14,52
Horvati	20,77	1.470	1.490	71,74	0,19	0,19	-	+ 20	+ 1,36
Hrašće Turopoljsko	2,74	1.156	1.202	438,69	0,15	0,15	-	+ 46	+ 3,98
Hrvatski Leskovac	3,33	2.453	2.687	806,91	0,32	0,34	↑	+ 234	+ 9,54
Hudi Bitek	1,93	331	441	228,50	0,04	0,06	↑	+ 110	+ 33,23
Ivanja Reka	3,37	1.783	1.800	534,12	0,23	0,23	-	+ 17	+ 0,95
Jesenovec	2,72	444	460	169,12	0,06	0,06	-	+ 16	+ 3,60
Ježdovec	7,71	1.171	1.728	224,12	0,15	0,22	↑	+ 557	+ 47,57
Kašina	8,37	1.487	1.548	184,95	0,20	0,19	↓	- 61	+ 4,10
Kašinska Sopnica	2,15	216	245	113,95	0,03	0,03	-	+ 29	+ 13,43
Kučilovina	2,46	209	219	89,02	0,03	0,03	-	+ 10	+ 4,78
Kučanec	0,22	179	228	1.036,36	0,02	0,03	↑	+ 49	+ 27,37
Kupinečki Kraljevec	26,02	1.718	1.957	75,21	0,22	0,24	↑	+ 239	+ 13,91
Lipnica	3,53	213	207	58,64	0,03	0,03	-	- 6	- 2,82
Lučko	2,58	2.841	3.010	1.166,67	0,36	0,38	↑	+ 169	+ 5,95
Lužan	7,32	675	719	98,22	0,09	0,09	-	+ 44	+ 6,52
Mala Mlaka	3,98	660	636	159,80	0,09	0,08	↓	- 24	- 3,64
Markovo Polje *	2,35	1.291	425	180,85	0,17	0,05	*	- 866	- 67,08
Moravče	6,91	728	663	95,95	0,09	0,08	↓	- 65	- 8,93
Odra	13,11	1.487	1.866	142,33	0,19	0,23	↑	+ 379	+ 25,49
Odranski Obrež	10,91	1.406	1.578	144,36	0,18	0,20	↑	+ 172	+ 12,23
Paruževina	3,80	430	632	166,32	0,06	0,08	↑	+ 202	+ 46,98
Planina Donja	4,86	603	554	113,79	0,08	0,07	↓	- 49	- 8,13
Planina Gornja	6,82	248	247	36,22	0,03	0,03	-	- 1	0,00
Popovec	2,59	976	937	361,78	0,13	0,12	↓	- 39	- 4,00
Prekvršje	2,51	656	809	322,31	0,08	0,10	↑	+ 153	+ 23,32
Prepuštovec	2,17	346	332	153,00	0,04	0,04	-	- 14	- 4,05
Sesvete	36,22	44.914	54.085	1.493,24	5,76	6,85	↑	+ 9.171	+ 20,42
Soblinec	2,58	782	978	379,07	0,10	0,12	↑	+ 196	+ 25,06
Starjak	2,15	175	227	105,58	0,02	0,03	↑	+ 52	+ 29,71
Strmec	13,26	613	645	48,64	0,08	0,08	-	+ 32	+ 5,22
Šašinovec	10,16	544	678	66,73	0,07	0,09	↑	+ 134	+ 24,63
Šimunčevac	2,00	282	271	135,50	0,04	0,03	↓	- 11	- 3,90
Veliko Polje	1,23	1.104	1.668	1.356,10	0,14	0,21	↑	+ 564	+ 51,09
Vuger Selo	1,43	221	273	190,91	0,03	0,03	-	+ 52	+ 23,53
Vugrovec Donji	0,49	452	442	902,04	0,06	0,06	-	- 10	- 2,21
Vugrovec Gornji	2,08	306	357	171,63	0,04	0,04	-	+ 51	+ 16,67
Vurnovec	0,95	195	201	211,58	0,03	0,03	-	+ 6	+ 3,08
Zadvorsko	2,12	1.160	1.288	607,55	0,15	0,17	↑	+ 128	+ 11,03
Zagreb	305,98	690.953	688.163	2.249,05	88,68	87,11	↓	- 2.790	- 0,40
Žerjavinec	2,42	537	556	229,75	0,07	0,07	-	+ 19	+ 3,54
Grad Zagreb	641,35	779.145	790.017	1.231,80					

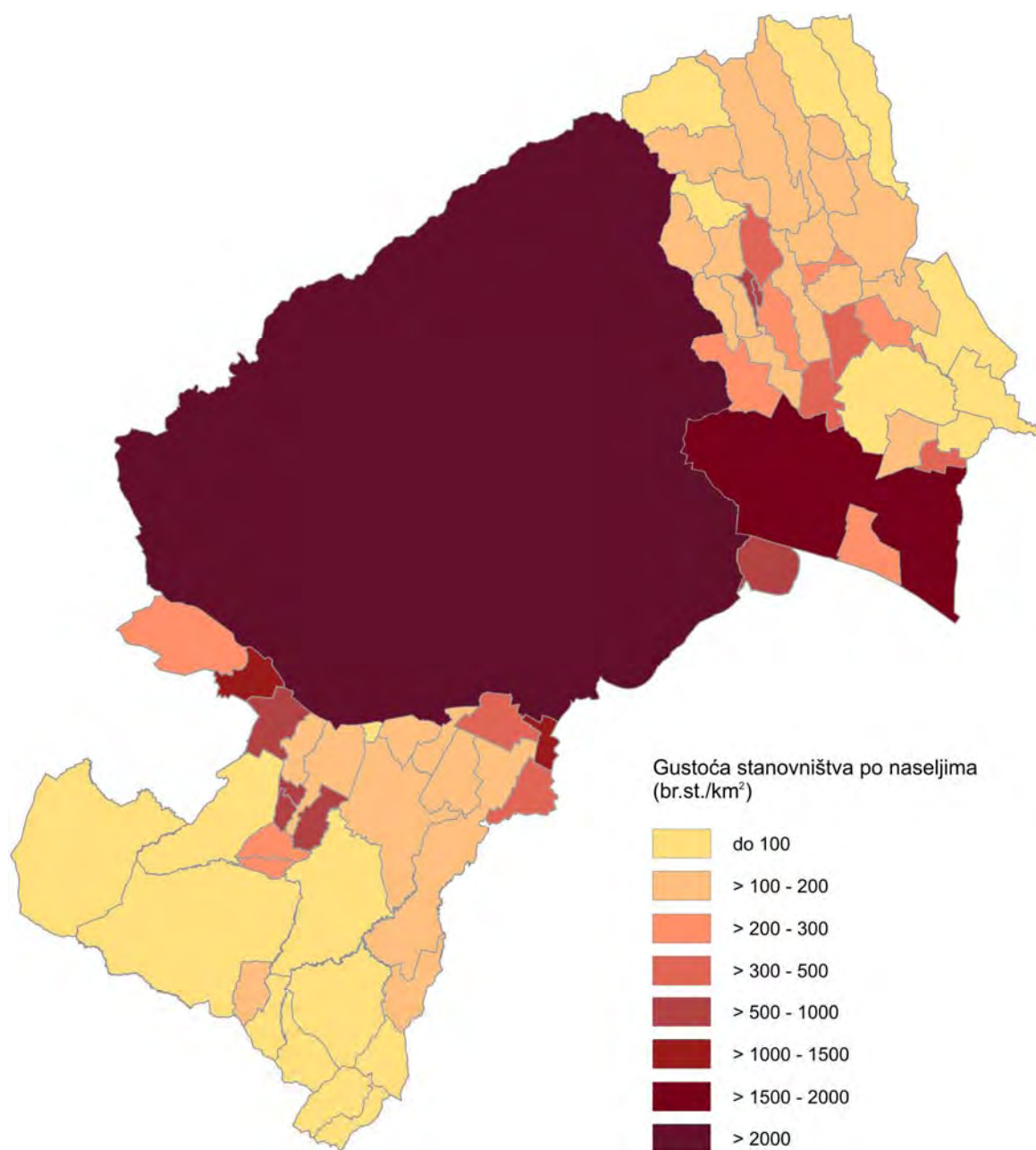
Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

1.3.3.2. Gustoća naseljenosti

Grad Zagreb je područje najveće koncentracije stanovništva u Republici Hrvatskoj. Prosječna gustoća naseljenosti Države je 75,71, a Grada Zagreba 1.231,80 st/km². Pritom u granicama naselja Zagreb prosječna gustoća naseljenosti iznosi visokih 2.249 st/km². Obzirom da se unutar teritorijalnog obuhvata grada Zagreba nalazi i dio nenaseljenog šumskog područja Parka prirode Medvednica, prosječna gustoća stanovništva u izgrađenom dijelu građevinskog područja grada Zagreba znatno je veća je od navedene i iznosi čak 6.592 st/km².

Najgušće su naseljeni središnji dijelovi grada Zagreba, u prvom redu područje Gradske četvrti Donji grad gdje prosječna gustoća naseljenosti iznosi 12.259,6 st/km². Prosječna gustoća naseljenosti na razini gradske četvrti najmanja je u Gradskoj četvrti Brezovica (85,5 st/km²).

Kartogram III. Gustoća naseljenosti naselja Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

I.3.3.3. Prirodni prirast

Analiza po županijama pokazuje da je Grad Zagreb jedna od samo pet jedinica područne samouprave Republike Hrvatske koja je u razdoblju od 2008. do 2012. godine bilježila pozitivni prirodni prirast, i jedina u kojoj je u navedenom razdoblju taj prirast konstantno bio pozitivan. U prethodnom je razdoblju (do 2007. godine), u prvom redu uslijed relativno visoke starosti stanovništva, broj umrlih bio veći od broja rođenih.

Pokazatelj prirodnog prirasta je vitalni indeks, koji se računa brojem živorođenih na 100 umrlih; vrijednosti vitalnog indeksa veće od 100 ukazuju na pozitivni prirodni prirast. Vitalni indeks stanovništva Grada Zagreba je u 2008. dosegao vrijednost od 100,3, u 2009. 103,8, a u idućoj godini 103,9. U 2011. godini ponovo je zabilježen vrlo mali prirodni prirast, te je vrijednost vitalnog indeksa pala na 100,2, da bi u 2012. porastao na 100,8.

Podaci po gradskim četvrtima Grada Zagreba pokazuju da je pozitivan prirodni prirast zabilježen primarno u četvrtima pojačane stambene gradnje. Izgradnja novih naselja privukla je mlađe stanovništvo, te je do pomlađivanja došlo u prvom redu u rubnim četvrtima (Sesvete, Brezovica), u kojima je najveći udio novodoseljenog stanovništva bilo iz drugih područja Grada Zagreba, bilo iz okolnog područja. Istovremeno se u središnjem dijelu grada Zagreba uočava negativno prirodno kretanje, karakteristično za velike gradove u Europi.

Tablica 4. Prirodno kretanje stanovništva Grada Zagreba

godina	rođeni			umrli		mrtvorode- nih na 1000 živorođenih	umrla dojenčad na 1000 živorođ.	PRIRODNI PRIRAST	VITALNI INDEKS
	ukupno	živo- rođeni	mrtvo- rođeni	ukupno	dojen- čad				
2006.	7.595	7.563	32	8.214	37	4,2	4,9	- 651	92,1
2007.	7.922	7.900	22	8.631	46	2,8	5,8	- 731	91,5
2008.	8.377	8.345	32	8.319	43	3,8	5,2	26	100,3
2009.	8.825	8.792	33	8.471	65	3,8	7,4	321	103,8
2010.	8.819	8.792	27	8.465	42	3,1	4,8	327	103,9
2011.	8.433	8.411	22	8.396	57	2,6	6,8	15	100,2
2012.	8.420	8.394	26	8.329	27	3,1	3,2	65	100,8

Izvor podataka: DZS, Statistička izvješća 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., 2012.

I.3.3.4. Vanjska migracija stanovništva

Podaci o prirodnom prirastu i migraciji stanovništva osnovni su pokazatelji populacijske dinamike. Vanjska migracija uvjetovana je primarno gospodarskim razlozima. Gospodarski značaj Grada Zagreba kao najvećeg tržišta rada potiče doseljavanje stanovništva. Iseljavanje se vrši pretežito na područje susjedne Zagrebačke županije, u prvom redu radi smanjenja životnih i gospodarskih troškova, a u manjoj mjeri radi mogućnosti zapošljavanja. Znatno dio stanovništva iseljenog u Zagrebačku županiju ostaje zaposlen na području Grada Zagreba, te kao takav sudjeluje u dnevnoj migraciji.

Tablica 5. Kretanje vanjske migracije³ na području Grada Zagreba

godina	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
doseljeni	10.413	11.421	11.279	10.498	9.737	8.858	10.926	10.548
odseljeni	9.299	9.252	8.818	8.113	7.571	7.491	8.787	8.396
saldo	1.114	2.169	2.461	2.385	2.166	1.367	2.139	2.152

Izvor podataka: DZS, Migracije stanovništva Republike Hrvatske, Izvješće za 2005.; 2006.; 2007.; 2008.; 2009., 2010., 2011., 2012.

³ Obuhvaća migraciju među županijama, i s inozemstvom

U razdoblju od 2005. godine najveći je porast broja stanovnika doseljavanjem zabilježen u 2007. godini, i iznosio je 2.641 osobu, odnosno oko 0,3% stanovništva. Porast recesije i sve manja mogućnost zapošljavanja imali su negativan utjecaj na mobilnost stanovništva, te je saldo migracije počeo opadati, da bi ponovo počeo rasti 2011. godine.

1.3.3.5. Starosno-spolna struktura

Analiza dobne strukture ukazuje na biovitalnost stanovništva. U pogledu dobne raspodjele, na području Grada Zagreba prevladava stanovništvo srednje dobi (od 20 do 59 godina). U posljednjih deset godina zastupljenost tog kontingenta u ukupnom stanovništvu nije se bitno mijenjala. Veće su promjene zabilježene u drugim dobnim kontingentima. Usporedba podataka popisa stanovništva 2001. i 2011. godine pokazuje znatan pad broja mladog (do 19 godina) i porast starog stanovništva (60 i više godina). Koeficijent starosti stanovništva (postotni udio stanovnika starosti 60 i više godina u ukupnom broju stanovnika) Grada Zagreba je od 2001. do 2011. godine porastao s 20,73 na 23,61, ali je još ispod koeficijenta Države, koji iznosi 24,1. Indeks starenja (odnos broja stanovnika starosti 60 i više godina u odnosu na broj stanovnika do 20 godina starosti) porastao je s 93,67 na 118,90 i nešto je viši od prosjeka Republike Hrvatske, koji iznosi 115,0. Prosječna starost stanovništva Grada Zagreba slična je onoj Države (41,6 za Grad Zagreb, a 41,7 za Hrvatsku).

Tendencija starenja naročito je izražena u središnjim gradskim četvrtima, u prvom redu u četvrtima Donji grad i Gornji grad – Medveščak. Indeks starenja u GČ Donji grad iznosi 240,5 (za žene čak 310,5), a u GČ Gornji grad – Medveščak 193,4 (za žene 242,1). Najmlađe su četvrti Stenjevec s indeksom starenja 71,5 i koeficijentom starosti 16,0, te Sesvete s indeksom starenja 72,2 i koeficijentom starosti 18,2.

Porast brojnosti stanovništva najmlađe skupine (do 4 godine) ukazuje na mogućnost usporavanja trenda starenja, odnosno potencijalno pomlađivanje demografske slike Grada.

Odnos muškog i ženskog stanovništva pokazatelj je fiziološkog okvira. Nesrazmjer broja muškaraca i žena, tipičan za čitavo područje Republike Hrvatske, u Gradu Zagrebu je naglašeniji nego u drugim županijama. Udio žena u ukupnom stanovništvu Grada iznosi preko 53 %. Nesrazmjer je izražen u kontingentima stanovništva srednje i starije dobi, naročito u dobnim skupinama starosti 75 i više godina, dok u mladom stanovništvu prevladavaju muškarci.

Tablica 6. Starosno-spolna struktura 2001. i 2011. godine, po starosnim kategorijama

starosna kategorija		2001.			2011.			Promjena ukupno
		ukupno	M	Ž	ukupno	M	Ž	
0-19	broj	172.472	88.597	83.875	156.901	80.480	76.421	- 15.571
	udio (%)	22,3	11,4	10,9	19,9	10,3	9,6	- 2,4
20-64	broj	487.472	229.755	254.717	496.346	235.658	260.688	+ 8.874
	udio (%)	62,4	29,4	33,0	62,7	29,8	32,9	+ 0,3
65 i više	broj	115.980	4.143	71.837	136.770	53.201	83.569	+ 20.790
	udio (%)	14,9	5,7	9,2	17,4	6,7	10,7	+ 2,5
nepoz-nato	broj	3.221	1.497	1.724	-	-	-	
	udio (%)	0,4	0,2	0,2	-	-	-	
ukup.	broj	779.145	363.992	415.153	790.017	369.339	420.678	
	udio (%)	100,0	46,7	53,3	100,0	46,8	53,2	

Izvor podataka: DZS, Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 7. Starosna struktura, koeficijent starosti i indeks starenja stanovništva Grada Zagreba

		2001.	2011.
dobni kontingenti stanovništva	do 19 godina	172.472	156.901
	od 20 do 59 godina	445.114	446.556
	ukupno 0 – 59 godina	617.586	603.457
	60 i više godina	161.559	186.560
ukupan broj stanovnika		779.145	790.017
prosječna starost		39,7	41,6
KOEFIČIJENT STAROSTI STANOVNIŠTVA		20,73	23,61
INDEKS STARENJA		93,67	118,90

Izvor podataka: DZS, Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 8. Broj i udio stanovnika prema dobnim skupinama i prema spolu

dobna skupina	2001.						2011.					
	ukupno		M		Ž		ukupno		M		Ž	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
0 - 4	40.002	5,1	20.624	2,6	19.378	2,5	41.093	5,2	21.026	2,7	20.067	2,5
5 - 9	40.653	5,3	20.902	2,7	19.751	2,6	35.654	4,5	18.305	2,3	17.349	2,2
10 - 14	42.308	5,5	21.712	2,8	20.596	2,7	39.312	5,0	20.283	2,6	19.029	2,4
15 - 19	49.509	6,4	25.359	3,3	24.150	3,1	40.842	5,2	20.866	2,7	19.976	2,5
20 - 24	54.525	7,0	27.059	3,5	27.466	3,5	46.680	5,9	23.276	2,9	23.404	3,0
25 - 29	55.385	7,1	26.582	3,4	28.803	3,7	58.404	7,4	28.768	3,6	29.636	3,8
30 - 34	55.013	7,1	26.519	3,4	28.494	3,7	62.626	7,9	30.565	3,9	32.061	4,0
35 - 39	55.206	7,0	26.210	3,3	28.996	3,7	58.375	7,4	28.344	3,6	30.031	3,8
40 - 44	57.794	7,4	26.620	3,4	31.174	4,0	54.948	6,9	26.535	3,3	28.413	3,6
45 - 49	61.300	7,9	28.608	3,7	32.692	4,2	53.705	6,8	25.378	3,2	28.327	3,6
50 - 54	56.583	7,2	26.199	3,3	30.384	3,9	55.435	7,0	25.253	3,2	30.282	3,8
55 - 59	46.087	5,9	20.780	2,7	25.307	3,2	56.383	7,1	25.728	3,2	30.655	3,9
60 - 64	45.579	5,8	21.178	2,7	24.401	3,1	49.790	6,3	21.911	2,8	27.879	3,5
65 - 69	40.581	5,2	17.954	2,3	22.627	2,9	39.419	5,0	16.529	2,1	22.890	2,9
70 - 74	33.128	4,3	13.028	1,7	20.100	2,6	37.025	4,7	15.721	2,0	21.304	2,7
75 - 79	24.004	3,1	7.868	1,0	16.136	2,1	29.258	3,7	11.348	1,4	17.910	2,3
80 - 84	10.502	1,3	3.172	0,4	7.330	0,9	18.995	2,4	6.362	0,8	12.633	1,6
85 - 89	5.676	0,7	1.615	0,2	4.061	0,5	9.334	1,2	2.555	0,3	6.779	0,9
90 - 94	1.807	0,3	440	0,1	1.367	0,2	2.259	0,3	572	0,1	1.687	0,2
95 i više	282	0,0	66	0,0	216	0,0	480	0,1	114	0,0	366	0,1
nepoznata dob	3.221	0,4	1.497	0,2	1.724	0,2	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	779.145	100,0	363.992	46,7	415.153	53,3	790.017	100,0	369.339	46,7	420.678	53,3

Izvor podataka: DZS, Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

1.3.3.6. Obrazovna struktura

Obrazovna struktura stanovništva Grada Zagreba povoljnija je od državne. Po podacima popisa stanovništva 2011., više i visoko obrazovanje ima 29,1 % populacije GZ (na razini RH 16,6 %), srednje 52,4 % (u RH 52,6 %), a s osnovnim obrazovanjem ili bez obrazovanja je 18,4 % (u RH 30,8 %). Posljednjom kategorijom obuhvaćene su i nepismene osobe starosti 10 i više godina, kojih je u Gradu Zagrebu 2001. godine bilo 0,62 %, a 2011. 0,3 % (u RH 1,71 %). Za 0,1 % stanovništva Grada Zagreba nema podataka o obrazovanju.

Stalnim porastom udjela studenata u stanovništvu Grada Zagreba nastavlja rasti i udio više- i visokoobrazovanog stanovništva. Priljev studenata bilježi se iz svih županija. Dio studentske populacije u Gradu Zagrebu boravi privremeno, no dio se trajno doseljava, što ima pozitivan učinak na porast broja stanovnika i obrazovnu strukturu.

Tablica 9. Udio stanovništva starosti 15 i više godina prema obrazovanju, po spolu

BROJ STANOVNIKA	2001.			2011.		
	UKUPNO	M	Ž	UKUPNO	M	Ž
UKUPNO	656.182	300.754	355.428	673.958	309.725	364.233
bez završene osnovne škole	56.969	13.339	43.630	33.305	7.031	26.274
završena osnovna škola	106.829	40.624	66.205	91.587	35.674	55.913
završena srednja škola	341.344	172.539	168.805	352.791	177.538	175.253
završena viša škola	38.157	18.646	19.511	48.015	21.718	26.297
završena visoka škola*	109.323	53.912	55.411	140.379	63.432	76.947
završen fakultet / akademija*	98.045	47.193	50.852			
magisterij*	6.545	3.610	2.935			
doktorat	4.733	3.109	1.624	6.932	3.997	2.935
nepoznato	3.560	1.694	1.866	949	335	614

Izvor podataka: DZS, Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

* promjena sustava visokog obrazovanja i razlika u načinu obrade statističkih podataka su uzrok razlika u prikazu za 2001. i 2011. godinu

1.3.3.7. Kućanstva

Na području Grada Zagreba je 2001. godine bilo ukupno 275.464 kućanstava. Popis 2011. pokazao je porast broja kućanstava za 10,6 %, na 303.656. Odnos broja kućanstava 2011. i 2001. godine određuje indeks rasta u razdoblju između dva popisa stanovništva. Indeks rasta broja kućanstava u Gradu Zagrebu ima vrijednost 1,10 i znatno je viši od državnog, koji iznosi 1,04, te viši nego u ostalim županijama.

Usporedo s porastom broja kućanstava primjetan je pad prosječnog broja članova kućanstva u Gradu Zagrebu s 2,83 u 2001. godini, na 2,57 u 2011. Pad prosječnog broja članova kućanstva pokazuje da je broj kućanstava rastao brže od broja stanovnika. Neproporcionalan rast broja kućanstava u odnosu na broj stanovnika rezultat je intenzivne izgradnje stambenih objekata naročito u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

U strukturi kućanstava izrazito prevladavaju obiteljska kućanstva. Udio institucionalnih kućanstava, to jest onih sastavljenih od osoba koje žive u ustanovama za trajno zbrinjavanje djece i odraslih, u bolnicama za trajni smještaj neizlječivih bolesnika, samostanima, objektima vojske, policije, pravosuđa, i dr. je vrlo malen (2011. je bio ispod 0,37 %). Njihov broj ipak bilježi postupan porast, te ih je 2011. godine u Gradu Zagrebu bilo 215, s ukupno 8.745 osoba.

Tablica 10. Odnos broja stanova, kućanstava i stanovnika Grada Zagreba 2001. i 2011.

	godina popisa		razlika	
	2001.	2011.	broj	%
Ukupan broj stanova	312.902	386.944	74.024	23,66
Broj nastanjenih stanova	304.163	372.433	68.270	22,45
Broj kućanstava	275.464	303.656	29.217	10,61
Broj stanovnika	779.145	790.017	10.872	1,40
Broj nastanjenih stanova na 1000 stanovnika	390,38	471,43		
Broj kućanstava na 1000 stanovnika	353,55	384,37		
Broj kućanstava na 1000 nastanjenih stanova	90,56	81,53		

Tablica 11. Indeks rasta broja kućanstava

Godina popisa	Broj stanovnika	Broj kućanstava	Indeks rasta	Prosječni broj članova kućanstva
2001.	779.145	275.625	1,00	2,83
2011.	790.017	303.656	1,10	2,57

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 12. Broj kućanstava po gradskim četvrtima Grada Zagreba 2001. i 2011. godine*

Gradska četvrt Grada Zagreba	broj kućanstava						udio u broju kuć. GZ*		trend kreta- nja
	2001.			2011.			2001.	2011.	
	privatna	in.	ukupno	privatna	in.	ukupno	%	%	
Donji Grad	18.201	12	18.213	16.616	14	16.556	6,61	5,48	↓
G. Grad – Medv.	14.061	41	14.102	12.904	48	13.088	5,12	4,25	↓
Trnje	17.519	7	17.526	18.352	15	18.216	6,36	6,05	↓
Maksimir	18.396	19	18.415	19.098	22	19.198	6,68	6,29	↓
Peščenica-Žitnjak	20.568	5	20.573	21.628	17	21.584	7,46	7,13	↓
Novi Zagreb-istok	24.592	5	24.597	24.827	17	24.833	8,93	8,18	↓
Novi Zagreb-zapad	16.930	7	16.937	21.564	41	21.771	6,14	7,11	↑
Trešnjevka-sjever	21.644	10	21.654	23.783	12	23.495	7,86	7,84	↓
Trešnjevka-jug	24.938	5	24.943	28.055	17	27.843	9,05	9,25	↑
Črnomerec	14.057	13	14.070	15.175	22	15.470	5,10	5,00	↓
Gornja Dubrava	19.937	10	19.947	21.257	15	21.459	7,24	7,00	↓
Donja Dubrava	11.126	5	11.131	12.319	8	12.444	4,04	4,06	↑
Stenjevec	13.620	2	13.622	18.983	14	19.058	4,94	6,26	↑
Podsused-Vrapče	14.108	9	14.117	16.781	18	16.929	5,12	5,53	↑
Podsljeme	5.600	5	5.605	6.591	6	6.640	2,03	2,17	↑
Sesvete	17.169	4	17.173	21.950	18	22.512	6,23	7,23	↑
Brezovica	2.998	2	3.000	3.558	4	3.587	1,09	1,18	↑
Grad Zagreb	275.464	61	275.625	303.441	215	303.656	100,00	100,00	

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

* Kako do trenutka dovršetka ovog izvješća nisu objavljeni potpuni rezultati broja kućanstava za 2011. godinu, kurzivom su dani rezultati objavljeni 2011. u prethodnom izvješću DZS-a, koji u određenoj mjeri odstupaju od konačnih. Iz istog razloga se kod udjela u broju kućanstava za 2011. godinu daje samo udio u broju privatnih kućanstava. Odstupanja su vrlo niskog reda veličine.

Tablica 13. Broj privatnih kućanstava 2001. i 2011. godine po naseljima

naselje	broj privatnih kućanstava		% udio u br. kuć. Grada Zagreba		trend kreta- nja	promjena broja kuć. u naseljima	
	2001.	2011.	2001.	2011.		broj	%
Adamovec	261	272	0,09	0,09	-	11	4,21
Belovar	90	102	0,03	0,03	-	12	13,33
Blaguša	181	182	0,07	0,06	↓	1	0,55
Botinec	7	3	0,00	0,00	-	- 4	- 57,14
Brebernica	18	18	0,01	0,01	-	0	0
Brezovica	124	165	0,05	0,05	-	41	33,06
Budenec	85	101	0,03	0,03	-	16	18,82
Buzin	277	341	0,10	0,11	↑	64	23,10
Cerje	114	116	0,04	0,04	-	2	1,75
Demerje	186	222	0,07	0,07	-	36	19,35
Desprim	90	114	0,03	0,04	↑	24	26,68
Dobrodol *	55	352	0,02	0,12	*	297*	540,00
Donji Čehi	76	73	0,03	0,02	↓	- 3	- 3,95
Donji Dragonožec	163	189	0,06	0,06	-	26	15,95
Donji Trpuci	113	132	0,04	0,04	-	19	16,81
Drenčec	33	40	0,01	0,01	-	7	21,21
Drežnik Brezovički	138	183	0,05	0,06	↑	45	32,61
Dumovec	199	266	0,07	0,09	↑	67	33,67
Đurđekovec	211	256	0,08	0,08	-	45	21,33
Gajec	87	95	0,03	0,03	-	8	9,20
Glavnica Donja	181	177	0,07	0,06	↓	- 4	- 2,21
Glavnica Gornja	79	71	0,03	0,02	↓	- 8	- 10,13
Glavničica	66	61	0,02	0,02	-	- 5	- 7,58
Goli Breg	98	121	0,03	0,04	↑	23	23,47
Goranec	125	138	0,05	0,05	-	13	10,40
Gornji Čehi	105	106	0,04	0,04	-	1	0,95
Gornji Dragonožec	77	95	0,03	0,03	-	18	23,38
Gornji Trpuci	36	37	0,01	0,01	-	1	2,78
Grančari	48	63	0,02	0,02	-	15	31,25
Havidić Selo	19	18	0,01	0,01	-	- 1	- 5,26
Horvati	382	420	0,14	0,14	-	38	9,95
Hrašće Turopoljsko	352	372	0,13	0,12	↓	20	5,68
Hrvatski Leskovac	740	823	0,27	0,27	-	83	11,22
Hudi Bitek	90	135	0,03	0,04	↑	45	50,00
Ivanja Reka	524	587	0,19	0,19	-	63	12,02
Jesenovec	113	119	0,04	0,04	-	6	5,31
Ježdovec	330	491	0,12	0,16	↑	161	48,79
Kašina	426	483	0,15	0,16	↑	57	13,38
Kašinska Sopnica	67	77	0,02	0,03	↑	10	14,93
Kučilovina	70	77	0,03	0,03	-	7	10,00
Kučanec	56	78	0,02	0,03	↑	22	39,29
Kupinečki Kraljevec	460	562	0,17	0,19	↑	102	22,17
Lipnica	60	65	0,02	0,02	-	5	8,33
Lučko	890	935	0,32	0,31	↓	45	5,06
Lužan	185	196	0,07	0,07	-	11	5,95
Mala Mlaka	182	151	0,07	0,05	↓	- 31	- 17,03
Markovo Polje *	352	126	0,13	0,04	*	- 226*	64,20
Moravče	198	211	0,07	0,07	-	13	6,57

naselje	broj privatnih kućanstava		% udio u br. kuć. Grada Zagreba		trend kreta- nja	promjena broja kuć. u naseljima	
	2001.	2011.	2001.	2011.		broj	%
Odra	425	558	0,15	0,18	↑	133	31,29
Odranski Obrež	389	456	0,14	0,15	↑	67	17,22
Paruževina	143	214	0,05	0,07	↑	71	49,65
Planina Donja	175	173	0,06	0,06	-	- 2	- 1,14
Planina Gornja	71	80	0,03	0,03	-	9	12,68
Popovec	274	307	0,10	0,10	-	33	12,04
Prekvršje	196	263	0,07	0,09	↑	67	34,18
Prepuštovec	105	115	0,04	0,04	-	10	8,70
Sesvete	13.128	17.542	4,77	5,81	↑	4.414	33,62
Soblinec	204	264	0,07	0,09	↑	60	29,41
Starjak	55	69	0,02	0,02	-	14	25,45
Strmec	174	191	0,06	0,06	-	17	9,77
Šašinovec	159	191	0,06	0,06	-	32	20,13
Šimunčevac	93	96	0,03	0,03	-	3	3,26
Veliko Polje	268	517	0,10	0,17	↑	249	92,91
Vuger Selo	65	86	0,02	0,03	↑	21	32,31
Vugrovec Donji	125	121	0,05	0,04	↓	- 4	-3,20
Vugrovec Gornji	103	114	0,04	0,04	-	11	10,68
Vurnovec	61	78	0,02	0,03	↑	17	27,87
Zadvorsko	324	403	0,12	0,13	↑	79	24,38
Zagreb	249.953	269.915	90,74	89,39	↓	19.962	7,99
Žerjavinec	155	180	0,06	0,06	-	25	16,13
GZ bez naknadno popisanih kuć.⁴	275.464	301.950	100,00	100,00			
naknadno popisana kućanstva ¹		2.425					
Grad Zagreb	275.464	304.375²					

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001. godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

1.3.3.8. Stanovanje

Popisom stanovništva 2011. godine, na području Grada Zagreba evidentirana su 386.994 stana, što predstavlja gustoću od 603,4 stana/km². U gradu Zagrebu gustoća je 1.550,4 stana/km².

U proteklom je razdoblju, naročito do 2009. godine, intenzivirana izgradnja višestambenih zgrada, dijelom i kroz program poticane stanogradnje, što je rezultiralo znatnim porastom broja stanova (za 23,66 % u razdoblju između popisa stanovništva 2001. i 2011.), te posljedičnim porastom broja kućanstava.

Odnos broja stambenih jedinica 2001. i 2011. godine po četvrtima Grada Zagreba očekivano pokazuje najmanji porast u središnjim, a znatno veći u rubnim gradskim četvrtima. Stambeni fond najizrazitije je povećan na području GČ Stenjevec, Sesvete i Novi Zagreb – zapad. Slab porast stambenog fonda u GČ Brezovica ukazuje na potrebu intenzivnijeg razvoja te gradske četvrti.

⁴ Budući da točni podaci po naseljima do trenutka izrade ovog Izješća nisu bili objavljeni, u ovoj tablici navode se samo podaci iz prethodnog izješća DZS-a iz 2011. godine.

Tablica 14. Odnos broja stambenih jedinica po gradskim četvrtima Grada Zagreba 2001. i 2011.

Gradska četvrt Grada Zagreba	broj stamb. jedinica		% udio u broju st. jedinica GZ		trend kreta- nja	promjena broja stamb. jedinica	
	2001.	2011.	2001.	2011.		broj	%
Donji Grad	21.548	23.634	6,90	6,11	↓	2.086	9,68
Gornji Grad - Medveščak	16.437	17.445	5,25	4,51	↓	1.008	6,13
Trnje	20.280	23.700	6,48	6,12	↓	3.420	16,86
Maksimir	21.306	24.606	6,81	6,36	↓	3.300	15,49
Peščenica-Žitnjak	22.899	26.770	7,32	6,92	↓	3.871	16,90
Novi Zagreb-istok	25.977	29.068	8,30	7,51	↓	3.091	11,90
Novi Zagreb-zapad	18.421	27.580	5,88	7,12	↑	9.159	49,72
Trešnjevka-sjever	25.639	31.530	8,19	8,15	↓	5.891	22,98
Trešnjevka-jug	27.463	34.359	8,77	8,88	↑	6.896	25,11
Črnomerec	16.341	19.930	5,22	5,15	↓	3.589	21,96
Gornja Dubrava	23.206	26.190	7,41	6,77	↓	2.984	12,86
Donja Dubrava	12.172	14.778	3,89	3,82	↓	2.606	21,41
Stenjevec	14.985	23.469	4,79	6,07	↑	8.484	56,62
Podsused-Vrapče	15.378	20.089	4,91	5,19	↑	4.711	30,63
Podsljeme	6.734	8.834	2,15	2,28	↑	2.100	31,19
Sesvete	20.172	30.256	6,45	7,82	↑	10.084	49,99
Brezovica	3.994	4.706	1,28	1,22	↓	712	17,83
Grad Zagreb	312.902	386.944	100,00	100,00		74.092	23,68

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 15. Broj stambenih jedinica po naseljima Grada Zagreba 2001. i 2011. godine

(st. stan.= broj jedinica za stalno stanovanje; tk = trend kretanja)

naselje	broj stambenih jedinica				udio u uk.br.		t k	ukup.promjena	
	2001.		2011.		2001.	2011.		broj	%
	st.stan.	ukupno	st.stan.	ukupno					
Adamovec	279	403	286	425	0,13	0,11	↓	22	5,46
Belovar	106	110	118	128	0,04	0,03	↓	18	16,36
Blaguša	197	246	213	259	0,08	0,07	↓	13	5,28
Botinec	7	7	3	3	0,00	0,00	-	- 4	- 57,14
Brebernica	20	31	21	36	0,01	0,01	-	5	16,13
Brezovica	123	130	178	182	0,04	0,05	↑	52	40,00
Budenec	98	103	141	141	0,03	0,04	↑	38	36,89
Buzin	292	293	407	411	0,09	0,11	↑	118	40,27
Cerje	117	125	141	141	0,04	0,04	-	16	12,80
Demerje	212	230	270	279	0,07	0,07	-	49	21,30
Desprim	96	97	127	129	0,03	0,03	-	32	32,99
Dobrodol *	58	168	414	607	0,05	0,16	↑	439	261,31
Donji Čehi	81	84	89	93	0,03	0,02	↓	9	10,11
Donji Dragonožec	189	285	214	314	0,09	0,08	↓	29	10,18
Donji Trpuci	119	240	159	243	0,08	0,06	↓	3	1,25
Drenčec	42	52	46	46	0,02	0,01	↓	- 6	- 11,54
Drežnik Brezovički	135	140	195	201	0,04	0,05	↑	61	43,57
Dumovec	197	200	282	284	0,06	0,07	↑	84	42,00
Đurđekovec	225	249	311	391	0,08	0,10	↑	142	57,03
Gajec	89	97	113	113	0,03	0,03	-	16	16,49
Glavnica Donja	199	229	194	225	0,07	0,06	↓	- 4	- 1,74
Glavnica Gornja	80	126	84	131	0,04	0,03	↓	5	3,97
Glavničica	69	70	78	78	0,02	0,02	-	8	1,14

naselje	broj stambenih jedinica				udio u uk.br.		t k	ukup.promjena	
	2001.		2011.		2001.	2011.		broj	%
	st.stan.	ukupno	st.stan.	ukupno					
Goli Breg	103	103	134	139	0,03	0,04	↑	36	34,95
Goranec	122	205	161	301	0,07	0,08	↑	96	46,83
Gornji Čehi	112	116	111	113	0,04	0,03	↓	- 3	- 2,59
Gornji Dragonožec	85	170	105	189	0,05	0,05	-	19	11,18
Gornji Trpuci	37	89	41	97	0,03	0,03	-	8	8,99
Grančari	49	60	67	69	0,02	0,02	-	9	15,00
Havidić Selo	20	66	23	71	0,02	0,02	-	6	9,09
Horvati	434	450	441	508	0,14	0,13	↓	58	12,89
Hrašće Turopoljsko	375	379	407	439	0,12	0,11	↓	60	15,83
Hrvatski Leskovac	804	819	950	970	0,26	0,25	↓	51	6,23
Hudi Bitek	93	96	146	150	0,03	0,04	↑	54	56,25
Ivanja Reka	562	566	645	645	0,18	0,17	↓	79	13,96
Jesenovec	124	177	124	170	0,06	0,04	↓	- 7	- 3,95
Ježdovec	329	335	502	606	0,11	0,16	↑	71	21,19
Kašina	442	512	543	596	0,16	0,15	↓	84	16,41
Kašinska Sopnica	68	123	84	173	0,04	0,04	-	50	28,90
Kučilovina	72	116	108	170	0,04	0,04	-	54	46,55
Kućanec	74	96	106	127	0,03	0,03	-	31	32,29
Kupinečki Kraljevec	505	689	593	814	0,22	0,21	↓	125	18,14
Lipnica	70	102	72	119	0,03	0,03	-	17	16,67
Lučko	915	926	978	1.069	0,30	0,28	↓	143	15,44
Lužan	206	210	223	226	0,07	0,06	↓	16	7,62
Mala Mlaka	191	197	202	214	0,06	0,04	↓	17	8,63
Markovo Polje *	343	361	136	136	0,12	0,08	↓	- 225	- 62,33
Moravče	222	284	252	305	0,09	0,08	↓	21	7,39
Odra	446	452	915	934	0,14	0,24	↑	482	106,64
Odranski Obrež	411	421	494	497	0,13	0,13	-	76	18,05
Paruževina	157	411	254	505	0,13	0,13	-	94	22,87
Planina Donja	203	270	205	260	0,09	0,07	↓	- 10	- 3,70
Planina Gornja	77	85	86	101	0,03	0,03	-	21	24,71
Popovec	289	295	379	379	0,09	0,08	↓	84	28,47
Prekvršje	206	491	343	625	0,16	0,16	-	134	27,29
Prepuštovec	103	121	156	156	0,04	0,04	-	35	28,93
Sesvete	13.873	13.956	22.123	22.212	4,46	5,74	↑	8.256	59,16
Soblinec	233	248	331	333	0,08	0,09	↑	85	34,27
Starjak	60	86	76	109	0,03	0,03	-	23	26,74
Strmec	170	178	200	202	0,06	0,05	↓	24	13,48
Šašincec	168	170	284	284	0,05	0,07	↑	114	67,06
Šimunčevac	107	243	138	254	0,08	0,07	↓	11	4,53
Veliko Polje	282	282	728	738	0,09	0,19	↑	456	161,70
Vuger Selo	69	161	106	194	0,05	0,05	-	33	20,50
Vugrovec Donji	129	158	154	189	0,05	0,05	-	31	19,62
Vugrovec Gornji	105	225	136	302	0,07	0,08	↑	77	34,22
Vurnovec	62	69	93	93	0,02	0,02	-	24	34,78
Zadvorsko	331	341	437	442	0,11	0,11	-	101	29,62
Zagreb	277.138	283.118	330.857	342.105	90,48	88,40	↓	58.987	20,83
Žerjavinec	131	159	197	197	0,05	0,05	-	38	23,90
Grad Zagreb	304.163	312.902	372.433	386.994	100,00	100,00			

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

I.3.4. Socijalno-gospodarska struktura

I.3.4.1. Indeks razvijenosti

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) uveden je indeks razvijenosti kao kompozitni pokazatelj stupnja razvijenosti lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj, u odnosu na republički prosjek. Indeks razvijenosti računa se kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-ekonomskih pokazatelja, kako je određeno Uredbom o indeksu razvijenosti (NN 63/10).

Temeljem izračuna indeksa razvijenosti određuje se stupanj razvijenosti. Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 89/10), jedinice područne i lokalne samouprave Republike Hrvatske razvrstane su u pet razvojnih skupina za lokalnu, i četiri za područnu razinu. Kriterij za uvrštavanje u najvišu razvojnu skupinu je indeks razvijenosti preko 125 % prosjeka Države. Kao šesta najrazvijenija jedinica lokalne, i najrazvijenija jedinica regionalne samouprave u Hrvatskoj, Grad Zagreb svrstan je u najvišu skupinu razvijenosti – kao jedinica lokalne samouprave u V, a područne u IV skupinu.

Tablica 16. Indeks i stupanj razvijenosti Grada Zagreba

Vrijednosti pokazatelja za Grad Zagreb	Osnovnih	Prosječni dohodak per capita 2006.-2009.	Prosječni izvorni prihodi per capita 2006.-2009.	Prosječna stopa nezaposlenosti 2006.-2008.	Kretanje stanovništva 1991.-2001.	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu od 16 do 60 godina	Indeks razvijenosti	Skupina	
		Standardiziranih						Lok.	Podr.
		39.687	6.939	8,6 %	100,8	80,3 %			
		170,5 %	216,1 %	109,2 %	108,2 %	124,8 %	142,75 %	V	IV

Izvor podataka: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, *Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti* (konačni izračun, 15.07.2010.), 2010.; Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 89/10)

I.3.4.2. Tržište rada

Analiza broja zaposlenih po pojedinim djelatnostima pokazuje da su u Gradu Zagrebu dominantne djelatnosti tercijarnog (trgovina, promet, komunikacije, ugostiteljstvo i turizam) i kvartarnog sektora (obrazovanje, znanost, uprava). U sekundarnom sektoru najzastupljeniji su prerađivačka industrija i građevinarstvo. Djelatnosti primarnog sektora izrazito su slabo zastupljene.

Opća gospodarska kretanja dovela su i u Gradu Zagrebu do opadanja broja zaposlenih počevši od 2009. godine. Recesijom su osobito pogođene djelatnosti primarnog i sekundarnog sektora, u kojima je zabilježen najveći pad broja zaposlenih.

Stopa nezaposlenosti bila je u opadanju do 2008. godine. Ulaskom hrvatskog gospodarstva u globalna recesijska kretanja došlo je do pada indeksa industrijske proizvodnje, te je od 2009. zamjetan sve izrazitiji porast broja nezaposlenih osoba. U najvećem je porastu broj nezaposlenih starijih od 50 godina.

Prosječni godišnji broj nezaposlenih bio je u 2010. 37.712, u 2011. 39.656, a u 2012. 41.994.; prosječna nezaposlenost je 2012. porasla za 5,9 % u odnosu na 2011.

Tablica 17. Broj i udio zaposlenih u ukupno aktivnom stanovništvu, prema spolu

godina	ukupno aktivno stanovništvo	broj zaposlenih			% zaposlenih u aktivnom stanovništvu		
		ukupno	M	Ž	ukupno	M	Ž
2001.	356.186	296.272	149.813	146.459	83,18	42,06	41,12
2011.	365.703	322.256	157.683	164.575	88,12	43,12	45,00

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.

Tablica 18. Broj nezaposlenih prema spolu, na dan 31.03.

godina	ukupno nezaposleni	M	Ž
2005.	41.143	16.932	21.211
2006.	39.137	15.525	23.612
2007.	34.334	13.637	20.697
2008.	27.808	11.286	16.522
2009.	28.513	11.987	16.526
2010.	37.327	19.476	17.851
2011.	41.368	20.238	21.130
2012.	45.388	-	-

Izvor podataka: HZZ – Područna služba Zagreb, Mjesečni statistički bilten, Statistička izvješća 2006.-2013.; Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Statistički ljetopisi 2006. – 2012.

I.3.4.3. Dnevne migracije radne snage

Dnevna migracija, koja podrazumijeva dnevno kretanje radne snage od mjesta stalnog boravka do radnog mjesta i obrnuto, kao prostorni pokazatelj ukazuje na gravitaciju zaposlenih centrima gospodarskih aktivnosti u Gradu Zagrebu. Vrlo velik broj dnevnih migranata primarno iz Zagrebačke i Krapinsko-zagorske, a u manjoj mjeri iz Varaždinske, Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije pokazuje obuhvat metropolskog područja, odnosno gospodarski značaj Grada Zagreba za širu regiju.

Procjenjuje se da Grad Zagreb u svom dijelu komunalnog, posebno prometnog razvoja, treba računati s oko 45.000 privremeno prisutnog stanovništva i preko 100.000 dnevnih migranata.

I.3.4.4. Gospodarstvo

Gospodarstvo Grada se do potkraj 1980-ih temeljilo na proizvodnji i prerađivačkoj industriji, da bi nakon toga došlo do izrazitog pomaka u mjeru trgovine i tercijarnih i kvartarnih djelatnosti. Primarna djelatnost proizvodno-prerađivačke skupine u Gradu je građevinarstvo.

Gospodarstvo Grada kretalo se uzlaznom putanjom do 2008./2009. godine. U kasnijem je periodu dugotrajna globalna kriza utjecala na pad gospodarskih djelatnosti u cjelini. Smanjenje broja zaposlenih pokazuje da su recesijom zahvaćene u prvom redu proizvodne i prerađivačke djelatnosti.

Na dan 31.03.2011. bilo je na području Grada Zagreba bilo je 397.365 zaposlenih, od toga 191.671 žena i 205.694 muškarca, a 31.03.2012. 398.890 zaposlenih, od toga 194.643 žene i

204.247 muškaraca. Porast zaposlenosti u razdoblju 2010. – 2012. zabilježen je isključivo u uslužnim djelatnostima.

Tablica 19. Udio zaposlenih u pravnim subjektima, prema djelatnostima

	broj zaposlenih (godišnji prosjek)				stanje 2011.	
	2005.	2007.	2009.	2011.	% razl. '09.-'11.	udio (%)
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	1.670	1.516	1.727	972	- 56,28	0,27
Rudarstvo i vađenje	2.438	2.210	3.117	1.627	- 52,20	0,45
Prerađivačka industrija	50.098	52.217	54.355	41.212	- 24,18	11,47
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4.983	4.816	3.643	3.633	- 0,27	1,01
Vodoopskrba, odvodnja, gospodarenje otpadom, sanacija okoliša			4.074	4.001	- 1,79	1,11
Građevinarstvo	22.030	24.883	35.823	24.126	- 32,65	6,71
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	56.817	64.205	81.782	69.207	- 15,38	19,25
Prijevoz i skladištenje	24.220	24.934	21.481	18.710	- 12,90	5,21
Informacije i komunikacije			21.762	21.218	- 2,50	5,90
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	6.110	6.919	14.922	8.925	- 40,19	2,48
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	13.991	16.627	19.376	19.608	+ 1,20	5,46
Poslovanje nekretninama*	28.991	36.543	2.992	2.815	- 5,92	0,78
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti*			15.769	14.939	- 5,26	4,16
Ostale uslužne djelatnosti*			10.327	6.106	- 40,87	1,70
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	28.985	31.409	34.184	33.678	- 1,48	9,37
Obrazovanje	23.914	25.166	26.981	27.620	+ 2,37	7,68
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	22.308	20.695	27.878	25.752	- 7,63	7,16
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti*	-		32.932	27.667	- 15,99	7,70
Umjetnost, zabava i rekreacija*	-		10.048	7.614	- 24,22	2,12
Ostale društvene, socijalne i uslužne djelatnosti*	16.232	17.140	-			
Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti za vlastite potrebe*	-		1.043	-		-
Nerazvrstani*	-		47	-		-
UKUPNO	302.787	331.823	424.263	359.430	- 15,28	100,00

Izvor podataka: DZS, Statistička izvješća 2006., 2008., 2010., 2011.

I.4. GRAD ZAGREB U OKVIRU PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Kao glavni grad države, Grad Zagreb je upravno središte Republike Hrvatske. Zagreb je pritom i dominantno gospodarsko, znanstveno i kulturno središte, te najveće infrastrukturno čvorište zemlje.

- prometna poveznica

Značaj Zagreba u europskoj prometnoj mreži nadilazi nacionalnu razinu. Zagreb je najveće nacionalno prometno čvorište i jedno od važnih prometnih središta šire regije. U Gradu Zagrebu se križaju dva od deset paneuropskih razvojnih koridora. Koridor X pravcem zapad – istok povezuje srednju Europu s Azijom. Koridor Vb (Rijeka – Zagreb – Budimpešta – Kijev) pravcem sjeveroistok – jugozapad preko istočne Europe povezuje prostor Baltika s Jadranom. Smještaj na sjecištu primarnih prometnih pravaca od bitnog je značaja za gospodarski potencijal.

Paneuropskim razvojnim koridorima kroz prostor Grada Zagreba prolaze prometni koridori međudržavne razine. Od primarnog je značaja koridor X (Salzburg / Graz – Zagreb – Beograd – Solun / Igoumenitsa / Sofija), koji pravcem zapad – istok ogrankom preko Sofije povezuje srednju Europu s Azijom. Koridor Vb (Rijeka – Zagreb – Budimpešta – Kijev) pravcem sjeveroistok – jugozapad preko istočne Europe povezuje prostor Baltika s Jadranom.

Paneuropski prometni koridori su u okviru Hrvatske realizirani nacionalnom željezničkom i autocestovnom mrežom, a njima teče i pretežiti dio nacionalnog magistralnog prometa. Pritom gravitacijska uloga Zagreba kao privrednog središta zemlje potencira promet u i iz Grada, dok je transversalni promet determiniran geografskim oblikom Republike Hrvatske, koji onemogućuje brzo prometno povezivanje Slavonije i sjevernog dijela zemlje s jadranskom obalom bez prelaska državne granice izuzev autocestovnom i željezničkom mrežom kroz područje Grada Zagreba.

- značaj u okviru RH

Grad Zagreb je područje najveće koncentracije stanovništva u Republici Hrvatskoj. Po rezultatima popisa stanovništva 2011. godine, od ukupno 4.284.889 stanovnika RH na području Grada Zagreba živi ih 790.017, odnosno 18,44 %. Uzevši u obzir i stanovništvo Zagrebačke županije, u zagrebačkom aglomeracijskom području stalno boravi 1.107.623 stanovnika, što znači da na oko 6,5 % teritorija RH živi više od četvrtine njene populacije (25,85 %), uz razmjerni gospodarski potencijal.

Grad Zagreb je središte statističke regije nadžupanijske razine. Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku (NKPJS), područje Države je do 31.12.2012. bilo podijeljeno na tri, a od 01.01.2013. na dvije statističke regije razine 2 (NUTS 2). Po prvoj podjeli Grad Zagreb je s još 5 županija bio u sastavu regije sjeverozapadne Hrvatske. Iako najmanja (8.669 km², odnosno 15,32 % površine Države), bila je to najgušće naseljena regija, s 1.645.854 stanovnika, odnosno 38,41 % stanovništva Države. Podjelom iz 2013. Grad Zagreb je zadržao središnje mjesto i u novoj regiji kontinentalne Hrvatske, koju uz njega čini još 13 županija, u kojoj na 31.889 km² (56,35 % površine RH) živi 2.872.954 stanovnika (67,05 % stanovništva Države). Preraspodjela regija NUTS 2 razine trebala bi osigurati veći ukupni apsorpcijski kapacitet sredstava iz strukturnih fondova EU.

- regionalni značaj

Svojim proizvodnim, komercijalnim, obrazovnim, znanstvenim i kulturnim potencijalom Zagreb je žarište šireg prostora koji prelazi obuhvat aglomeracije. Analiza dnevnih migracija

pokazuje da stvarno metropolsko područje Grada Zagreba doseže do okolnih sekundarnih središta. Šira gravitacijska zona, definirana prvenstveno gospodarskim djelatnostima, obuhvaća južni dio Hrvatskog zagorja i doseže do Karlovca, Siska, Bjelovara, Koprivnice, Varaždina i Čakovca, te čini Zagreb osnovnim središtem sjeverozapadne Hrvatske. Neposredno gravitacijsko područje Grada Zagreba obuhvaća pretežit dio Zagrebačke i južni dio Krapinsko-zagorske županije. Gradovi Samobor, Zaprešić, Velika Gorica i Dugo Selo u određenom su razdoblju bili u sastavu Gradske zajednice općina Zagreb, odnosno općine Grad Zagreb, te u stvarnosti tvore zagrebačku aglomeraciju. Kasnijom reorganizacijom je administrativni prostor Grada Zagreba znatno smanjen, no gospodarska i komunalna međuovisnost Grada i navedenog područja Zagrebačke županije nije prekinuta.

Međuovisnost se očituje primarno kroz tržište rada (zapošljavanjem u Gradu Zagrebu), u prometnoj integraciji (zajednički sustav javnog gradskog prijevoza, smještaj Zračne luke Zagreb na području Zagrebačke županije, nepostojanje prometnih poveznica pojedinih dijelova županije kroz njezin prostor, već se povezivanje ostvaruje preko područja Grada Zagreba), te u dijelom zajedničkoj komunalnoj infrastrukturi. Veća urbana središta u Zagrebačkoj županiji funkcioniraju kao satelitski gradovi Zagreba.

U procesu decentralizacije, dio gospodarskih funkcija Zagreba seli se u satelitske gradove, odnosno u metropolski prostor unutar Zagrebačke županije, čime jačaju međusobne poveznice Grada i okolnog prostora.

- gospodarski značaj

Struktura stanovništva Grada Zagreba predstavlja u okviru Republike Hrvatske izuzetan potencijal za gospodarski razvoj. Koncentracija stanovništva, odnosno veličina tržišta rada, vrlo dobra prometna povezanost u nacionalnim i međunarodnim okvirima, te upravni značaj kao središta državne vlasti profilirali su Grad Zagreb u glavno gospodarsko središte Republike Hrvatske. Gospodarskom potencijalu doprinosi i koncentracija intelektualnog kapitala, kao i adekvatna infrastruktura.

Po podacima Hrvatske gospodarske komore za 2011. godinu, na području Grada Zagreba zaposleno je 31,7 % ukupnog broja zaposlenih u RH. Grad Zagreb je 2011. godine ostvario 34,1 % BDP-a RH, a u ukupnom prihodu poduzetništva u državi sudjeluje s 52,7 %.⁵

⁵ Do trenutka izrade ovog izvješća podaci za 2012. godinu još nisu bili dostupni.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA RAZVOJA U PROSTORU

II.1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA GRADA ZAGREBA

II.1.1. Struktura korištenja zemljišta

Prostor Grada Zagreba u podjednakom je postotku podijeljen na zemljište za gradnju, poljoprivredne površine i šume.

Struktura korištenja zemljišta Grada Zagreba određena je primarno konfiguracijom tla. Masiv Medvednice koji zatvara prostor sa sjevera utjecao je na koncentraciju glavnih prometnih koridora u širem pojasu rijeke Save u središnjem dijelu područja Grada. Oni se iz šireg središta zrakasto šire prema istoku, jugu i zapadu.

U strukturi korištenja zemljišta prostorno najznačajniji element je stanovanje s pratećim sadržajima. Gusto izgrađena urbana središta Zagreb i Sesvete, osim što su primarna mjesta stanovanja, ujedno su i mjesta koncentracije gospodarskih sadržaja. U ostalim je naseljima prisutna pretežito stambena izgradnja, čiji opseg ovisi o blizini grada Zagreba, te opada od suburbanog pojasa prema rubnim južnim i sjeverozapadnim naseljima Grada Zagreba, gdje je i najveći udio poljoprivrednih površina.

Najveće cjelovito šumsko područje je ono na Medvednici, no znatne površine pod šumom nalaze se i u području pobrđa sjeverno od Sesveta, te na jugu, u rubnom području prema Samoborskom gorju i Vukomeričkim goricama.

Na području Grada Zagreba nastavlja se trend porasta udjela izgrađenih struktura na račun neizgrađenog zemljišta, odnosno prirodnog pokrova tla.

II.1.2. Stvarno korištenje zemljišta

Stanje zemljišnih površina prema načinu stvarnog korištenja nije točno utvrđeno. Snimanje stanja u prethodnom razdoblju nije vršeno, a podaci u katastru ažuriraju se primarno tek na zahtjev korisnika, uslijed čega su nerijetko upitne pouzdanosti. Snimanje stanja zemljišnih površina prema načinu stvarnog korištenja izvršeno je 2012. godine. Obrada podataka je u tijeku.

Za čitavu Republiku Hrvatsku postoji baza podataka o pokrovu zemljišta i izgrađenim strukturama prema nomenklaturi Corine Land Cover (CLC). Najnoviji dostupni podaci su oni za 2006. godinu.

Tablica 20. Struktura korištenja zemljišta Grada Zagreba

KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA	POVRŠINA (cca ha)	%
Poljoprivreda	15.242,8	23,77
Poljoprivreda – mozaici	2.890,0	4,51
Vinogradi i voćnjaci	258,0	0,40
Livade	3.342,4	5,21
Šume	20.019,7	31,21
Grmlje	199,1	0,31
Urbano zelenilo	1.965,6	3,06
Zelenilo uz prometnice	66,4	0,10
Inundacije i kanali	889,7	1,39
Ceste	455,3	0,71
Željezničke pruge	212,5	0,33
Odlagalište Prudinec	107,4	0,17
Rudokopi	65,9	0,10
Šljunčara	107,7	0,17
Vode	597,3	0,93
Pretežito stanovanje i prateći sadržaji	11.608,0	18,10
Pretežito poslovni i gospodarski sadržaji	6.107,2	9,53
UKUPNO	64.135,0	100,00

Izvor podataka: Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo

II.1.3. Planska namjena površina

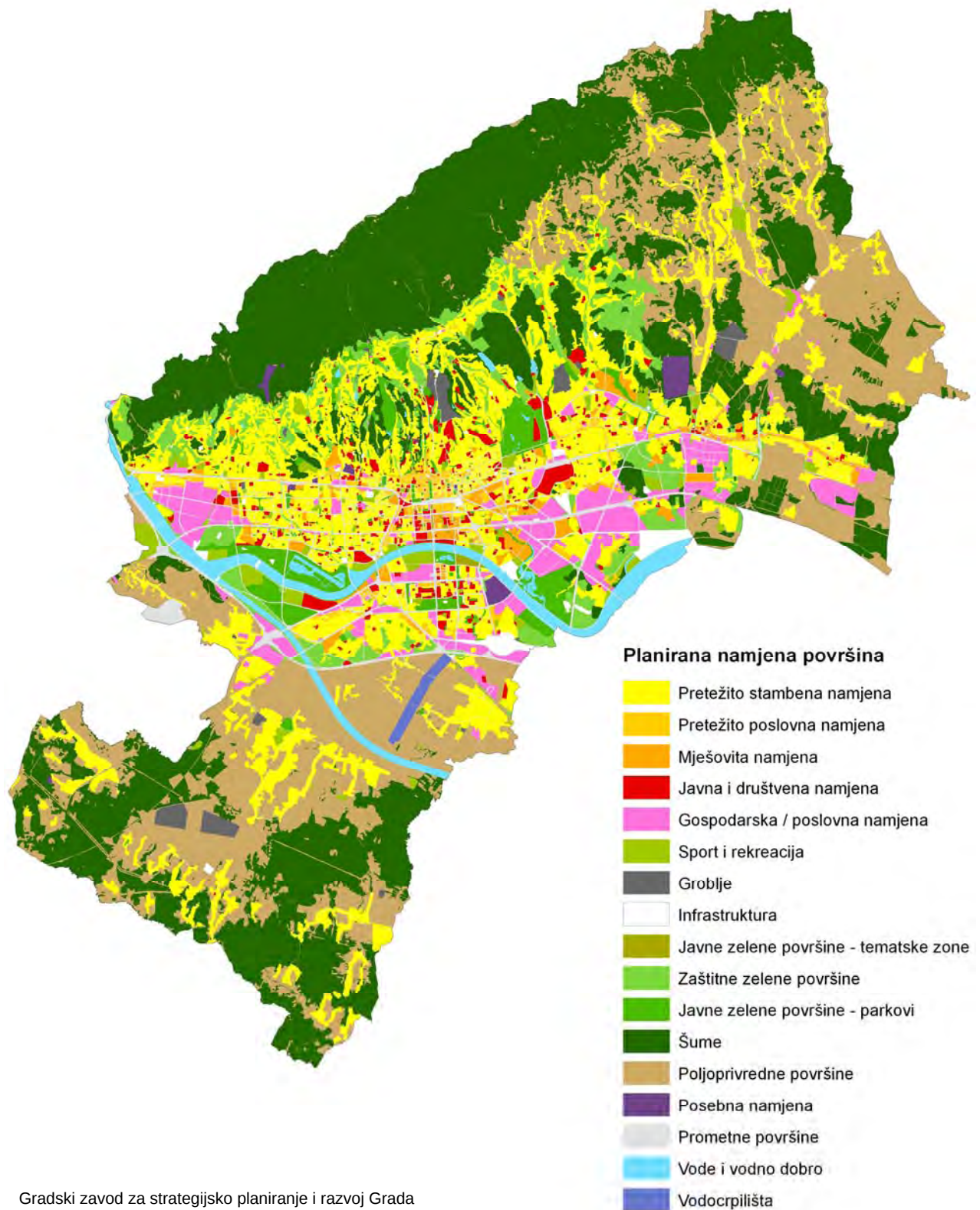
Planska namjena površina određuje se prostorno-planskom dokumentacijom. Čitav prostor obuhvata generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta definiran je kao građevno zemljište, koje se u stvarnosti sastoji od gradivog i negradivog dijela. Namjena prostora Grada Zagreba izvan obuhvata GUP-ova određuje se Prostornim planom Grada Zagreba. Pojedina manja područja definiraju se detaljnijim planovima u skladu sa smjernicama planske dokumentacije višeg reda.

Planiranje namjena površina logično se vrši uz uvažavanje stvarnog stanja u prostoru, te za pretežiti dio izgrađenih struktura planska namjena površina odgovara njihovom stvarnom korištenju. Razlike nastaju kod prostora predviđenih za transformaciju. Pritom se dijelom radi o izgrađenim dijelovima naselja kojima se mijenja namjena, odnosno sadržaj, a dijelom o neizgrađenim površinama.

Razvoj naselja stavlja velike zahtjeve na raspoložive neizgrađene površine. Traži se prenamjena zelenih površina (agrarnih i neagrarnih) u građevinsko zemljište. Najveće potrebe za dodatnim prostorom imaju sadržaji vezani uz stanovanje i gospodarski sadržaji, od kojih naročito potonji, u međudjelovanju s infrastrukturnim sustavima, u velikoj mjeri utječu na razvoj struktura naselja.

Pregledna karta planske namjene površina Grada Zagreba

Gradski zavod za stratejsko planiranje i razvoj Grada

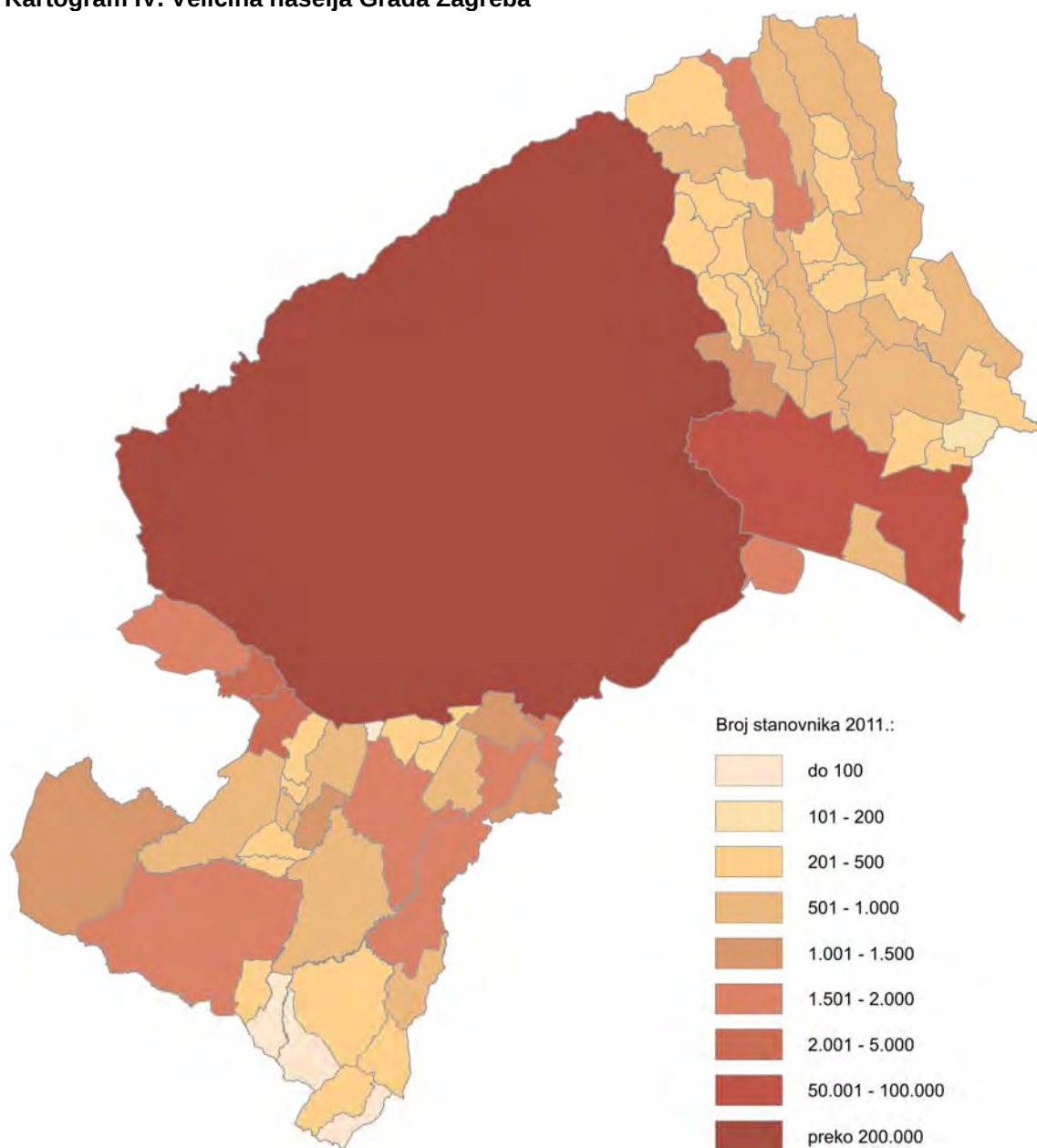
II.2. SUSTAV NASELJA

II.2.1. Obilježja sustava naselja (naselja i prostorni / razvojni koridori)

Sustav naselja Grada Zagreba aglomerativnog je karaktera. Sam Zagreb je dominantno urbano središte i najveće naselje Grada. Urbano naselje Sesvete i pretežiti dio ostalih 68 manjih naselja tvore cjelovito prigradsko područje koje je s gradom Zagrebom povezano u kontinuiranu zonu izgradnje urbanog karaktera. Tek manji dio malih naselja na sjeveroistočnom i južnom dijelu Grada nije fizički srastao u neprekidno izgrađeno područje.

Većina naselja Grada Zagreba je veličine od 200 do 1.000 stanovnika. U razdoblju između dva posljednja popisa stanovništva došlo je do smanjenja broja naselja veličine od 100 do 200 i od 1.000 do 1.500 stanovnika, u pravilu porastom broja stanovnika, odnosno prelaskom u višu kategoriju veličine naselja.

Kartogram IV. Veličina naselja Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

Tablica 21. Broj i udio naselja prema veličini, 2011. godine

veličina naselja	broj naselja		promjena
	2001.	2011.	
do 100 st.	3	4	+ 1
101 - 200 st.	7	1	- 6
201 - 500 st.	26	29	+ 3
501 – 1.000 st.	19	20	+ 1
1.001 – 1.500 st.	9	4	- 5
1.501 – 2.000 st.	2	8	+ 6
2.001 – 5.000 st.	2	2	0
5.001 – 10.000 st.	0	0	0
10.001 – 20.000 st.	0	0	0
20.001 – 50.000 st.	1	0	- 1
50.001 – 100.000 st.	0	1	+ 1
100.001 – 200.000 st.	0	0	0
200.001 i više st.	1	1	0

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.godine; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., prvi rezultati po naseljima (SI-1441)

II.2.2. Sustav središnjih naselja

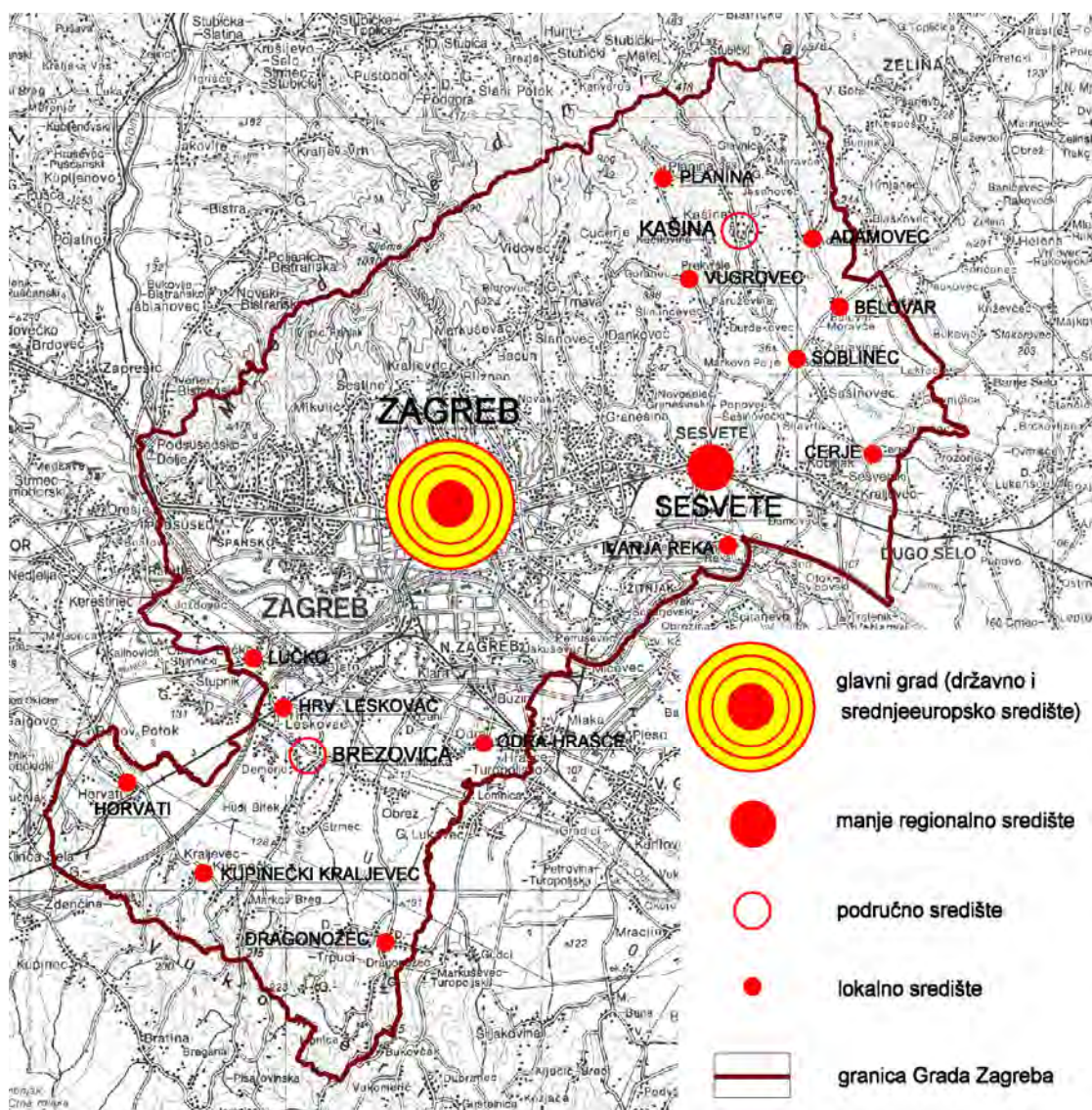
Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnoga prostornog određivanja i razvitka države i njenih manjih prostornih jedinica. Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske utvrđen je sustav središnjih naselja koji tvore postojeća i potencijalna razvojna središta. Ona su stratificirana u sedam razina, ovisno o važnosti u sustavu, odnosno veličini gravitacijskog područja.

Kao najveći grad u Republici Hrvatskoj, i glavni grad Države, Zagreb je jedino središnje naselje 1. kategorije. Tradicionalno središnje naselje u neposrednoj blizini grada Zagreba, Sesvete, kategorizirano je kao središnje naselje 5. razine (manje regionalno središte). Središta 6. razine (područna) su Brezovica u južnom i Kašina u sjeveroistočnom dijelu Grada Zagreba, a 7. razine (lokalna) Adamovec, Belovar, Cerje, Donji Dragonožec, Horvati, Hrvatski Leskovac, Ivanja Reka, Kupinečki Kraljevec, Lučko, Odra – Hrašće Turopoljsko, Planina Donja, Soblinec i Vugrovec Donji.

Tablica 22. Broj i udio naselja prema funkciji

funkcija	broj naselja	%
Glavni grad – državno razvojno središte	1	1,4
Manja regionalna središta	1	1,4
Područna središta	2	2,9
Lokalna središta (inicijalna razvojna središta)	13	18,6
Ostala naselja	53	75,7
Ukupno	70	100,0

Kartogram V. Sustav središnjih naselja Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

II.2.3. Prostor za razvoj naselja

II.2.3.1. Građevinska područja naselja

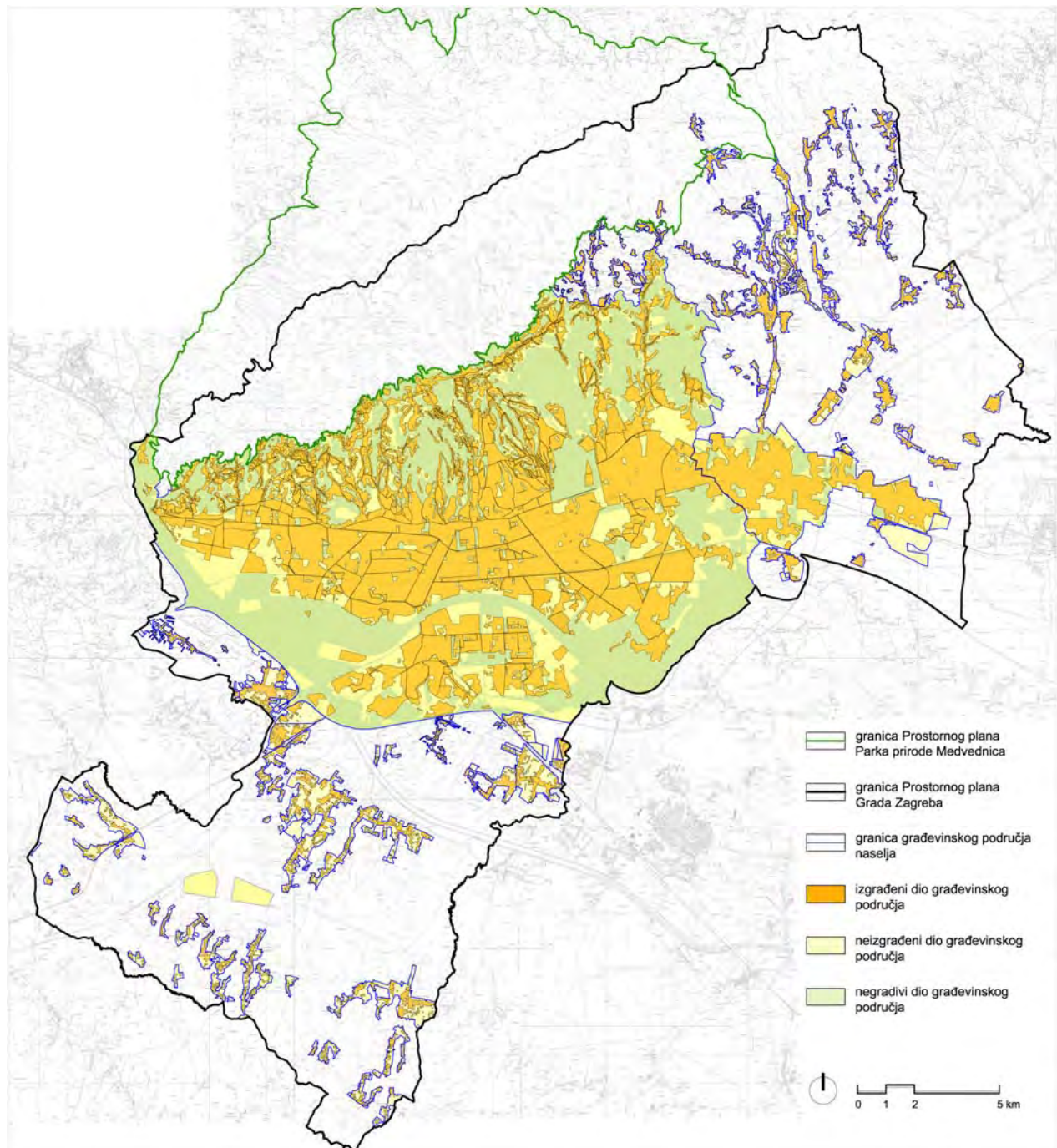
Područje Grada Zagreba karakterizira vrlo velik udio građevinskih zona. Građevinska područja naselja zauzimaju 30,65 % teritorija Grada Zagreba. Taj je postotak veći nego u bilo kojoj drugoj županiji, i znatno je iznad prosjeka Države koji iznosi 4,49 %.

Zone namijenjene za izgradnju u gradu Zagrebu i Sesvetama određene su generalnim urbanističkim planovima. Građevinskim zemljištem smatra se čitavo područje obuhvata generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta. U stvarnosti, ono obuhvaća građivi i negrađivi dio, kako je određeno prostorno-planskom dokumentacijom. Građivo je oko 45,0 % površine grada Zagreba i 40,4 % površine Sesveta, a stvarno je izgrađeno 34,1 % površine grada Zagreba i 31,3 % površine Sesveta.

Građevinska područja ostalih 68 naselja određena su Prostornim planom Grada Zagreba. Njihova stvarna iskorištenost varira od 23,9 % u Haviđić Selu do 75,1 % u Lužanu.

Pregledna karta građevnih zona u Gradu Zagrebu

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

II.2.3.2. Osnovni podaci i pokazatelji o prostorima za razvoj naselja**Tablica 23. Površina građevinskih područja naselja (GPn) i obuhvat zona gospodarske namjene unutar naselja**

Naziv naselja	Ukupna površina (ha)	Sve vrste GP unutar poligona naselja (ha)		Zone gospodarske namjene unutar poligona naselja (ha)				
		Sve-ukupno	Izgrađeni dio	Ukupno	Proizvodna	Poslovna	Ug.-turist.	Min. sirov.
Adamovec	778,51	94,69	50,34					
Belovar	357,26	45,62	26,22	1,71	1,71			
Blaguša	579,75	33,31	24,34					
Botinec	35,20	0,00	0,00					
Brebernica	251,65	14,73	4,20					
Brezovica	449,99	74,18	26,88	3,95	3,95			
Budenec	283,57	32,36	15,68					
Buzin	321,56	85,04	22,20	30,90		30,90		
Cerje	120,26	27,74	17,65					
Demerje	1.022,73	87,20	33,13					
Desprim	50,41	45,37	11,38	3,64	3,64			
Dobrodol	434,45	10,15	7,79					
Donji Čehi	171,82	10,23	5,73					
Donji Dragonožec	334,17	136,71	43,61					
Donji Trpuci	1.000,87	105,75	34,00					
Drenčec	209,28	18,34	10,54					
Drežnik Brezovički	70,18	58,27	11,18					
Dumovec	326,06	31,63	21,63					
Đurđekovec	278,65	60,07	37,93					
Gajec	239,30	35,22	15,10					
Glavnica Donja	683,59	34,02	22,99					
Glavnica Gornja	158,83	27,38	18,93					
Glavničica	431,26	29,90	20,78					
Goli Breg	208,59	39,38	14,75	8,14	8,14			
Goranec	329,67	27,56	17,14					
Gornji Čehi	214,72	13,70	8,53					
Gornji Dragonožec	311,50	64,58	23,70					
Gornji Trpuci	361,93	34,12	12,43					
Grančari	94,36	23,18	9,15					
Havidić Selo	195,30	35,10	8,40					
Horvati	2.076,96	242,24	74,10					
Hrašće Turopoljsko	274,28	111,45	39,70	9,45	9,45			
Hrvatski Leskovac	329,38	207,38	80,59	22,46	22,46			
Hudi Bitek	193,41	50,36	16,87					
Ivanja Reka	336,64	82,54	43,81					
Jesenovec	272,14	24,66	17,20					
Ježdovec	770,98	69,75	31,94	15,14		3,12	*12,20	
Kašina	837,93	118,85	53,13	13,12	3,12			10,00

Naziv naselja	Ukupna površina (ha)	Sve vrste GP unutar poligona naselja (ha)		Zone gospodarske namjene unutar poligona naselja (ha)				
		Sve-ukupno	Izgrađeni dio	Ukupno	Proizvodna	Poslovna	Ug.-turist.	Min. sirov.
Kašinska Sopnica	214,79	22,67	11,91					
Kučilovina	246,18	15,88	10,34					
Kučanec	22,37	23,61	19,03					
Kupinečki Kraljevec	2.602,28	305,01	111,53					
Lipnica	353,11	45,58	14,18					
Lučko	257,92	208,01	94,81	78,13	5,92	72,21		
Lužan	731,60	53,44	40,11					
Mala Mlaka	398,44	32,91	20,35					
Markovo Polje	237,25	75,37	44,48	2,63		2,63		
Moravče	691,01	71,37	38,81					
Odra	1.311,08	172,97	59,45	21,52		21,52		
Odranski Obrež	1.090,68	180,91	62,78					
Paruževina	379,61	89,59	34,54	0,86	0,86			
Planina Donja	486,26	46,37	28,43					
Planina Gornja	680,52	17,79	8,97					
Popovec	258,57	66,54	39,28	6,60	6,60			
Prekrvše	250,78	85,68	45,76					
Prepuštovec	217,27	29,50	16,02					
Sesvete	3.622,41	1.462,89	1.134,79	182,07	149,34	29,55	3,18	
Soblinec	258,00	112,65	44,58	24,06	22,77	1,29		
Starjak	214,72	35,52	11,54					
Strmec	1.326,84	83,56	27,75					
Šašinovec	1.015,96	62,68	33,63	3,68	3,68			
Šimunčevac	200,38	41,39	25,75					
Veliko Polje	123,44	52,41	21,14					
Vuger Selo	143,07	15,37	10,04					
Vugrovec Donji	49,33	27,61	22,96					
Vugrovec Gornji	207,22	26,61	14,39					
Vurnovec	94,76	15,73	12,04					
Zadvorsko	211,79	109,67	39,86					
Zagreb	30.598,03	13.789,87	10.440,05	1.875,81	819,96	990,63	10,22	55,00
Žerjavinec	242,42	38,12	22,21					
UKUPNO	64.135,23	19.660,04	13.495,18	2.303,87	1.061,42	1.151,85	25,60	65,00

* dijelom unutar područja naselja Zagreb

II.2.3.3. Izgrađene strukture izvan građevinskih područja naselja

Izdvojene površine za razvoj izvan naselja određene su Prostornim planom Grada Zagreba. One obuhvaćaju površine poljoprivredno gospodarskih kompleksa, sportsko-rekreacijske zone, zone infrastrukturnih sustava, površine iskorištavanja mineralnih sirovina i zone groblja.

Tablica 24. Definirane površine za razvoj izvan naselja

namjena	poljoprivredni kompleksi	sport i rekreacija	infrastrukturni sustavi	groblja	ukupno
površina (ha)	687,60	98,46	21,93	187,16	995,15

Vrijednosti iskazane u tablici 24 nisu konačne, budući da su pojedine zone sporta i rekreacije i groblja, i sva područja iskorištavanja mineralnih sirovina, dane načelno, bez točnog određenja granica. Tablicom nisu obuhvaćene niti zone sporta i rekreacije unutar Parka prirode Medvednica, predviđene za rekreaciju u prirodi, bez mogućnosti građenja.

II.2.4. Ruralni razvoj

Mjerila za određivanje ruralnosti naselja nisu jasno određena u Republici Hrvatskoj. U administrativne svrhe se razlika između ruralnih i urbanih područja temelji na teritorijalnoj podjeli gdje se manje administrativne jedinice, općine, smatraju ruralnim, dok se gradovi smatraju urbanim područjima. No, u svrhu provedbe politike ruralnog razvoja, kao najčešći međunarodno priznat i korišten kriterij za razlikovanje ruralnih i urbanih područja koristi se definicija OECD-a, koja se temelji na gustoći naseljenosti stanovništva. Razdjelnicom je određena gustoća stanovništva od 150 st./km² na lokalnoj razini (LAU 1/2). Mjerilo za određenje neke regije pretežito urbanom bio je da u lokalnim ruralnim područjima živi manje od 15 % njenog stanovništva.

Po prvoj, administrativnoj, podjeli, čitav prostor Grada Zagreba smatra se urbanim. Prema Strategiji ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2008. - 2013., Grad Zagreb također je definiran kao jedina pretežito urbana županija u Hrvatskoj. Oko 94 % stanovništva Grada Zagreba živi u urbanim naseljima Zagreb i Sesvete, dok diferencijacija ostalih naselja po navedenim kriterijima pokazuje da većina ostalih naselja ne ulazi u kategoriju ruralnih, već prijelaznih (urbano-ruralnih). Najveći dio naselja Grada Zagreba obuhvaćen je cjelovitim suburbanim područjem.

Po kriteriju određenja ruralnosti naselja postotkom poljoprivrednog stanovništva, pri čemu se ruralnim smatraju naselja u kojima je osnovni izvor prihoda 50 i više % stanovništva poljoprivredna djelatnost, ruralna su naselja na području Grada Zagreba 2001. godine bila samo Glavničica, Grančari i Gornji Trpuci.

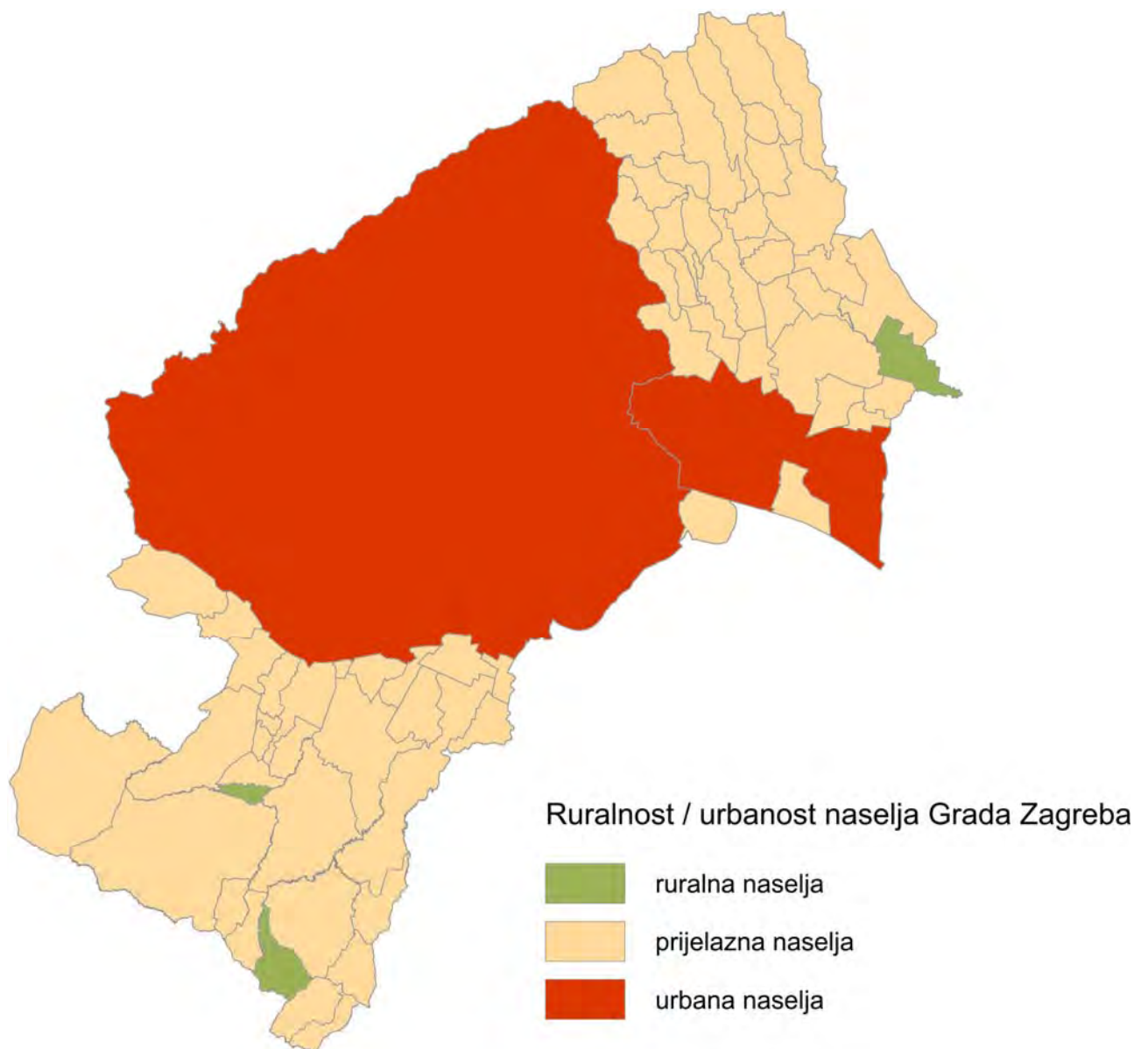
Poljoprivredom se kao primarnom djelatnošću bavi vrlo malen dio stanovništva Grada Zagreba. Po posljednjim relevantnim statističkim rezultatima, iz 2001. godine, kategorijom poljoprivrednog stanovništva obuhvaćeno je 4.427 osoba, od čega 3.092 kao aktivno, a 1.335 uzdržavano stanovništvo. Poljoprivredno stanovništvo čini tek 0,57 % populacije rada Zagreba, što je znatno ispod prosjeka države.

Statistički podaci pokazuju da na području Grada Zagreba nema pravnih subjekata koji bi bili značajniji nositelji poljoprivredne proizvodnje.

Stvarno stanje poljoprivrednog stanovništva bit će poznato nakon objave potpunih rezultata popisa stanovništva 2011. godine.

Kartogram VI. Ruralnost naselja Grada Zagreba po kriteriju OECD-a

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

Tablica 25. Broj i udio poljoprivrednog stanovništva u ukupnom broju stanovnika 2001. godine

	ukupan broj stanovnika	broj poljoprivrednog stanovništva	%
Grad Zagreb	779.145	4.427	0,57
Republika Hrvatska	4.437.460	246.089	5,55

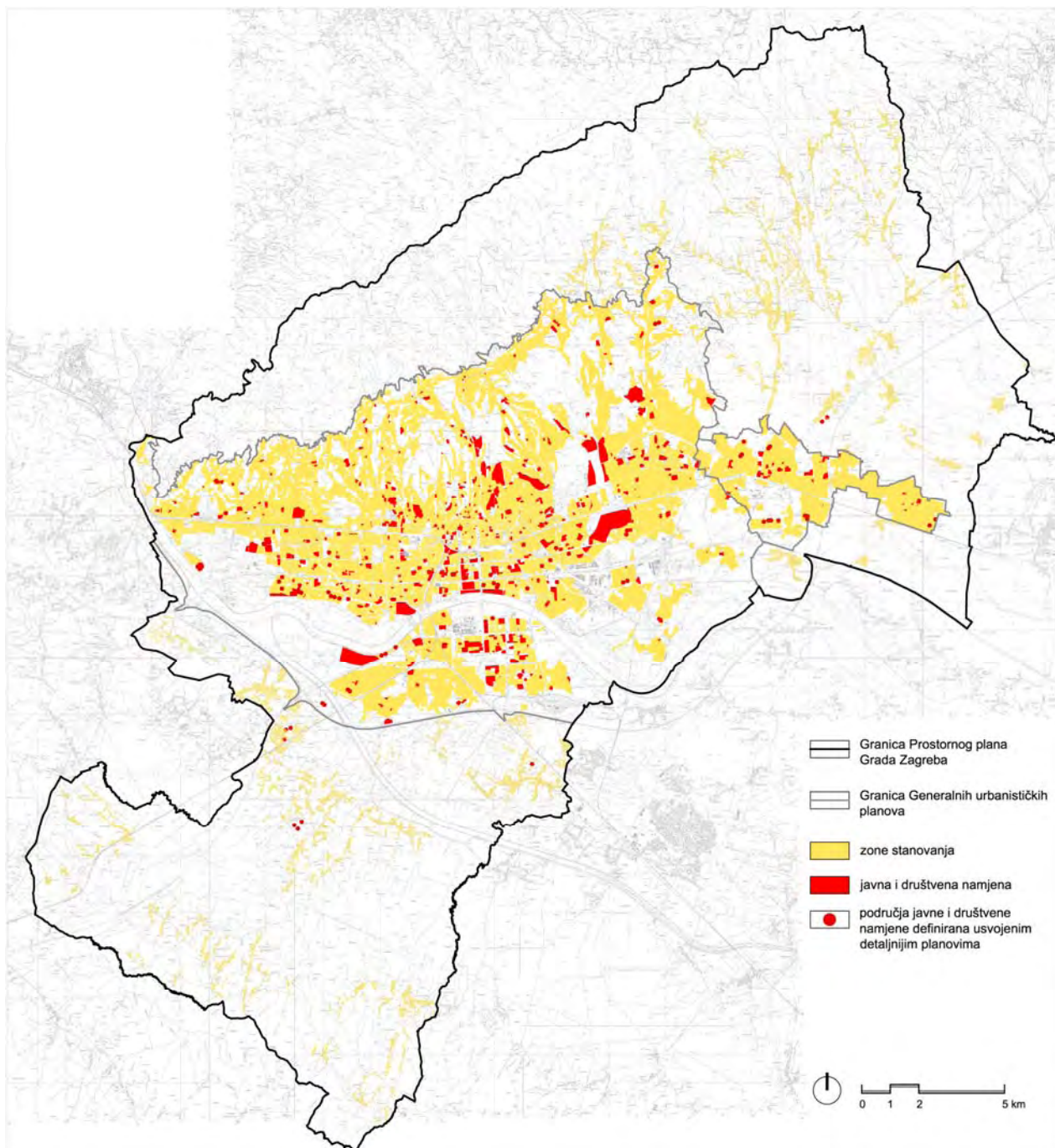
Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2001.

II.2.5. Društvena suprastruktura

Društvena suprastruktura nužan je prateći sadržaj stanovanja, kojim se osigurava zadovoljavanje vitalnih potreba stanovništva. Osnovnu mrežu društvene suprastrukture Grada Zagreba čine ustanove Grada i Republike Hrvatske. U nju su uklopljene i dopunjavaju je ustanove u vlasništvu pravnih i fizičkih osoba.

Pretežiti dio objekata društvene suprastrukture nalazi se u planskim zonama društvene i javne namjene. Manji dio objekata, u prvom redu ustanova javnih službi i zdravstvene i socijalne zaštite, smješten je u zonama mješovite namjene, odnosno građevinskim zonama određenima Prostornim planom Grada Zagreba.

Pregledna karta zona javne i društvene suprastrukture

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

II.2.5.1. Ustanove javnih službi

- Tijela državne, regionalne i lokalne uprave

Grad Zagreb je upravno središte državne i područne razine. U Zagrebu je sjedište Hrvatskog sabora, Vlade i Predsjednika RH, tijela državne uprave i najviših pravosudnih tijela RH. Najviše državne institucije koncentrirane su u središnjem dijelu Zagreba, s naglaskom na Gornji grad (Hrvatski sabor, Vlada RH i Ustavni sud na Trgu sv. Marka). U podslijemenskom području (Pantovčak) je Ured predsjednika RH. Druga tijela državne uprave raspoređena su po čitavom području grada Zagreba. Od institucija područne razine, Gradska skupština Grada Zagreba nalazi se na Gornjem gradu, a Gradsko poglavarstvo na Trgu Stjepana Radića u Trnju.

Tijela uprave u načelu su locirana unutar cjelovitih zona mješovite ili javne namjene, te njihov smještaj ne zahtijeva formiranje posebnih zona. Prisutnost najviših državnih institucija, odnosno potreba njihove zaštite, ipak u pojedinim slučajevima postavlja specifična ograničenja u pogledu okolne gradnje i u pogledu prometnih rješenja.

- Pravosudne ustanove

U Zagrebu je sjedište pravosudnih tijela državne, regionalne i lokalne razine. Od tijela i ustanova regionalne i lokalne razine, na području Grada Zagreba djeluje 9 sudova i 3 odvjetništva. Sjedište dva suda i jednog odvjetništva je u Sesvetama, dok se ostala tijela nalaze u širem središtu grada Zagreba. Sljedeći sudovi sa sjedištem u Zagrebu imaju Stalne službe izvan područja Grada Zagreba:

- Županijski sud u Zagrebu, Stalna služba u Zlataru,
- Trgovački sud u Zagrebu, Stalna služba u Karlovcu,
- Trgovački sud u Zagrebu, Stalna služba u Sisku.

U Zagrebu se nalazi i kaznena ustanova Okružni zatvor Zagreb, sa sjedištem u Remetincu i područnim objektom u Vukomeru.

U pravosudnom sustavu je i bolnica za osobe lišene slobode. Ona je u ovom Izješću obrađena u sklopu ustanova zdravstvene zaštite.

Problem pravosudnih ustanova je raspršenost lokacija po širem području Zagreba. Za buduće razdoblje predviđeno je koncentriranje više pravosudnih ustanova na Trgu pravde čije je formiranje planirano na prostoru bivše vojarnje na raskršću Ilice i Selske ceste.⁶

Tablica 26. Pravosudne ustanove sa sjedištem na području Grada Zagreba

vrsta ustanove	državne razine	podr. i lok. razine	ukupno
Sud	5	9	14
Sudsko vijeće	1		1
Pravobraniteljstvo	4		4
Odvjetništvo	1	3	4
Kaznionica		1	1
Ukupno	11	13	24

- Službe zaštite i spašavanja

Organizacija zaštite i spašavanja stanovništva u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu i spašavanje (DUZS) sa sjedištem u Zagrebu. Na područnoj razini nadležna je Područna uprava za zaštitu i spašavanje (PUZS) Grada Zagreba i Zagrebačke županije. U

⁶ Vlada RH je u svibnju 2013. objavila da će izgradnja Trga pravde započeti 2015., a završiti 2019. godine.

Gradu Zagrebu je za koordinaciju pitanja obrane, zaštite i spašavanja nadležan Ured za upravljanje u hitnim situacijama kao dio Gradske uprave.

U okviru DUZS djeluju postrojbe Civilne zaštite i vatrogastva, koje ustrojava regionalna i lokalna uprava. U Gradu Zagrebu postoji 17 stožera Civilne zaštite (CZ) pri gradskim četvrtima. Ustrojavanje postrojbi CZ Grada Zagreba započelo je 2011. godine. Iste se godine na državnoj razini pristupilo formiranju interventne specijalističke postrojbe Civilne zaštite (ISPCZ) za zonu Zagreb koja, uz Grad Zagreb, obuhvaća i Zagrebačku, Sisačko-moslavačku, Karlovačku, Krapinsko-zagorsku, Varaždinsku, Međimursku, Koprivničko-križevačku i Bjelovarsko-bilogorsku županiju. Sjedište ISPCZ zone Zagreb je u Zagrebu.

Vatrogasna zajednica Grada Zagreba obuhvaća profesionalnu postrojbicu regionalne razine - Javnu vatrogasnu postrojbicu (JVP) Grada Zagreba, koja djeluje s 5 lokacija u Zagrebu, i 56 dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD). DVD-i imaju i naglašenu društvenu funkciju, naročito u manjim lokalnim zajednicama – prigradskim naseljima. Od preko 6.000 članova DVD-a, oko 350 su djeca starosti od 6 do 12 godina, a preko 1.400 vatrogasna mladež - omladina od 13 do 18 godina.

JVP vrši stalni nadzor središnjeg prostora Zagreba, dok centralna Dobrovoljna vatrogasna društva Hrašće, Dragonožec, Kupinečki Kraljevec, Sesvete, Kašina i Šestine svojim prostornim razmještajem dopunjavaju sustav vatrogasnog nadzora i osiguravaju mogućnost brze intervencije na čitavom području Grada Zagreba.

Učinkovitost zaštite od požara smanjena je uslijed nedovoljno adekvatnog prostornog rasporeda mreže vatrogasnih postaja i DVD-a. U siječnju 2009. donesen je Plan zaštite od požara i tehnoloških eksplozija (SGGZ 04/09). Planom je za učinkovito obavljanje vatrogasne djelatnosti u Gradu Zagrebu, uz kadrovsku popunu i opremanje postojećih postaja i DVD-a, u razdoblju od 10 godina predviđeno ustrojavanje dodatnih dislociranih vatrogasnih postaja JVP GZ-a s prioritetima na požarnoj zoni Istok, Centar i Jug (postaje Podsljeme, Sesvete i Novi Zagreb II), kako bi i najudaljenija mjesta koje pokriva pojedina postaja bila dostupna u zakonskom roku od 15 minuta.

II.2.5.2. Zdravstvene ustanove

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 12/12, 35/12, 70/12, 114/12, 82/13) određeno je da zdravstvenu djelatnost obavljaju zdravstvene ustanove u državnom vlasništvu, vlasništvu županija odnosno Grada Zagreba te zdravstvene ustanove u vlasništvu drugih pravnih osoba i fizičkih osoba.

Osnovu sustava primarne zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu čine tri doma zdravlja, koji djeluju na ukupno 123 lokacije, i dva zavoda (za javno zdravstvo i za hitnu medicinsku pomoć). U primarnu razinu zaštite uključeno je i 207 ljekarni u Gradu Zagrebu. Zdravstvenu zaštitu sekundarne razine osigurava 7 poliklinika, jedna klinička bolnica i 6 specijalnih bolnica, dok na tercijarnoj razini djeluju 4 ustanove kojih je osnivač Republika Hrvatska.

Ukupan broj bolesničkih postelja porastao je sa 6.586 u 2008. godini, preko 6.805. u 2010., na 7.512 u 2012.

Tablica 27. Broj zdravstvenih ustanova prema vrsti

vrsta ustanove	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Zavodi	6	6	6	6	6	6
Bolnice - ukupno	17	17	17	15	10	12
- Klinički bolnički centar	1	1	1	1	2	2
- Kliničke bolnice	5	5	5	4	3	3
- Klinike	4	4	4	1	2	1
- Opće bolnice	1	1	1	-	-	-
- Specijalne bolnice	6	6	6	9	3	6

vrsta ustanove	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Domovi zdravlja	5	5	5	5	5	4
Izvanbolničke poliklinike (samostalne zdravstvene ustanove)	145	147	153	155	160	161
Ustanove za njegu	21	21	21	23	25	19
Ostale zdravstvene ustanove	55	55	10	8	9	-
Ukupno	246	248	209	209	212	203
Trgovačka društva za obavljanje zdravstvene zaštite	47	74	99	120	133	*
UKUPNO	293	322	308	329	345	*

Izvor podataka: HZZO

* do trenutka izrade ovog Izvješća podaci nisu bili dostupni

II.2.5.3. Socijalne ustanove

U sustavu socijalne skrbi Grada Zagreba djeluje više ustanova različitih namjena. Uz ustanove Grada, socijalnu pomoć pružaju i Gradsko društvo Crvenog križa, Caritas Zagrebačke nadbiskupije, druge vjerske zajednice i udruge građana. U sustavu socijalne skrbi Grada bilo je 2006. godine 6.188 osoba, 2008. 6.667, a 2010. godine 6.772 osobe.

- prihvatilišta

2011. godine prestala su s radom prihvatilišta socijalne skrbi u Heinzelovoj i Ulici Grgura Ninskog, a korisnici su premješteni u novootvoreno prihvatilište Crvenog križa na području Zagrebačke županije, u Velikoj Kosnici.

- domovi

U Gradu Zagrebu postoje ukupno 24 doma socijalne skrbi za djecu. Od toga je 14 domova za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a 10 za tjelesno i mentalno oštećene osobe.

Na području Grada Zagreba djeluje 11 gradskih i 21 privatni dom za starije i nemoćne osobe, te 20 privatnih „obiteljskih“ ustanova. U devet gradskih domova provodi se Projekt gerontoloških centara Grada Zagreba.

- pomoć žrtvama obiteljskog nasilja

2007. godine osnovan je Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb“ kao javna ustanova Grada Zagreba na lokaciji u Ulici baruna Trenka. Usluge Doma koristilo je u razdoblju od 2007. do 2010. između 54 i 70 osoba godišnje. Nakon otvaranja nove lokacije većeg smještajnog kapaciteta 2011. na Žitnjaku, broj korisnika je porastom te ih je 2011. bilo 116 (46 žena i 70 djece), a 2012. 109 (46 odraslih i 63 djece).

Od 1993. djeluje sklonište za žrtve obiteljskog nasilja Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Na tajnoj adresi u gradu Zagrebu djeluje sklonište udruge Ženska pomoć sada.

- rehabilitacija

Od 2001. djeluje dnevni centar za rehabilitaciju djece s oštećenjem vida i dodatnim teškoćama u razvoju „Mali dom - Zagreb“. 2008. godine počeo je s radom Centar za rehabilitaciju Silver, kao ustanova socijalne skrbi koja u rehabilitaciju osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju uključuje rad sa psima pomagačima.

II.2.5.4. Ustanove prosvjetnih djelatnosti**a) Sustav predškolskog odgoja**

U izvještajnom razdoblju broj teritorijalnih jedinica predškolskog odgoja - dječjih vrtića i područnih odjela porastao je s 218 na 260 (od toga 249 gradskih, a 11 privatnih i vjerskih), uz povećanje kapaciteta za 123 odgojne skupine. U istom je razdoblju obuhvat djece cjelodnevnim programima povećan za 3.542 upisane djece, na 34.713. Trend porasta broja dječjih ustanova nastavljen je i u kasnijem razdoblju, te je u pedagoškoj godini 2010./2011. broj vrtića i odjela povećan za 11, a upisano je 36.833 djece. Tijekom pedagoške godine 2011./2012. broj privatnih dječjih vrtića porastao je na 54 (14 vjerskih i 32 u vlasništvu građana, odnosno udruga), a upisano je ukupno 37.209 djece.

Povećanje ukupnog kapaciteta gradskih dječjih vrtića postiže se gradnjom novih namjenskih predškolskih objekata, kupnjom i zakupom odgovarajućih prostora, te uređenjem dijela prostora u skupu postojećih dječjih vrtića. Od novih prostora, u razdoblju od 1. rujna 2005. do 1. rujna 2009. sredstvima Grada izgrađeno je 10 namjenskih predškolskih objekata većeg kapaciteta i 2 manja montažna objekta, 1 zgrada je kupljena, i uređeno je 6 objekata u zakupu. U novoizgrađenim namjenskim predškolskim objektima Grad Zagreb je osnovao 5 novih predškolskih ustanova: dječje vrtiće „Markuševec“, „Medo Brundo“, „Sunčana“, „Šegrt Hlapić“ i „En ten tini“. Ostali novoizgrađeni odnosno preuređeni objekti pridruženi su kao područni objekti postojećim gradskim dječjim vrtićima.

U drugom polugodištu pedagoške godine 2012./2013., djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe te skrbi o djeci predškolske dobi Grada Zagreba ostvarivala se na 291 lokaciji: 60 dječjih vrtića – predškolskih ustanova kojima je osnivač Grad Zagreb, koje djeluju na 208 lokacija, 46 privatnih dječjih vrtića (14 vjerskih i 47 u vlasništvu građana, odnosno udruga) na 61 lokaciji, te pojedine posebne ustanove za djecu s teškoćama u razvoju, i druge ustanove i udruge kojima se iz gradskog proračuna osiguravaju sredstva za sufinanciranje određenih programa predškolskog odgoja.

Stalni porast broja teritorijalnih jedinica predškolskog odgoja nije praćen i zadovoljavajućom prostornom distribucijom. Uočljiv je nedostatak dječjih ustanova u rubnim urbanim dijelovima Zagreba, a osobito u manjim naseljima Grada Zagreba. Potrebe za dodatnim gradskim predškolskim ustanovama osjećaju se na području gradskih četvrti Sesvete, Stenjevec, Podsused – Vrapče, te dijela Črnomerca, Donje i Gornje Dubrave, Maksimira, Trešnjevka - sjever i jug, Novi Zagreb - istok i zapad.

Tablica 28. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja u ped. godini 2012./2013., po broju lokacija

	državni	privatni	vjerskih zajednica	ukupno
dječji vrtić	208	61	14	283
druge pravne osobe	6	3	1	10
ukupno	214	64	15	291

Izvor podataka: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2011., Službene stranice Grada Zagreba – predškolski odgoj (<http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=508>)

b) Osnovno i srednje obrazovanje

Tijekom školske godine 2012./2013., na području Grada Zagreba djelovale su 124 osnovne škole (106 redovnih, 4 umjetničke, 8 privatnih s pravom javnosti, 4 škole i ustanove s programom za osnovno obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju, ustanova za osnovno obrazovanje mladeži i odraslih, te centar za dopisno obrazovanje odraslih) na ukupno 149 lokacija. Uz to se u 5 srednjih glazbenih i 2 srednje plesne škole provodi i osnovnoškolski program.

Srednjih škola je potkraj 2012. godine bilo 92, na 88 lokacija. U tri srednje škole održavali su se i programi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja za odrasle.

Za potrebe privremenog smještaja tijekom srednjoškolskog obrazovanja, u Zagrebu djeluje 14 učeničkih domova, u kojima je 2012./2013. bilo smješteno 1.854 učenika. Od toga se 4 doma nalaze u sastavu srednjih škola, a preostalih 10 na 11 lokacija u Zagrebu.

Tijekom školske godine 2012./2013., osnovnu školu je pohađalo ukupno 59.711 učenika, od čega 58.406 po redovitom programu, a srednju 40.106 učenika, od čega 36.183 u gimnazijama i strukovnim školama. Osnovne i srednje škole za obrazovanje odraslih pohađalo je u 2011./2012. 95, odnosno 2.167 učenika.

Na 1.000 stanovnika Grada Zagreba dolazi 75,6 učenika osnovne, odnosno 50,8 učenika srednje škole.

Tablica 29. Osnovne škole u Gradu Zagrebu, po broju lokacija

		školska godina						
OŠ		2006./2007.	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.
osnivač Grad Zagreb	redovite	128	126	126	126	126	126	127
	umjetničke *	11	11	11	11	11	9	9
	za djecu s teškoćama u razvoju	12	12	11	11	11	4	4
	za obrazovanje odraslih	11	6	1	1	1	1	1
privatne s pravom javnosti		-	-	-	-	-	-	8
UKUPNO		140	138	137	137	137	137	149

* umjetničke osnovne škole od 2011. obuhvaćaju 3 osnovne glazbene i 1 plesnu osnovnu školu

Tablica 30. Srednje škole u Gradu Zagrebu, po broju lokacija

		školska godina						
SŠ		2006./2007.	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.
osnivač Grad Zagreb	gimnazije	30	31	31	30	17	17	17
	strukovne	32	32	32	32	30	30	30
	umjetničke *	10	10	10	10	7	8	8
	s posebnim uvjetima obrazovanja	4	4	4	4	4	4	4
	za mladež i odrasle	13	14	12	10	1	1	1
vjerskih zajednica		3	4	4	4	4	4	4
privatne s pravom javnosti	opće i dr.	-	-	-	-	15	15	16
	umjetničke	2	2	2	2	2	2	4
UKUPNO		94	97	95	92	80	82	84

* umjetničke srednje škole od 2011. obuhvaćaju 5 glazbenih i 2 plesne, te Školu primijenjene umjetnosti i dizajna;

Izvor podataka (obje tablice): Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport; podaci o školama u Gradu Zagrebu i E-obrazovanje; Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku; Statistički ljetopisi Grada Zagreba 2007. do 2013.

U bazi elektroničkih podataka o obrazovanju u Gradu Zagrebu navodi se da je tijekom školske godine 2012./2013. u jednoj smjeni nastavu održavalo 29, u dvije 73, a u 3 smjene 4 redovne osnovne škole. U jednoj smjeni radilo je i 20 srednjih škola. Postojeći kapaciteti čine upitnom provedbu odredbe Državnog pedagoškog standarda o jednosmjenskom radu osnovnih i srednjih škola od kraja 2017. godine.

II.2.5.5. Ustanove visokog školstva, znanosti i tehnologije

Sveučilište u Zagrebu danas broji 29 fakulteta, 3 akademije, sveučilišni centar Hrvatski studiji, te 6 drugih sastavnica, sa cca 70.000 studenata i oko 5.500 nastavnika. Pretežit broj navedenih ustanova nalazi se u Zagrebu, dok su dva fakulteta i jedan studentski centar locirani u Varaždinu, a jedan fakultet i studentski centar u Sisku. Od ukupnog broja studenata u Hrvatskoj, oko 80 % ih studira na zagrebačkom sveučilištu.

Za potrebe privremenog smještaja tijekom obrazovanja, u Zagrebu je do 2010. godine djelovalo 5, a od tada 4 studentska doma. Zatvoren je studentski dom „Ivan Meštrović“.

Planovi razvoja visokog obrazovanja u Zagrebu, Prostornim planom razvoja Sveučilišta iz 1998. vezani za četiri kampusa: središnji, sjeverni, južni i istočni, modificirani su spajanjem središnjeg i južnog kampusa.

Najveći i najznačajniji potencijal predstavlja širenje istočnog kampusa na prostor bivše vojarne Borongaj. Ministarstvo obrane prepustilo je 2006. godine preko 90 ha zemljišta na Borongaju Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta za razvoj znanstveno – obrazovnog kampusa. U prvoj etapi angažiranja prostora za potrebe Sveučilišta, 2007. godine su u postojeće preuređene vojne građevine na Borongaju preseljena tri fakulteta koji su imali najakutniji problem nedostatka prostora: Prometni fakultet, Hrvatski studiji i Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet. Uređenje prostora kampusa regulirano je Urbanističkim planom uređenja Studentski kampus Borongaj (SGGZ 09/13).

Druga kapitalna investicija je gradnja Muzičke akademije koja je, nakon provedenog urbanističko - arhitektonskog natječaja, započela 2011. na objedinjenim parcelama zgrade „Ferimonta“ na Trgu maršala Tita i susjedne zapadne čestice u Ulici Gjüre Deželića. Dvršetak gradnje predviđa se tijekom 2013. godine.

II.2.5.6. Ustanove za kulturu i umjetnost

Potkraj 2010. godine završena je gradnja Muzeja suvremene umjetnosti, kao prvog velikog objekta te namjene u posljednjih šezdesetak godina. U muzeju je smješten stalni postav suvremene hrvatske umjetnosti s pratećim sadržajima, audiovizualnim studijem, te multimedijalnim centrom.

Grad Zagreb je u proljeće 2012. ustupio prostor bivše tvornice „Pluto“ za Muzej automobilizma „Ferdinand Budicki“, koji je otvoren u srpnju 2013. godine. Radi neadekvatnog smještaja, Muzej policije tek povremeno prima posjetioce, dok su Hrvatski vojni muzej i Hrvatski željeznički muzej zatvoreni za javnost.

Otvorenjem kina u Muzeju suvremene umjetnosti i u novootvorenom trgovačkom centru *City Center 1 East*, broj kinematografa je 2012. godine povećan na 12. Pet kinematografa u trgovačkim centrima ima ukupno 44 dvorane. Od 7 jednodvoranskih kina, 3 ih drži projekcije tek povremeno.

Primjer Novog Zagreba pokazuje kako širenje kulturnih sadržaja na prostore izvan središta Zagreba znatno utječe na razvoj tih prostora time što omogućava zadovoljavanje potreba građana unutar gradske četvrti, odnosno dijela grada gdje stanuju. MSU, Arena Zagreb, te kina u Avenue Mallu i Arena Centru postala su žarišta kulturnog i javnog života ne samo Novog Zagreba, već Grada Zagreba u cjelini.

Tablica 31. Ustanove za kulturu i umjetnost

vrsta ustanove	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
kazališta	25	25	24	39	38	53
kinematografi	8	7	8	7	10	12
domovi kulture	38	38	38	38	38	38
knjižnice	377	377	377	371	377	377
filharmonije	1	1	1	1	1	1
profesionalni orkestri i zborovi	17	17	15	15	15	15
ansambl „Lado“	1	1	1	1	1	1
zbirke	-	-	-	-	23	23
muzeji	27	-	32	-	23	23
galerije	-	-	-	-	16	16
zoološki vrt	1	1	1	1	1	1
botanički vrt PMF-a	1	1	1	1	1	1

II.2.5.7. Sportski objekti

U okviru Zagrebačkoga sportskog saveza kao krovne sportske organizacije na području Grada Zagreba djeluju 3 vijeća i 65 saveza, koji provode programe 69 sportova u oko 800 klubova i dvadesetak udruga, s ukupno oko 18.500 djelatnih sportaša seniora, oko 40.000 juniora i oko 50.000 rekreativaca. Uz njih, u Gradu Zagrebu djeluje još oko 200 udruga registriranih u skladu sa Zakonom o športu, koje provode različite športske programe i aktivnosti.

Sportska infrastruktura Grada Zagreba obuhvaća 151 sportski objekt u vlasništvu Grada, od čega 23 kapitalna. Najnoviji kapitalni objekt je Arena Zagreb, izgrađena 2009. godine za potrebe svjetskog rukometnog prvenstva koje je održano u Hrvatskoj.

Ostale sportske objekte može se svrstati u četiri kategorije:

- objekte od interesa za razvoj vrhunskog sporta;
- objekte od interesa za razvoj pojedinog sporta ili grupe sportova (polivalentni objekti);
- objekte od interesa za lokalnu samoupravu;
- te objekte od interesa za sportski klub.

Uz građevine, sportska infrastruktura obuhvaća i održavane prirodne površine, u prvom redu skijaške staze za alpsko skijanje i skijaško trčanje na Medvednici. Ukupna površina zatvorenih sportskih građevina iznosi oko 164.053 m², a otvorenih oko 4.163.460 m².

S 18 objekata i kompleksa upravlja Zagrebački holding – podružnica Upravljanje sportskim objektima, s 5 škole u sklopu kojih se objekti ili kompleksi nalaze, a ostalima sportske udruge.

Bavljenje sportom obvezni je dio odgoja i obrazovanja u vidu tjelesnog i fizičkog odgoja / kulture. Provodi se primarno u sportskim dvoranama / dvoranama za tjelesni odgoj osnovnih i srednjih škola. Postojeći kapaciteti ne zadovoljavaju potrebe: od 106 osnovnih škola, školsku sportsku dvoranu nema ih 32 - 8 matičnih i 16 područnih objekata, kao ni 14 od 54 redovne srednje škole.

II.2.5.8. Mreža vjerskih objekata

Po podacima popisa stanovništva 2001., samo 7,60 % stanovništva Grada Zagreba ne pripada nekoj vjerskoj zajednici, dok ih se 0,50 % ne izjašnjava ili podaci nisu dostupni. Popis stanovništva 2011. godine pokazuje malu razliku u postotku ateista i agnostika, i nešto veću u postotku onih koji se ne izjašnjavaju ili za njih nema podataka (7,99 % ne pripada nekoj vjerskoj zajednici, 3,96 % se ne izjašnjava ili nema podataka).

Vjerske zajednice od ostalih se građanskih organizacija i udruga razlikuju u pogledu utjecaja na oblikovanje prostora Grada razmještajem svojih objekata. Najveći utjecaj na prostorno uređenje Grada Zagreba ima najveća vjerska zajednica, Katolička crkva, pripadnost kojoj je izjavilo 87,09 % stanovništva Grada Zagreba.

Područje Grada je u nadležnosti Zagrebačke nadbiskupije, koja obuhvaća 90 župa. Nedostatak gradnje objekata za vjerske namjene nakon Drugog svjetskog rata još nije u potpunosti nadoknađen. Pojedine župe nemaju primjerene prostore za puno ostvarivanje liturgijskih, pastoralnih, karitativnih i drugih oblika života katoličke župne zajednice. Plansko širenje mreže vjerskih objekata otežano je time što ono često nije predviđeno inicijalnim etapama izrade prostorno – planskih dokumenata, u prvom redu stoga što Katolička crkva nerijetko nije osigurala potrebno zemljište, već ga je tražila od Grada. Rezultat toga bilo je naknadno, *ad hoc* nalaženje rješenja za lokacije vjerskih sadržaja, većinom kroz procedure izmjena i dopuna urbanističkih planova. Takav pristup često je rezultirao smještajem sakralnih objekata na rubne, privatnom kapitalu neatraktivne lokacije koje se svojim položajem ne mogu na optimalan način uklopiti u smislenu vezu s ostalim elementima mreže javne namjene, odnosno sa širim urbanim kontekstom, ili transformacijom postojećih vrijednih zelenih površina, odnosno izgradnjom crkava unutar postojećih parkova.

Zagrebačka nadbiskupija konstantno traži daljnje proglašivanje mreže sakralnih objekata. Trend širenja nastavljen je i u izvještajnom razdoblju. Od drugih objekata, 2011. godine otvorena je na Ksaveru nova zgrada Hrvatske biskupske konferencije.

Neke od ostalih 29 registriranih vjerskih zajednica u Gradu Zagrebu također imaju zahtjeve za novim prostorima i objektima. U proteklom razdoblju objavljeno je 11 javnih i/ili pozivnih natječaja i utvrđena 4 programa, ili izmjena i dopuna programa, za izgradnju objekata Katoličke, Srpske pravoslavne, Makedonske pravoslavne i Adventističke crkve.

II.2.6. Javni prometni i komunalni sustavi

S porastom veličine i stupnja urbaniteta naselja raste i važnost komunalne suprastrukture. Lokalni prometni sustav i djelovanje javnih komunalnih službi od vitalnog su značaja za funkcioniranje kako naselja ili dijela naselja, tako i Grada Zagreba u cjelini. Pritom specifične prostorne potrebe ima tek dio obrađenih sustava, dok se ostali realiziraju unutar širih zona druge namjene, ili u postojećoj infrastrukturnoj mreži.

II.2.6.1. Sustav javnog prometa

Javni promet na području Grada Zagreba razmjerno je visokog stupnja intenziteta. Najveća gustoća prometa bilježi se u urbanim sredinama, naročito u širem središtu Zagreba u kojem postojeća ulična mreža jedva zadovoljava potrebe. Substandardnost pojedinih dijelova cestovne mreže otežava normalno odvijanje prometa u podsljemenskoj zoni.

Osnovne komponente sustava javnog prometa Grada Zagreba su javni gradski prijevoz i individualni promet.

Tablica 32. Zbirni pokazatelji stanja gradskog prometa na području Grada Zagreba

	2005.	2009.	2012.
Duljina mreže tramvajskog prometa (km)	58,4	58,4	58,4
Duljina tramvajskih linija (km)	209	211	211
Duljina autobusnih linija (km)	961	1.099	994
Broj prevezenih putnika	255.974.475	277.308.950	245.390.636
Broj vožnji osoba s invalidnošću	17.907	23.934	23.694
Duljina biciklističkih staza (km)	146	>200	>214
% korisnika bicikla kao prijevoznog sredstva	<5	<6	>7
Broj parkirnih mjesta pod naplatom u javnim garažama	983	2.560	~ 6.900*
Broj park. mjesta pod zonskom naplatom Zagrebparkinga	7.720	20.181	25.669
- u I zoni naplate	949	6.595	6.276
- u II zoni naplate	2.460	9.892	13.732
- u III zoni naplate	4.311	2.494	4.211
- u IV zoni naplate		1.200	1.450

* brojkom nisu obuhvaćena mjesta u garažama trgovačkih centara s naplatom u slučaju zadržavanja duljeg od dva ili tri sata

Izvori podataka: Zagrebački holding d.o.o. – podružnice ZET i Zagrebparking, Statistički ljetopis Grada Zagreba, HAK

- Sustav javnog gradskog prijevoza

Čitavo područje Grada Zagreba obuhvaćeno je sustavom javnog gradskog prijevoza, sastavnice kojeg su tramvajski, autobusni i gradsko-prigradski željeznički promet, te uspinjača i žičara.⁷ Sve navedene sastavnice osim željezničkog prometa u nadležnosti su Zagrebačkog holdinga – podružnica Zagrebački električni tramvaj (ZET).

Uslugu gradsko-prigradskog željezničkog prometa pružaju Hrvatske željeznice. Najveći broj putnika vozi se pravcem Savski Marof – Zagreb (Glavni kolodvor) – Dugo Selo. Za prigradski promet značajni su pravci prema Sisku (kroz Veliku Goricu), Karlovcu (kroz Jastrebarsko) Zaboku, Novskoj i Koprivnici. Gradski željeznički promet ograničen je na pravac Podsused – Sesvete.

⁷ U svibnju 2013. je u Gradu Zagrebu pokrenut tromjesečni pilot projekt javnog prijevoza biciklom.

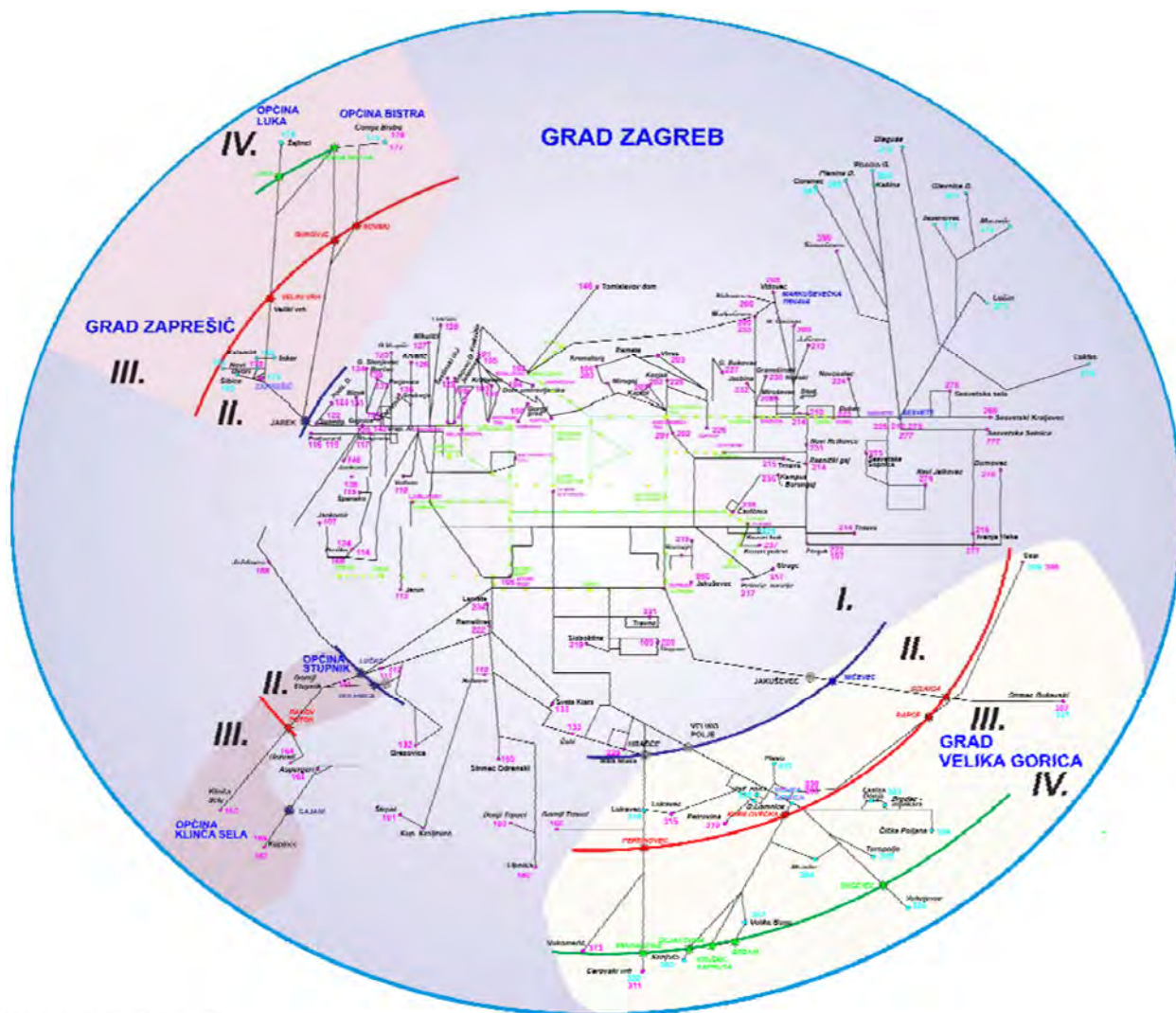
Autobusni prijevoz nije ograničen na područje Grada Zagreba, već sa Zagrebom i Sesvetama povezuje i pojedina područja Zagrebačke županije (grad Veliku Goricu i Zaprešić, te općine Luka, Bistra, Stupnik i Klinča Sela). 2012. godine prometovalo je 429 autobusa. Ukupna duljina autobusnih linija 2012. godine iznosila je 1.351 km, od čega 994 km na području Grada Zagreba, a 357 km na području Zagrebačke županije. Od 2.013 autobusnih stajališta ZET-a, na području Grada Zagreba ih je 1.614.

Tramvajski promet ograničen je na središnje naselje, grad Zagreb, i predstavlja osnovnu komponentu javnog gradskog prometa u središnjem području Zagreba i duž Avenije Dubrovnik u Novom Zagrebu. Kao krajnje točke, tramvajskim su prometom sa središtem grada povezani Gračani / Dolje, Dubrava / Dubec, Borongaj, Žitnjak i Jarun / Prečko. Remize se nalaze na Trešnjevci i u Dubravi. 2012. godine je na 19 tramvajskih linija prometovalo 286 motornih tramvajskih kola i 70 tramvajskih prikolica. Prostorno-planskom dokumentacijom predviđeno je progušćenje tramvajske mreže.

Žičara od Tunela do Sljemena zbog remonta ne radi od 2007. godine. Do njenog ponovnog puštanja u rad, prijevoz putnika do Sljemena vrši se autobusima.

Zasebnu kategoriju javnog prometa predstavlja organizirani prijevoz osoba s invalidnošću i školske djece, koji također vrši ZET. Osobe s invalidnošću i djeca s teškoćama u razvoju prevoze se od mjesta stanovanja do mjesta odgoja i obrazovanja, rada, liječenja ili rekreacije. Prijevoz školske djece organiziran je za djecu s mjestom prebivališta udaljenim od škole do 3 km za niže, i preko 5 km za više razrede osnovne škole.

Kartogram VII. Mreža javnog tramvajskog i autobusnog prijevoza Grada Zagreba

ZET, Karta tarifnih zona

- Individualni promet

- automobilski promet

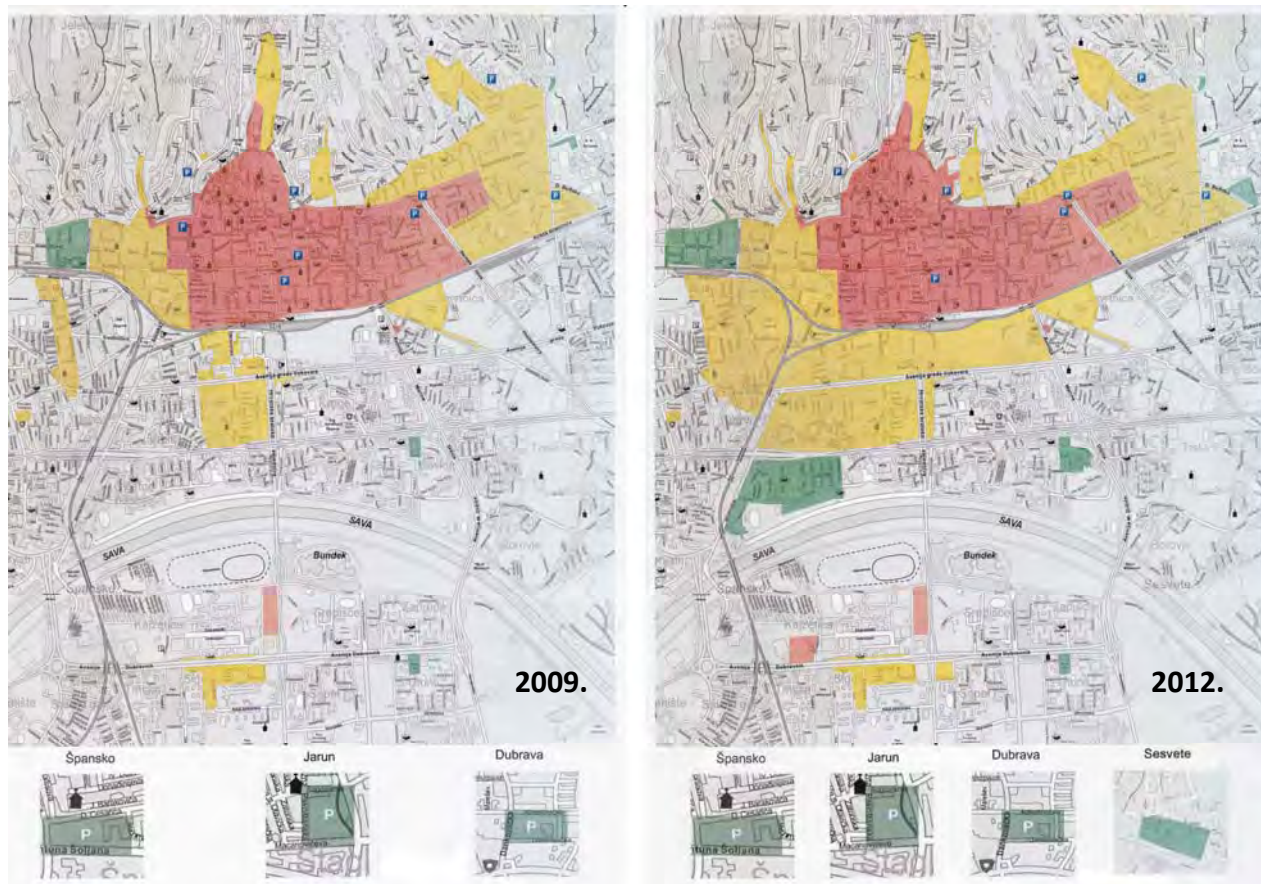
Primarnu komponentu prometa Grada Zagreba tvori individualni automobilski promet. Broj motornih vozila registriranih u Gradu Zagrebu porastao je s 367.098 u 2005. godini na 400.906 u 2010., što predstavlja porast od 9,2 % u petogodišnjem razdoblju. U 2011. uočava se pad broja registriranih motornih vozila na 395.391 (pad od 1,4 % u odnosu na 2010.). veći dio tog pada odnosi se na pravne osobe, dok je broj vozila fizičkih osoba gotovo nepromijenjen.

Odnos broja stanovnika i motornih vozila u Gradu Zagrebu pao je na ispod 2:1, odnosno na jedno vozilo dolazi oko 1,98 stanovnika. Približno $\frac{3}{4}$ motornih vozila je u privatnom vlasništvu, a oko $\frac{1}{4}$ u vlasništvu poslovnih subjekata.

Stalan rast broja motornih vozila povećava opterećenje cestovne mreže, a u gusto naseljenim urbanim područjima predstavlja sve veći problem i u pogledu prometa u mirovanju. U središnjim dijelovima grada Zagreba i Sesveta promet u mirovanju dijelom se rješava javnim garažama i zonama naplate parkiranja. Zonsku naplatu parkiranja provodi Zagrebački holding – podružnica Zagrebparking. Potkraj 2012. Zagrebparking je upravljao sa sedam javnih garaža ukupnog kapaciteta 2.411 parkirnih mjesta. Uz to je u gradu Zagrebu postojalo još 10 privatnih garaža s naplatom, ukupnog kapaciteta oko 4.500 mjesta.

Na području Grada Zagreba postoje četiri uređena parkirališta *Park & Ride* namjene, locirana uz željezničke postaje Podsused, Vrapče, Zagreb Glavni kolodvor (parkiralište Paromlin) i Sesvete.

Pregledna karta zona naplate parkiranja u gradu Zagrebu i Sesvetama 2009. i 2012.

Zagrebparking

- biciklistički promet

Biciklistički promet na području Grada Zagreba u stalnom je porastu. Njegov intenzivniji razvoj usporava nedovoljno formirana mreža namjenskih površina - biciklističkih staza. Biciklističke staze u središnjem dijelu grada Zagreba dijelom su neadekvatne, a izvan obuhvata naselja Zagreb i Sesvete u pravilu ne postoje.

Prostorno-planskom dokumentacijom predviđeno je progušćenje mreže površina za promet biciklima.

Pregledna karta mreže biciklističkih staza Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

- pješački promet

Pješački promet ograničen je na manje udaljenosti, odnosno na građevinska područja naselja. Za njegovo sigurno odvijanje formiraju se posebne površine unutar koridora ceste. U središnjim dijelovima Zagreba i Sesveta postoje posebne pješačke zone. Posljednja promjena pješačke zone u središtu Zagreba provedena je u lipnju 2012. njenim proširenjem na Ulicu Nikole Tesle.

Znatan dio prometnica unutar naselja Grada Zagreba, uključujući one u rubnim urbanim dijelovima Zagreba i Sesveta i u podsljemenskom području grada Zagreba, još ne sadrži površine za pješački promet.

II.2.6.2. Poštanski uredi

Poštanski uredi dio su sustava središnjih funkcija naselja. Na području Grada Zagreba djeluje 75 poštanskih ureda. Po jedan se nalazi u Belovaru, Brezovici, Donjem Dragonošću, Hrvatskom Leskovcu, Kupinečkom Kraljevcu, Lučkom i Odri, 3 u Sesvetama, a preostalih 65 na području grada Zagreba.

Uslijed sve naglašenijeg razvoja elektroničke komunikacije i drugih sustava dostave pošiljki, mreža poštanskih ureda je u opadanju, no i dalje zadržava svoju važnost.

II.2.6.3. Tržnice

Kao zasebno formiran prostor specifične namjene, tržnica je vezana u prvom redu uz naselje urbanog karaktera i određene veličine. Mreža tržnica Grada Zagreba obuhvaća 24 tržnice i jednu veletržnicu. Tržnice su disperzirane unutar pretežito stambenih zona užeg područja grada Zagreba i Sesveta, dok je veletržnica smještena uz kompleks Robnih terminala uz Slavonsku aveniju. U neposrednoj blizini veletržnice nalazi se i zelena tržnica.

Ukupna površina tržnica (uključujući veletržnicu) iznosi oko 12,4 ha, od čega je 3,86 ha natkriveni prostor. Tržnicama upravlja Zagrebački holding - podružnica Tržnice.

II.2.6.4. Groblja

Postojanje groblja potreba je svakog naselja. Na području Grada Zagreba postoje 4 velika i 24 malih groblja, od koja 3 nisu u funkciji. Od velikih groblja, Mirogoj i Gaj urni – Krematorij, te Miroševac nalaze se u Zagrebu, a Markovo Polje je smješteno uz istoimeno naselje u neposrednoj blizini Sesveta. Manja groblja u suburbanom i ruralnom području Grada Zagreba zadovoljavaju potrebe više okolnih naselja. Ukupna površina groblja iznosi oko 192 ha, s ukupno oko 185.000 grobnih mjesta.

Na grobljima postoji 12 crkvi i 4 kapele. U sustavu groblja djeluju 24 mrtvačnice s ukupno 38 odara. Sva su groblja opskrbljena javnim vodovodom, a njih 12 i kanalizacijom.

Održavanje gradskih groblja i krematorija i vršenje pogrebnih usluga u Gradu Zagrebu u nadležnosti je Zagrebačkog holdinga – podružnica Gradska groblja. Ukupno se godišnje izvrši oko 7.800 ukopa. Od toga se oko 5.400 (69%) izvrši na Mirogoju, Miroševcu i Markovom Polju, oko 1.150 (15%) na krematorijskom groblju Gaj urni, a oko 1.250 (16%) na malim grobljima. Godišnje se u Krematoriju kremira oko 4.500 pokojnika.

Na središnjim gradskim grobljima, Mirogoju i Miroševcu, uočljiv je nedostatak ukopnih mjesta. Na Gaju urni postoji mogućnost za otvaranje novih grobnih polja. Na groblju Markovo Polje ima slobodnih grobnih mjesta, a planirano je i njegovo proširenje. Kod malih gradskih groblja u cjelini uočava se potreba za proširenjem, što je predviđeno i Prostornim planom Grada Zagreba.

II.2.6.5. Javne zelene površine

S veličinom naselja i razinom njegove urbaniziranosti raste i značaj javnog zelenila kao važne komponente prostornog uređenja. Javne zelene površine predstavljaju neizgrađeni dio matrice naselja, te su, uz estetsku vrijednost, i nužna pretpostavka zdravog života stanovništva kao dio prirodnog zemljišta u pretežito izgrađenoj okolini,

Javne zelene površine obuhvaćaju neuređene i uređene površine. Hortikulturno uređenje ne provodi se u šumama, odnosno u park šumama. Hortikulturno uređene javne zelene površine su parkovi, perivoji, zeleni trgovi, travnjaci i drvoredi.

Javne zelene površine namijenjene su kretanju i boravku stanovništva na otvorenom. Na većini tih površina uređene su šetnice i ukupno oko 570 dječjih igrališta, a unutar većih zona javnog zelenila formirane su cjelovite zone za rekreaciju. Najveće takve zone u izgrađenom području su Jarun, Bundek i park Maksimir u gradu Zagrebu. Velike površine za rekreaciju izvan urbanog područja nalaze se unutar Parka prirode Medvednica.

Park šume Grada Zagreba u nadležnosti su Hrvatskih šuma. Hortikulturno oblikovane javne zelene površine u Gradu Zagrebu uređuje i održava Zagrebački holding – podružnica Zrinjevac. Zrinjevac se brine za oko 1.100 ha javnih zelenih površina u Gradu Zagrebu, od čega 45 parkova većih od 0,18 ha. U sastavu Zrinjevca djeluju rasadnici u Jankomiru (veličine 2,5 ha) i Markuševcu (16,5 ha).

II.2.6.6. *Životinje*

Fauna je na prostoru Grada Zagreba zastupljena kako divljim svojama, tako i životinjama koje stanovništvo uzgaja, odnosno drži za svoje potrebe. Divlje životinje prisutne su primarno u neizgrađenom području, odnosno izvan urbanih sredina. Iznimku predstavljaju sjeverni dijelovi grada Zagreba čije su zelene površine u kontaktu sa šumskim područjem Medvednice, te vrijedan prostor Savice kao mjesto koncentracije ptica i vodozemaca u samom Zagrebu.

Karakter uzgoj i držanje životinja u Gradu razlikuje se ovisno o stupnju urbaniziranosti naselja. Mnoga domaćinstva u ruralnim dijelovima Grada uzgajaju domaće životinje radi hrane. Područja u Gradu Zagrebu na kojima je dozvoljeno držanje domaćih životinja pod uvjetima utvrđenim zakonom i drugim propisima s područja veterinarstva, stočarstva i zaštite životinja određena su Naredbom o određivanju područja Grada Zagreba na kojima se dopušta držanje domaćih životinja (SGGZ 04/12), i u pravilu obuhvaćaju prostor Grada Zagreba izvan obuhvata generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta, a tek izuzetno u rubnim područjima navedenih planova.

U urbanim sredinama životinje se drže kao kućni ljubimci. Zakonom o zaštiti životinja (Narodne novine 135/06) utvrđena je nadležnost jedinica lokalne samouprave za propisivanje uvjeta i načina držanja kućnih ljubimaca, način kontrole njihova razmnožavanja, uvjeta i načina držanja vezanih pasa te način postupanja s napuštenim i izgubljenim životinjama. Držanje kućnih ljubimaca u Gradu Zagrebu regulirano je Odlukom o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja s napuštenim i izgubljenim životinjama (SGGZ 21/08, 06/12). Odlukom su 2008. godine u gradu Zagrebu određene 43 javne površine na kojima se psi mogu kretati bez povodca. Radi se o posebno označenim dijelovima javnih zelenih površina. Izmjenom Odluke iz 2012. godine, broj površina povećan je na 66.

Prevenciju i zdravstvenu zaštitu životinja na području Grada Zagreba osigurava Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, gradske ustanove (Veterinarska stanica Grada Zagreba i 12 drugih veterinarskih stanica), te 31 privatna ambulanta na 33 lokacije. Na području Grada djeluje 7 veterinarskih ljekarni. Usluge privremenog smještaja kućnih ljubimaca pruža 9 privatnih ustanova. Od 2007. godine u obnovljenom poljoprivredno-gospodarskom kompleksu u Dumovcu djeluje sklonište za kućne ljubimce. Sklonište je registrirano pri Ministarstvu poljoprivrede pod oznakom SZŽ-004, a njime upravlja javna ustanova Zoološki vrt Grada Zagreba.

II.2.6.7. *Zdravstvena ekologija i održavanje čistoće*

Gusto naseljeno područje Grada osjetljivo je na pojavu zaraznih bolesti. Bitan čimbenik prevencije i očuvanja zdravlja stanovništva jest provedba zdravstveno-ekološke zaštite, te održavanje urednosti i čistoće javnih površina.

Mjere zdravstvene ekologije obuhvaćaju provedbu dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, ispitivanje hrane i predmeta opće uporabe, ispitivanje vode za piće, te voda namijenjenih kupnji i rekreaciji, ispitivanje štetnih utjecaja onečišćenja zraka na zdravlje ljudi, ispitivanje buke i ispitivanje onečišćenja tla. Provedba navedenih mjera u nadležnosti je Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje.

Divlje životinje potencijalni su prijenosnik bolesti. Njihovu vakcinaciju mamcima provodi veterinarska služba.

Uklanjanje životinjskih lešina i nusproizvoda životinjskog podrijetla s javnih površina Grada Zagreba vrši higijeničarska služba u nadležnosti Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo.

Djelatnosti na održavanju čistoće Grada obuhvaćaju čišćenje (pometanje) i pranje ulica, pražnjenje koševa za otpatke, te odvoz komunalnog otpada. Za održavanje čistoće Grada nadležan je Zagrebački holding – podružnica Čistoća.

II.2.7. Podruća od posebnog interesa

II.2.7.1. Zone posebne namjene

Podruća za potrebe obrane Republike Hrvatske određena su zonama posebne namjene. Na području Grada Zagreba preostalo je devet zona posebne namjene, te tzv. točkasti objekt (male površine obuhvata) – radarski položaj Puntijarka na Medvednici.

Dvije od navedenih zona čine prostori MUP-a, a ostale kompleksi MORH-a. Na području Grada Zagreba postoji i manji broj pojedinačnih objekata MORH-a i MUP-a unutar cjelovitih zona drugih namjena.

U proteklom je razdoblju nastavljena dislokacija vojnih objekata iz središta Zagreba, odnosno s područja Grada Zagreba u cjelini. Do 2007. godine Hrvatska vojska napustila je kapitalne objekte vojarne na Borongaju (predviđena za uređenje novog sveučilišnog kampusa), vojarne „Kralj Zvonimir“ u Ilici (predana HBK-u), sklopa u Selskoj (namijenjen za Trg pravde), te stare vojne bolnice u Vlaškoj ulici (predana Gradu Zagrebu, kompleks namijenjen za dvije srednje škole i druge sadržaje). Tijekom 2010. i 2011. godine, dio MORH-a preseljen je iz bloka Trg kralja Petra Krešimira / Bauerova / Zvonimirova / Stančićeva u vojarnu „Croatia“.

Tablica 33. Površina područja i lokaliteta za potrebe obrane

Lokalitet	Površina (ha)
Kompleks Ministarstva obrane RH na Trgu kralja Petra Krešimira IV	1,55
Vojarna „Croatia“	68,58
Hrvatsko vojno učilište „Petar Zrinski“	11,41
Novoselčina	143,26
Streljana „Vrapčanski potok“	36,23
Aerodrom Lučko	97,87
Kompleks Ministarstva unutarnjih poslova RH na Kustošiji	3,39
Kompleks MUP-a na Oranicama	5,72
Kompleks MUP-a na Tuškancu	1,49
Ukupno	369,50

II.2.7.2. Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća

Sa stupnjem koncentracije stanovništva raste i stupanj potencijalne ugroženosti u slučaju velike nesreće. Gradska skupština Grada Zagreba donijela je 2011. godine Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća za područje Grada Zagreba (SGGZ 05/11). Procjenom je dana raščlamba potencijalnih opasnosti, definirane snage za zaštitu i spašavanje i dani zaključci.⁸

- ugroženost od poplava

Procjenjuje se da područje Grada Zagreba nije ugroženo poplavama koje bi imale katastrofalne posljedice za stanovništvo, materijalna dobra i okoliš. Regulacijom rijeke Save

⁸ U vrijeme dovršavanja ovog izvješća u tijeku je bilo ažuriranje Procjene.

otklonjena je mogućnost njenog izlivanja iz korita. Opasnost od poplava bujičnih voda postoji u podsljemenskoj zoni, naročito u zapadnom dijelu (potoci Čnomerec, Vrapčak, Kustošak, Kunišćak).

Obrana od poplava provodi se u skladu s Planom obrane od poplava Grada Zagreba.

- ugroženost od erozije

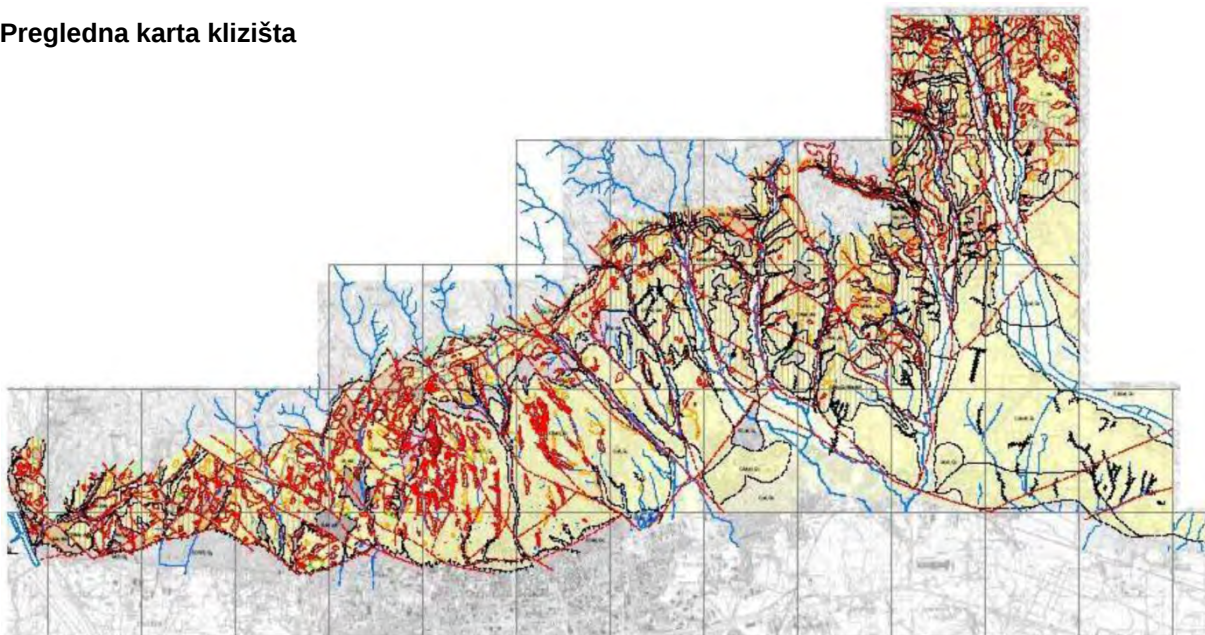
Koncentracijom i prostornim širenjem stambenih, gospodarskih i infrastrukturnih sadržaja povećava se potencijalna i stvarna ugroženost i gubitak tla. Nagnuti tereni na području Grada izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta, ovisno o količini i intenzitetu oborina, svojstvima tla, duljini kretanja vode niz padinu, te pokrivenosti tla vegetacijom. Posljedica erozije s padina nije samo nepovratni gubitak tla, nego i onečišćenje voda.

- ugroženost od klizišta i odrona

Jedan od najtežih oblika incidenata u prostoru je pojava klizišta na terenima koji su prije početka građevinskih zahvata u stanju labilne ravnoteže ili čak predstavljaju aktivno klizište. Većina klizišta posljedica su ljudskog djelovanja.

Na području Grada Zagreba postoje 703 aktivna klizišta u podsljemenskoj zoni, na potezu od Podsuseda do Kašine. Temeljem provedene analize, Hrvatski geološki institut izradio je 2008. godine detaljnu inženjersko-geološku kartu podsljemenske urbanizirane zone. Procjenjuje se da je aktivnim klizištima koja se nalaze u naseljenim područjima ugroženo oko 200 objekata i oko 1.100 stanovnika.

Pregledna karta klizišta

Hrvatski geološki institut, Zavod za hidrogeologiju i inženjersku geologiju; *Detaljna inženjerskogeološka karta podsljemenske urbanizirane zone M 1:5000 (DGIK – I faza), Knjiga III: katastar klizišta i nestabilnih padina; 2007.*

- ugroženost od požara

Obzirom na uređenje naselja i način gradnje, procjenjuje se da u izgrađenim dijelovima Grada Zagreba ne postoji opasnost od nekontroliranog širenja požara. Potencijalnu opasnost u tome smislu predstavljaju šumske površine.

U Planu zaštite od požara i tehnoloških eksplozija (SGGZ 04/09) navedeno je 150 objekata u kojima postoji mogućnost izbijanja požara većih razmjera. Radi se o proizvodnim pogonima i o objektima javne i društvene, te komunalne infrastrukture. U 55 od navedenih 150 objekata nalaze se veće količine zapaljivih i drugih opasnih tvari. U posebnu su kategoriju svrstane 73 benzinske crpke, koje također predstavljaju lokacije s potencijalnom opasnošću od požara.

Vatrogasna zajednica Grada Zagreba godišnje bilježi oko 3.000 intervencija. Radi se primarno o intervencijama u pojedinačnim stambenim objektima (stanovima i kućama).

- ugroženost od potresa

Godišnja pojava više slabijih potresa dokaz je seizmičke aktivnosti na području Grada Zagreba. Zona najveće seizmičke aktivnosti proteže se od Podsuseda do Sesveta i široka je 7 do 10 kilometara.

Procjenjuje se da jačina potresa u sjevernom i sjeveroistočnom dijelu Grada Zagreba može iznositi od VII do IX stupnjeva po Mercalijevoj ljestvici (MSC), a u zapadnom i južnom dijelu od VII do VIII stupnjeva MSC. Najveći potencijalni intenzitet potresa, 8,5-9 stupnjeva MCS, obuhvaća područje Gradskih četvrti Gornja Dubrava i Sesvete, dok opasnost od potresa intenziteta 8-8,5 stupnjeva MCS postoji na području GČ Črnomerec, Gornji grad - Medveščak, Maksimir i Peščenica - Žitnjak. Područje opasnosti od potresa intenziteta 7,5-8 stupnjeva MCS obuhvaća GČ Donji grad, Novi Zagreb – istok, Trešnjevka, Stenjevec i Podsused - Vrapče, dok je za GČ Brezovica i Novi Zagreb – zapad očekivana opasnost od potresa intenziteta 7-7,5 stupnjeva MCS.

Za Grad Zagreb trenutno ne postoji relevantna seizmička mikrozonacija koja bi omogućila kvalitetniju procjenu ugroze od potresa.

Obzirom na veličinu i gustoću naseljenosti Grada Zagreba, procjenjuje se da bi potres nanio najveće materijalne štete u samom središtu Zagreba, gdje prevladavaju objekti građeni početkom XX stoljeća. Procjene pokazuju da na oko 59% objekata postoji mogućnost oštećenja, a oko 16,5 % stambenih jedinica neće biti upotrebljivo, čime bi oko 130.000 stanovnika ostalo bez mogućnosti korištenja svojih stanova, odnosno kuća.

Vjerojatnost stradavanja stanovništva od posljedica potresa procjenjuju se na 2.961 poginulu osobu, i gotovo 60.000 zatrpanih.

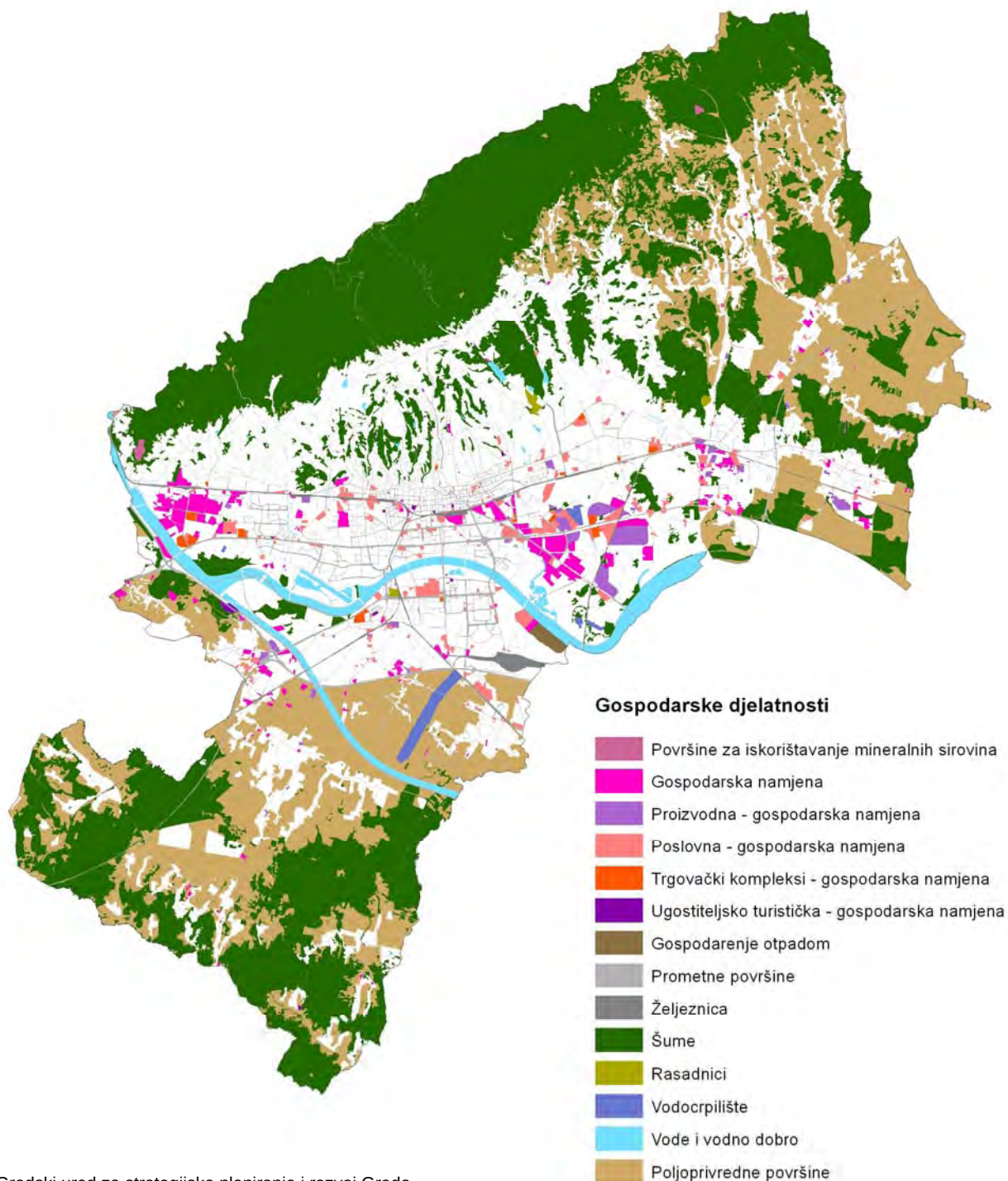
- ugroženost od nesreća u gospodarstvu

Na području Grada Zagreba aktivno je 27 objekata koji svojim proizvodnim procesom ili funkcijom predstavljaju potencijalnu opasnost po okolno stanovništvo. U trinaest pravnih osoba nalaze se opasne (zapaljive i otrovne) tvari koje se smatraju rizičnima za stanovništvo. Najveći broj navedenih subjekata nalazi se na području Gradskih četvrti Peščenica - Žitnjak i Črnomerec.

II.3. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

Većina gospodarskih djelatnosti zahtijeva specifično uređenje prostora. Primarne djelatnosti, kojima se ostvaruje proizvodnja hrane i sirovina, prirodno imaju i najveće potrebe za prostorom. Sekundarne, proizvodno-prerađivačke djelatnosti, ovisno o tehnološkom procesu zahtijevaju razmjerno velike prostore i dobru infrastrukturnu opremljenost. Tercijarne djelatnosti postavljaju razmjerno najmanje zahtjeve za prostorom; većina ih se odvija u pojedinačnim objektima unutar cjelovitih stambeno-poslovnih zona, dok se tek za veće trgovačke i ugostiteljsko-turističke sadržaje formiraju posebne zone.

Pregledna karta zona gospodarskih djelatnosti na području Grada Zagreba

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

II.3.1. Poljoprivreda

Poljoprivredno zemljište kao planska kategorija definirano je Prostornim planom na području 68 suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba, dok ga na urbanom području grada Zagreba i Sesveta planska dokumentacija ne prepoznaje.

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u Gradu Zagrebu iznosi 21.732,8 ha, odnosno otprilike trećinu ukupne površine Grada. Prema podacima projekta "Inventarizacija poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i preporuke za poljoprivrednu proizvodnju", koji je izradio Agronomski fakultet 2008., oranica na području Grada Zagreba ima 15.242,8 ha, vinograda i voćnjaka 258 ha, livada koje se koriste za poljoprivrednu proizvodnju 3.342,4 ha, a manjih poljoprivrednih površina koje čine kategoriju poljoprivredne površine - mozaici 2.890 ha.

Prema kategoriji korištenja na teritoriju Grada Zagreba prisutne su sve kategorije poljodjelskih površina (oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci). One se prema kvaliteti i uporabnoj vrijednosti tla u krajoliku dijele na dvije osnovne skupine: oranice i livade u savskoj nizini, te oranice, voćnjake, vinograde i livade na sjevernim gradskim obroncima i na Vukomeričkim goricama.

Na području Grada zastupljeni su svi vidovi poljoprivredne proizvodnje (ratarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, peradarstvo, svinjogojstvo i stočarstvo), no tek mali dio njih ima gospodarski značaj. S obzirom na strukturu poljoprivredne proizvodnje, Grad Zagreb je tradicionalno voćarsko proizvodno područje, a za uzgoj povrća ima znatno veće prirodne potencijale od razine današnje proizvodnje. Najveće ratarske površine nalaze se u pojasu između zagrebačke obilaznice i Vukomeričkih gorica u južnom dijelu Grada Zagreba. Vinogradarstvo je ograničeno primarno na proizvodnju vina za osobne potrebe. Stočarstvo je razmjerno slabo zastupljeno. Peradarstvo i svinjogojstvo svodi se primarno na uzgoj životinja u okviru individualnog domaćinstva, za vlastite potrebe. Područje na kojem je dozvoljeno držanje domaćih životinja definirano je Naredbom o određivanju područja Grada Zagreba na kojima se dopušta držanje domaćih životinja (SGGZ 04/12).

Poljoprivredno zemljište u stvarnosti postoji i unutar granica GUP-a Zagreba i Sesveta, u obliku zelenih površina pripadajućih parceli obiteljske kuće, kao i zelenih i drugih površina koje još nisu privedene planskoj namjeni. Obje skupine površina koriste se za uzgoj malih količina voća i povrća, u pravilu za osobne potrebe. Kao krajobrazna vrijednost prepoznati su vinogradi na podsljemenskom području.

Jedan od osnovnih problema poljoprivredne proizvodnje u Gradu Zagrebu i dalje je niska produktivnost. Razvoj poljoprivrede kao gospodarske djelatnosti na prostoru Grada Zagreba temelji se na obiteljskom seoskom gospodarstvu. Oko 80 % poljoprivrednog zemljišta je u privatnom vlasništvu. Radi se primarno o malim posjedima, veličine do 1 ha, rascjepkanim na više čestica. Nepovoljna posjedovna struktura otežava obradu zemlje, a izrazita podzastupljenost suvremene organizacije i tehnologije u znatnoj mjeri smanjuje proizvodni, a time i komercijalni potencijal. Unatoč programu poticanja razvitka poljoprivrede i šumarstva, koji od 2003. godine provodi Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo, vlastita poljoprivredna proizvodnja u stanju je zadovoljiti tek manji dio potreba Grada Zagreba, te se pretežit dio svježih poljoprivrednih proizvoda za opskrbu Grada doprema iz susjedne Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Među negativnim aspektima razvoja Grada i širenja naselja je i prenamjena poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe. Prenamjena se traži u prvom redu radi gradnje. Njome su zahvaćene sve kategorije poljoprivrednih površina, s time da do najvećeg gubitka dolazi upravo na najvrednijem zemljištu, to jest aluvijalnim tlima najbolje klase upotrebne vrijednosti u savskoj nizini.

U cilju razvoja ruralnog prostora Grada i poticanja poljoprivredne proizvodnje je Agronomski fakultet sveučilišta u Zagrebu 2010. godine izradio studiju pod nazivom *Ocjena postojećeg stanja ruralnog prostora, istraživanje i utvrđivanje prioriteta i ciljeva razvitka ruralnog prostora na području Grada Zagreba za razdoblje 2009. – 2016.*, kojom su dane osnovne preporuke za budući razvoj predmetnog područja.

II.3.2. Šumarstvo

Šume obuhvaćaju 22.337,87 ha, odnosno blizu trećinu ukupne površine Grada Zagreba. Privatne šume pokrivaju površinu od 13.441,26 ha, a šume u državnom vlasništvu 8.656,0 ha. Vlasništvo nad 240,1 ha šumskih površina nije poznato.

Na području Grada Zagreba državnim šumama gospodari trgovačko društvo Hrvatske šume d.o.o. preko Uprave šuma Zagreb odnosno Šumarija Zagreb, Remetinec i Dugo Selo. Te su šume raspoređene u 11 gospodarskih jedinica, s drvnom zalihom od oko 2,5 milijuna m³ i godišnjim prirastom od oko 70.000 m³.

Šumarija Zagreb upravlja gospodarskim jedinicama: Sljeme - Medvedgradske šume (2.669 ha), Markuševačka gora (2.112 ha), Bistranska gora (5 ha), Limbuš - Sava (101 ha). Šumarija Remetinec upravlja gospodarskim jedinicama: Obreški lug (1.372 ha), Stupnički lug (18 ha), Vukomeričke gorice - Horvati (833 ha). Šumarija Dugo Selo upravlja gospodarskim jedinicama: Duboki jarak (659 ha), Črnovščak (209 ha), Zelinske šume (268 ha).

Gospodarska jedinica Park šume Grada Zagreba je u nadležnosti radne jedinice Hortikultura i obuhvaća površinu od 410 ha.

Šumama Grada gospodari se temeljem Zakona o šumama i podzakonskih akata, šumskogospodarskih osnova i programa za gospodarenje, poštujući i pridržavajući se pravila struke. Potkraj 2005. donesen je novi Zakon o šumama (NN 140/05) koji na suvremeniji način od prethodnoga prepoznaje šumu i šumsko zemljište kao jedan od temeljnih potencijala održivog razvitka i u kojem su općekorisne funkcije šuma pretpostavljene gospodarskim učincima. U skladu s odredbama tog zakona osnovana je Šumarska savjetodavna služba, radi obavljanja poslova dijela javnih ovlasti, te unapređenja gospodarenja šumama i šumskim zemljištima šumo-posjednika.

Obzirom na udio, kvalitetu i rasprostranjenost šumskih površina na prostoru Grada prisutne su, u većoj ili manjoj mjeri, sve općekorisne funkcije šuma kao što su zaštita tla, prometnica i drugih objekata od erozije vodom i vjetrom, bujica i poplava, uravnoteženje vodnih odnosa u krajobrazu, pročišćavanje voda procjeđivanjem kroz šumsko tlo te opskrba podzemnih tokova i izvorišta pitkom vodom, povoljni utjecaj na klimu i na prostoru Grada preostalu poljodjelsku djelatnost, pročišćavanje onečišćenoga zraka, utjecaj na ljepotu krajobrazu, stvaranje povoljnih uvjeta za ljudsko zdravlje, osiguranje prostora za odmor i rekreaciju te edukaciju, očuvanje genofonda šumskoga drveća i ostalih vrsta šumske biocenoze, ublažavanje učinka "staklenika atmosfere", opća zaštita i unapređivanje okoliša postojanjem šumskih ekosustava kao biološkoga kapitala velike vrijednosti, itd...

Zdravstveno stanje, kvaliteta i druge karakteristike šuma na području Grada Zagreba može se okarakterizirati kao zadovoljavajuće iako će se pravi uvid dobiti nakon izrade prvih Programa gospodarenja i početka rada operative na terenu.

Kao i kod poljoprivrednih površina, i u slučaju šuma i šumskog zemljišta zapaža se trend njihove prenamjene u druge planske namjene, odnosno korištenje tog zemljišta za gradnju. Prenamjene se najčešće odvijaju gradnjom suprotno prostornoj dokumentaciji i drugoj regulativi, uzi naknadno potvrđivanje izvedenog stanja. To je ireverzibilan proces kojim se trajno gube šumsko zemljište i šuma, a time i njene mnogostruke funkcije, osobito na urbanom gradskom prostoru.

II.3.3. Lovstvo

Pojedine šumske i poljoprivredne površine nalaze se unutar obuhvata lovišta. Na području Grada Zagreba postoji jedno državno i 11 lovišta koje je ustanovio Grad Zagreb. Ukupna površina lovišta koje je ustanovio Grad (lovišta Grada Zagreba) iznosi 32.740 ha, od čega 8.673 ha šumskih i 15.773 ha poljoprivrednih površina, dok 8.294 ha otpada na nelovne površine, tzv. površine izvan lovišta.

Dio površine pojedinih lovišta nalazi se izvan granica Grada Zagreba, na području Zagrebačke županije. Na području Parka prirode Medvednica unutar granica Grada Zagreba ustanovljeno je sedam revira za uzgoj i zaštitu divljači sukladno programima zaštite divljači.

II.3.4. Vodnogospodarski sustavi

Gospodarsko korištenje voda na području Grada Zagreba obuhvaća primarno opskrbu pitkom i, u znatno manjem opsegu, tehnološkom vodom. Pojedine jezerske površine koriste se za sport i rekreaciju. Upotreba geotermalne vode vrlo je ograničena. Korištenje voda za uzgoj ribe zanemarivog je značaja.

II.3.4.1. Vodoopskrbni sustav

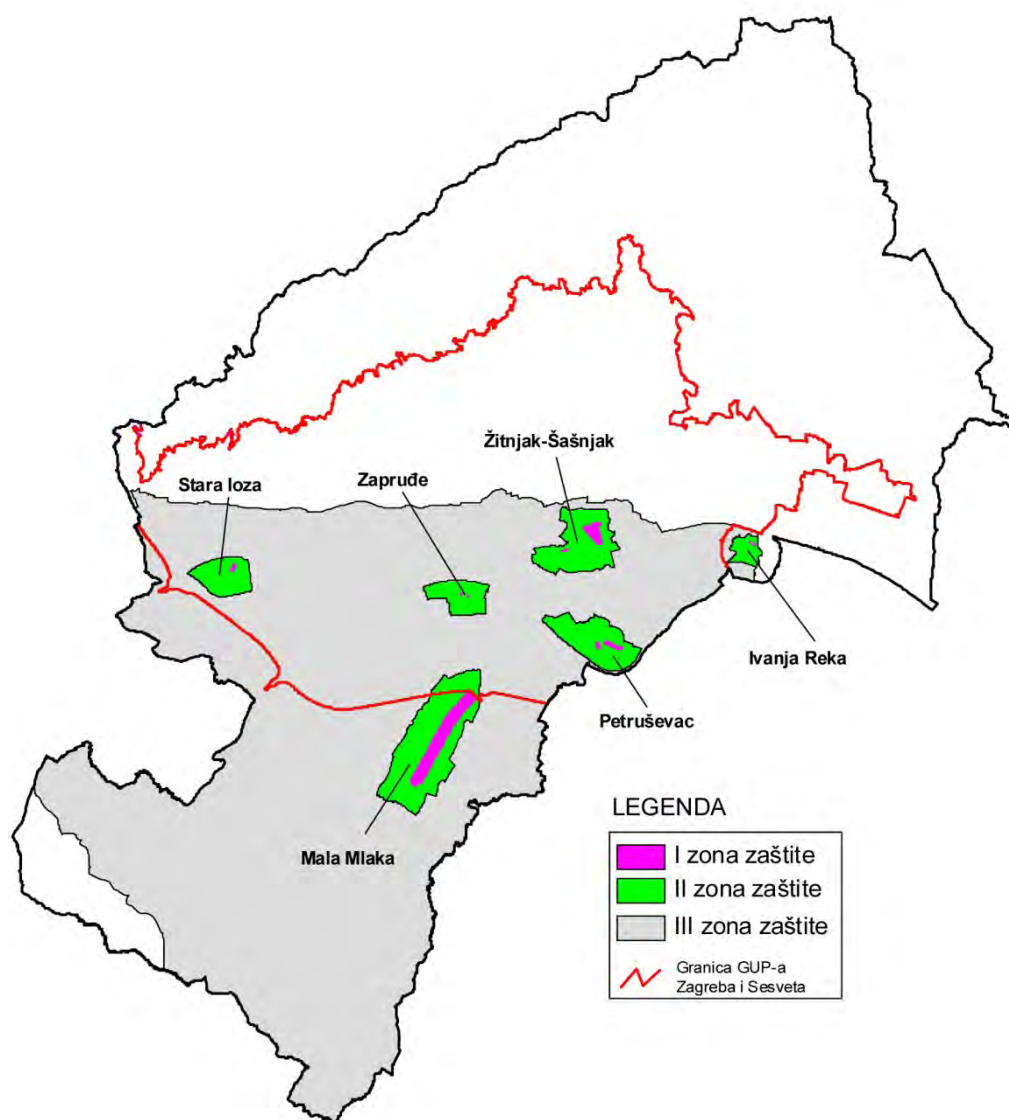
Vodoopskrbni sustav Grada Zagreba proteže se izvan njegovih granica u resursnom i distributivnom pogledu. Na području Grada Zagreba u uporabi je 5 vodocrpilišta s ukupno 30 zdenaca, te nepoznat broj individualnih zdenaca. U vodoopskrbi Grada sudjeluju i vodocrpilišta koja se dijelom ili u potpunosti nalaze u Zagrebačkoj županiji: Strmec i Velika Gorica - Kosnica, dok se istovremeno Dugo Selo i Vrbovec opskrbljuju iz vodocrpilišta Petruševac. U ukupnom nazivnom kapacitetu zdenaca u vodoopskrbnom sustavu Grada Zagreba, od oko 5500 l/s, na Grad Zagreb otpada oko 4950 l/s. Moguća proizvodnja iznosi preko 430.000 m³ dnevno.

Zagreb se pitkom vodom opskrbljuje primarno iz podzemlja aluvija rijeke Save. Kako je pretežiti dio vodocrpilišta Grada Zagreba smješten u savskoj nizini, dio ih se nalazi unutar građevinskog područja Zagreba, u gusto izgrađenom području ili u neposrednoj blizini industrijskih zona i drugih potencijalnih zagađivača. U prethodnim je razdobljima u pojedinim vodocrpilištima unutar izgrađenih područja utvrđena neprihvatljiva razina zagađenja koja se prirodnim putem ne mogu ukloniti iz podzemnih voda, te su ona isključena iz redovnog vodoopskrbnog sustava, a 2005. godine je radi neisplativosti sanacije donesena odluka o prodaji crpilišta u Selskoj, Držićevoj, Zagorskoj, Daničićevoj i Zadarskoj ulici i u naselju Prečko, čime su ta područja otvorena za izgradnju.

Na opasnost zagađenja vodocrpilišta ukazalo je i Izvješće o stanju okoliša Grada Zagreba (SGGZ 12/06), apostrofirajući javni kanalizacijski sustav i industriju kao najveće onečišćivače. U ožujku 2006. prihvaćen je Elaborat zaštitnih zona vodocrpilišta Grada Zagreba (SGGZ 07/06), koji je izradio Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, a iduće je godine, u skladu s Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02), Gradska skupština Grada Zagreba donijela Odluku o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Ivanja Reka, Petruševac, Zapruđe i Mala Mlaka (SGGZ 09/07).

Udio površine I zone zaštite iznosi 0,3 %, II zone zaštite 3,3 %, a III zone zaštite (koja obuhvaća čitavu aluvijalnu savsku nizinu između pobrđa Medvednice i Vukomeričkih gorica) 38,3 % ukupne površine Grada Zagreba. III zona zaštite zajednička je za sva vodocrpilišta Grada Zagreba.

Od ukupne površine zaštitnih zona vodocrpilišta, 11.458,1 ha nalazi se unutar obuhvata Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba, a preostali dio unutar Prostornog plana Grada Zagreba.

Kartogram VIII. Zone zaštite vodocrpilišta na području Grada Zagreba

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedologiju; *Inventarizacija poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i preporuke za poljoprivrednu proizvodnju*; 2008.

Tablica 34. Vodocrpilišta u sustavu opskrbe Grada Zagreba

	Vodo- crpilište	Kapacitet l/s	Status	Površina zaštitne zone (ha)		
				I	II	III
na području GZ	Mala Mlaka	1400	u uporabi	148,14	770,77	24.501,45
	Petruševac	2000	u uporabi	10,80	375,09	
	Sašnjak	900	u uporabi	27,34	442,01	
	Žitnjak	120	u uporabi	0,92		
	Zaprude	300	u uporabi	0,66	205,12	
	Stara Loza	80	nije u uporabi	3,07	231,50	
	Ivanja Reka	200	nije u uporabi	0,67	94,51	
na pod- ručju ZŽ	Velika Gorica	858	u uporabi			
	Strmec	800	u uporabi			
Ukupno u uporabi		6378				

Izvor podataka: Hrvatske vode - Vodnogospodarski odjel za slivno područje Grada Zagreba

II.3.4.2. Uređenost vodotoka

Od ukupne površine sliva koji je u smislu obrane od poplava u nadležnosti Hrvatskih voda - Vodnogospodarskog odjela za gornju Savu, na područje Grada Zagreba otpada oko 700 km², a na područje Zagrebačke županije oko 1.100 km². Ključni objekti obrane od poplava su nasipi na rijeci Savi, odteretni kanal „Odra“ i ustava Prevlaka, koji osiguravaju zaštitu od stogodišnjih velikih voda rijeke Save.

Sustavom obrane od poplava na području Grada Zagreba obuhvaćeni su vodotoci i bujićni tokovi I reda, ukupne duljine 183,7 km i površine 1.684,16 ha, i II reda, ukupne duljine 429 km i površine 670,75 ha.

II.3.4.3. Sustavna melioracijska odvodnja

Kanalska mreža na području Grada Zagreba obuhvaća osnovne melioracijske građevine za odvodnju, te odteretne, lateralne i spojne kanale, i hidrotehničke građevine. Pod programom održavanja su građevine tokova I reda, ukupne duljine 11,8 km i površine 374,21 ha, i građevine II reda, ukupne duljine 32,46 km i površine 52,18 ha.

II.3.4.4. Površine za sport i rekreaciju

Jedina veća vodena površina predviđena za sport i rekreaciju je jezero Jarun. Na pojedinim jezerima u parku Maksimir moguće je iznajmljivanje čamaca na vesla za rekreaciju.

II.3.4.5. Uzgoj ribe

Jedini ribnjak na području Grada Zagreba nalazi se na lokaciji izvora potoka Ribnjak na predjelu Mlinovi. Za uređenje područja ribnjaka propisana je obveza donošenja Urbanističkog plana uređenja Gračanski ribnjak, površine obuhvata 37,17 ha.

II.3.4.6. Eksploatacija geotermalne vode

Geotermalna energija koristi se na 3 lokaliteta (15 bušotina) unutar eksploatacijskog polja "Zagreb", za koje je odobrenje za eksploataciju izdano od Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva RH početkom izvještajnog razdoblja imala INA d.d., a od 15. srpnja 2011. ga imaju „Terme Zagreb“ d.d.. Glavnim rudarskim projektom i Elaboratom o rezervama na geotermalnom polju "Zagreb" predviđeno je crpljenje, iskorištavanje i utiskivanje geotermalne vode u zatvorenom cirkulacijskom sustavu.

Poglavarstvo Grada Zagreba prihvatilo je gradnju Sportsko - rekreacijske zone zapadno od nedovršene Kliničke bolnice Novi Zagreb (KBNZ) na lokaciji Blato koje se nalazi unutar granica eksploatacijskog geotermalnog polja Zagreb. Svrha eksploatacije geotermalne vode odnosno realizacija Zahvata na lokalitetu ŠRC Blato je osiguranje toplinske energije za potrebe grijanja objekata i balneologije planiranog ŠRC. Na lokalitetu Blato postoji ukupno 8 bušotina, od kojih bi se dvije proizvodne i dvije utisne koristile za grijanje pojedinih objekata u sportsko - rekreacijskoj zoni. Budući da bi se manji dio geotermalne vode koristio i u balneološke svrhe, te mora biti podvrgnut procesu otplinjavanja, predviđeno je da se detaljan opis procesa pročišćavanja prikaže i obrazloži u studiji utjecaja na okoliš, koja će biti posebno izrađena za Termalno kupalište Blato kada projekt kupališta postane aktualan.

II.3.5. Iskorištavanje mineralnih sirovina

Na području Grada Zagreba eksploatiraju se mineralne sirovine za proizvodnju građevnih materijala: arhitektonsko - građevni kamen, ciglarska glina, sirovina za cementnu industriju, građevni pijesak i šljunak, tehničko - građevni kamen i geotermalna voda. Dvije glavne mineralne sirovine su tehničko - građevni kamen silikatnog i karbonatnog sastava te šljunci i pijesci, a predstavljaju osnovu za proizvodnju kvalitetnog građevnog materijala koji se pretežitom koristi za gradnju i održavanje cesta te u gradnji zgrada i drugih građevinskih objekata, konstrukcija i elemenata.

U evidenciji odobrenih eksploatacijskih polja u Gradu Zagrebu koju vodi Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo donedavno je bilo registrirano 9 eksploatacijskih polja mineralnih sirovina (ne računajući geotermalnu vodu). Na većini njih rudarski radovi se ne izvode, budući da subjekti kojima je odobreno eksploatacijsko polje nisu ishodili propisanu rudarsku koncesiju (Grmošćica, Novačica). Na poljima Vukov dol, Savski nasip, Resnik, Soblinec i Veslački centar radovi se ne izvode jer je u tijeku postupak brisanja eksploatacijskih polja iz katastra eksploatacijskih polja. Do kraja 2012. godine su iz katastra izbrisana polja Savski nasip i Resnik.

Prema prostorno - planskoj dokumentaciji na području Grada Zagreba ne predviđa se otvaranje novih rudarskih objekata nemetalnih mineralnih sirovina (kamenolomi, šljunčare). Mineralne sirovine potrebne Gradu Zagrebu osiguravaju se iz postojećih eksploatacijskih polja, a u konačnom cilju sanacije istih. Iznimno se omogućuje vađenje gline na području između zona Sesvete - Soblinec i Sesvete - Kraljevečki Novaki, te vađenje ograničenih količina tehničko-građevnog kamena iz zatvorenih eksploatacijskih polja (kamenoloma) na području Parka prirode Medvednica isključivo za restauratorske potrebe kod obnove građevina evidentiranih kao zaštićena kulturna dobra Grada, uz suglasnost nadležnog ministarstva i gradskih upravnih tijela.

Potrebe Grada Zagreba za tehničko - građevnim kamenom te šljuncima i pijescima prelaze 5.000.000 m³ godišnje. S lokacija s područja Grada Zagreba podmiruje se 10% potreba, 50% potreba podmiruje se iz šireg prostora Zagrebačke županije, a preostatak iz lokacija izvan Zagrebačke županije.

Kartogram IX. Prostorni raspored polja za eksploataciju mineralnih sirovina (2009. godine)

Polja za vađenje opekarske gline:

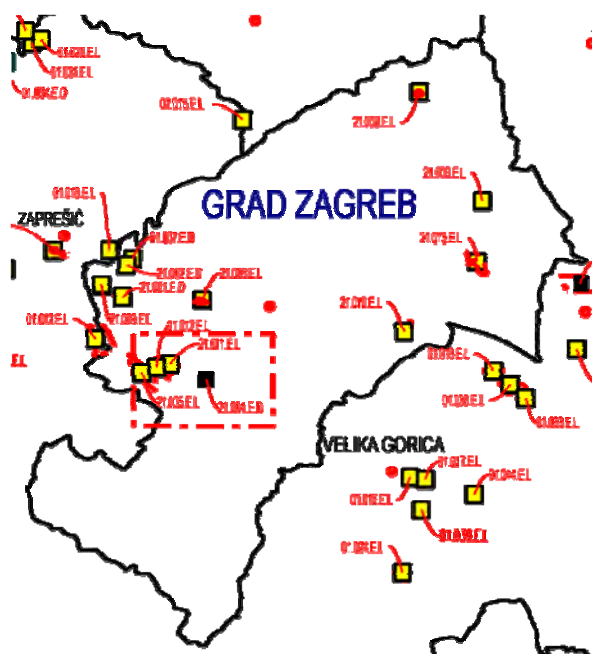
- Grmošćica,
- Novačica,
- Soblinec.

Polja za vađenje građevnog pijeska i šljunka:

- Lučko – Ježdovec,
- Resnik,
- Savski nasip,
- Veslački centar.

Polja za vađenje tehničko-građevnog kamena:

- Podsusedsko Dolje,
- Vukov dol.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; izvod iz pregledne topografske karte s pozicijom eksploatacijskih polja mineralnih sirovina

Tablica 35. Eksploatacijska polja mineralnih sirovina na području Grada Zagreba 2012. godine

Min. sirovina	ciglarska glina			građevni pijesak i šljunak			tehničko-građ. kamen		GT voda	Ukupno
Eksploatacijsk o polje	Grmošćica	Novačica	Soblinec	Lučko - Ježdovec	Resnik	Veslački centar	Podsusedsko Dolje	Vukov Dol	Geotermalno polje „Zagreb“	
Površina (ha)	15,85	88,06	8,10	150,00	59,20	80,71	29,85	12,97	5.400,00	5.844,74

izvor: Ministarstvo gospodarstva, Sektor za rudarstvo; *Popis odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina i popis odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina*; 2012.

II.3.6. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt

Osnovne pretpostavke razvoja gospodarstva općenito polaze od potrebe promjene strukture gospodarskih djelatnosti u prostoru Grada s težištem na sektorima na kojima intenzivno dolaze do izražaja informacije i znanje. Već prisutno i vrlo izraženo opadanje značenja klasične industrije će se nastaviti uz stalni razvoj i porast značenja djelatnosti koje pružaju osobne, poslovne i infrastrukturne usluge ili potiču reindustrializaciju na visokoj tehnološkoj razini primjerenoj zagrebačkom prostoru.

Dostignuta razina koncentracije i raznolikosti aktivnosti u Gradu Zagrebu realno je snažna osnovica za daljnji razvoj, a transformaciju zatečene gospodarske strukture Grada treba usmjeriti ka razvoju gospodarskih sadržaja primjerenih zagrebačkom prostoru.

Jedan od mogućih oblika poticanja gospodarstva je osiguranje prostora za centre maloga gospodarstva, ali i poduzetničkih zona u okviru sudjelovanja u projektu pokrenutom odlukama Vlade Republike Hrvatske.

Grad Zagreb će posebnom pažnjom, koristeći interdisciplinarno znanje u planiranju i arbitraži, osigurati prostorne uvjete za očuvanje, razvoj i gospodarsku valorizaciju zagrebačkog tradicijskog obrta, sve prema iskustvima iz prethodnog razdoblja na koje je utjecao uvoz istovjetnih proizvoda neodgovarajuće kvalitete i izrazito niske cijene iz dalekoistočnih zemalja.

Uspostavljanje ravnoteže u prostoru i nadalje se planira disperzivnim rasporedom gospodarskih sadržaja manjih dimenzija, primjerenijih prostornoj strukturi, uz maksimalno korištenje napuštenih objekata u urbanoj strukturi i dosad neiskorištenih prostora na kojima je bila planirana gospodarska namjena. Tako se bez bitnih promjena osnovnih značajki već formirane prostorne strukture predviđa poboljšavanje kvalitetnih značajki i racionalnije korištenje angažiranog prostora (neuređeni i neizgrađeni prostori, napušteni i prazni proizvodni objekti, spontano formiranje poduzetničkih centara). Vrednovanjem mogućnosti i određivanjem uvjeta za uklapanje malih i srednjih poslovnih sadržaja u stambene i druge namjene povećat će se slojevitost sadržaja i broj funkcija u pojedinim prostorima. Veliki i veći proizvodni i poslovni sadržaji predviđaju se usmjeravati, odnosno razvijati u za to predviđenim gospodarskim zonama.

Kao prioritetna investicija planira se realizacija projekta kojim bi se sadašnji kapaciteti Veletržnice Zagreb zamijenili suvremenom veletržnicom europske razine kvalitete sadržaja, opremljenosti i organizacije - primjerene potrebama i vremenu u kojem se gradi, prema Studiji izvodivosti i isplativosti Ekonomskog instituta.

II.3.8. Turizam i ugostiteljstvo

Razvitak turizma u Zagrebu u najužoj je vezi s atraktivnošću Grada glede njegove povijesne i prirodne baštine, kao i s planskim jačanjem uloge Grada u sustavu velikih europskih gradova i obnovom i razvitkom kompleksne urbane infrastrukture.

Zagreb se već profilirao u jako središte kongresnog turizma i gospodarsko - poslovnih manifestacija i sajmova. U porastu je i značaj Grada kao središta kulturnog turizma. Pritom središnji prostor grada Zagreba i groblje Mirogoj kao prostor povijesnog identiteta predstavljaju osnovno turistički privlačno područje. Značajnu ulogu u turističkoj ponudi imaju institucije kulture i umjetnosti. Šire urbano područje grada Zagreba pokazuje se turistički zanimljivim gotovo isključivo u manifestacionom smislu (sportske priredbe, koncerti), dok je preostali prostor Grada turistički neiskorišten.

Udio turizma u gospodarstvu Grada Zagreba je u porastu. Godišnji broj turističkih posjeta kontinuirano se povećava, i u 2012. je dosegao brojku od 767.366 dolazaka i 1.183.125 noćenja. Pritom se zagrebački turizam i dalje u velikoj mjeri temelji na tranzitu ili kratkom boravku turista.

Gospodarski potencijal turizma očituje se kroz stalan porast smještajnih kapaciteta na području Grada. Većina smještajnih kapaciteta locirana je unutar grada Zagreba. Sektor privatnog smještaja razvija se brže od kolektivnog.

Prema Provedbeno - marketinškom planu razvoja turizma od 2002. - 2010. godine, kao strateškom dokumentu dugoročnog razvoja zagrebačkog turizma, posebna pozornost dana je projektu razvitka kulturnog turizma, čime se posjetiteljima nastoji pružiti što više zanimljivih sadržaja, od kulturnih i sportskih događanja, povijesnih znamenitosti, do raznolike ugostiteljske ponude, a sve kroz suradnju turističkih, kulturnih i drugih institucija.

Tablica 36. Smještajni kapaciteti u Gradu Zagrebu, stanje u prosincu 2012.

vrsta ustanove	broj objekata	broj smještajnih jedinica	broj postelja
Hoteli	48	3.944	7.144
Sobe za iznajmljivanje	8	149	299
Hosteli	18	322	1.139
Ostali kolektivni smještajni kapaciteti	10	205	687
Ukupno kolektivni smještajni kapaciteti	48	4.620	9.269
Privatni smještajni kapaciteti	-	392	859
Ukupno	48	5.012	10.128

II.4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČAJA ZA GRAD ZAGREB

II.4.1. Prometna infrastruktura

Grad Zagreb jedno je od najjačih prometnih čvorišta Hrvatske. Prometni sustav međunarodne i nacionalne razine na području Grada sačinjavaju komponente cestovnog, željezničkog i zračnog prometa. U okviru paneuropskih koridora, područjem Grada Zagreba prolaze europski međunarodni cestovni i željeznički pravci: koridorom X željeznička poveznica Pariz – München – Istanbul i cestovni pravac E71 (La Coruña – Poti), a koridorom Vb željeznička poveznica Budimpešta – Rijeka / Split i cestovni pravci E59 (Prag – Zagreb), E65 (Malmö – Rijeka – Hania) i E70 (Košice – Split). Tim se pravcima i čitav prostor Hrvatske povezuje na regionalnoj i nacionalnoj, odnosno međunarodnoj razini.

Cestovni promet ostvaruje se autocestama, državnim cestama, i lokalnom cestovnom mrežom, željeznički magistralnim prugama, a zračni primarno preko Zračne luke Zagreb. Zračna luka Zagreb značajna je za povezanost šire regije sjeverne Hrvatske primarno na međunarodnoj, a manje na nacionalnoj razini. Pretežit dio njenog prometa usmjeren je u Zagreb.

Na području Grada Zagreba nema plovnih vodenih površina.

II.4.1.1. Cestovna mreža

Na području Grada Zagreba nalazi se 44,28 km autocesta (5,6 % ukupne duljine cestovne mreže), 28,53 km državnih cesta (3,7 %) i 708,43 km nerazvrstanih cesta (90,7 %). Ukupna duljina kategoriziranih javnih cesta je 781,19 km. Cestovna gustoća (omjer duljine cestovne mreže i površine Grada Zagreba) iznosi 1,22 km/km².

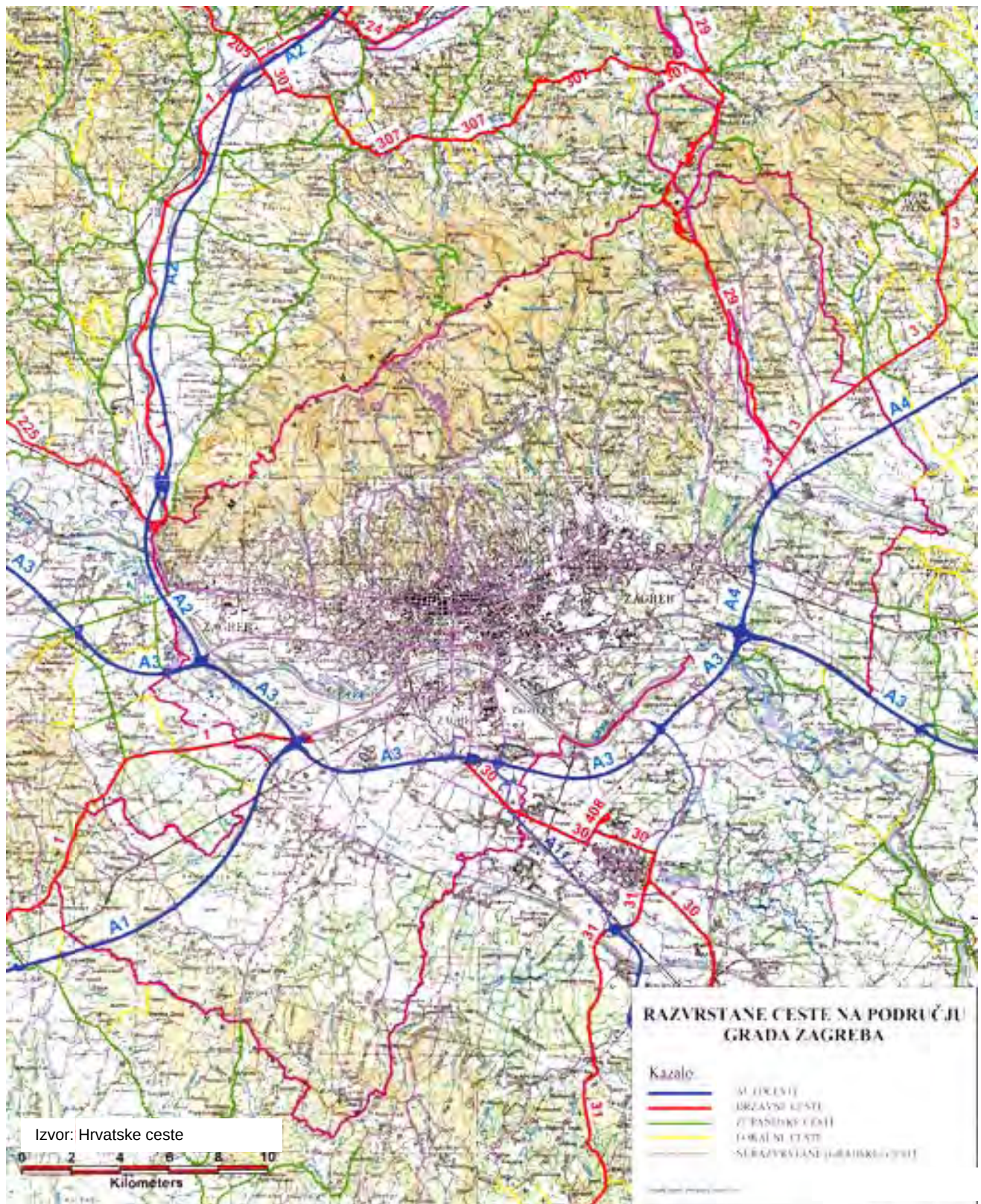
Grad Zagreb je čvorište autocesta A1 (Zagreb – Rijeka), A2 (Zagreb – Krapina – granični prijelaz [g.p.] Macelj), A3 (g.p. Bregana – Zagreb – g.p. Lipovac), A5 (Zagreb – Varaždin – g.p. Goričan), te buduće autoceste A11 (Zagreb – Velika Gorica – Sisak). Područjem Grada najvećom dužinom prolazi autocesta A3, dio koje je i „zagrebačka obilaznica“.

Autocesta A11 je u izgradnji. Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2009. do 2012. godine (NN 147/09) je za dionicu Jakuševac – Velika Gorica predviđen dovršetak izvlaštenja, izmještanje instalacija, te izgradnja trase i vijadukta Odra. U vrijeme izrade ove Informacije, od autoceste A11 je na području Grada Zagreba izgrađeno oko 800 m.

U tijeku je provedba studijske i projektne pripreme za izgradnju dionice brze ceste Popovec - Marija Bistrica – Zabok na potezu Popovec – Kašina, duljine 6,1 km.

U planu je izgradnja „Nove obilaznice Zagreba“, koja bi postojeću mrežu autocesta trebala povezati pravcem Luka (A2) – Gradna (A3) – Horvati (A1) – Mraclin (A11) – Ivanić Grad (A3) – Zelina (A4). Navedena prometnica dijelom prolazi područjem Grada Zagreba. Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2009. do 2012. godine za nju su predviđena tek sredstva za pripremne aktivnosti, a datum puštanja u promet nije definiran.

Pregledna karta cestovne mreže na području Grada Zagreba

Tablica 37. Cestovna mreža na području Grada Zagreba

	Broj ceste	Opis ceste	Duljina (km)
Autoceste	A1	Zagreb (čv. Lučko) – Karlovac - Split	9,95
	A2	g.p. Macelj – Krapina – Zagreb (čv. Jankomir)	3,52
	A3	g.p. Bregana – Zagreb – Sl. Brod – g.p. Bajakovo	16,69
	A4	g.p. Goričan – Varaždin – Zagreb (čv. Ivanja Reka)	11,48
	A11	Zagreb (čv. Jakuševac) – Velika Gorica - Sisak	2,59
Državne ceste	DC1	g.p. Macelj – Zagreb – Karlovac - Split	5,39
	DC3	g.p. Goričan – Varaždin – Zagreb – Rijeka (D8)	5,44
	DC29	Novi Golubovec (D35) – Zlatar Bistrica – Soblinec (D3)	13,50
	DC30	čv. Buzin (A3) – Velika Gorica – Petrinja – g.p. Hrvatska Kostajnica	3,33
	DC225	g.p. Harmica – Brdovec – čv. Zaprešić (A2)	0,87
		nerazvrstane ceste pod upravom Grada Zagreba	708,43
UKUPNO			781,19

Izvor podataka: Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste

II.4.1.2. Mreža željezničkog prometa

Željezničke pruge u Hrvatskoj su Odlukom o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 81/06, 13/07) podijeljene u tri skupine: pruge od značaja za međunarodni promet (magistralne), od značaja za regionalni promet (regionalne) i od značaja za lokalni promet (lokalne).

Na području željezničkog čvora Zagreb križaju se X. i ogranak b V. paneuropskog koridora (dalje: V.b koridor). Hrvatski dio X. koridora, koji je na području Grada Zagreba realiziran magistralnim prugama M101 (državna granica sa Slovenijom – Savski Marof – Zagreb GK) i M102 (Zagreb GK - Dugo Selo) koristi se primarno za tranzitni promet. Prugom M104 (Zagreb GK – Sisak – Novska), koja je također dio sustava unutar X. koridora, odvija se pretežito regionalni putnički prijevoz. V.b koridor za putnički promet prolazi kroz čvor Zagreb rutom iz smjera Rijeke i Karlovca kroz Hrvatski Leskovac i Zagreb GK do Dugog Sela, gdje se jedan krak pruge odvaja prema Koprivnici odnosno Botovu / državnoj granici s Mađarskom (nastavak V.b koridora), a drugi prema Novskoj (X. koridor). U teretnom prometu V.b koridor prolazi iz smjera Rijeke i Karlovca kroz Hrvatski Leskovac i Remetinec, skreće za Zagreb Klaru i ulazi u Zagreb RK, nastavlja preko kolodvora Zagreb Žitnjak, Zagreb Resnik i Sesvete do kolodvora Dugo Selo, te dalje u smjeru Botova. Magistralne pruge na trasi V.b koridora su M102 (Zagreb GK – Dugo Selo) i M202 (Zagreb – Rijeka).

Organizacija prometa u željezničkom čvoru Zagreb organizirana je na način da svi tranzitni vlakovi prolaze kroz zagrebački Glavni kolodvor (GK), koji je i polazni i krajnji kolodvor za lokalne vlakove. Za potrebe željezničkog prometa djeluju 3 terminala. Ukupna duljina koridora željezničkih pruga na području Grada Zagreba iznosi 83,22 km. Ukupna duljina pruga unutar koridora je 141,13 km, od čega 137,37 km magistralnih.

Nacionalnim programom željezničke infrastrukture za razdoblje 2008. do 2012. godine (NN 31/08) navodi se da je u sljedećih dvadesetak godina u željezničkoj mreži na području Grada Zagreba potrebno rekonstruirati postojeću prugu i dograditi drugi kolosijek na pruzi Zagreb GK – Sisak, rekonstruirati prugu Zagreb GK – Dugo Selo, te izgraditi nove željezničke pruge, kolodvore i stajališta i rekonstruirati i dograditi postojeće željezničke pruge i kolodvore u funkciji razvoja prigradskog i teretnog prometa te razdvajanja daljinskog i prigradskog prometa na području željezničkog čvorišta Zagreb. Do trenutka izrade ovog Izvješća od navedenog je provedena rekonstrukcija pruga Zagreb GK – Dugo Selo.

Tablica 38. Željeznička mreža na području Grada Zagreba

Broj pruge	Opis pruge	Broj kolosjeka	Duljina (km)	
			Magistr.	Lokalne
M101	državna granica – Savski Marof – Zagreb Glavni kolodvor	2	27,594	
M102	Zagreb Glavni kolodvor – Dugo Selo	2	36,114	
M104	Zagreb Glavni kolodvor – Sisak - Novska	1	10,664	
M202	Zagreb Glavni kolodvor – Rijeka	1	21,227	
M401	Sesvete – Resnik	2	21,643	
M402	Sava – Zagreb Klara	2	9,325	
M403	Zagreb Ranžirni kolodvor PS – Zagreb Klara (K)	1	1,077	
M404	Zagreb Klara – Delta	1	2,491	
M405	Zagerb Zapadni kolodvor – Trešnjevka	1	1,357	
M406	Čulinec – Zagreb Resnik	1	2,086	
M409	Zagreb Ranžirni kolodvor PS – Zagreb Klara (S)	1	1,071	
M410	Zagreb Ranžirni kolodvor OS - Zagreb Ranžirni kolodvor PS	1	2,719	
L203	Zagreb Borongaj – Zagreb Istočni kolodvor	1		3,760
UKUPNO			137,370	3,760
UKUPNA DULJINA PRUGA			141,130	

Izvor podataka: HŽ infrastruktura

Kartogram X. Željeznička mreža na području Grada Zagreba

Izvor: Kreč, Božičević, Amanović; *Redefiniranje željezničkog čvora Zagreb*; Prometna problematika grada Zagreba : zbornik / Znanstveni skup, Zagreb, 12. i 13. lipnja 2006.. - Zagreb : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za promet, 2006.

II.4.1.3. Zračni promet

Zračni promet međunarodnog i nacionalnog značaja ostvaruje se preko međunarodne zračne luke Zagreb. Zračna luka Zagreb smještena je izvan administrativnih granica Grada Zagreba, na području Grada Velike Gorice u Zagrebačkoj županiji. Povezanost Zračne luke sa Zagrebom temelji se gotovo isključivo na automobilskom individualnom i taxi prijevozu. U prijevozu putnika u manjoj mjeri sudjeluje službeni prijevoznik „Pleso prijevoz“, dok javni gradski promet uopće nije prisutan.

U planu je proširenje Zračne luke, uz adekvatno povećanje kapaciteta. U međuvremenu je, 2010. godine, rekonstrukcijom betonskog kolnika i asfaltnog dijela poletno-sletne staze, povećana nosivost kolnika i omogućeno korištenje za prognozirani promet sljedećih 20, odnosno 30 godina.

Na području Grada Zagreba djeluje zrakoplovno pristanište Lučko kojim upravlja Aeroklub Zagreb. Lučko je sportsko uzletište regionalnog karaktera, travnate poletno-sletne staze, bez većeg prometnog značaja.

II.4.1.4. Elektroničke komunikacije

Republika Hrvatska smatra razvoj širokopojsnih mreža jednom od ključnih grana gospodarskog razvoja. U tom je cilju od 2006. godine doneseno nekoliko uzastopnih Strategija razvoja širokopojsnog pristupa u Republici Hrvatskoj. Posljednju, za razdoblje od 2012. do 2015. godine, je Vlada RH prihvatila 27. listopada 2011. godine.

Telekomunikacijska infrastruktura Grada Zagreba, kao osnova razvoja širokopojsnih mreža, obuhvaća žičnu i bežičnu mrežu. Uz to što je na području Grada ishodište područne telekomunikacijske infrastrukturne mreže, njime prolaze i međunarodni magistralni vodovi.

- podzemna mreža (DTK)

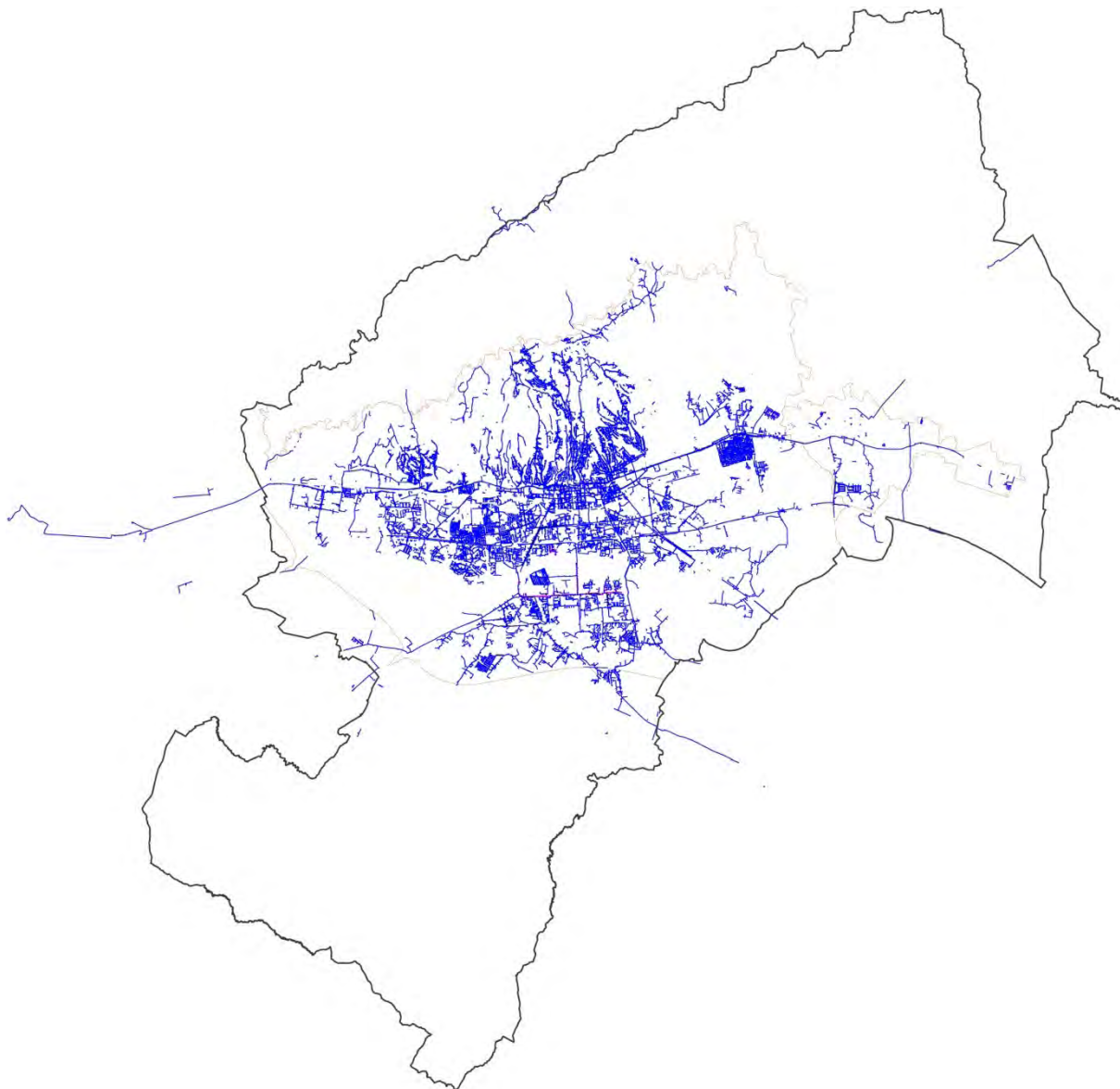
Osnovnu infrastukturnu mrežu karakterizira kabelski razvod. Premda je u pojedinim dijelovima Grada još uvijek moguće zateći nadzemni razvod, veći dio mreže postavljen je podzemno. Uredbom o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 131/12) izričito je propisana obveza planiranja nepokretne elektrokomunikacijske mreže podzemno, slijedeći koridore prometnica, željezničkih pruga i drugih vrsta infrastrukture.

Veći dio kabelskog razvoda u Gradu Zagrebu položen je u zemlju, a manji se nalazi unutar distribucijske telekomunikacijske kanalizacije (DTK) čija je izgradnja na području Grada započela 1990. godine. Ukupna duljina DTK mreže Grada Zagreba iznosi približno 2.000 km. Navedenom infrastrukturu, temeljem ovlasti dobivenih od Grada Zagreba, upravlja Zagrebački holding – podružnica Zagrebački digitalni grad. Dio DTK mreže na pravcima prema Zaprešiću i Velikoj Gorici prelazi iz područja Grada Zagreba u područje Zagrebačke županije.

Zagrebačkom digitalnom gradu je od strane telekomunikacijskih operatera do kraja 2012. godine prijavljeno oko 1.600.000 m' linijskog razvoda (bakrenih parica, koaksijalnih i svjetlovodnih kabela) položenih u DTK Grada Zagreba.

Žični razvod postupno se namjeravaju zamijeniti bržom i pouzdanijom svjetlovodnom mrežom. Razvoj svjetlovodne mreže smatra se strateškim infrastrukturnim projektom Grada. Zasad su svjetlovodnom mrežom opremljeni tek pojedini novi dijelovi urbane matrice, poput naselja Sopnica – Jelkovec. Tijekom 2013. planirana je izgradnja svjetlovodne mreže u naseljima Vrbani III, Siget i Trnsko.

Pregledna karta DTK mreže Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

- bežični pristup

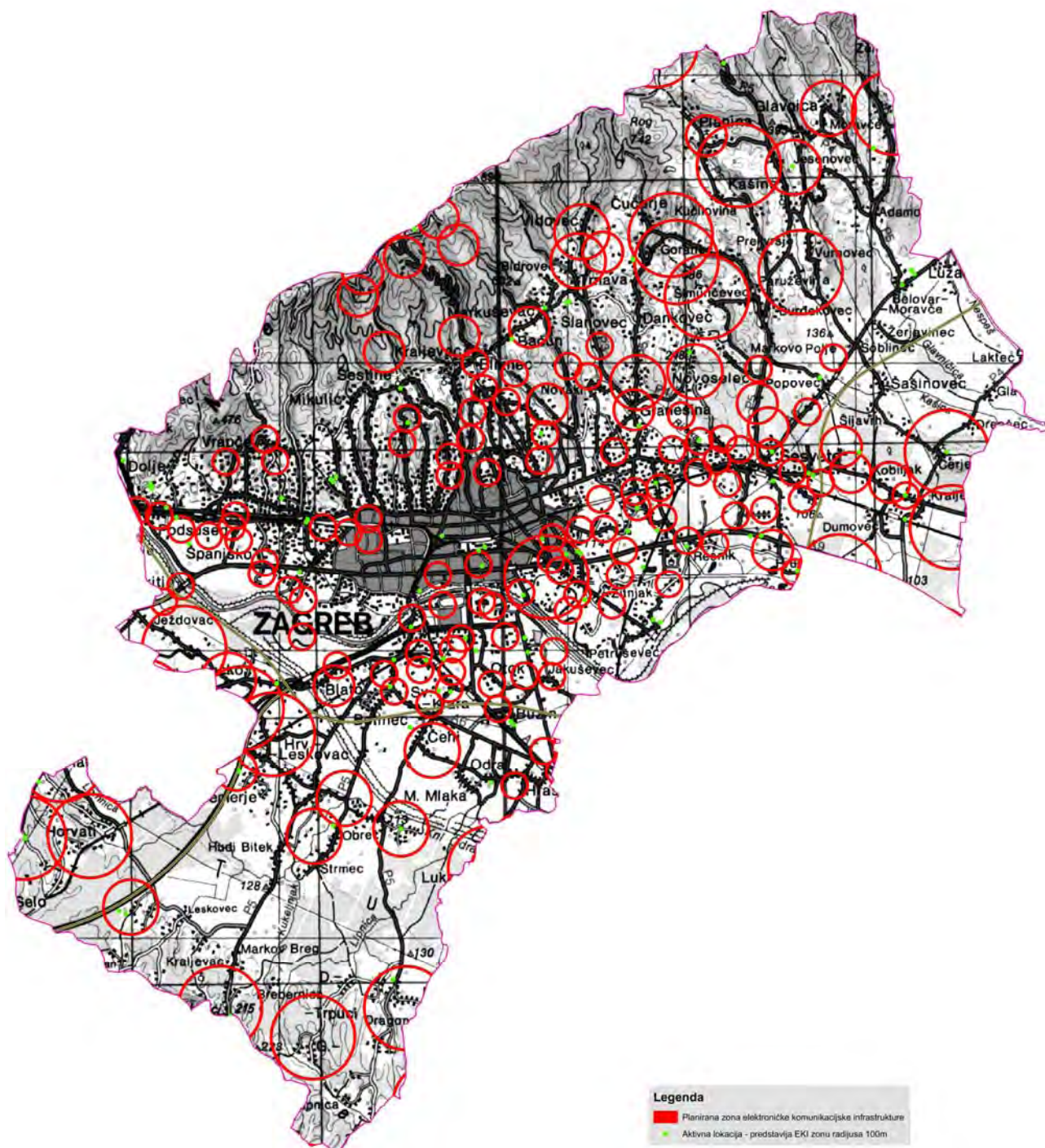
Postojeća opremljenost Grada Zagreba bežičnom telekomunikacijskom mrežom znatno je iznad prosjeka Republike Hrvatske. U odnosu na ukupan broj širokopojasnih priključaka u nepokretnim pristupnim mrežama na području Države, na Grad Zagreb i Zagrebačku županiju otpada ih približno trećina (286.961 od ukupno 890.324 u RH, što iznosi 32,32 %, i odgovara gustoći priključaka od 25,91 %). Bežičnim pristupom obuhvaćena su sva naselja Grada.

Na području Grada Zagreba postoji 108 samostojećih antenskih stupova bežične komunikacijske infrastrukture, a Objedinjenim planom razvoja pokretne telekomunikacijske infrastrukture iz 2012. godine predviđeno je postavljanje još 110 stupova. U skladu s Uredbom o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 131/12), samostojeći antenski stupovi planiraju se u industrijskim i poslovnim zonama, ili izvan zona gradnje.

Bežična mreža u vlasništvu je pojedinih operatera. Njome je obuhvaćeno čitavo područje Grada Zagreba, no podaci o njevoj veličini nisu precizni uslijed brzih promjena. Bežična mreža osobito se brzo širi od donošenja Pravilnika o jednostavnim građevinama i radovima (NN 21/09), kojim je u velikoj mjeri olakšano postavljanje emitterskih sustava na obiteljske kuće i druge objekte.

Pregledna karta postojećih i planiranih samostojećih stupova bežične elektroničke komunikacije na području Grada Zagreba

HAKOM

II.4.2. Energetski sustavi

Energetski sustav Grada Zagreba obuhvaća elektroenergetski sustav, sustav distribucije plina i proizvodnju i prijenos toplinske energije. Ukupno oko 60 % potrošnje energenata u Gradu Zagrebu otpada na kućanstva, 26 % na promet, a 14 % na industriju.

II.4.2.1. Prijenosna infrastruktura

Prijenosna infrastruktura na području Grada Zagreba sastoji se od elektroenergetske mreže i produktovoda.

- elektroenergetska mreža

Operator elektroenergetskog distribucijskog sustava na području Grada Zagreba je Hrvatska elektroprivreda d.o.o. - Elektra Zagreb. Sustav se sastoji od sedam pogona koji, uz područje Grada Zagreba, pokrivaju i veći dio područja Zagrebačke županije.⁹

Kartogram XI. Distribucijsko područje HEP d.o.o. – Elektra Zagreb po pogonima

⁹ Dostavljeni tablični podaci koji se odnose na Grad Zagreb dobiveni su zbrajanjem podataka za pogone Zagreb i Sveta Klara. Stvarni podaci za Grad Zagreb nešto su veći od navedenih, jer se pojedini rubni dijelovi Grada opskrbljuju električnom energijom iz pogona Samobor, Velika Gorica, Dugo Selo i Sveti Ivan Zelina, za koje je nemoguće izdvojiti točne brojčane pokazatelje.

Tablica 39. Elektroenergetska mreža na području Grada Zagreba

		2005.	2009.	2012.
Duljina vodova (km)	110 kV	39,8	39,8	39,8
	30 kV	220,9	200,4	200,4
	10 (20) kV	1.989,6	2.003,4	2.096,5
	0,4 kV	5.706,0	6.121,0	6.196,1
	UKUPNO	7.956,3	8.364,6	8.532,8
Broj trafostanica	110/x kV	10	12	12
	30 / 10(20) kV	16	15	15
	10(20) / 0,4 kV	1.899	2.382	2.428
	UKUPNO	1.925	2.409	2.455
Potrošnja električne energije (MWh)	Kućanstva	989.275	1.022.805	946.216
	Gospodarski subjekti	1.551.763	1.793.267	1.630.603
	Javna rasvjeta	85.428	87.199	80.001
	UKUPNO	2.626.466	2.903.271	2.656.820

Izvor podataka: HEP d.o.o. - Elektra Zagreb

- produktovod

Istočnim dijelom Grada Zagreba prolazi produktovod za transport ukapljenog zemnog plina od pogona „Etan“ u Ivanić Gradu do bivše tvornice OKI i dalje do skladišta poduzeća „Proplin“ na Radničkoj cesti u Zagrebu.

II.4.2.2. Proizvodna infrastruktura

Na području Grada Zagreba postoje dva postrojenja za proizvodnju električne energije, tipa termoelektrana-toplana, u kojima se u spojenom procesu proizvodi električna i toplinska energija. Oba se nalaze u Zagrebu: termoelektrana-toplana (TE-TO) Zagreb na Žitnjaku, a elektrana-toplana (EL-TO) na Trešnjevci. Kao gorivo koriste prirodni plin i teško (a TE-TO Zagreb i ekstra lako) loživo ulje. Njihova ukupna snaga nakon izgradnje i puštanja u rad bloka L (snage 112 MW / 110 MWt) TE-TO 2009. godine iznosi 604 MW / 1242 MWt. Elektranama i distributivnom mrežom rukovodi poduzeće Hrvatska elektroprivreda d.d. (HEP).

U proizvodnji električne energije u neznatnoj mjeri sudjeluju sustavi koji koriste obnovljive izvore. Elektrana na bioplin na odlagalištu Prudinec je od 2008. godine izvan pogona. U Centralnomi uređaju za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVZ), energija bioplina koristise za zagrijavanje digestora za truljenje mulja i za rad elektrane malog kapaciteta. Prvu fotonaponsku elektranu s komercijalnim učinkom, godišnjeg kapaciteta 400 kWh, realiziralo je u lipnju 2012. poduzeće „Petrokov“ u Sv. Klari. I CUPOVZ i „Petrokov“ dio proizvedene energije predaju HEP-u.

Malobrojna pojedinačna kućanstva koriste fotonaponske sustave za proizvodnju električne energije za vlastite potrebe.

II.4.2.3. Cjevovodni promet

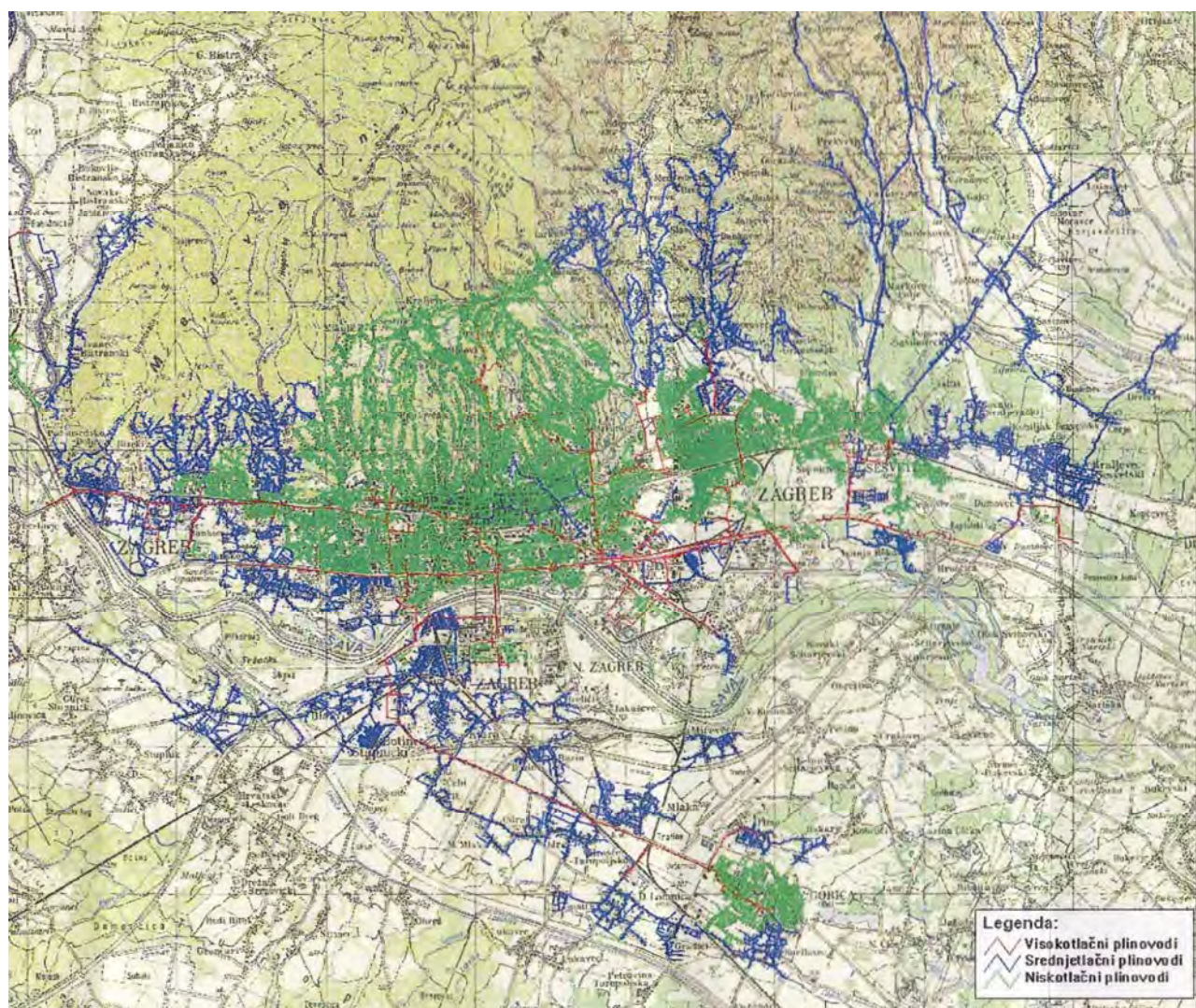
- plinoopskrba

Distribucijsko područje Gradske plinare Zagreb d.o.o. uz područje Grada Zagreba obuhvaća i dio Zagrebačke županije: gradove i općine Brdovec, Dubravicu, Mariju Goricu, Pušću, Svetu Nedjelju, Veliku Goricu i Zaprešić.

Broj priključenih potrošača u stalnom je porastu, te je u razdoblju od 2008. do 2011. na području Grada Zagreba porastao s 231.291 na 253.626, da bi na dan 31.12.2012. dosegao broj od 273.570. Osnovni potrošač plina su kućanstva (31.12.2012. bilo ih je 250.739, odnosno 91,65 %). Premda su potrošači iz kategorije poduzetništva zastupljeni s tek 8,35 %, na njih otpada nešto preko trećine ukupne potrošnje plina u Gradu Zagrebu; u 2008. je to iznosilo 37,1 %, a u 2011. godini 36,5 %. Od 22.819 potrošača iz redova poduzetništva, 12 ih je iz kategorije TM3, s potrošnjom od preko 1.000.000 m³ godišnje.

Gradska plinara Zagreb je u proteklom razdoblju realizirala niz kapitalnih projekata na unapređenju plinoopskrbnog sustava, uključujući VTP Jadranski most, STP-a Male Mlake, Svete Klare, Buzina, Blata, Lučkog, dijela Sesveta, dijela Dubrave, dijela Trešnjevke sjever i jug, dijela Črnomerca, te NTP-e Brezja, dijela Dubrave i Trešnjevke sjever.

Pregledna karta plinovodnog sustava na području Grada Zagreba

Gradska plinara Zagreb d.o.o.

Tablica 40. Plinoopskrbni sustav Grada Zagreba

		2005.	2009.	2012.	ukupno 2012.
visokotlačni plinovodi (km)	Grad Zagreb	141	142	143	169
	ZŽ	23	26	26	
srednjetačni plinovodi (km)	Grad Zagreb	675	1.039	1.099	1.630
	ZŽ	477	517	531	
niskotlačni plinovodi (km)	Grad Zagreb	1.738	1.711	1.702	1.910
	ZŽ	190	203	208	
UKUPNO plinovoda		3,244	3.638	3.709	
broj komunalnih priključaka (kom.)*	Grad Zagreb	-	79.689	82.431	
	ZŽ	-	13.252	13.757	
UKUPNO priključaka		-	92.941	96.248	
ukupna godišnja potrošnja plina	m3	440.545.088	449.169.826	432.319.397	
	MWh	4.079.000	4.158.857	4.002.839	

Izvor podataka: Zagrebački holding – Gradska plinara Zagreb

* Podaci o broju priključaka za 2005. godinu nisu dostupni.

- opskrba toplinskom energijom

Opskrba toplinskom energijom ograničena je na područje grada Zagreba, dok druga naselja u sastavu Grada Zagreba nisu povezana na vrelvodne mreže.

TE-TO i EL-TO su izvori centraliziranog toplinskog sustava (CTS) Zagreba, dok se područje Dubrave, Maksimira i Peščenice opskrbljuje primarno iz Pogona posebne toplane (PT) Zagreb. U TE-TO i EL-TO se, uz električnu, proizvodi toplinska energija za grijanje prostora i sanitarne vode, te tehnološka para za industrijska potrošače i za hlađenje. Proizvođači toplinske energije su u sastavu poduzeća Hrvatska elektroprivreda (HEP) – Proizvodnja d.o.o., dok je HEP-Toplinarstvo d.o.o. 2006. godine dobilo koncesiju za obavljanje distribuciju toplinske energije u gradu Zagrebu na rok od 20 godina. Distribucija se vrši vrelvodnom i parovodnom mrežom.

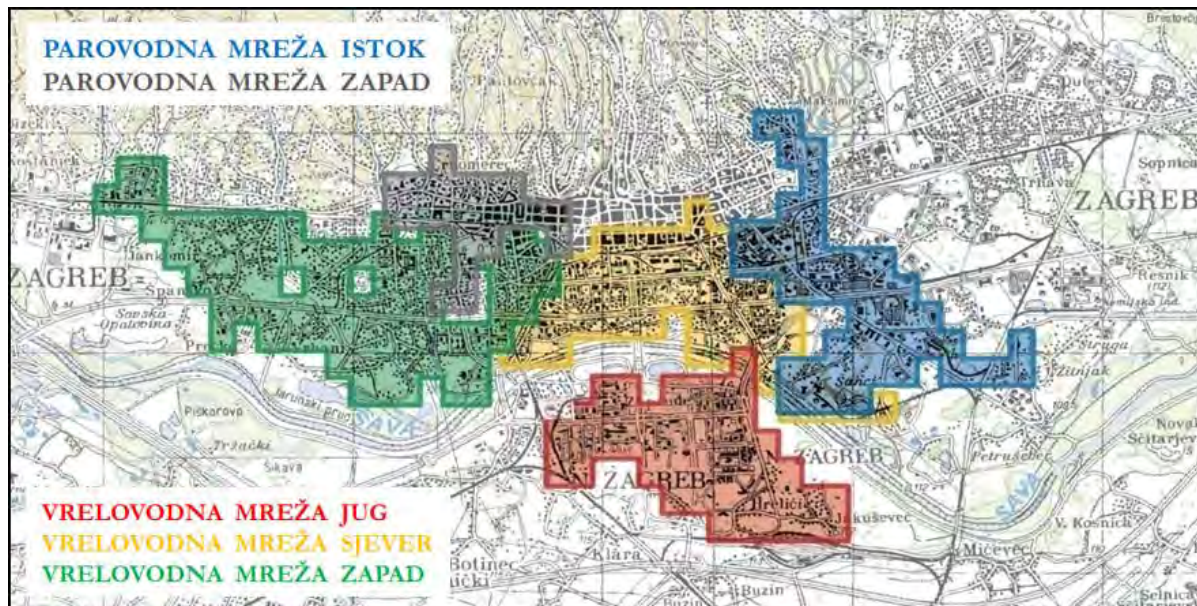
Osnovu distribucijske mreže čini CTS, na kojeg je priključeno nešto više od trećine objekata u središnjem, zapadnom i južnom dijelu grada Zagreba. Spajanje naselja Dubrava u istočnom dijelu Zagreba na CTS započelo je 2011. godine. Vrelvodna mreža PT Zagreb činila je 2012. godine tek 2,6 % ukupne duljine distribucijske mreže Zagreba. Područje na sjevernom, brdskom dijelu Zagreba nije spojeno na vrelvod.

2006. godine potpisan je ugovor o kreditu Svjetske banke za realizaciju projekta revitalizacije vrelvodne mreže u Zagrebu. Do završetka projekta, 2010. godine, revitalizirano je 20 km vrelvoda na području gradskih četvrti Trešnjevka (južni dio), Trnje (Vrbik i Cvjetno naselje), Novi Zagreb – istok i Novi Zagreb - zapad. Iste godine započela je realizacija projekta energetske učinkovitosti – tehničko-ekonomsko optimiranje CTS-a.

Tijekom 2011. korisnicima je isporučeno 1.480.096 MWh ogrjevnne topline i 474.054 t tehnološke pare, a tijekom 2012. 1.381.511 MWh ogrjevnne topline i 475.276 t tehnološke pare. Razlika u isporučenoj količini toplinske energije manjim dijelom proizlazi iz preorijentacije kućanstava na etažno grijanje, a većim iz tehničko-ekonomskog optimiranja distributivne mreže.

Dana 31.12.2011. na CTS je bilo spojeno 97.310 korisnika, od čega 92.998 kućanstava i 4.312 poslovnih prostora, a dana 31.12.2012. 97.710 korisnika (93.389 kućanstava i 4.321 poslovni prostor).

Kartogram XII. CTS grada Zagreba, stanje 2011. godine

Izvor podataka: Perica Jukić, Andrej Majcen; *Pravci razvoja izvora topline Centralnog toplinskog sustava (CTS) grada Zagreba*; HEP, 2011.

Tablica 41. Sustav opskrbe toplinskom energijom grada Zagreba

	2005.	2009.	2012.
Instalirana snaga (MWt)	1.136	1.138	1.456
Ukupna duljina vrelovoda (km)	215,57	216,38	221,78
Ukupna duljina parovoda (km)	40,39	44,11	44,11
Broj toplinskih stanica	2.491	2.631	2.736
Broj kućanstava	89.085	92.476	93.389
Broj poslovnih prostora	3.988	4.201	4.321
Ukupan broj potrošača	93.073	96.677	97.710
Isporučena ogrjevna toplina (MWh)	1.568.946	1.426.698	1.381.511
Isporučena tehnološka para (t)	546.677	489.994	475.276
Ukupno isporučena toplinska energija (MWh)*	2.024.328	1.834.863	1.777.415

Izvor podataka: HEP - Toplinarstvo d.o.o.

* tehnološka para u MWh izračunata je množenjem količine u tonama s koeficijentom 0,833

II.4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda

Vodoopskrbni sustav Grada Zagreba širi se preko njegovih granica i obuhvaća područje ukupne površine od preko 800 km², od Vrbovca na istoku do Bregane na zapadu, te od Sljemena, Planine Donje i Moravča na sjevernom, do Kupinečkog Kraljevca na južnom dijelu Grada Zagreba.

II.4.3.1. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom

Duljina javne vodoopskrbne mreže Grada Zagreba iznosila je potkraj 2012. godine 2.707 km, od čega 2.358 km na teritoriju Grada Zagreba, s ukupno 93.810 priključaka (od toga 81.742 na području Grada), čime je osigurana opskrba oko 897.000 stanovnika na području Grada Zagreba i dijela Zagrebačke županije. Prosječna godišnja potrošnja pitke vode je oko 70,3 m³ po stanovniku. U potrošnji vode kućanstva sudjeluju s 75,58 %, a ostali korisnici s 24,42 %.

Na području Grada Zagreba javnu vodovodnu mrežu nemaju naselja ili dijelovi naselja Gornji Trpuci, Havičić Selo, Kašina, Kućanec, Lipnica, Planina Donja i Vuger Selo.

II.4.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Na području Grada Zagreba postoje dva neovisna kanalizacijska sustava. Najveći dio područja na lijevoj obali Save, što obuhvaća sjeverni dio Zagreba i zapadni dio Sesveta, povezan je preko Glavnog odvodnog kanala (GOK) na Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVZ) u Žitnjaku. U CUPOVZ-u se vrši primarna i sekundarna obrada otpadnih voda. Priključenje područja na desnoj obali Save, odnosno Novog Zagreba, kolektorom preko Domovinskog mosta ostvareno je u lipnju 2011., a do tada je kanalizacija Novog Zagreba odvođena glavnim kolektorom u Savu kod Jakuševca.

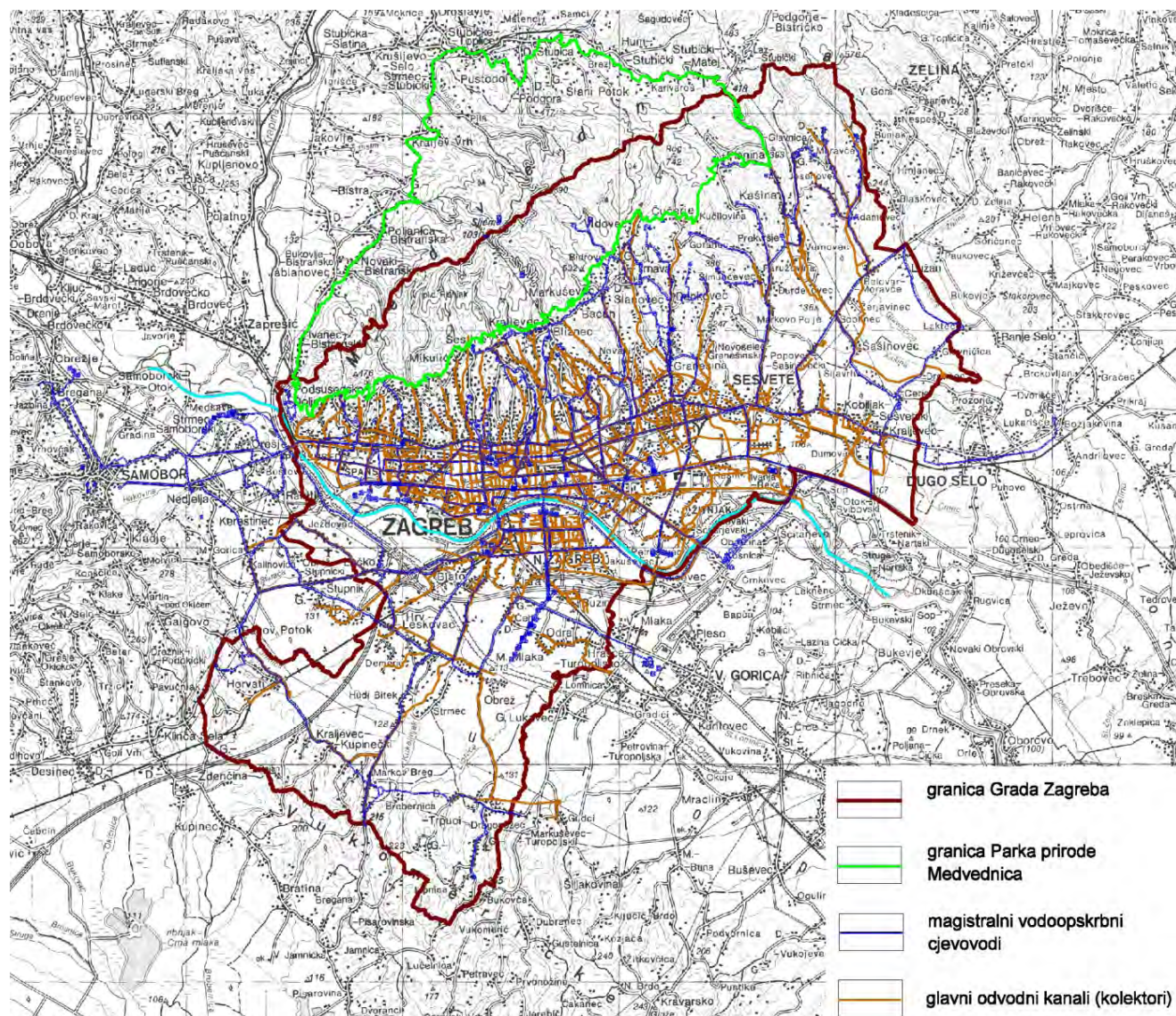
Drugim je kanalizacijskim sustavom obuhvaćeno područje istočnog dijela naselja Sesvete na slivnom području potoka Crnec sa zasebnim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda.

Potoci s pobrđa Medvednice dovode se do rijeke Save na tri načina, ovisno o lokaciji. Potoci zapadnog dijela Zagreba ulijevaju se neposredno, oni središnjeg dijela u kanalski sustav, a istočnog dijela u GOK.

Mrežom odvodnje pokriveno je oko 88 % površine Grada Zagreba, dok oko 12 % teritorija s oko 120.000 stanovnika u naseljima na sjevernom, istočnom i zapadnom rubnom području Grada, u zapadnom dijelu Novog Zagreba i u gradskoj četvrti Brezovica nema priključka na odvod otpadnih voda. Javnu odvodnu mrežu, uz Zagreb i Sesvete, ima samo 20 od 68 naselja: Botinec, Buzin, Demerje, Dobrodol, Donji Čehi, Đurđekovec, Gornji Čehi, Hrašće Turopoljsko, Ivanja Reka, Kučilovina, Mala Mlaka, Markovo Polje, Odra, Popovec, Prekvršje, Strmec, Šašinovec, Veliko Polje, Vugrovec Donji i Zadvorsko.

Na području Grada Zagreba dozvoljene su samo sabirne jame, koje nemaju status uređaja. Septičke jame su zabranjene. Pražnjenje sabirnih jama po potrebi provodi Zagrebački holding – podružnica Vodoopskrba i odvodnja.

Pregledna karta vodoopskrbne i odvodne mreže Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

II.4.4. Gospodarenje otpadom

Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08, 87/09) odredio je da je otpad svaka tvar ili predmet koju posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.¹⁰ Otpad nastaje kao posljedica svih naših aktivnosti, a predstavlja rizik za zdravlje ljudi i okoliš zbog potencijalnih emisija štetnih tvari u vodu, zrak i tlo.

Stupanjem na snagu Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05) i Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. – 2015. (NN 85/07, 126/10, 31/11), Republika Hrvatska je usvojila temelje nove politike gospodarenja otpadom u skladu sa standardima Europske unije. Sukladno tome, Grad Zagreb je preuzeo zakonsku obvezu izrade i donošenja Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu. Prijedlog Plana, koji bi trebao biti na snazi do 2015., izrađen je tijekom 2009. i upućen u

¹⁰ Novim Zakonom o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) otpadom se smatra i svaki predmet i tvar čije su sakupljanje, prijevoz i obrada nužni u svrhu zaštite javnog interesa.

javnu raspravu, koja je završila 15. rujna 2009. U vrijeme izrade ovog Izvješća Plan još nije donesen.¹¹

Gospodarenje otpadom na području Grada Zagreba načelno se zasniva na regionalnom konceptu, odnosno zajedničkom gospodarenju otpadom Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Planirana je upotreba zajedničkih uređaja gospodarenja otpadom.

II.4.4.1. Gospodarenje otpadom u dokumentima prostornog uređenja

U Odluci o donošenju Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Zagreba (SGGZ 01/09, 16/02, 11/03, 2/06, 1/09, 8/09) navodi se da se s otpadom postupa na temelju vlastitih i iskustava razvijenih zemalja. Planira se cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, podložan promjenama, kojim je potrebno osigurati:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada;
- vrednovanje neizbježivog otpada;
- kontrolirano odlaganje nezbrinutih (neiskoristivih) ostataka otpada (nakon maksimalnog iskorištenja materijala i energije);
- zbrinjavanje ukupne količine ostataka termičke obrade.

Izmjenama i dopunama PPGZ-a definiran je okvirni konceptijski i prostorni aspekt sustava gospodarenja otpadom, utvrđena je lokacija postrojenja za termičku obradu otpada, te ograničeni vremenski uvjeti korištenja odlagališta Prudinec do kraja 2010. godine, što je bio krajnji rok za njegovo zatvaranje i dovršetak postupka otvaranja centra za gospodarenje otpadom. Do otvaranja centra za gospodarenje otpadom otpad bi se odlagao na uređenom dijelu odlagališta Prudinec, kao privremenoj namjeni. Lokacija alternativna odlagalištu Prudinec nije definirana PPGZ-om, dok se, temeljem tada važećeg sporazuma, lokaciju za odlaganje ostataka termičke obrade trebalo odrediti na prostoru Zagrebačke županije.

Lociranje reciklažnih dvorišta unutar građevinskih područja Zagreba i Sesveta, kao važnog segmenta u sustavu, spušta PPGZ na razinu generalnih urbanističkih planova. Izvan obuhvata GUP-ova grada Zagreba i Sesveta omogućen je smještaj građevina za primarnu reciklažu sirovine iz otpada, posebno reciklažnih dvorišta, zelenih otoka i posuda što se postavljaju na javnim površinama, u skladu s lokalnim uvjetima, ne definirajući točne lokacije iz razloga njihove lakše realizacije. Iznimka je područje prostora Novačica, gdje se navodi da je moguće uređenje reciklažnog dvorišta za građevni otpad i odlaganje građevnog otpada u funkciji sanacije prostora devastiranog iskopom gline, u skladu s programima sanacije.

Ne postoji jasno definirano rješenje za otpad u vrijeme planiranog zatvaranja odlagališta Prudinec. Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom je u formi prijedloga Programa, s upitnim rješenjem lokacije centra gospodarenja otpadom i postrojenja za termičku obradu otpada.

II.4.4.2. Sustav prikupljanja otpada

Sukladno Uredbi o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05, 39/09), otpad je klasificiran po kriterijima svojstava i mjesta nastanka. Po svojstvima, otpad se dijeli na inertni, neopasni i opasni otpad, a po mjestu nastanka na komunalni i proizvodni otpad. Osnovna masa ukupnog otpada na području Grada Zagreba otpada na neopasni komunalni otpad.

- komunalni otpad

U izvještajnom razdoblju je jedino poduzeće registrirano za sakupljanje i odvoz otpada na području Grada Zagreba bilo Zagrebački holding – podružnica Čistoća. Sakupljanje

¹¹ U razdoblju od 24. siječnja do 22. veljače 2013. održana je javna rasprava o Strateškoj studiji o utjecaju prijedloga plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu do 2015. na okoliš i o novom Prijedlogu plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu do 2015.

komunalnog otpada organizirano je na način da je Grad podijeljen na dvije zone, A i B, koje obuhvaćaju istočni, odnosno zapadni dio Grada. Uslugom organiziranog prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada obuhvaćeno je 100 % domaćinstava.

Najveća godišnja količina otpada (394.628 t) odložena je na odlagalište Prudinec 2009. godine. Od 2010. se bilježi pad količine otpada, te je na Prudinec u toj godini deponirano 365.504 t, u 2011. 331.027 t, a u 2012. 271.341 t otpada. Ukupna količina deponiranog materijala u 2010. i 2011. je veća od navedenih brojki, jer je u sklopu sanacije 2010. godine deponirano i 33.352 t, a 2011. 102.098 t čistog iskopa i internog materijala za prekrivku.

Tablica 42. Komunalni otpad odložen na odlagalištu Prudinec

vrsta otpada	2005. (tona)	2008. (tona)	2011. (tona)	odnos 2011./2008.
Miješani komunalni otpad	295.545	292.497	271.356	92,8 %
Glomazni otpad	35.759	62.513	36.685	52,7 %
Neopasni / inertni otpad	8.498	9.119	9.550	104,7 %
Drugi komunalni otpad*	41.025	23.798	13.436	56,5 %
Ukupno otpad	380.827	387.927	331.027	85,3 %
Čisti iskop i interni materijal za prekrivku	-	-	102.098	
Ukupno deponirani materijal	380.827	387.927	433.125	

* Uključivo otpad s divljih deponija koji je prevezen na Prudinec

Izvori podataka: Čistoća,

- krupni (glomazni) otpad

Posebnu potkategoriju komunalnog otpada čini glomazni otpad. Postojeći koncept sakupljanja krupnog (glomaznog) otpada dva puta godišnje ometa normalno odvijanje prometa i nagrđuje sliku Grada. U proteklom je razdoblju razmotrena mogućnost ukidanja tog koncepta i uvođenja obveze da građani svoj glomazni otpad odlažu u reciklažna dvorišta.¹²

Promjenom koncepta prikupljanja otpada očekuje se i smanjenje količina otpada koji se sada neodgovorno odlaže na „divlja odlagališta“ što je jedan od većih problema u gospodarenju otpadom u Gradu Zagrebu. Postojanje „divljih odlagališta“, osim što ukazuje na još nedovoljno razvijenu ekološku svijest ljudi, educiranost i informiranost, ali i nedostatak infrastrukturnih objekata gospodarenja otpadom, predstavlja i opasnost za okoliš, u prvom redu kao potencijalni izvor onečišćenja tla, površinskih i naročito podzemnih voda.

II.4.4.3. Lokacije i uređaji gospodarenja otpadom

- primarna reciklaža

Jednu od ključnih uloga u suvremenom gospodarenju otpadom predstavlja izdvojeno sakupljanje korisnih i problematičnih tvari iz otpada čime se potencijal komunalnog otpada za odlaganje može smanjiti i preko 50%. U Gradu Zagrebu se reciklira manji dio ukupne količine otpada. Za reciklažu su namijenjene tek pojedine vrste korisnog otpada, koje se prikupljaju putem posuda za odvojeno prikupljanje otpada, kao i tzv. zelenih otoka, odnosno reciklažnih dvorišta. Na području Grada Zagreba je do kraja 2009. godine bilo distribuirano 1.950 kontejnera za papir volumena 2 - 3 m³, 1.900 kontejnera za staklenu ambalažu volumena 2 - 3 m³, te 300 kontejnera za skupljanje plastične ambalaže volumena 0,7 m³. Mreža posuda za prikupljanje korisnog otpada dopunjena je 2011. postavljanjem novih, plastičnih kontejnera.

¹² Odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13), koji je donesen u srpnju 2013., izrijekom je zabranjeno krupni otpad odbacivati i sakupljati na javnoj površini, osim putem spremnika.

Na području Grada Zagreba djeluje pet reciklažnih dvorišta (RD) u vlasništvu Zagrebačkog Holdinga – podružnice Čistoća, na lokacijama Susedgrad – Stenjevec, Tunel, Trešnjevka – sjever, Prudinec – Jakuševac i Špansko, te dva u vlasništvu tvrtke Unijapapir d.o.o., u Utrinama i na Kuniščaku; od toga je po jedno RD Čistoće i Unijapapira otvoreno nakon 2009. Početkom 2007. otvorena su u komunalnim bazama Čistoće u Maksimiru, Dubravi, Sesvetama i na Kajzerici četiri zelena otoka (ZO), po funkciji i opremljenosti istovjetna reciklažnim dvorištima. U planu je realizacija dodatnih reciklažnih dvorišta.

- uređaji gospodarenja otpadom

Jedino odlagalište komunalnog otpada na području Grada Zagreba je odlagalište Prudinec na Jakuševcu, koje je trebalo biti zatvoreno do 2010. godine. Na Prudincu se deponira komunalni otpad svih domaćinstava i gotovo svih gospodarskih subjekata na području Grada Zagreba, te komunalni otpad s područja Samobora i Svete Nedelje. Šire područje Jakuševca je vrijedan prostor koji je saniran i koji se mora preoblikovati ne samo radi novih sadržaja nego i radi zaštite onog zbog čega je i saniran – podzemnih voda koje su najvrjedniji zagrebački resurs.

PPGZ-om je 2006. godine utvrđena lokacija za postrojenje za termičku obradu komunalnog otpada neposredno uz Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba.

Radi potrebe uspostave novog sustava gospodarenja otpadom koji bi trebao biti definiran Planom gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu, pokrenute su izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba kojim je predložen niz lokacija za istraživanje. Nakon što se usvojenim Planom gospodarenja otpadom utvrdi konačni koncept sustava gospodarenja otpadom, na utvrđenim pogodnim lokacijama krenut će se s realizacijom pojedinih dijelova sustava. Najkasnije do kraja 2015. godine trebalo bi završiti trajno odlaganje neobrađenog otpada na području Grada Zagreba.

II.5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE POSEBNIH VRIJEDNOSTI PROSTORA

Zaštite posebnih vrijednosti prostora regulirana je na državnoj i područnoj razini. Navedene vrijednosti štite se, ovisno o svojoj prirodi, različitim zakonskim dokumentima i podzakonskim aktima, uključujući prostorno-plansku dokumentaciju.

Na području Grada Zagreba evidentirano je više posebno vrijednih prostora u vidu zaštićenih područja prirode, krajobraznih vrijednosti i zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara. Okoliš kao vrijednost koja obuhvaća čitav prostor Grada Zagreba i ima velik utjecaj na život i zdravlje stanovništva nije prostorno limitiran na pojedini dio teritorija Grada.

Nepokretna kulturna dobra obuhvaćena su kategorijama prirodnog krajobraza, kultiviranog krajobraza te gradskih i seoskih cjelina. Njihov obuhvat i mjere zaštite, korištenja i uređenja određene su konzervatorskom podlogom.

Konzervatorska podloga je stručna dokumentacija koja sadrži grafički i tekstualni dio, a obuhvaća identifikaciju, analizu stanja, valorizaciju i mjere očuvanja kulturno-povijesnih vrijednosti na području obuhvata. Konzervatorsku podlogu za područje Grada Zagreba izrađuje Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode. Zavod je u razdoblju 2007. - 2012. izradio 19 konzervatorskih podloga, odnosno njihovih revizija i dopuna: 4 u 2007., 6 u 2008., 7 u 2009. i po jednu u 2010. i 2012. godini.

Odredbe konzervatorske podloge ugrađuju se u prostorno-plansku dokumentaciju. Konzervatorske podloge ugrađene su u Prostorni plan Grada Zagreba i generalne urbanističke planove grada Zagreba i Sesveta izmjenama i dopunama tih planova iz siječnja 2009. (SGGZ 01/09). Revizija konzervatorske podloge za područje GUP-a grada Zagreba i Sesveta iz 2010. i njena dopuna iz 2012. bile su dio izmjena i dopuna GUP-a grada Zagreba i Sesveta uz 2012. godine, a njihovim prihvaćanjem postale su dio tih planova.

Pojedina područja i objekti, kao i pojedinačni primjerci vegetacije, dodatno se štite mjerama generalnih urbanističkih planova Zagreba i Sesveta.

II.5.1. Zaštićeni dijelovi prirode

Pojedini prirodni prostori Grada Zagreba evidentirani su kao posebno vrijedna područja koja se štite na međunarodnoj, nacionalnoj i razini Grada.

Vrijednosti međunarodnog i nacionalnog značaja obuhvaćene su mrežom zaštite Natura 2000, odnosno Ekološkom mrežom RH. Ekološka mreža je sustav najvrjednijih područja za ugrožene divlje svojte i stanišne tipove, koja su dostatno bliska i međusobno povezana koridorima, čime je omogućena međusobna komunikacija i razmjena vrsta.

Ekološku mrežu sa sustavom ekološki značajnih područja i ekoloških koridora proglasila je Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva kulture. Zaštićena područja nacionalnog parka i parka prirode proglašava Hrvatski sabor zakonom, stroge i posebne rezervate Vlada RH uredbom na prijedlog Ministarstva, a regionalni park, značajni krajobraz, park-šumu, spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture županijska skupština ili Gradska skupština Grada Zagreba.

Zaštita prirodnih vrijednosti je na nacionalnoj, odnosno državnoj razini regulirana Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13). Navedenim su Zakonom zaštićeni dijelovi prirode kategorizirani kao zaštićena područja, zaštićene vrste i zaštićeni minerali i fosili. Područja zaštićena na državnoj razini upisuju se u Upisnik zaštićenih područja koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

U mrežu zaštite Natura 2000 upisano je čitavo područje PP Medvednica, te područje Velajnica i Krč u sjeveroistočnom dijelu Grada Zagreba. Od 8 posebnih rezervata šumske vegetacije unutar PP Medvednica, 7 ih se nalazi na području Grada Zagreba.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode, na području Grada Zagreba zaštićeni su sljedeći dijelovi prirode:

- Park prirode Medvednica,

- 7 posebnih rezervata šumske vegetacije unutar PP Medvednica,
- park šuma Dotrščina,
- značajni krajobrazi Lipa i Goranec unutar PP Medvednica,
- geomorfološki spomenik prirode spilja Veternica (unutar PP Medvednica),
- spomenici parkovne arhitekture: 2 botanička vrta i 15 parkova,
- 2 pojedinačna stabla,
- područja ekološke mreže RH.

Nacionalna ekološka mreža na području Grada sadrži važna područja za divlje svojte i staništa. Uz prostor PP Medvednica njome je na području Grada obuhvaćeno i priobalje rijeke Save, Savica, šuma Maksimir te 10 manjih lokacija stanišnih tipova (od čega 6 unutar PP Medvednica).

Temeljem Zakona o zaštiti prirode su za zaštitu predloženi i drugi vrijedni dijelovi prirode, i to šume u kategoriji park šuma, krajobrazi u kategoriji značajnih krajobraza, i parkovi u kategoriji spomenika parkovne arhitekture.

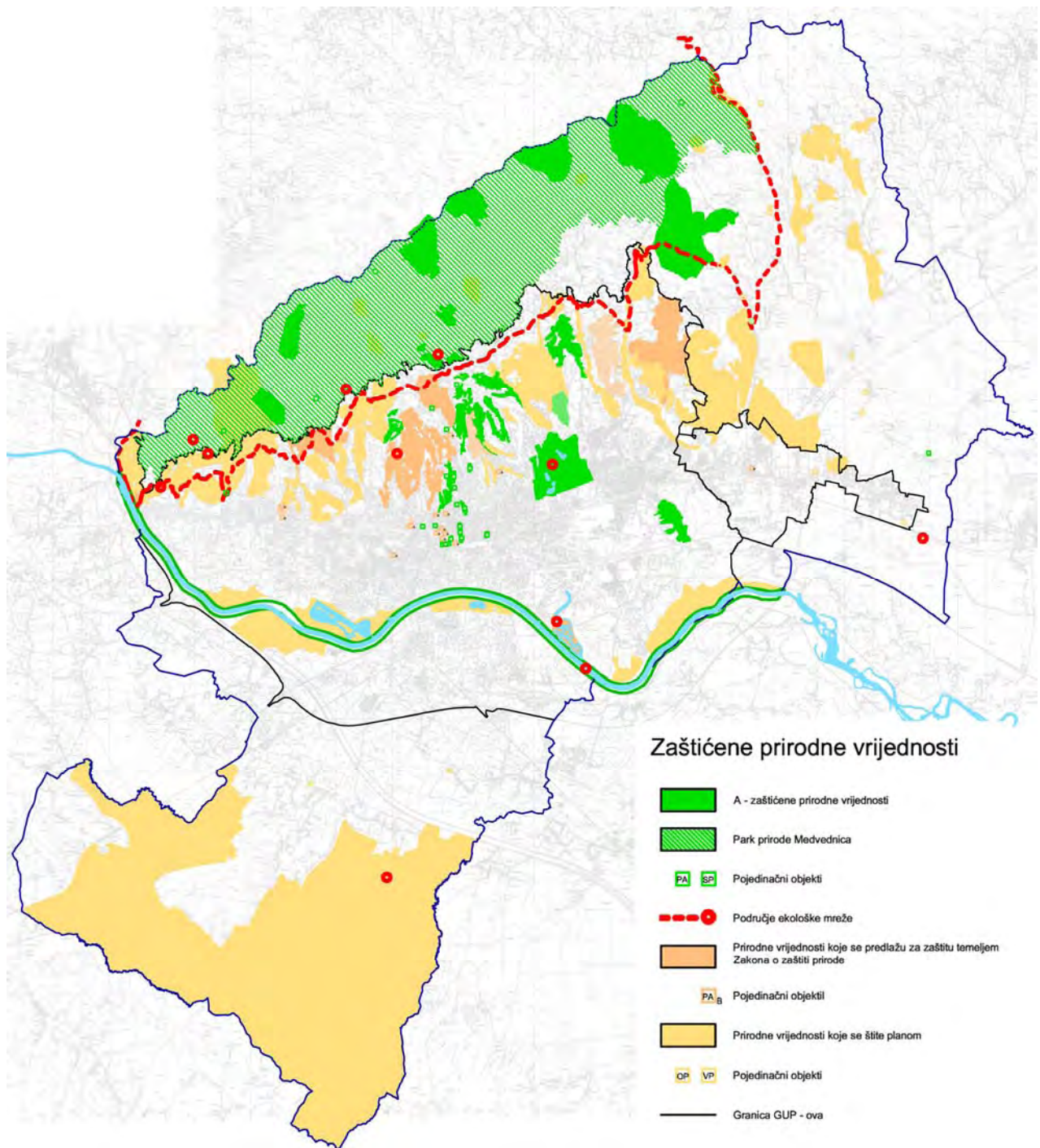
Grad Zagreb je 1991. godine donio Odluku o proglašenju Savice značajnim krajobrazom s posebnim zoološkim rezervatom (SGGZ 13/91). Područje Savice je 2006. godine preventivno zaštićeno na državnoj razini u kategoriji posebnog ornitološkog rezervata. Preventivna zaštita istekla je 2009., no do tada je Savica zaštićena uvrštenjem u Nacionalnu ekološku mrežu.

Prostornim planovima štite se vrijedne gradske park šume, vrijedni krajolici, vrijedni parkovi, vrtovi i drvoredi, te pojedinačni objekti prirode.

Tablica 43. Zaštićena područja prirode u Gradu Zagrebu

Kategorija / podkategorija	Naziv		Površina (ha)
Park prirode	Medvednica (na području Grada Zagreba)		8.439,00
Posebni rezervat šumske vegetacije	unutar PP Medvednica	Babji zub – Ponikve	148,60
		Bliznec – Šumarev grob	175,73
		Gračec – Lukovica – Rebar	23,41
		Mikulić potok – Vrabečka gora	90,93
		Pušinjak – Gorščica	186,79
		Rauchova lugarnica – Desna Trnava	101,10
		Tusti vrh – Kremenjak	20,00
Park šuma	Dotrščina		224,60
Značajni krajobraz	unutar PP Medvednica	Lipa	218,00
		Goranec	550,00
	Savica		75,00
Botanički vrt	Botanički vrt Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta		2,49
	Botanički vrt Prirodoslovno-matematičkog fakulteta		4,70
Park	Park u Jurjevskoj 27		0,75
	Malinov park, Nemetova		3,11
	Leustekov park, Mlinovi		0,50
	Park na Trgu kralja Tomislava		3,00
	Park Maksimir		316,00
	Park „Zrinjevac“		3,45
	Park Ribnjak		5,00
	Park na Trgu J.J.Strossmayera		2,00
	Park uz dvorac Junković		2,50
	Vrt, Prilaz Gj. Deželića 14		0,01
	Park na Trgu kralja Petra Krešimira IV		2,40
	Park na Trgu kralja Petra Svačića		0,69
	Park Opatovina		0,85
	Perivoj Srpanjskih žrtava		2,10

Kartogram XIII. Zaštićene prirodne vrijednosti na području Grada Zagreba 2012. godine

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

II.5.2. Zaštita i očuvanje okoliša

Zaštita i očuvanje okoliša u neposrednoj su vezi s kvalitetom života i zdravljem stanovništva.

Prirodne karakteristike zemljišta i centralizacija funkcija u središnjem naselju utjecali su na prostornu distribuciju sadržaja koji predstavljaju potencijalnu prijetnju okolišu primarno duž osi istok – zapad u dolini između Medvednice i rijeke Save, to jest unutar urbaniziranog područja Zagreba i Sesveta. Takav prostorni raspored rezultirao je razmjernom očuvanošću prirodnih resursa izvan granica navedenih naselja.

Daljnje gospodarenje resursima provodi se uz primjenu načela održivog razvoja. Posebna se pažnja posvećuje očuvanju zelenih površina unutar i izvan naselja, poljoprivrednim površinama, te neizgrađenom zemljištu unutar obuhvata naselja kao vrijednom resursu za njihov budući razvoj.

II.5.2.1. Tlo

Analize tla poljoprivrednog zemljišta u Gradu Zagrebu pokazuju da je količina teških metala u tlu znatno ispod dozvoljenih granica. Najizrazitija prijetnja kakvoći tla je neodgovarajuća gnojidba poljoprivrednih površina, osobito na savskom vodonosniku, koja je uzrok zagađivanja podzemnih voda nitratima.

U zaštićenom području Savice odlagan je otrovni otpad, tzv. gudron. Uz zatrovanje tla velika je opasnost i od zatrovanja vode.

Eksplatacijom mineralnih sirovina (šljunka, kamena, gline) tlo se gubi i onečišćuje. Uklanjanje tla i vegetacije na prostorima šljunčara jedan je od razloga zagađivanja podzemnih voda jer se šljunčani sloj nerijetko uklanja do razine pojave podzemnih voda. Pretvaranje šljunčara u nelegalna odlagališta otpada izravno utječe na kvalitetu podzemnih voda. Nesanirani kamenolomi i glinokopi su prostori krajobrazne degradacije, erozije i nestabilnosti tla, te predstavljaju sanitarni rizik kao postojeća i potencijalna odlagališta otpada.

II.5.2.2. Vode

- voda za piće

Strategijom upravljanja vodama (NN 91/08) određeno je da podzemne vode zagrebačkoga vodonosnog sustava pripadaju u strateške zalihe od prvorazrednoga nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku. Prema odredbama Okvirne direktive o vodama EU (2000/60/EC) zagrebački vodonosni sustav u cjelini pripada u kategoriju zaštićenih područja za pitke vode, što znači da je potrebno osigurati odgovarajuće mjere zaštite na razini sustava. Ove mjere s jedne strane moraju osigurati da kakvoća podzemne vode ne pada ispod standarda za pitke vode, ali i standarda za podzemne vode u skladu s odredbama Direktive za podzemne vode (2006/118/EC), a s druge strane moraju garantirati dovoljne količine podzemne vode za potrebe javne vodoopskrbe.

Poduzete mjere dosad se u cjelini pokazuju uspješnima i javni vodoopskrbni sustav osigurava stanovništvu Grada Zagreba zdravstveno ispravnu vodu. U svakodnevnim analizama od 1994. U vodi za piće nisu izolirani patogeni mikroorganizmi, kancerogene ni toksične tvari u nedozvoljenoj koncentraciji. Opasnost od onečišćenja ipak postoji, a istraživanja pokazuju da se zalihe pitke vode smanjuju.

Uz moguću ugrozu uslijed smanjenja kapaciteta savskog vodonosnika, primarnu opasnost za crpilišta pitke vode predstavlja zagađivanje tla, koje dovodi do onečišćenja vode. Kao veliki pojedinačni zagađivači izdvajaju se divlje odlagalište gudrona na Savici i odlagalište otpada Prudinec na Jakuševcu.

- **podzemne vode**

Podzemne vode savskog aluvija osnovni su izvor pitke vode Grada Zagreba i kao takve su Planom za zaštitu voda Grada Zagreba (SGGZ 04/01) definirane kao vrlo osjetljiva područja u smislu prirodnog prijemnika, te svrstane u najvišu, I kategoriju voda.

Rezultati istraživanja Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta (RGNF-a) Sveučilišta u Zagrebu pokazuju da je stanje podzemnih voda na zagrebačkom području, kako s aspekta kvalitativnih, tako i kvantitativnih značajki, zabrinjavajuće i zahtijeva pronalaženje hitnih rješenja.

Provedene analize podataka o razinama podzemnih voda pokazale su da su se razine podzemne vode u razdoblju od 1950. do danas u prosjeku snižavale 1 do 2 m svakih 10 godina; da godišnje ukupne količine crpljenja svih zagrebačkih crpilišta premašuju godišnje sezonske zalihe podzemnih voda što znači da se zagrebački vodonosnik "precrcpljuje"; da je uzvodno od vodnih stuba TE-TO Zagreb razina podzemne vode viša nego što bi bila da vodnih stuba nema, s time da je utjecaj najveći u neposrednoj blizini vodnih stuba i iznosi nešto više od 3 m, a kod podsusedskog praga se približava nuli.

Osim crpljenja podzemne vode, razlozi sniženja razina podzemne vode su i procesi erozije korita rijeke Save, te iskop šljunka na Savi. Nepovoljne hidrološke prilike, odnosno razdoblja dugotrajne suše, također utječu na količine i razine podzemne vode.

Rezultati znanstveno - istraživačkih radova RGNF-a, koji su obrađivali problematiku kakvoće podzemne vode na zagrebačkom području, potvrđuju činjenicu da su podzemne vode u priljevnim područjima zagrebačkih crpilišta djelomično onečišćene i u cjelini izrazito ugrožene od različitih izvora onečišćenja, poput propusne kanalizacijske mreže, nesaniranih odlagališta otpada i divljih šljunčara, poljoprivredne proizvodnje, i dr.

Provedene analize podataka o kakvoći podzemne vode pokazale su prisutnost onečišćenja podzemnih voda, a naročito: (1) povišene koncentracije olova, željeza i mangana na području cijelog vodonosnika, (2) povišene koncentracije tetrakloretena, fluorantena i mineralnih ulja uglavnom na području lijevog zaobalja, te (3) povišene koncentracije nitrata i atrazina naročito u priljevnom području vodocrpilišta Mala Mlaka. Činjenica jest da su od početka 70 - tih godina prošloga stoljeća poduzimane različite mjere zaštite podzemnih voda, međutim one nisu donijele očekivane rezultate i zabilježena su ozbiljna onečišćenja podzemnih voda koja su dovela i do zatvaranja gradskih crpilišta na lijevoj obali rijeke Save. Neka od tih crpilišta i dalje se koriste, no isključivo kao izvor tehničke vode.

Kakvoća vode prati se preko stotinjak piezometara razmještenih na i uz područja vodocrpilišta. Analize pokazuju da ona povremeno ne zadovoljava zahtijevanu I kategoriju. Najčešći je uzrok mikrobiološko onečišćenje. Mjere zaštite propisane Odlukom o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Ivanja Reka, Petruševac, Zapruđe i Mala Mlaka (SGGZ 09/07) u praksi su teško provedive, prije svega zbog nedostataka postojeće zakonske regulative.

- **površinske vode**

Na površinske vode otpada oko 597,3 ha, odnosno 0,93 % površine Grada Zagreba. Najveću vodenu površinu predstavlja rijeka Sava koja protiče područjem Zagreba u duljini od oko 30 km, od ušća rijeke Krapine do Ivanje Reke. Na obroncima Medvednice evidentirano je 69, a u južnom dijelu Grada 11 potoka. Vodotoci obuhvaćaju i kanale Sopnica, Jelkovec, Črnc i Odra. Stajačice Grada Zagreba obuhvaćaju 10 pojedinačnih i 3 skupine jezera (Savica, Maksimirska jezera i Poloj), te akumulaciju Jazbina.

Planom za zaštitu voda Grada Zagreba rijeka Krapina je svrstana u III kategoriju vode. Kategorizacija kvalitete vode Save provodi se na državnoj razini, no ona nije za korištenje. Brdski potoci su u gornjem dijelu toka (od izvora do površina za gradnju, odnosno retencija), uvršteni u I, a u donjem dijelu u II kategoriju voda. Iznimka je potok Črnc koji je pretvoren u odvodni kanal, te je u jednom dijelu svrstan u III kategoriju vode. U II kategoriji su i sve zagrebačke stajačice.

Kakvoća površinskih voda sustavno se prati u okviru programa nacionalnog monitoringa kojeg provode Hrvatske vode. Prema podacima objavljenim na web stranici Hrvatskih voda kopnene vode prema biološkim pokazateljima pripadaju II. vrsti vode (dobro stanje), prema režimu kisika i hranjivim tvarima II. i III. vrsti (dobro i umjereno dobro stanje), a prema mikrobiološkim pokazateljima pripadaju III. i IV. vrsti (umjereno dobro i slabo stanje).

- pročišćavanje otpadnih voda

U Gradu Zagrebu djeluje jedan uređaj za pročišćavanje otpadnih voda – Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Zagreba (CUPOVZ). Do puštanja u rad objekta za biološko pročišćavanje otpadnih voda i obradu mulja u sklopu CUPOVZ-a, otpadne vode područja na lijevoj obali Save (Zagreb i zapadni dio Sesveta) odvođene su GOK-om u rijeku Savu kod Ivanje Reke – Hrušćice. Puštanjem navedenog objekta u rad 2007. godine, otpadne vode većeg dijela Grada Zagreba vode se do CUPOVZ-a i ispuštaju u Savu tek nakon biološkog pročišćavanja.

Krajem 2010. započeli su na slobodnom dijelu lokacije CUPOVZ-a radovi na proširenju odlagališta mulja, nastalog radom uređaja. Proširenjem bi se trebalo zadovoljiti potrebe zbrinjavanja obrađenog mulja do kraja 2013. godine.

Trenutni kapacitet CUPOVZ-a je 1.200.000 ES (ekvivalent stanovnika) i količinu otpadnih voda od 330.080 m³/dan. Po dovršenju konačne faze izgradnje kapacitet će porasti na 1.500.000 ES, uz količinu otpadnih voda od 442.370 m³/dan. Uređaj je dimenzioniran na vršno satno opterećenje u kišnom razdoblju od 30.510 m³/h i na biološko opterećenje BPK5 od 72.000 kg/dan, odnosno u konačnoj fazi na vršno satno opterećenje u kišnom razdoblju od 37.790 m³/h i na biološko opterećenje BPK5 od 90.000 kg/dan.

II.5.2.3. Sprečavanje atmosferskog onečišćenja

Atmosfersko onečišćenje obuhvaća onečišćenje zraka, onečišćenje bukom i elektromagnetsko onečišćenje. Sva tri tipa onečišćenja negativno utječu na zdravlje ljudi induciranjem niza poremećaja, od promjena u ponašanju do fizioloških promjena i bolesti. Atmosfersko onečišćenje je izrazito prisutno u urbanoj matrici, naročito u gusto izgrađenim dijelovima grada Zagreba, i nije ga moguće u potpunosti otkloniti, već samo reducirati, odnosno njime upravljati.

Europska Unija kao tri glavna izvora atmosferskog onečišćenja prepoznaje promet, emisije iz stacionarnih izvora i emisije prouzročene proizvodnjom električne struje. Direktivom o kakvoći atmosferskog zraka i o čistom zraku za Europu te tematskom strategijom o onečišćenju zraka nastoje se uz smanjenje onečišćenja zraka spriječiti njegovi škodljivi učinci na okoliš i zdravlje. Smanjenje atmosferskog onečišćenja, poput onog koje prouzročuje promet, također podrazumijeva smanjenje onečišćenja bukom.

- zrak

Praćenje kakvoće zraka na području Grada Zagreba sustavno se provodi preko državne i gradske mreže za trajno praćenje kakvoće zraka. U Gradu Zagrebu instalirano je šest gradskih i tri državne mjerne postaje, te četiri mjerne postaje posebne namjene. Državne mjerne postaje su: Zagreb - 1 na uglu Ulice grada Vukovara i Miramarske ceste, Zagreb - 2 na križanju Maksimirske i Mandlove, Zagreb - 3 na križanju Sarajevske i Kauzlarićevog prilaza. Lokacije mjernih postaja u gradskoj mreži su: Đorđićeva ulica (Ustanova za hitnu medicinsku pomoć) za centar grada, Ksaverska cesta (IMI) za sjeverni dio grada, Siget (Dom zdravlja) za južni, Prilaz baruna Filipovića (Dom zdravlja Zagreb - Zapad) i Susedgrad (Utenzilija d.d.) za zapadni, te Getaldićeva ulica (Tehnička škola Ruđera Boškovića) za istočni dio grada.

Prema rezultatima mjerenja i praćenja kvalitete zraka u razdoblju 2008. – 2009., u zapadnom dijelu Grada Zagreba utvrđeno je prekomjerno onečišćenje zraka lebdećim česticama. Provedba propisanih sanacijskih programa rezultirala je tijekom 2011. i 2012. godine poboljšanjem kvalitete zraka obzirom na spomenuti parametar.

U razdoblju 2008. – 2012. godine je zrak u Gradu zagrebu bio I kvalitete obzirom na rezultate mjerenja većine onečišćujućih tvari, osim u slučaju dušikovih oksida (Nox), ozona (O₃) i lebdećih čestica (PM₁₀), obzirom na koje je okolni zrak na svima ili većini mjernih postaja bio II kategorije kvalitete.

- elektromagnetsko onečišćenje

Elektromagnetsko onečišćenje obuhvaća svjetlosno onečišćenje i onečišćenje neionizirajućim zračenjem. Obje su vrste izrazito prisutne u gradu Zagrebu.

Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 114/11) propisuje obvezu redukcije emisije svjetlosti zamjenom izvora umjetne svjetlosti onima jednakog svjetlosnog učinka, ali manje potrošnje energije, te izbjegavanjem rasipanja svjetlosnog snopa. U sustavu javne rasvjete Grada Zagreba već je provedena zamjena klasičnih žarulja štednima.

Izvori neionizirajućeg zračenja su vodiči i uređaji koji stvaraju elektromagnetsko polje. U tom pogledu jednu od većih opasnosti predstavljaju nadzemni dalekovodi. U pojasu dalekovoda zabranjena je gradnja objekata za stanovanje.

Konstantno progušćivanje broja baznih stanica elektroničke komunikacije krovnim prihvatom naročito u gusto izgrađenim urbanim sredinama povećava razinu zračenja u zonama stanovanja, odnosno stalnog boravka ljudi. Zabrana postave takvih uređaja na zdravstvene i obrazovne ustanove nije proširena na neposredno okolno područje, niti je razmještaj krovnih prihvata reguliran na razini Grada, te su neodgovarajuća zakonska regulativa i propisi Grada utjecali na stvaranje znatno gušće mreže od stvarno potrebne. Implicirani porast zračenja je u recentnom razdoblju na više mjesta u Zagrebu doveo do izrazite senzibilnosti građana u odnosu na razmještaj krovnih prihvata, što se očitovalo i prosvjedima protiv postave krovnih prihvata u zonama stanovanja.

- buka

Prekomjerna buka je jedan od čimbenika koji izrazito negativno utječe na kvalitetu života i na zdravlje stanovništva. Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04) dopuštene su najviše ocjenske razine buke imisije na otvorenom prostoru od 50 dB danju i 40 dB noću u zonama odmora, oporavka i liječenja, 55 dB danju i 40 dB noću u zonama stanovanja i boravka, 55 dB danju i 45 dB noću u zonama mješovite, pretežito stambene namjene, te 65 dB danju i 50 dB noću u zonama mješovite, pretežito poslovne namjene sa stanovanjem. U zonama gospodarske namjene, buka na granici zone ne smije prelaziti najvišu dopuštenu razinu buke zone s kojom se graniči, dok buka na granici pojedine građevne čestice ne smije prelaziti 80 dB.

Specifični problem Grada Zagreba je povišena razina buke naročito u pojasu glavnih cestovnih prometnica, uz željezničku prugu i u uličnoj mreži kojom prometuje tramvaj. Izrazit uzrok buke su i pojedine manifestacije, te se u gradu Zagrebu uočava problem učestalih priredbi naročito na Trgu bana Jelačića.

U Hrvatskoj nije izvršena evaluacija utjecaja buke na zdravlje ljudi. U Gradu Zagrebu nema kontinuiranog mjerenja buke cestovnog prometa, već se mjerenja vrše samo u sklopu pojedinačnih studija.

Postoji zakonska obveza izrade strateške karte buke za područje Grada Zagreba. Rok za izradu bio je 16.03.2011. Do trenutka izrade ovog Izješća, navedena karta još nije bila izrađena.

II.5.3. Zaštita krajobraznih vrijednosti

Područje Grada Zagreba nalazi se na razdjelnici dvije krajobrazne regije. Masiv Medvednice s Prigorjem dio je subpanonske regije koju karakterizira prirodni šumski pokrov, i panonske krajobrazne regije aluvija rijeke Save, s mozaikom površina različitog korištenja, i izraženom urbanizacijom. U svakoj od navedenih regija postoji više krajobraznih vrijednosti, bilo prirodnih ili oblikovanih gradnjom.

Zaštita krajobraza u Hrvatskoj je regulirana temeljem Europske konvencije o krajobrazima, koja je ugrađena u legislativu Republike Hrvatske.¹³ Konvencijom je krajobraz definiran kao „određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika“. Ista je definicija preuzeta u drugim aktima, uključivo Zakon o prostornom uređenju i gradnji, s time da je u Zakonu o zaštiti prirode proširena navođenjem da krajobraz obuhvaća prirodne ili kultivirane predjele kopna ili kopna i mora. Istim se zakonom u skupini zaštićenih područja prirodnih vrijednosti kao posebna kategorija navodi značajni krajobraz, koji je “prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz utvrđen sukladno ovome Zakonu.” U značajnom krajobrazu nisu dopušteni zahvati i radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Potreba zaštite krajobraza prepoznata je i na razini Grada Zagreba. Dio krajobraznih vrijednosti Grada uvršten je u Konzervatorsku prodlogu u kategoriji zaštićenog krajobraza, a druge se štite mjerama GUP-a grada Zagreba i Sesveta u kategoriji krajolika.

II.5.4. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

U registru kulturnih dobara Republike Hrvatske koji vodi Ministarstvo kulture RH su na prostoru Grada Zagreba evidentirana dva nematerijalna i 767 materijalnih kulturnih dobara. Materijalna dobra obuhvaćaju 602 nepokretna (kulturno-povijesne cjeline, poljoprivredni krajolik, pojedinačna dobra) i 165 pokretnih kulturnih dobara (muzejska građa, zbirke, pojedinačna dobra).

Nepokretne vrijednosti se na razini Grada Zagreba štite odredbama prostorno-planske dokumentacije temeljem konzervatorske podloge. Njome je za zaštitu određeno sedam kategorija nepokretnih kulturnih dobara: gradska naselja, seoska naselja, povijesni sklopovi i građevine, pojedinačna kulturna dobra, etnološka baština, arheološka baština i memorijalna baština. Zaštićene graditeljske cjeline i sklopovi obuhvaćaju čitavo područje zagrebačkog Gornjeg i Donjeg grada, te središnje dijelove tradicionalnih naselja. Na istočnom dijelu grada zaštićena su područja arheoloških nalaza, primarno iz razdoblja Rimskog carstva. Ukupna površina navedenih zaštićenih područja iznosi 5.920 ha, odnosno 9,25 % površine Grada Zagreba. Među zaštićenim kulturnim cjelinama je i park Maksimir, koji se na višoj razini štiti i kao prirodna cjelina.

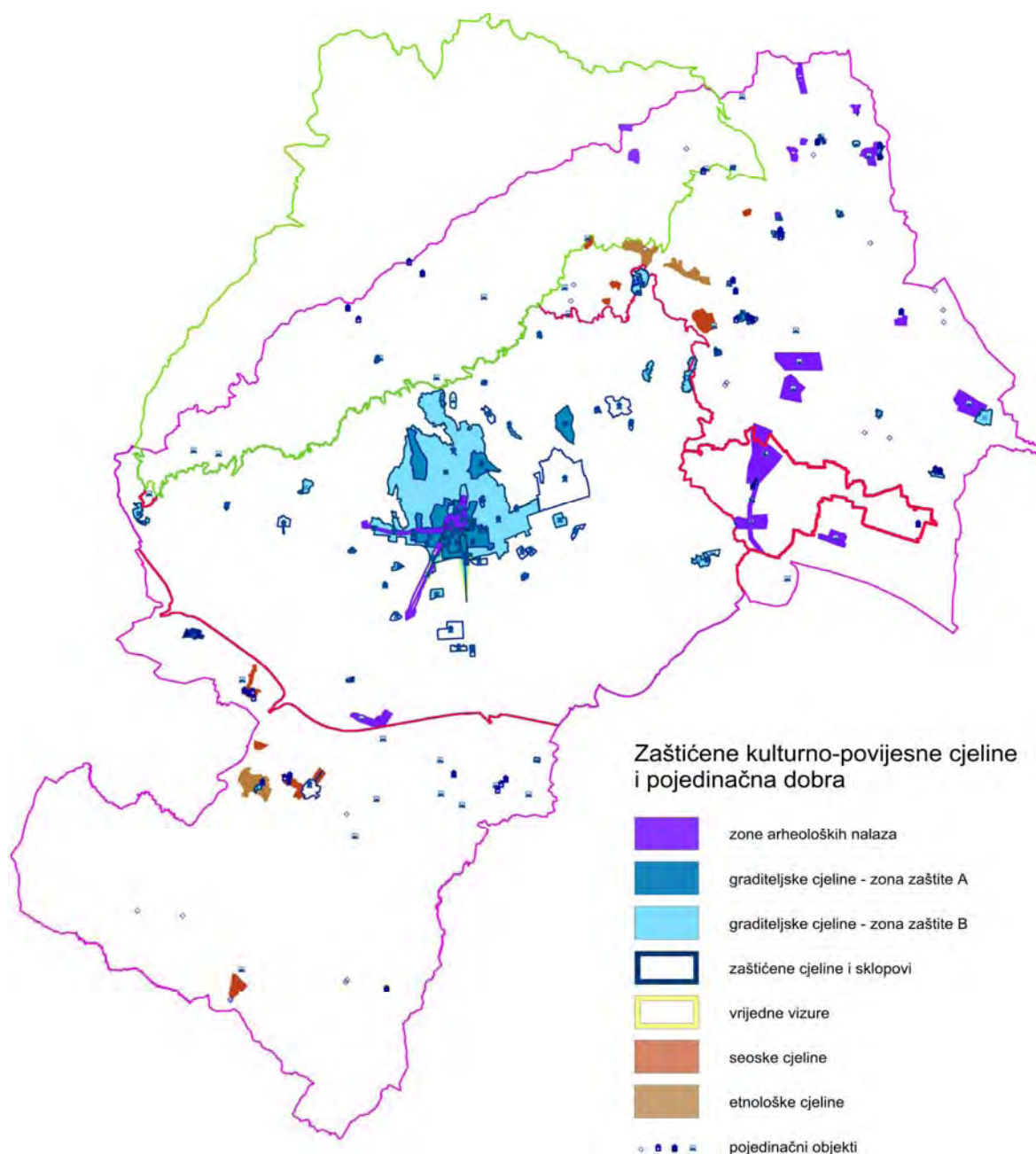
U području zaštite nepokretnih kulturnih dobara u proteklom razdoblju realizirano je sljedeće:

- izrađene su konzervatorske podloge i razrađen sustav mjera zaštite za izradu dokumenata prostornog uređenja koji obuhvaćaju područje zaštićenih kulturno - povijesnih cjelina i nepokretnih kulturnih dobara, a potom je i provedena revizija konzervatorskih podloga za Prostorni plan Grada Zagreba, Generalni urbanistički plan grada Zagreba i Sesveta, te za Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode Medvednica;
- provedena je detaljna konzervatorska obrada gradskih blokova za koje je prema GUP - u grada Zagreba predviđena izrada Detaljnih planova uređenja;

¹³ Zakon o potvrđivanju konvencije o europskim krajobrazima, NN-MU 12/02

- definirane su konzervatorske propozicije programa za raspis urbanističko - arhitektonskih natječajja koji obuhvaćaju područje zaštićenih kulturno - povijesnih cjelina;
- sustavno se provodi detaljnija konzervatorska obrada s prijedlozima za zaštitu nepokretnih kulturnih dobara na područjima zaštićenih kulturno - povijesnih cjelina;
- u tijeku je detaljna inventarizacija i konzervatorska obrada groblja Mirogoj;
- dovršena je inventarizacija stanja spomenika NOB - a i javne plastike u gradu Zagrebu;
- nastavno na ranije započeti proces digitalizacije podataka, izrađena je baza podataka o nepokretnim kulturnim dobrima;
- u skladu s revizijom rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra za povijesne graditeljske cjeline i graditeljske sklopove, izrađen je prijedlog revizije prostornih međa zaštite za povijesne jezgre naselja: Podsused, Gornje Vrapče, Glavničica, Čučerje, Lučko, Moravče, Cerje, Vugrovec, Šašincevec, Demerje, Resnik, Dotršćina, te Povijesnu urbanu cjelinu grad Zagreb.

Kartogram XIV. Zaštićena nepokretna kulturna dobra Grada Zagreba 2012. godine

Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode,
Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba

Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba
srpanj 2013.

II.6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Način prikaza	Vrijednost	
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA					
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	broj	790.017
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika	broj	100,2
			3.	Prirodni prirast stanovništva	broj	15
		B. Razmještaj i struktura domaćinstava	1.	Broj domaćinstava	broj	303.656
			2.	Indeks rasta broja domaćinstava	broj	1,10
			3.	Prosječna veličina domaćinstva	broj	2,57
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj		Indeks razvijenosti	broj	142,75
				Stupanj razvijenosti	broj	V
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA ŽIVOT IZVAN NASELJA					
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	broj	70
			2.	Gustoća naselja	broj naselja /1000 km ²	109,14
			3.	Gustoća naseljenosti	broj stanovnika / km ²	1.236,26
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja	ha	64.135,23
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja – ukupno planirana	ha	19.660,04
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu GZ	%	30,65
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu Grada Zagreba	%	21,04
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	%	31,36
			5.	Broj stanovnika/ukupna površina GP	stanovnika/ha	40,18
			6.	Broj stanovnika/izgrađena površina GP	stanovnika/ha	58,54
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja – ukupno planirana	ha	2.567,04
			2.a	Površina i udio površine ugostiteljsko-turističke namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP	ha (%)	25,60 (1,00)
			2.b	Površina i udio površine ukupne gospodarske namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP	ha (%)	2.213,27 (86,22)
			2.c	Površina i udio površine ukupne namjene sporta i rekreacije u odnosu na ukupnu površinu IGP	ha (%)	98,46 (3,84)
			2.d	Površina i udio površine područja posebne namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP	ha (%)	39,33 (1,53)

	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Način prikaza	Vrijednost
			2.e	Površina i udio površine groblja u odnosu na ukupnu površinu IGP	ha (%) 190,38 (7,42)
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST				
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1. Duljina cesta po vrstama 2. Udio pojedinih vrsta cesta 3. Cestovna gustoća (dužina cesta / površina područja)	km % km/km ²	781,19 u tekstu 1,22
		B. Željeznički promet	1. Duljina pruge prema vrsti 2. Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga 3. Gustoća željezničkih pruga (dužina / površina područja)	km % km/km ²	114,13 u tekstu 0,22
		C. Zračni promet	1. Broj zračnih luka prema vrstama 2. Površina zračnih luka	broj ha	1 97,69
		F. Elektroničke komunikacije	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	broj/100 st.	podaci ne postoje
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	A. Opskrba električnom energijom	1. Duljina elektroopkrbnih vodova 2. Udio i duljina elektroopkrbnih vodova prema vrsti	km %, km	8.532,8 u tekstu
		B. Opskrba plinom	1. Duljina plinovoda 2. Udio prema vrsti plinovoda	km %	1.910 u tekstu
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1. Duljina javne vodoopkrbne mreže 2. Potrošnja pitke vode / dan	km l / stanovniku	2.358 140-150
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1. Duljina kanalizacijske mreže 2. Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	km broj	1.835 u tekstu
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1. Broj i površina odlagališta prema vrsti	broj (ha)	1 (107,40)
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA				
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta 2. Udio poljoprivrednog zemljišta 3. Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	ha % ha/stanovniku	15.676,00 24,44 0,02
		B. Šumarstvo	1. Ukupna površina šumskog zemljišta 2. Udio šumskog zemljišta 3. Površina šumskog zemljišta po stanovniku	ha % ha/stanovniku	15.456,00 24,10 0,02
		C. Vode	1. Površine površinskih voda prema vrsti 2. Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu Grada Zagreba 3. Dužina vodotoka	ha % km	597,30 0,93 612,7
		E. Mineralne sirovine	1. Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	broj (ha)	9 (65,90)

	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj		Način prikaza	Vrijednost
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti	broj (ha)	u tekstu
			2.	Broj ekološki značajnih područja i površina ekološke mreže	broj (ha)	14 (12.985,53)
			3.	Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)	broj (ha)	4 (8.590,20)
4.3.	KULturna DOBRA	Struktura registriranih nepokretnih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara	broj	267
			2.	Broj i udio obnovljenih kulturnih dobara	broj (%)	21 (7,8 %)
			3.	Broj i udio ugroženih kulturnih dobara	broj (%)	36 (13,4 %)
4.4.	PODRUČJA POSEBNIH KARAKTERISTIKA*	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		* opisati u tekstualnom dijelu Izješća		u tekstu
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA					
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izješća*	1.	Broj donesenih PP	broj	88
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP	broj	31
			3.	Broj PP u izradi	broj	8
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama	broj	u tekstu
5.3.	INSPEKCIJSKI NADZOR		1.	Nadzor urbanističke inspekcije (broj rješenja)	broj	u tekstu
			2.	Nadzor građevinske inspekcije (broj rješenja) ¹⁴	broj	15.602

* na dan 31.12.2012.

¹⁴ u razdoblju 2007. – 2011.

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

III.1. IZRADA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja za područje Grada Zagreba

Područje Grada Zagreba regulirano je prostornim planovima državne, županijske i lokalne razine.

Jedini plan državne razine jest Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPO) – Parka prirode Medvednica, koji obuhvaća zonu na sjeveru područja Grada.

Osnovni dokument prostornog uređenja za područje Grada Zagreba je Prostorni plan Grada Zagreba (PPGZ) (SGGZ 08/01, 16/02, 11/03, 02/06, 01/09 i 08/09).

U PPGZ su ugrađene temeljne smjernice u planiranju razvoja i prostornog uređenja Grada, koje nalažu:

- održivi razvoj grada Zagreba usklađen s regijom;
- čuvanje identiteta grada kroz očuvanje povijesnih i prirodnih vrijednosti; posebice cjelina Gornjeg i Donjeg Grada
- čuvanje krajobraznih makrocjelina Medvednice, podsljemenskog područja, priobalja Save i Vukomeričkih gorica, uz povezivanje cjeline Medvednice preko podsljemenskog područja s priobaljem Save,
- unapređivanje sustava urbanog uređenja, gospodarenja gradskim prostorom i ukupne urbane reprodukcije grada i to posebno otkupom i uređenjem zemljišta za potrebe stanovanja i ostale gradske funkcije, planskim otkupom zemljišta uz važne gradske poteze;
- osiguravanje sustava gospodarenja otpadom, koridora prometnica i komunalne infrastrukture;
- poboljšanje urbane mreže i komunikacijskih sustava, posebice javnog prometa;
- uključivanje grada u donošenje zakona i podzakonskih akata vezanih za problematiku prostornog planiranja i uređenja.

PPGZ-om se razrađuje prostorna i gospodarska struktura Grada Zagreba, sustav razvoja infrastrukture, smjernice i mjere gospodarskog razvoja, definiraju se građevinska područja, daju osnove za očuvanje i zaštitu kulturnih i prirodnih vrijednosti, mjere unapređenja i zaštite okoliša, te druge odrednice uređenja i zaštite prostora.

U skladu s odredbama PPGZ-a, pojedini dijelovi Grada Zagreba dodatno se uređuju prostorno-planskom dokumentacijom niže razine. Na prostorno uređenje Grada Zagreba utječu i razvojni dokumenti, te drugi propisi. Sva navedena dokumentacija obvezno je usklađena s PPGZ-om.

2006. godine pokrenuta je izrada strateškog razvojnog dokumenta Grada Zagreba (SGGZ 08/06). Dokument pod nazivom *ZagrebPlan: Razvojna strategija Grada Zagreba - strateška razvojna usmjerenja do kraja 2013.* usvojen je u travnju 2012. (SGGZ 06/12).

U razdoblju 2005. - 2012. na snagu su stupili sljedeći propisi koji utječu na prostorno uređenje, i stanje u prostoru Grada Zagreba:

- a) Program razvoja poduzetničkih zona na području Grada Zagreba (SGGZ 06/05, 17/09),
- b) Odluka o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Ivanja Reka, Petruševac, Zapruđe i Mala Mlaka (SGGZ 09/07),

- c) Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Gradu Zagrebu 2009.-2012. (SGGZ 07/09).

2006. godine doneseno je Izvješće o stanju okoliša Grada Zagreba (SGGZ 12/06). Od 21. siječnja do 19. veljače 2011. godine, provedena je javna rasprava o nacrtu prijedloga Programa zaštite okoliša Grada Zagreba, no postupak donošenja nije dovršen.

U rujnu 2009. pokrenut je postupak strateške procjene nacrta prijedloga plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu do 2015. (SGGZ 22/09). Postupak nije okončan.

III.1.2. Dokumenti prostornog uređenja državne razine

Jedini prostorno-planski dokument državne razine kojim se regulira dio područja Grada Zagreba je prostorni plan područja posebne namjene Parka prirode Medvednica.

Sredinom 1981. godine zapadni dio planinskog masiva Medvednice, površine 22.826 ha, između Podsuseda i Kašine, proglašen je parkom prirode (Zakon o proglašenju zapadnog dijela Medvednice parkom prirode, Narodne novine SRH 24/81). Parkom prirode Medvednica obuhvaćen je i dio područja tadašnje Gradske zajednice općina Zagreb, danas Grada Zagreba.

U skladu sa zakonskom obvezom, 1989. godine izrađena je i upućena u javnu raspravu Odluka o donošenju Prostornog plana područja posebne namjene Parka prirode Medvednica (Delegatski list Skupštine grada Zagreba, broj 227/1989.) Plan, koji je izradio Urbanistički zavod grada Zagreba, nije donesen.

Gradski zavod za prostorno uređenje izradio je u srpnju 2005. godine novi prijedlog Prostornog plana Parka prirode Medvednica. Nositelj izrade plana bilo je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Prijedlog plana upućen je u javnu raspravu, koja je održana u razdoblju od 7. rujna do 7. listopada iste godine. Javna rasprava ukazala je na probleme granice zaštićenog područja, tretmana posebno vrijednih područja u obuhvatu parka prirode, prometnog povezivanja s Hrvatskim zagorjem tunelom ispod Medvednice koji bi se na zagrebačkom području vezao na tzv. „sjevernu tangentu“ (studije 2006. i 2009. godine), kao i problem lokacije gornje stanice nove žičare. Procedura donošenja plana obustavljena je uslijed upućivanja u raspravu izmjena granica PP Medvednica. Zakonom o izmjenama Zakona o proglašenju zapadnog dijela Medvednice parkom prirode (NN 25/09) promijenjene su granice PP Medvednica, a površina parka smanjena je s 22.826 na 17.983 ha. Područje PP Medvednica obuhvaća dijelove teritorija Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Slijedom izmjene granica i regulative u području zaštite prirode i okoliša, te rezultata procjene utjecaja na okoliš rekonstrukcije žičare Sljeme i rezultata javne rasprave iz 2005., Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba započeo je 2009. godine pripreme za izradu izmijenjenog prijedloga plana.

U vrijeme izrade ove Informacije, prijedlog navedenog plana bio je u visokom stupnju dovršenosti i pripreme za ponovnu javnu raspravu.

Tablica 44. Broj i površina PPPPO-a državne razine u izradi

Naziv plana		površina (ha)
PPPPO Parka prirode Medvednica		17.983
Ukupno planova	1	17.983

III.1.3. Dokumenti prostornog uređenja regionalne razine

Čitavo administrativno područje Grada Zagreba regulirano je Prostornim planom Grada Zagreba (PPGZ), županijske razine. Za pojedine vrijedne cjeline PPGZ-om je propisana obveza izrade prostornih planova područja posebnih obilježja.

III.1.3.1. Prostorni plan Grada Zagreba

Gradska skupština Grada Zagreba usvojila je Prostorni plan Grada Zagreba u travnju 2001. godine (SGGZ 08/01). Plan je višekratno mijenjan i dopunjavao.

Prvim Izmjenama i dopunama, iz rujna 2002. (SGGZ 16/02), u PPGZ su ugrađeni elaborati – konzervatorske podloge s uvjetima i mjerama zaštite i očuvanja, odnosno uređenja nepokretnih kulturnih dobara i zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode, i načelno su utvrđene značajnije površine gospodarske namjene unutar obuhvata generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta.

Drugim Izmjenama i dopunama, iz lipnja 2003. (SGGZ 11/03), u PPGZ su ugrađeni ažurirani prikazi infrastrukturnih sustava i mreža, ažurirani elaborat zaštite nepokretnih kulturnih dobara i zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode, i dana je projekcija rasta stanovništva Grada Zagreba temeljem rezultata Popisa stanovništva 2001.

Trećim Izmjenama i dopunama, iz veljače 2006. (SGGZ 02/06), ažurirani su kartografski prikazi.

Četvrtim Izmjenama i dopunama, iz siječnja 2009. (SGGZ 01/09), unesene su izmjene primarno u području infrastrukturnih sustava i mreža, zaštite kulturnih i prirodnih dobara, i zaštite okoliša.

Petim Izmjenama i dopunama, iz ožujka 2009. (SGGZ 08/09), u PPGZ je ugrađena mreža lokacija moguće gradnje građevina elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezne opreme.

Tablica 45. Broj donesenih PPGZ-a, i izmjena i dopuna PPGZ-a

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
Prostorni plan Grada Zagreba	64.135,23	08/2001.
Izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba		16/2002.
Izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba		11/2003.
Izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba		02/2006.
Izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba		01/2009.
Izmjene i dopune Prostornog plana Grada Zagreba		08/2009.
Ukupno planova		1
Ukupno izmjena i dopuna plana		5

U rujnu 2009. Gradska skupština Grada Zagreba donijela je Odluku o izradi Prostornog plana Grada Zagreba (SGGZ 22/09).

U listopadu 2010. donesena je Odluka o izradi izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Zagreba (SGGZ 17/10), kojom su u Plan unesene ciljne izmjene u području gospodarenja otpadom. Javna rasprava o prijedlogu izmjena i dopuna Plana provedena je u svibnju 2011. (SGGZ 06/11). Promijenjene okolnosti zahtijevale su daljnje izmjene, te je u ožujku 2012. donesena Odluka o izradi izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Zagreba (SGGZ 05/12) i potom izrađen prijedlog Plana u kojem je provedeno usklađenje s izmijenjenom legislativom, korigirane su granice PP Medvednica, korigirani su prikazi nepokretnih kulturnih dobara s Liste zaštićenih kulturnih dobara RH, dopunjeno je poglavlje 5.3. dodavanjem uvjeta za realizaciju fotonaponskih sustava, istaknute su lokacije u istraživanju za potrebe realizacije

Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu, i osigurani su minimalni tehnički uvjeti za zbrinjavanje otpada na odlagalištu Prudinec do predviđenog zatvaranja 31. 12. 2015. godine. Ponovna javna rasprava o prijedlogu Izmjena i dopuna PPGZ-a održana je od 23. srpnja do 6. kolovoza 2012. Daljnjeg postupanja nije bilo.

III.1.3.2. Prostorni planovi područja posebnih obilježja

Prostornim planom Grada Zagreba propisana je obveza izrade četiri prostorna plana područja posebnih obilježja.

Tablica 46. Broj i površina PPPPO-a planirane izrade

Naziv plana		površina (cca ha)
PPPPO parka Maksimir		330
PPPPO Vukomeričke gorice		4.688
PPPPO priobalja rijeke Save (Savski park)		651
PPPPO područja Jakuševac – Petruševac – Črnkovec		520
Ukupno planova		4
		6.189

- PPPPO parka Maksimir

Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka Maksimir trebao bi organizacijom prostora diferencirati namjene i režime korištenja Parka u skladu sa zaštitom Maksimira kao spomenika parkovne arhitekture i kulturnog dobra, odrediti način obnove i održavanja vegetacijskog fonda Parka na temelju znanstvenih i stručnih kriterija, izdvojiti prostore za one funkcije i sadržaje koji su iskazani suvremenijim pristupom i potrebama posjetitelja i korisnika, a moguće ih je interpolirati u Park, definirati granicu, metodologiju i postupak obnove povijesnog dijela Parka u njegov što izvorniji oblik, odrediti moguće namjene kulturnih dobara u području obuhvata na temelju Konzervatorske podloge, određenih općih i posebnih uvjeta zaštite i očuvanja.

Program za izradu Prostornog plana područja posebnih obilježja Parka Maksimir je izrađen, međutim zbog stupanja na snagu novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji i nove procedure donošenja prostornih planova, nije upućen na utvrđivanje od strane Gradskog poglavarstva Grada Zagreba.

Potrebno je donijeti Odluku o izradi Prostornog plana područja posebnih obilježja Parka Maksimir, te započeti njegovu izradu.

- PPPPO Vukomeričke gorice

Za izradu Prostornog plana posebnih obilježja Vukomeričke gorice potrebno je prethodno izraditi krajobraznu studiju kojom treba obaviti inventarizaciju prostornih obilježja, te provesti analizu, odnosno izraditi studiju s aspekta zaštite kulturnih dobara.

- PPPPO priobalja rijeke Save

Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2005. - 2009. (SGGZ 6/05, 10/06) omogućeno je etapno izrađivanje i donošenje PPPPO priobalja rijeke Save. Postupak izrade tog plana započet je 2006. godine donošenjem Zaključka o utvrđivanju Programa za izradu Prostornog plana područja posebnih obilježja Priobalje Save (krajobraz uz Savu – savski park), I. etapa – Savica (SGGZ 12/06).

Gradski zavod za prostorno uređenje je u ožujku 2006., kao I. etapu u planerskom promišljanju šireg konteksta uređivanja i zaštite prisavskog prostora u formi Prostornog plana

područja posebnih obilježja Priobalje rijeke Save (krajobraz uz Savu – Savski park), izradio Program za Savicu kao osobito vrijedan gradski prostor. Programom su definirani sljedeći temeljni ciljevi:

- osigurati trajne uvjete za očuvanje i odgovarajuće korištenje prostora Savice;
- osigurati očuvanje posebitosti krajobraza Savice kao posebno vrijednoga dijela ekološkog sustava grada;
- na temelju detaljne valorizacije svih sastavnica krajobraza odrediti mogućnosti i ograničenja korištenja prostora u odnosu na prisutnost ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i njihovu očuvanost;
- sukladno vrijednostima prostora u cjelini i posebnim vrijednostima pojedinih dijelova prigodom definiranja namjene, režima zaštite i korištenja utvrditi zone specifičnih obilježja, kao npr.:
 - zone ograničene dostupnosti i korištenja radi osiguravanja uvjeta za što mirniji i nesmetaniji boravak životinja;
 - zone namijenjene prvenstveno edukaciji, promatranju i istraživanju;
 - zone obazrivih rekreativnih aktivnosti;
- sukladno cilju da se rijetki i ugroženi stanišni tipovi održe u povoljnom stanju inicirati potrebu povećavanja područja njihove rasprostranjenosti;
- uključivanjem javnosti utjecati na vlasnike i korisnike prostora kako bi se potaklo održavanje identiteta krajobraza Savice kao vrijednoga prirodnog i životnog okruženja.

Zavod je osigurao provođenje inventarizacije s kartiranjem. Na temelju studija *Inventarizacija vaskularne flore Savice* i *Inventarizacija odabrane faune Savice sa zonacijom prostora* obavljena je preliminarna zonacija prostora s aspekta očuvanja flore, faune i staništa i temeljnog fenomena. Odluke o izradi plana još nije donesena.

- PPPPO područja Jakuševac – Petruševac - Črnkovec

Prostornim planom Grada Zagreba propisana je i obveza izrade PPPPO područja Jakuševac – Petruševac – Črnkovec, koji, uz ono Grada Zagreba, zahvaća i dio područja Zagrebačke županije.

PPPPO područja Jakuševac – Petruševac - Črnkovec nije izrađen, ali je Prostornim planom Zagrebačke županije (Glasnik Zagrebačke županije 03/02, 08/05, 08/07, 04/10, 10/11) propisana obveza izrade PPPPO za, između ostaloga, i područje vodocrpilišta „Črnkovec“ i Zračne luke Zagreb. 2005. godine izrađena je i usvojena Studija međutjecaja Prostornim planom Zagrebačke županije predviđenih sadržaja na prostoru Zračne luke Zagreb i vodocrpilišta Črnkovec, kao stručna podloga za izradu navedenog plana.

Prostorni plan područja posebnih obilježja Črnkovec – Zračna luka Zagreb donijela je Skupština Zagrebačke županije u rujnu 2012. (Glasnik Zagrebačke županije 23/12). Navedenim je planom reguliran onaj dio predviđenog područja PPPPO Jakuševac – Petruševac – Črnkovec koji se nalazi na području Zagrebačke županije.

III.1.4. Dokumenti prostornog uređenja lokalne razine

Prostorno-plansku dokumentaciju lokalne razine čine generalni urbanistički planovi (GUP) grada Zagreba i Sesveta, i planovi niže razine: urbanistički planovi uređenja (UPU) i detaljni urbanistički planovi (DPU).

III.1.4.1. Generalni urbanistički planovi grada Zagreba i Sesveta

Urbane cjeline na području Grada Zagreba, Zagreb i Sesvete, uređuju se generalnim urbanističkim planovima (GUP). Zakonom o prostornom uređenju i gradnji 2007. godine ukinuta je planska kategorija GUP-a, s time da doneseni GUP-ovi nastavljaju vrijediti sljedećih deset godina, to jest do 2017.

Tablica 47. Važeći generalni urbanistički planovi, s ispravcima i izmjenama i dopunama¹⁵

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
Generalni urbanistički plan grada Zagreba	22.065,54	16/2007.
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		02/2008.*
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		06/2008.*
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		08/2008.*
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		10/2008.*
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		15/2008.*
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		19/2008.*
Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		01/2009.
Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		08/2009.
Ispravak Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		11/2009.*
Izmjene i dopune Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba		07/2013.
Generalni urbanistički plan Sesveta	1.816,57	14/2003.
Izmjene i dopune generalnog urbanističkog plana Sesveta		17/2006.
Ispravak generalnog urbanističkog plana Sesveta		03/2007.*
Ispravak generalnog urbanističkog plana Sesveta		06/2008.*
Izmjene i dopune generalnog urbanističkog plana Sesveta		01/2009.
Izmjene i dopune generalnog urbanističkog plana Sesveta		07/2013.
Ukupna površina i broj planova	23.882,11	2
Ukupno ispravaka GUP-a *		9
Ukupno izmjena i dopuna GUP-a		6
UKUPNO		17

* ispravci ugrađeni u izmjene i dopune GUP-a grada Zagreba i GUP-a Sesveta (SGGZ 07/13)

III.1.4.2. Provedbeni planovi

Provedbena prostorno planska dokumentacija obuhvaća dvije vrste planova: urbanističke planove uređenja (UPU) i detaljne urbanističke planove (DPU). Područja i lokacije koje se uređuju tim planovima određene su PPGZ-om, odnosno GUP-ovima grada Zagreba i Sesveta. Pojednim izmjenama i dopunama GUP-ova mijenjan je broj i obuhvat UPU-a i DPU-a.

¹⁵ Uprava za inspekcijske poslove Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja je temeljem provedenog inspekcijskog nadzora nad Prijedlozima Odluka o izmjenama i dopunama Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta, dopisom obavijesti, KLASA: 362-02/12-07/26, 531-07-3-12-02 od 29. svibnja 2012., utvrdila da ispravci Odluka o donošenju Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta ne predstavljaju dokumente prostornog uređenja utvrđene odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji, slijedom čega ne proizvode pravne učinke i ne mogu se primjenjivati.

Postupanjem po obavijesti nadležnog Ministarstva pokrenut je postupak izrade i donošenja izmjena i dopuna Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta koji je uključio sve ispravke Odluka objavljene u Službenom glasniku Grada Zagreba. Posljednje izmjene i dopune Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta, objavljene su u Službenom glasniku Grada Zagreba (broj 7/13).

- tematska struktura provedbenih planova

Najveći dio provedbenih planova regulira zone predviđene za stambenu gradnju i prateće sadržaje stanovanja. Površine gospodarske namjene, za razvoj groblja i područja povijesnih i etnoloških cjelina naselja zastupljene su u podjednakim udjelima, a nešto je manji udio površina za sportsko-rekreacijske sadržaje i ostale namjene.

Tablica 48. Broj i udio provedbenih planova prema osnovnoj namjeni¹⁶

Osnovna namjena	broj	%
Površine za stambenu gradnju i prateće sadržaje	174	72,5
Površine za gospodarsku namjenu	19	7,9
Površine za sportsko-rekreacijske sadržaje	10	4,2
Površine za razvoj groblja*	15	6,3
Ostale površine za budući razvoj	5	2,1
Povijesna središta župa i povijesni ambijenti naselja*	17	7,1
Ukupno	240	100,0

* Taj broj ne treba smatrati konačnim jer PPGZ dopušta mogućnost realizacije i drugih planova groblja i povijesnih ambijenata naselja, te bi broj provedbenih planova u konačnici mogao biti veći.

- dinamika donošenja provedbenih planova

Pretežiti dio važećih provedbenih planova donesen je u razdoblju od 2005. do 2009. godine. U tablici 49 dan je pregled provedbenih planova i izmjena i dopuna provedbenih planova, po vrsti plana, u dva petogodišnja razdoblja (2003.- 2007. i 2008.- 2012. godine). U tablici se orijentacijski daje i pregled provedbenih planova donesenih u ranijem i kasnijem razdoblju.

Usporedo s donošenjem novih, dio detaljnijih planova je 2005. godine stavljen van snage, bilo radi dovršetka realizacije, ili radi usklađenja s odredbama prostornog plana višeg reda. U izvještajnom razdoblju (2008.-2012.) niti jedan provedbeni plan nije stavljen van snage.

Tablica 49. Broj donesenih UPU-a i DPU-a

	do 2002.	2003. - 2007.	2008. - 2012.	2013.	ukupno
UPU	4	38	32	2	76
Ispravci, izmjene i dopune UPU	0	10	40	0	50
DPU	2	7	2	0	11
Ispravci, izmjene i dopune DPU	1	4	5	0	10
Ukupno UPU + DPU	6	5	34	2	87
Ukupno ispravaka, izmjena i dopuna UPU i DPU	1	14	45	0	60
UKUPNO					147

¹⁶ Stanje nakon stupanja na snagu posljednjih izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Zagreba (SGGZ 08/09) i GUP-ova grada Zagreba i Sesveta (SGGZ 07/13).

Tablica 50. Provedbeni planovi stavljeni van snage

Naziv plana	Zaključak o objavi javne rasprave o stavljanju izvan snage Odluke o donošenju (SGGZ)
UPU "Središće - zapad"	16/2006.
UPU Podbrežja	18/2006.
UPU dijela područja uz Jadransku aveniju	18/2006.
UPU zone mješovite namjene zapadno od Zagrebačkog velesajma	18/2006.
UPU Remetinec - Lanište - Blato	18/2006.
Ukupno planova	5

III.1.4.3. Pregled urbanističkih planova uređenja**Tablica 51. Broj donesenih UPU-a, ispravaka, i izmjena i dopuna UPU-a**

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
UPU-i doneseni do 2008. godine		
UPU Odra I	17,20	03/1999.
UPU nekadašnje Tvornice cementa u Podsusedu	136,00	13/1999.
UPU područja Petrine – Županići	11,10	17/1999.
UPU središta Sesveta	49,50	17/1999.
UPU Odra II	55,20	04/2005.
UPU dijela naselja Popovec	21,00	04/2005.
UPU Savska Opatovina	10,66	04/2005.
UPU Vrbani III	29,00	04/2005.
UPU područja omeđenog ulicama Ljudevita Posavskog – Zavrtnicom – Branimirovom - Crvenog križa	5,00	06/2005.
UPU Hrvatski Leskovac – središnji dio naselja	36,00	06/2005.
UPU gospodarske zone Hrvatski Leskovac	62,00	06/2005.
UPU Peščenica sjever – Štrigina	2,50	06/2005.
UPU gospodarske zone Sesvete – sjever	187,10	06/2005.
UPU Slobodne carinske zone Jankomir	67,50	06/2005.
UPU Dubravica - Karažnik	17,02	06/2005.
UPU „Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug“	118,76	20/2005.
UPU „Petlja Lučko – sjever“	23,00	21/2005.
UPU „Ulica grada Gospića – jugozapad“	12,32	21/2005.
UPU „Oranice – TEP tematski park“	52,00	21/2005.
UPU „Ferenščica – istok“	12,00	02/2006.
UPU Poslovne zone Veliko Polje	21,60	07/2006.
UPU „Heinzelova – Vukovarska“	8,30	07/2006.
UPU područja Heinzelova – Radnička - željeznička pruga	36,37	07/2006.
UPU Njivice	19,48	07/2006.

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
UPU „Oporovečka – sjever“	2,90	10/2006.
UPU „Ulica grada Gospića – sjeveroistok“	11,96	10/2006.
UPU Gospodarska zona Sesvete – jug	43,31	10/2006.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Savska Opatovina		10/2006.
UPU „Gradišćanska – Cankarova - Ulica baruna Filipovića“	4,48	12/2006.
UPU područja omeđenog ulicama „Banjavčičeva – Heinzelova – Branimirova - Zavrtnica“	3,09	12/2006.
UPU Staro Brestje – Delec	17,91	12/2006.
UPU „Sigečica“	19,00	12/2006.
UPU „Vrbik – središnji prostor“	11,00	12/2006.
UPU Martinovka – zapad	4,75	12/2006.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Vrbani III		12/2006.
UPU „Svetice“	10,15	14/2006.
UPU Novo Brestje – zapad	6,72	15/2006.
UPU „Vrbik – Savska – Slavenska“	3,05	15/2006.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Oporovečka – sjever“		16/2006.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a područja omeđenog ulicama „Banjavčičeva – Heinzelova – Branimirova - Zavrtnica“		17/2006.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Peščenica sjever – Štrigina		17/2006.
UPU Rudeš	4,93	18/2006.
Izmjena i dopuna Odluke o donošenju UPU-a „Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug“		18/2006.
Izmjene i dopune UPU-a područja omeđenog ulicama Ljudevita Posavskog – Zavrtnicom – Branimirovom - Crvenog križa		02/2007.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Peščenica sjever – Štrigina		05/2007.
UPU Podbrežje	19,40	08/2007.
UPU „Petlja Lučko“	14,90	09/2007.
UPU Prečko - jug	2,80	09/2007.
UPU Savica – središnja zona	2,18	09/2007.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Dubravica - Karažnik		09/2007.
UPU „Središće – Zapad“	21,20	12/2007.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Vrbik – središnji prostor“		18/2007.
Ukupna površina i broj UPU-a	1.214,34	42
Ukupno Ispravaka UPU		5
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		5
UPU-i doneseni u izvještajnom razdoblju (2008.-2012.)		
UPU Degidovec	23,30	01/2008.
UPU „Petlja Lučko – jug“	41,00	01/2008.
UPU Blato – jug	17,20	01/2008.
UPU Vukomerec	9,14	01/2008.
UPU Čulinečka – zapad	9,99	01/2008.

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
UPU Resnik III	4,87	01/2008.
UPU Gajišće – jug	9,19	01/2008.
UPU Sesvetska Selnica – jug	26,67	01/2008.
UPU Selčina – sjever	6,73	01/2008.
UPU „Jankomir – Prisavišće“	36,00	01/2008.
UPU „Jankomir – Malešnica“	37,90	01/2008.
UPU „Savska – Šarengadska – jug“	10,44	01/2008.
UPU „Kruge“	18,34	01/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Gradišćanska – Cankarova - Ulica baruna Filipovića“		01/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Ulica grada Gospića – sjeveroistok“		01/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a gospodarske zone Sesvete – sjever		01/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Petlja Lučko – sjever“		01/2008.
UPU „Tvornica autobusa“	4,00	02/2008.
UPU Remetinec rotor – zapad	14,70	02/2008.
UPU Zona Ciglan – Sesvete	6,63	02/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Oranice – TEP tematski park“		02/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Savska – Šarengadska – jug“		05/2008.
UPU Resnik II	8,84	06/2008.
UPU „Savska - Šarengadska – sjever“	2,50	06/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a gospodarske zone Sesvete – sjever		06/2008.
Ispravak Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o donošenju UPU „Oranice – TEP tematski park“		06/2008.
UPU „Munja“	27,00	07/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Gajišće - jug		08/2008.
Ispravak Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o donošenju UPU „Oranice – TEP tematski park“		08/2008.
UPU Savski park – istok	9,00	09/2008.
UPU Savski park – zapad	6,73	09/2008.
Izmjena i dopuna Odluke o donošenju UPU-a „Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug“		09/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Gospodarske zone Sesvete – jug		15/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Zona Ciglan – Sesvete		15/2008.
UPU „Sveti Duh“	1,60	16/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Slobodne carinske zone Jankomir		19/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Heinzelova – Radnička - željeznička pruga		19/2008.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Savska Opatovina		21/2008.

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Slobodne carinske zone Jankomir		21/2008.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Ferenščica – istok“		02/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Svetice“		02/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Resnik III		02/2009.
UPU Brezje-jug	3,99	07/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Svetice“		07/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Rudeš		07/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Kruge“		07/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Sveti Duh“		07/2009.
UPU „Ferenščica – zapad“	4,77	08/2009.
UPU „Prečko - zapad“	14,46	08/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Remetinec rotor – zapad		08/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Munja“		08/2009.
Ispravak Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o donošenju UPU „Oranice – TEP tematski park“		08/2009.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Poslovne zone Veliko Polje		08/2009.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Savska – Šarengradska – jug“		08/2009.
Ispravak Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o donošenju UPU „Oranice – TEP tematski park“		11/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Savska – Šarengradska – jug“		11/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Heinzelova – Radnička - željeznička pruga		11/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Martinovka – zapad		11/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Kruge“		11/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a „Središće – Zapad“		12/2009.
Ispravak Odluke o donošenju UPU-a Staro Brestje – Delec		12/2009.
UPU „TOZ“	6,43	23/2009.
UPU Borovje – sjeverna zona	7,17	09/2010.
UPU Gospodarske zone Sesvetski Kraljevec - istok	44,00	17/2010.
UPU USA škola	31,00	04/2011.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a „Gradišćanska – Cankarova - Ulica baruna Filipovića“		12/2011.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a Podbrežje		12/2011.
UPU Gospodarske zone „Sesvetski Kraljevec – jug“	15,9	15/2011.
Izmjena i dopuna Odluke o donošenju UPU-a „Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug“		17/2011.
UPU Staro Trnje, Savica za zonu Prisavlje - Ulica V. Ruždjaka, planirana Strojarska	36,50	06/2012.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju UPU-a "Ulica grada Gospića - sjeveroistok"		09/2012.
UPU Oporovec - jug	3,26	13/2012.
Ukupna površina i broj UPU-a	499,25	32

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
Ukupno Ispravaka UPU		26
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		14
UPU-i doneseni u 2013. godini		
UPU Dubrava - centar	14,60	06/2013.
UPU Studentski kampus Borongaj	86,83	09/2013.
Ukupna površina i broj UPU-a	101,43	2
UKUPNO		
Ukupna površina i broj UPU-a	1.815,02	76
Ukupno Ispravaka UPU		31
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		19
UKUPNO		126

Tablica 52. Broj UPU-a, i Izmjena i dopuna UPU-a, u izradi

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o izradi (SGGZ)
Izrada započeta u izvještajnom razdoblju (2008.-2012.)		
UPU Šimunska	3,82	09/2008.
UPU Trnava II	1,47	22/2009.
Izmjena i dopuna UPU „Munja“		22/2009.
Izmjena i dopuna UPU Sigečica		22/2009.
Izmjene i dopune UPU Oranice - TEP tematski park		26/2009.
Izmjene i dopune UPU Slobodne carinske zone Jankomir		26/2009.
UPU Športsko-rekreacijskog centra Sesvetski Kraljevec	15,44	15/2011.
UPU Müllerov breg	28,17	03/2012.
Izmjene i dopune UPU „Središće – zapad“		06/2012.
Izmjene i dopune UPU „Petlja Lučko - sjever“		15/2012.
Ukupna površina i broj UPU-a	101,43	4
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		6
Izrada započeta u 2013. godini		
Izmjene i dopune UPU Gospodarske zone Sesvete - jug		06/2013.
Izmjene i dopune UPU „Petlja Lučko“		06/2013.
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		2
UKUPNO		
Ukupna površina i broj UPU-a	101,43	4
Ukupno Izmjena i dopuna UPU		8
UKUPNO		12

Tablica 53. Broj UPU-a planirane izrade

Naziv plana	Površina (ha)
Planovi predviđeni GUP-om grada Zagreba	
UPU Borovje – istok	12,35
UPU Botinec – zapad	25,18
UPU Branovečina I	82,93
UPU Branovečina II	30,64
UPU Cigiana	11,99
UPU Čulinec – Trnava	2,94
UPU Čulinečka cesta – produžena Vukovarska	4,45
UPU Dankovec	7,39
UPU Dugave – jug	14,70
UPU Eko park Savica – Petruševac – jug	95,26
UPU Eko park Savica – Petruševac – sjever	82,09
UPU Elka	13,63
UPU Franck	3,25
UPU Gračanski Ribnjak	37,17
UPU Grana	11,89
UPU Grmoščica	19,81
UPU Istočni kolodvor	14,31
UPU Jakuševac	22,89
UPU Jamine – Orešje	6,16
UPU Klanječka – Tomislavova	10,00
UPU Klara	8,11
UPU Kraš	8,07
UPU Laščina	2,64
UPU Martinovka – zona istok	8,58
UPU Melinište	5,02
UPU Mlados I	45,90
UPU Mlados II	89,77
UPU Otočec – istok	11,83
UPU Park Granešina sa športsko – rekreacijskom zonom	23,62
UPU Park Novi Zagreb	70,24
UPU područja nekadašnje Tvornice cementa u Podsusedu – sjever	118,89
UPU područja nekadašnje Tvornice cementa u Podsusedu - jug	17,19
UPU Potez uz Savu južno od ulice Prisavlje	20,72
UPU Prečko – istok	3,66
UPU Radnička – Domovinski most	4,01
UPU Radnička – Slavenska avenija	5,11
UPU Remetinec rotor – istok	21,45
UPU Resnik – Krčevine	13,94
UPU Resnik I	16,60
UPU Sajam automobila	37,95
UPU Savica – Šanci istok	28,12
UPU Savica – Šanci središnja zona	61,01

Naziv plana	Površina (ha)
UPU Savišće	13,52
UPU Savska ulica – Prisavlje	1,27
UPU Savski park – istok (Sanitarno odlagalište Jakuševac)	54,50
UPU Slanovec	17,54
UPU Središnjeg prostora Brezja	8,04
UPU Stara Loza – Donje Prečko I	4,56
UPU Stara Loza – Donje Prečko II	64,14
UPU Stara Loza – zapad	32,90
UPU Športski park Jarun	15,54
UPU Športsko – rekreacijski centar Kosničko	50,00
UPU Trnava I	10,32
UPU Trnava III	5,76
UPU Trnava IV	4,29
UPU Zagorska, Selska, Meršićeva	2,35
UPU Zagrebačka – Golikova	3,47
UPU Žitnjak	72,25
Planovi predviđeni GUP-om Sesveta	
UPU Gajišće - istok	3,29
UPU Kobiljak - središte	15,84
UPU Novo Brestje - središte	3,01
UPU Površine športa i rekreacije - golf igralište.	11,11
UPU Rimski put	4,49
UPU Sesvetska Selnica - Sesvetska Sela	4,39
UPU Sesvetski Kraljevec - jug I	7,61
UPU Sesvetski Kraljevec - jug II	22,66
UPU Sesvetski Kraljevec - središte	16,19
UPU Sljeme – Sesvete	4,55
UPU Središte Sesveta	42,11
UPU Staro Brestje - zapad	8,93
UPU Športsko-rekreacijski kompleks Sesvete	24,87
UPU Zona Badel	5,40
UPU Zona Ciglane - sjever	4,65
UKUPNO UPU-a	73
Ukupna površina	1.671,01 ha

III.1.4.4. Pregled detaljnih planova uređenja**Tablica 54. Broj donesenih DPU-a, ispravaka, i izmjena i dopuna DPU-a**

Naziv plana	Površina (ha)	Odluka o donošenju (SGGZ)
DPU-i doneseni do 2007. godine		
DPU - Vjersko-kulturni centar "Sesvetska Sopnica"	2,10	20/1998.
DPU "Zone javne namjene u Buzinu"	3,80	17/2000.
Izmjena i dopuna Odluke o donošenju DPU-a "Zone javne namjene u Buzinu"		19/2001.
DPU stambenog naselja na lokaciji Sopnica - Jelkovec	39,50	22/2003.
DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice	19,02	22/2003.
DPU Savska - Vukovarska	3,08	22/2003.
DPU stambenog naselja na lokaciji Vrbik uz Ulicu Ivana Lučića (Sveučilišna aleja)	1,17	22/2003.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice		04/2005.
DPU proširenja groblja u Brezovici, I. etapa	1,00	06/2005.
Ispravak Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice		10/2006.
DPU Farme Sesvetski Kraljevec	13,32	14/2006.
Ispravak Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice		18/2006.
DPU "Gračani - Dolje"	3,20	05/2007.
Izmjene i dopune Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji Sopnica - Jelkovec		09/2007.
Ukupna površina i broj DPU-a	86,19	9
Ukupno Ispravaka DPU		1
Ukupno Izmjena i dopuna DPU		2
DPU-i doneseni u izvještajnom razdoblju (2008.-2012.)		
DPU "Ilica - Preobraženska - Preradovićev trg – Varšavska - Gundulićeva"	1,60	01/2008.
Ispravak Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice		15/2008.
Ispravak Odluke o donošenju DPU stambenog naselja na lokaciji vojarne Špansko - Oranice		19/2008.
Ispravak Odluke o donošenju DPU-a Sopnica - Jelkovec		19/2008.
Ispravak Odluke o donošenju DPU-a "Gračani - Dolje"		02/2009.
Ispravak Odluke o donošenju DPU-a "Gračani - Dolje"		07/2009.
DPU proširenja groblja Markovo polje	102,59	08/2009.
Ukupna površina i broj DPU-a	104,19	2
Ukupno Ispravaka DPU		5
UKUPNO		
Ukupna površina i broj DPU-a	190,38	11

Ukupno Ispravaka DPU	7
Ukupno Izmjena i dopuna DPU	3
UKUPNO	21

Tablica 55. Broj DPU-a u izradi

Naziv plana	Površina (ha)	SGGZ* ¹⁷
Izrada započeta do 2007. godine		
DPU proširenja groblja Stenjevec	3,74	04/2007.
DPU proširenja groblja Cerje	3,00	04/2007.
DPU proširenja groblja Čučerje	2,17	04/2007.
Ukupna površina i broj DPU-a	8,91	3
Izrada započeta u izvještajnom razdoblju (2008.-2012.)		
Izmjene i dopune DPU Savska - Vukovarska		03/2012.
Ukupno Izmjena i dopuna DPU		1
Izrada započeta u 2013. godini		
Izmjene i dopune DPU groblja Markovo Polje		06/2012.
Ukupno Izmjena i dopuna DPU		1
UKUPNO		
Ukupna površina i broj DPU-a	8,91	3
Ukupno Izmjena i dopuna DPU		2
UKUPNO		5

Tablica 56. Broj DPU-a planirane izrade

Naziv plana	Površina (ha)
DPU Berislavićeva - Gajeva - Hebrangova – Preradovićeva	1,83
DPU Bornina - Erdödyjeva - Branimirova – Domagojeva	2,66
DPU Borovje - zona jug	7,68
DPU Cesarčeva - Kurelčeva - Jurišićeva - Trg bana Jelačića	0,95
DPU Dalmatinska - Frankopanska - Prilaz Gj. Deželića – Medulićeva	2,20
DPU Deželićeva - Primorska - Klaićeva – Krajiška	2,27
DPU Groblje Jakuševac	1,65
DPU Groblje Miroševac - istok	7,46
DPU Groblje Miroševac - jug	2,31
DPU Groblje Sv. Klara	1,96
DPU Groblje Šestine	3,14
DPU Groblje Završje	4,22
DPU Hebrangova - Preradovićeva - Žerjavićeva – Gundulićeva	2,81
DPU Ilica - Frankopanska - Dalmatinska – Medulićeva	3,24
DPU Ilica - Gundulićeva - Varšavska – Frankopanska	2,73

¹⁷ Zaključak o prihvaćanju Programa ili Odluka o izradi plana

Naziv plana	Površina (ha)
DPU Ilica - Medulićeva - Deželićeva – Kačićeva	4,47
DPU Kršnjavoga - Kačićeva - Jukićeva	0,58
DPU Martićeva - Tomašićeva - Trg ųrtava fašizma – Smičiklasova	2,43
DPU NK Zagreb	9,81
DPU proširenje groblja Mirogoj	26,64
DPU Termalno kupalište Blato	35,70
DPU Trg bana Jelačića - Petrinjska - Amruševa – Praška	1,24
DPU Trg bana Jelačića - Praška - Teslina – Gajeva	1,11
DPU Vlaška - Šubićeva - Martićeva – Derenčinova	3,02
UKUPNO DPU-a	24
Ukupna površina	156,11 ha

III.1.4.5. Pregled detaljnih planova čija je izrada propisana PPGZ-om

Prostornim planom Grada Zagreba predviđena je izrada detaljnih planova za koje nije unaprijed definiran oblik (UPU ili DPU). Uz te planove, PPGZ-om je dozvoljena izrada dodatnih planova površina za razvoj groblja i planova povijesnih ambijenata naselja. Temeljem toga je u Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada za razdoblje 2005.-2009. uvrštena obveza prioritetne izrade i donošenja planova površina za razvoj groblja Cerje, Glavnica, Markovo Polje i Moravče, te povijesnih cjelina naselja Moravče i Starjak.

Tablica 57. Detaljni planovi čija je izrada propisana PPGZ-om, odnosno određena Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada 2005.-2009.*

Područja detaljnih planova	Površina (cca ha)
površine rezervirane za novu stambenu gradnju i prateće sadržaje	
Desprim – središnji dio naselja	14
Hrašće – južni dio naselja	39
Ivanja Reka – istočni dio naselja	20
Lučko – sjeverni dio naselja	20
Lučko - Starča	30
Lučko - Bugarova	5
Lučko- sjeveroistok	17
Markovo Polje – središnji dio naselja	7
Soblinec – južni dio naselja	22
Kupinečki Kraljevec - Harabajsi	7
Horvati – Pipić breg	8
Horvati - Gorjanci	12
Strmec - Jantoleki	10
Zadvorsko	17
površine rezervirane za razvoj groblja	
Brezovica	16
Donji Dragonožec	7

Područja detaljnijih planova	Površina (cca ha)
Glavnica	1
Moravče	3
Suhaki	188
ostale površine za budući razvoj	
širi prostor Soblinec - Novačica	22
gospodarske zone	
Odra - Hrašće	17
Ježdovec	3
Lučko - Ventilatorska	3
Veliko polje	23
Gospodarska zona ugostiteljsko-turističke namjene u prostoru uz zagrebačku obilaznicu između Lučkog i Ježdovca	13
površine za športsko-rekreacijske sadržaje	
Brezovica	47
Prepuštovec	48
Soblinec	29
povijesna središta župa i povijesni ambijenti naselja	
Brezovica	75
Cerje	12
Čučerje	46
Demerje	78
Glavničica	71
Kašina	22
Kašinska Sopnica	4
Medvedski Breg	5
Moravče	18
Starjak	32
Šašinovec	49
Šimunčevac	38
Trstenik	7
Vidovec	10
Vugrovec Donji	18
Vugrovec Gornji	45
Žerjavinec	35
UKUPNO PLANOVA	45
Ukupna površina	1.169 ha

* Navedeni broj ne treba smatrati konačnim jer PPGZ dozvoljava mogućnost realizacije i drugih planova groblja i povijesnih ambijenata naselja, te bi broj provedbenih planova u konačnici mogao biti veći.

III.2. PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

III.2.1. Akti vezani uz provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje

Temeljni pokazatelj provedbe prostornih planova jest izdavanje pojedinačnih akata kojima se utvrđuju prostorne mogućnosti za zahvate u prostoru, te izdavanje odobrenja za gradnju građevina (građevinske dozvole, rješenja o uvjetima građenja, potvrde glavnog projekta, rješenja za građenje).

Broj izdanih odobrenja za gradnju pokazuje stalan porast do 2007. godine. U 2008. započinje lagani, a u 2009. i jači pad broja izdanih akata, koji koincidira sa sve izrazitijim jačanjem recesivnih gibanja u Europi i Hrvatskoj. Trend opadanja izgradnje se nastavlja.

Tablica 58. Broj izdanih akata za građenje u Gradu Zagrebu u razdoblju 2005.- 2012., prema namjeni i vrsti gradnje

		2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Stambene zgrade	izgradnja	1099	1429	1453	1000	501	513	387	303
	dogradnja	70	93	89	87	38	46	32	19
	prenamjena, rekonstrukcija	73	120	73	92	77	60	43	26
Nestambene zgrade	izgradnja	138	123	86	110	64	41	45	36
	dogradnja	37	22	16	14	20	9	13	11
	prenamjena, rekonstrukcija	63	57	64	39	57	57	34	17
Ostale građevine		150	151	127	96	100	79	92	84
Ukupno odobrenja za gradnju		1630	1995	1908	1438	857	805	646	496
Drugi akti		629	924	975	892	1227	1008	888	
Ukupno		2259	2919	2883	2330	2084	1813	1534	

Izvori podataka: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada – Odjel za statistiku, Statistički ljetopis 2009., 2011., 2012., tromjesečna priopćenja i statistička izvješća; Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, godišnja izvješća o izdanim aktima Gradskog ureda za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet 2005.-2011.

- kratkoročni programi Grada Zagreba koji imaju utjecaja na uređenje i gospodarenje prostorom

Za izvedbu manjih zahvata u prostoru Grad Zagreb donosi sljedeće programe s planom realizacije unutar jedne godine:

- Program gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture,
- Program održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture.

Navedenim se programima u praksi realiziraju pojedine postavke prostornog uređenja Grada Zagreba. Uz njih, na stanje u prostoru (prvenstveno u području društvene i javne suprastrukture) utječu i drugi kratkoročni programi poput Programa javnih potreba u odgoju i osnovnom obrazovanju, Programa javnih potreba u kulturi i Programa javnih potreba u športu.

Godišnje se donose planovi malih komunalnih akcija za sve gradske četvrti Grada Zagreba.

III.2.2. Nadzor dokumenata prostornog uređenja

- urbanistička inspekcija

Urbanistički nadzor prostorno-planske dokumentacije provodi nadležno ministarstvo. Do 2. ožujka 2012. nadležno je bilo Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a od tog datuma Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.¹⁸

U izvještajnom je razdoblju Uprava za inspekcijske poslove Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva temeljem provedenog postupanja po osnovi Izješća Povjerenstva za utvrđivanje činjenica u vezi s objavom ispravaka dokumenata prostornog uređenja u Službenom glasniku Grada Zagreba, dopisom obavijesti, KLASA: 362-01/10-02/35, 531-07-11-04 od 18. studenog 2011., utvrdila koji Ispravci Odluka o donošenju prostornih planova imaju obilježje izmjena i dopuna plana, obilježje izmjena i dopuna plana i tehničke greške i obilježje tehničke greške.

Uprava za inspekcijske poslove Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja je temeljem provedenog inspekcijskog nadzora nad Prijedlozima Odluka o izmjenama i dopunama Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta, dopisom obavijesti, KLASA: 362-02/12-07/26, 531-07-3-12-02 od 29. svibnja 2012., utvrdila da ispravci Odluka o donošenju Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta ne predstavljaju dokumente prostornog uređenja utvrđene odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji, slijedom čega ne proizvode pravne učinke i ne mogu se primjenjivati.

Radi navedenoga je 2012. pokrenut postupak izrade i donošenja izmjena i dopuna Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba i Sesveta, koji je uključio sve ispravke Odluka objavljene u Službenom glasniku Grada Zagreba.

- građevinska inspekcija i problem bespravne gradnje

U nadležnosti Ministarstva je i građevinska inspekcija, sa zadaćom provjere gradnje objekata u skladu s dokumentacijom.

I u Gradu Zagrebu javlja se problem bespravne gradnje. Nesankcioniranje takvog oblika gradnje poticalo je njegovo širenje. Problem se pokušavalo riješiti omogućavanjem zadržavanja bespravno sagrađenih objekata u prostoru temeljem ublaženih zakonskih propisa, odnosno odredbi prostorno-planske dokumentacije.

Zakon o prostornom uređenju i gradnji razlikuje akte na temelju kojih se može pristupiti građenju od akata koji se izdaju za građevine koje su već izgrađene u svrhu njihove legalizacije. Tema legalizacije iščitava se u člancima Zakona u poglavlju 3.5. *Ostali posebni slučajevi (građenja) kojima se diferenciraju građevine izgrađene na građevnoj čestici bez rješenja o uvjetima građenja odnosno potvrde glavnog projekta.* U prvom slučaju izdaje se rješenje o izvedenom stanju, a u drugom potvrda izvedenog stanja. Osnovni uvjet za dobivanje rješenja o izvedenom stanju je da je izvedeno stanje zgrade u skladu s prostornim planom temeljem kojeg se izdaje rješenje o izvedenom stanju odnosno s konačnom lokacijskom dozvolom u slučaju izdavanja potvrde o izvedenom stanju.

Izmjenama prostorno planske dokumentacije – PPGZ-a, GUP-a grada Zagreba i GUP-a Sesveta – je 2009. godine omogućeno izdavanje rješenja o izvedenom stanju u građevinskom području, odnosno zonama stambene i mješovite namjene na području Ježdovca, Branovečine, Lektršćice, Oporovca, Miroševca, Resničkog gaja, starog naselja Sveta Klara, Svete Klare - Burićevo 2, Horvatovog naselja, Blata, Botinca, Vrinica, VII Retkovca, Kozari Boka, Kozari Puteva, Struga, Bogdana, Žitnjaka, Petruševca i Sesveta. Time je omogućena „legalizacija“ građevina GBP-e do maksimalno 400 m², do planom definirane maksimalne visine, te ukoliko imaju pristup na javno - prometnu površinu prema postojećem stanju izvedenosti pristupnog puta i rezervacijom proširenja postojeće prometne

¹⁸ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja (NN 27/12).

površine prema mogućnostima prostora. Unatoč tome je do kraja 2009. godine izdano manje od 50 rješenja, odnosno potvrda o izvedenom stanju.

Nastojeći riješiti pitanje bespravne gradnje, Republika Hrvatska donijela je 2011. godine Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 90/11). Problemi u primjeni doveli su 2012. do izrade novog, izmijenjenog Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12), koji je stupio na snagu u kolovozu 2012. Rok za prijavu bespravno izgrađenih objekata istekao je 30.06.2013. godine. Na području Grada Zagreba zaprimljeno je oko 88.000 zahtjeva za legalizaciju.

III.2.3. Praćenje stanja u prostoru

Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99 – Uredba o izmjeni Zakona o prostornom uređenju, 61/00, 32/02 i 100/04) iz 1994. godine uveo je obvezu izrade dvogodišnjih izvješća o stanju u prostoru i donošenja programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Prvi dokument te vrste za Grad Zagreb bio je Prostorni program, koji je objedinjavao Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreb (SGGZ 11/95). U veljači 1998. godine slijedilo je drugo Izvješće i Program mjera za razdoblje 1998.-1999. (SGGZ 03/98). U siječnju 2001. prihvaćeno je treće Izvješće o stanju u prostoru Grada i donesen Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada za naredno razdoblje (SGGZ 01/01), a u ožujku 2003. četvrto Izvješće i Program mjera (SGGZ 07/03). U siječnju 2004. Gradska skupština Grada Zagreba donijela je Izmjene i dopune Programa mjera (SGGZ. 01/04). Peto Izvješće, za razdoblje 2003.- 2005., prihvaćeno je u travnju 2005., a istovremeno je donesen Program mjera za razdoblje 2005.– 2009. (SGGZ 06/05). Temeljem izmjene Zakona o prostornom uređenju (NN 100/04), i analize obveza iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća, u narednom su razdoblju Izvješće i Program mjera višekratno razmatrani i dopunjavani (SGGZ 10/06, 14/06, 18/06, 04/07, 07/07 i 12/07).

Novim Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12) je 2007. godine izmijenjen institucionalni i sadržajni okvir Izvješća o stanju u prostoru. Uvedeni su prostorni pokazatelji u cilju mjerljivosti i usporedbenosti rezultata, a Program mjera postao je sastavnim dijelom Izvješća. Sadržajna struktura Izvješća i prostorni pokazatelji konačno su definirani u listopadu, odnosno prosincu 2010.

Ispunjavajući svoju zakonsku obvezu, Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba je 2010. izradio prijedlog Izvješća o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2005.- 2009. godine. S obzirom na nepostojanje Pravilnika, prijedlog Izvješća strukturiran je po uzoru na prethodna Izvješća. Pred upućivanje prijedloga Izvješća Gradskoj skupštini Grada Zagreba na razmatranje, donesen je Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 114/10, 141/10) kojim je propisana bitno različita struktura Izvješća, te je prijedlog Izvješća bilo nužno prepraviti i dopuniti u skladu s Pravilnikom. Pritom je, obzirom na dugo razdoblje od donošenja posljednjeg Izvješća, Izvješće za razdoblje od 2005. do 2009. godine radi maksimalne točnosti i pouzdanosti prikaza stanja u prostoru Grada Zagreba dopunjeno i pregledom promjena nastalih nakon redovnog izvještajnog razdoblja. U međuvremenu je Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja 2012. godine izradilo novi Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 117/12), kojim je izmijenjen oblik Izvješća. Dovršetak revizije Izvješća poklopio se s donošenjem novog Pravilnika, te je već izrađeno, dopunjeno i ispravljeno *Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2005-2009. s pregledom promjena u narednom razdoblju* preoblikovano u skladu s odredbama čl.6 Pravilnika i dodatno revidirano temeljem najnovijih podataka.

Tablica 59. Broj donesenih Izvješća o stanju u prostoru prema propisanim razdobljima

r.br.	Naziv dokumenta	SGGZ
1.	Zagreb – Prostorni program ¹⁹	11/1995.
2.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba	03/1998.
2.	Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 1998.-1999.	03/1998.
3.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba	01/2001.
3.	Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba	01/2001.
4.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba	07/2003.
4.	Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba	07/2003.
4.	Izmjene i dopune Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba	01/2004.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2003.- 2005.	06/2005.
5.	Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba za razdoblje 2005.- 2009.	06/2005.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	10/2006.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	14/2006.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	18/2006.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	04/2007.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	07/2007.
5.	Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba - analiza dijela Izvješća po obvezama iz prostornih planova koji su stupili na snagu nakon donošenja Izvješća	12/2007.
Ukupno Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera		5 + 5
Ukupno analiza / dopuna Izvješća o stanju u prostoru i izmjena i dopuna Programa mjera		6 + 1

¹⁹ Prostorni program sastoji se od izvješća o stanju u prostoru i programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba

III.3. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA U ODNOSU NA DRUGE STRATEŠKE, RAZVOJNE I PROGRAMSKE DOKUMENTE OD VAŽNOSTI ZA GRAD ZAGREB

Dokumenti prostornog uređenja i drugi razvojni dokumenti i programi Grada Zagreba moraju biti usklađeni s relevantnom dokumentacijom državne razine. Na razini Grada, prostorno-planska dokumentacija se usklađuje i mijenja, odnosno izrađuje uz poštivanje odredbi strateških i drugih dokumenata Grada Zagreba.

III.3.1. Usklađenost s dokumentacijom državne razine

Dokumentacija državne razine obuhvaća strateške razvojne dokumente, te zakone, podzakonske akte i druge propise. Prostorno uređenje reguliraju, ili na njega utječu, sljedeći strateški dokumenti:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997., NN 76/13),²⁰
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13),
- Nacionalni plan djelovanja za okoliš (NN 46/02),
- Nacionalna strategija zaštite okoliša (NN 46/02),
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.- 2015. godine (NN 85/07, 126/10, 31/11),
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05),
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09),
- Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske (NN 143/08),²¹
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09),
- Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske (1999.),
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2008. – 2013. (2008.),
- Strategija upravljanja vodama (NN 91/08),
- Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015. (2011.),
- Strateške odrednice za razvoj zelenog gospodarstva – „Zeleni razvoj Hrvatske“ (2011.).

Dana 31.12.2012. na snazi su bili sljedeći zakoni i podzakonski akti koji se neposredno odnose, ili utječu na prostorno uređenje:²²

- Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12),²³
- Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12),²⁴
- Zakon o cestama (NN 84/11, 18/13, 22/13, 54/13),²⁵

²⁰ Radi cjelovitosti prikaza, u tekstu se navode i izmjene dokumenata donesene nakon razdoblja koje se obrađuje ovim Izješćem.

²¹ Do 11.12.2008. na snazi je bila Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Hrvatske (NN 81/99).

²² Ovdje se ne navodi preuzeta europska pravna regulativa (n.pr. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine [NN 12/93 - Međunarodni ugovori] ni zakoni kojima se ona preuzima (n.pr. Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima [NN 12/02 - Međunarodni ugovori], jer je ista već ugrađena u strateške dokumente Republike Hrvatske.

²³ Do 31.12.2008. na snazi je bio Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99, 32/02, 100/04).

²⁴ U razdoblju od 10.08.2011. do 04.08.2012. na snazi je bio prethodni Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 90/11).

- Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10),²⁶
- Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08, 90/11, 133/12, 80/13),
- Zakon o energiji (NN 120/12),²⁷
- Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13),
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13),
- Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08, 87/09),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08),
- Zakon o proglašenju zapadnog dijela Medvednice parkom prirode (NN 24/81, 25/09),
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09),
- Zakon o rudarstvu (NN 75/09, 49/11),
- Zakon o sportu (NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13),
- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12),
- Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 138/06, 152/08, 43/09, 88/10, 50/12, 80/13),
- Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13),
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12),
- Zakon o zaštiti i spašavanju (NN 174/04, 79/07, 38/09, 127/10),
- Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13),²⁸
- Zakon o zaštiti od neionizirajućeg zračenja (NN 91/10),
- Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 114/11),
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07),
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13),²⁹
- Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11),³⁰
- Zakon o zračnom prometu (NN 69/09, 84/11, 54/13),
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 44/12),³¹
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08),
- Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/07, 111/07),
- Pravilnik o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 29/83, 36/85, 42/86),
- Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest (NN 42/07),
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu (NN 118/09),³²
- Pravilnik o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim (NN 99/09),
- Pravilnik o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za održavanje stanišnih tipova (NN 07/06, 119/09),
- Pravilnik o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 98/11),³³

²⁵ Do 27.07.2011. na snazi je bio Zakon o javnim cestama (NN 180/04, 82/06, 138/06, 146/08, 152/08, 38/09, 124/09, 153/09, 73/10).

²⁶ Do 17.12.2010. na snazi je bio Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN 12/01).

²⁷ Do 07.11.2012. na snazi je bio prethodni Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04, 76/07, 152/08).

²⁸ Do 17.03.2009. na snazi je bio prethodni Zakon o zaštiti od buke (NN 20/03).

²⁹ Do 06.07.2013. na snazi je bio prethodni Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05, 139/08, 57/11).

³⁰ Do 23.11.2011. na snazi je bio prethodni Zakon o zaštiti zraka (NN 178/04, 110/07, 60/08).

³¹ U razdoblju od 05.02.2010. do 26.04.2012. na snazi je bila Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 17/10).

³² Do 08.10.2009. na snazi je bio Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu (NN 89/07).

³³ Do 06.09.2011. na snazi je bio prethodni Pravilnik o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 204/03, 15/04, 41/08).

- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08),
- Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05, 39/09),
- Uredba o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 131/12),
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08, 67/09),
- Uredba o proglašenju ekološke mreže Republike Hrvatske (NN 109/07),
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08).

U vrijeme izrade ovog Izvješća u postupku izrade ili donošenja bili su sljedeći dokumenti i propisi:

- Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja izradilo je 2013. godine prijedlog novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji, o čemu je u razdoblju od 20.05. do 20.06.2013. održana javna rasprava;
- od prostorno planske dokumentacije državne razine koja utječe na područje Grada Zagreba, u izradi je Prostorni plan područja posebnih obilježja – Parka prirode Medvednica.

III.3.2. Usklađenost s dokumentacijom razine Grada Zagreba

Dokumenti prostornog uređenja obavezno moraju biti u skladu s dokumentom višeg reda. Krovni dokument prostornog uređenja Grada Zagreba je Prostorni plan Grada Zagreba (PPGZ). Generalni urbanistički planovi moraju biti usklađeni s PPGZ-om, a provedbeni planovi s PPGZ-om, odnosno GUP-om.

Krovni strateški razvojni dokument je ZagrebPlan. Ciljevi navedeni PPGZ-om i ZagrebPlanom su usklađeni, te se može smatrati da je prostorno-planska dokumentacija usklađena s razvojnim dokumentima.

Prostorno-planska regulacija zaštite prirodnih, krajobraznih i kulturne baštine rješava se obveznom ugradnjom konzervatorskih podloga u PPGZ i Generalne urbanističke planove grada Zagreba i Sesveta kao integralnog dijela tih planova.

U postupku izrade ili donošenja su sljedeći dokumenti i propisi:

- u razdoblju od 24. siječnja do 22. veljače 2013. održana je javna rasprava o Strateškoj studiji o utjecaju prijedloga plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu do 2015. na okoliš i Prijedlogu plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu do 2015.

III.4. PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU GRADA ZAGREBA

III.4.1. Potrebe i polazišta određeni prethodnim Izješćem o stanju u prostoru

U okviru smjernica zadanih prostorno-planskom dokumentacijom, Izješćem o stanju u prostoru za razdoblje 2003.- 2005. godine i Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru za razdoblje 2005.- 2009. godine (SGGZ 06/05) specificirani su sljedeći ciljevi i primarne potrebe prostornog uređenja:

- održivo gospodarenje prostorom Grada u okviru mjera nove urbane strategije, koja podrazumijeva redefiniciju sustava reprodukcije Grada, i redefiniciju i reorganizaciju investicijskih aktivnosti radi očuvanja ugroženih prostornih resursa;
- komunalno opremanje neopremljenih dijelova Grada;
- poboljšanje svekolike društvene infrastrukture u prostoru Grada;
- konsolidacija neuređenih zapuštenih gradskih područja radi unapređenja urbanog identiteta Zagreba, temeljenog na njegovim gradskim tradicijama;
- kontrola potrošnje preostalih prostornih resursa;
- selektivni razvoj gospodarstva i drugih sadržaja temeljenih na gospodarskoj učinkovitosti i skrbi o okolišu.

U skladu s navedenim ciljevima određena su planska razvojna polazišta i određene smjernice gradnje objekata i uređenja prostora Grada, temeljem čega su izdvojena četiri osnovna tematska područja:

- nastavak projekata određenih Izješćem o stanju u prostoru Grada i Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada za razdoblje 2005.-2009.,
- novi projekti za (parcijalno) unapređenje stanja u prostoru Grada, koji obuhvaćaju uređenje javnih prostora i infrastrukture temeljem potreba gradskih četvrti, jačanje mreže javne i društvene suprastrukture, uređivanje povijesnih dijelova grada i prostora za rekreaciju, uređenje središta Sesveta i saniranje bespravne gradnje;
- projekti važni za ukupni razvoj Grada: Kongresni centar, Dom rukometa, vjerski objekti, zatvoreni bazen u Dubravi, Sveučilišna bolnica u Blatu, uređenje kompleksa Paromlina, „Zagrepčanke“, „Badela“, URIHO-a i „Gredelja“;
- u roku od godine dana, donošenje odluka o važnim pitanjima razvoja Zagreba: rekonstrukciji željezničke pruge na potezu zapad – istok, gradnji tunela kroz Medvednicu, gradnji podzemne željeznice, te urbanom aktiviranju Zagrebačkog velesajma.

III.4.2. Zadaci i mjere za realizaciju zadanih ciljeva

U okviru tematskih područja navedena su specifična područja i definirani primarni zadaci i mjere za realizaciju zadanih ciljeva:

a) u cilju demografskog razvoja:

- zadovoljavanje postojećih i predviđenih životnih potreba stanovništva izgradnjom naselja i razvojem infrastrukture i komunalnih službi,
- izgradnja i ravnomjerna distribucija objekata suprastrukture;

b) za razvoj gospodarstva:

- realizacija već definiranih projekata,
- usmjeravanje transformacije gospodarske strukture prema razvoju sadržaja primjerenih zagrebačkom prostoru,
- osiguranje prostora za centre malog gospodarstva i poduzetničke zone,
- maksimalno korištenje napuštenih objekata u urbanoj strukturi,
- valorizacija i zaštita turističkih potencijala Grada Zagreba i koordinirano planiranje prostora sa Zagrebačkom županijom u cilju razvoja turističkog potencijala,

- izrada i verifikacija projekta gospodarenja mineralnim sirovinama Grada Zagreba i suzbijanje ilegalne eksploatacije i distribucije tih sirovina;

c) u pogledu infrastrukture:

- niz projekata za unapređenje javnog gradskog prijevoza i nemotoriziranih oblika kretanja,
- rasterećenje središta grada Zagreba od motornog prometa,
- povećanje propusne moći ulične mreže,
- povećanje sigurnosti u prometu;

d) za uređenje Grada:

- donošenje nove Odluke o komunalnom redu kojem će se kvalitetnije definirati postavljanje montažnih objekata, pokretnih naprava i dr.,
- posebna pažnja na izgled i uređenje površina i objekata u Gradu,
- osiguravanje održavanja i sustavne obnove kulturnih dobara,
- zaštita dijelova prirode i krajobraznih vrijednosti;

e) za sanaciju postojeće i suzbijanje nove bespravne gradnje:

f) za unapređenje planske dokumentacije:

- stvaranje baze podataka o prostoru,
- izrada prostornih planova područja posebnih obilježja (PP Medvednica, zaštićenog krajolika uz Savu, parka Maksimir, Vukomeričkih gorica i područja Jakuševac – Petruševac – Črnkovec),
- izrada 151 detaljnijeg plana,
- izrada izmjena i dopuna generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta.

III.4.3. Pregled realiziranih tema

Program mjera predvidio je niz projekata i aktivnosti za realizaciju definiranih zadataka i mjera prostornog uređenja. Znatno dio navedenih projekata nije mogao biti realiziran u četverogodišnjem razdoblju od 2005. do 2009. godine, već je prenesen u kasnije razdoblje, s time da tempo realizacije ovisi o stupnju prioriteta na razini Grada. Dio predviđenih projekata i aktivnosti nije izvršen uslijed recesije.

Stupanj realizacije po tematskim područjima iz Programa mjera 2005.-2009. bio je do kraja 2012. godine sljedeći:

a) demografski razvoj, stanovanje i javni sadržaji

ostvareno:

- opsežnim programima izgradnje ostvareno je više novih naselja i velik broj novih stambenih prostora na čitavom području Grada,
- stanogradnju je u cjelini pratio i razvoj društvene suprastrukture,
- izgrađen je novi objekt Ustanove za hitnu medicinsku pomoć,
- realiziran je kapitalni objekt Muzeja suvremene umjetosti,
- započeta je gradnja Muzičke akademije,
- izgrađen je kapitalni sportski objekt – Arena Zagreb,
- na Sljemenu je uređeno skijalište na kojem se održava međunarodno natjecanje „Snježna kraljica“,

nije ostvareno:

- potrebe predškolskih i osnovnoškolskih kapaciteta nisu realizirane u zadovoljavajućoj mjeri,
- velik dio srednjih škola još nema sportsku dvoranu,
- pojedini muzeji nemaju adekvatno riješeno pitanje prostora,

b) gospodarstvo

ostvareno:

- transformacija zatečene gospodarske strukture ostvarena je tek djelomično,
- trgovina i turizam su u porastu,

nije ostvareno:

- centri malog poduzetništva i poslovne zone nisu realizirani,
- urbana obnova teče razmjerno sporo, i veliki prostori u središnjem dijelu grada Zagreba ostaju neiskorišteni,
- turistički potencijali ostvareni su tek u manjoj mjeri,
- projekt gospodarenja mineralnim sirovinama nije izrađen,
- suzbijanje ilegalne eksploatacije ne zadovoljava,

c) prometna i komunalna infrastruktura

ostvareno:

- dio projekata je revidiran, odnosno ukinut,
- provedeno je preuređenje Kvaternikovog trga,
- dovršen je Domovinski most,
- provodi se denivelacija raskrižja glavnih prometnica,
- obnovljen je vozni park ZET-a nabavom novih niskopodnih tramvaja,
- stimulira se biciklistički promet,
- sustav parkirališta po obodu središnjeg dijela grada Zagreba djelomično je realiziran,
- mreže elektroenergetske i plinske infrastrukture proširuju se sukladno potrebama i mogućnostima,
- donesena je odluka o zaštiti vodocrpilišta
- realiziran je Centralni uređaj za pročišćenje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVZ),

nije ostvareno:

- mjere iz Studije prometnog plana Grada Zagreba većim dijelom nisu realizirane,
- 16 od 24 velika projekta prometne infrastrukture nije realizirano,
- integracija željeznice u sustav javnog gradskog prijevoza ne zadovoljava,
- odvođenje prometa iz središta grada Zagreba nije provedeno,
- plinsku infrastrukturu potrebno je jače razvijati,
- vodne stepenice na Savi nisu realizirane,
- dio naselja Grada Zagreba još nema adekvatno riješenu vodovodnu i odvodnu infrastrukturu,

d) uređenje Grada i zaštita prirodnih, krajobraznih i kulturnih vrijednosti

ostvareno:

- donesena je nova Odluka o komunalnom redu (SGGZ 4/08, 5/08, 8/09, 17/09, 17/10, 5/11),
- izrađena je konzervatorska dokumentacija i donesene su mjere održavanja i sustavne obnove kulturnih dobara,
- izrađena je konzervatorska dokumentacija i donesene su mjere zaštite dijelova prirode i krajobraznih vrijednosti,
- prostor Bundeka je parkovno uređen kao zona rekreacije,

nije ostvareno:

- razina uređenja površina i objekata u Gradu je u opadanju,
- u porastu je broj neuređenih prostora u središtu grada Zagreba, što izrazito negativno utječe na sliku Grada,

e) pitanje bespravne gradnje

ostvareno:

- sanacija dijela bespravne gradnje omogućena je izmjenama prostorno-planske dokumentacije,

nije ostvareno:

- suzbijanje nove bespravne gradnje,

f) unapređenje prostorno-planske dokumentacije

ostvareno:

- baza podataka o prostoru je izrađena i konstantno se nadopunjava,
- prostorni plan PP Medvednica je u postupku donošenja,
- provedbeni planovi izrađuju se sukladno prioritetima Grada, odnosno na inicijativu privatnih investitora,
- izmjene i dopune generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta su donesene.

nije ostvareno:

- prostorni planovi područja posebnih obilježja zaštićenog krajolika uz Savu, parka Maksimir, Vukomeričkih gorica i područja Jakuševac – Petruševac – Črnkovec nisu izrađeni.

IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

IV.1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU GRADA ZAGREBA OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE

Održivi razvitak je razvitak koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih generacija. Održivi razvitak ostvaruje ravnotežu između zahtjeva za unapređivanjem kakvoće života (ekonomska sastavnica), za ostvarivanjem socijalne dobrobiti i mira za sve (socijalna sastavnica) te zahtjeva za očuvanjem sastavnica okoliša kao prirodnog dobra o kojima ovise i sadašnja i buduće generacije. Poštivanje načela demokracije, ravnopravnosti spolova, socijalne pravde i solidarnosti, zakonitosti, poštivanje prava čovjeka te očuvanje prirodnih dobara, kulturne baštine i čovjekova okoliša pridonose očuvanju Zemlje za održavanje života u svojoj raznolikosti. Na taj se način održivi razvitak ostvaruje kroz dinamično gospodarstvo s punom zaposlenošću, ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, visok stupanj obrazovanosti građana, visok stupanj zaštite zdravlja i očuvanje okoliša.

Održivi razvitak pretpostavlja ostvarivanje tri opća cilja: stabilnoga gospodarskog razvitka, pravedne raspodjele socijalnih mogućnosti te zaštite okoliša.

- ciljevi prostornog razvoja

Ciljevi prostornog razvoja i uređenja Grada Zagreba određeni su 2001. godine Prostornim planom kao temeljnim dokumentom prostornog uređenja, a 2012. i strateškim razvojnim dokumentom – ZagrebPlanom. Provedba tih ciljeva temelji se na postavkama održivog razvoja.

PPGZ navodi sljedeće ciljeve prostornog razvoja Grada Zagreba:

1. povezivanje osobitosti hrvatskih prostora, gradova i zavičaja u nastupu Zagreba i Hrvatske pred Europom i svijetom kroz znanstvene, kulturne i državne institucije u njihovoj suradnji i povezivanju na području znanosti, kulture, gospodarskih, političkih i drugih kontakata;

2. očuvanje identiteta i održivi razvitak Zagreba kao hrvatskog nacionalnog središta usklađivanjem razvitka Zagreba sa razvitkom gravitacijskog i utjecajnog područja, stalnim poboljšavanjem materijalnog i duhovnog blagostanja i kvalitete života i okoliša s visokim urbanim i komunalnim standardom;

3. očuvanje prirodnih i povijesnih vrijednosti te zaštita okoliša sustavnim evidentiranjem i sanacijom ugroženih vrijednosti: povijesne jezgre grada Zagreba, Medvednice, rijeke Save i savskog vodonosnika, biološke raznolikosti unutar gradskog područja kao što su Savica, Bundek i medvednički potoci, reljefne raznolikosti, šuma, park šuma, te očuvanih manjih šumskih površina;

4. uspostavljanje ravnoteže između izgrađenih i neizgrađenih prostora te neširenja građevinskih područja ograničavanjem širenja građevinskih područja uvažavajući povijesne matrice naselja, utvrđivanjem granica kompatibilnosti radnih i drugih sadržaja sa stanovanjem, formiranjem posebnih zona za posebne razvojno zanimljive sadržaje (komercijalni centri, tehnološki parkovi i dr.);

5. određivanje sustava središnjih naselja i mjera za ubrzavanje njihova razvitka povećavanjem atraktivnosti središnjih i drugih naselja na području Grada, poboljšavanjem

društvene i komunalne infrastrukture (škoolstvo, zdravstvo, socijalna i duhovna skrb, kvalitetna opskrba), te formiranjem mjesta za okupljanje građana;

6. osiguravanje prostora i koridora za prometnice i njihovo održavanje, energetiku i komunalnu infrastrukturu sa cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom, rekonstrukcijom i dograđivanjem komunalno-prometnih građevina radi stvaranja uvjeta za prometno čvorište međunarodnog, državnog i regionalnog značenja, poboljšavanja komunalnog standarda, te prometne i druge povezanosti prigradskih i drugih prostora;

7. uređenje prostora za osobe s dodatnim i posebnim potrebama.

ZagrebPlanom je definirano šest strateških ciljeva razvoja Grada:

1. razvoj konkurentnog gospodarstva;
2. razvoj ljudskih potencijala;
3. zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom;
4. unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada;
5. unapređivanje kvalitete življenja;
6. unapređivanje sustava upravljanja razvojem.

IV.1.1. Okolnosti

IV.1.1.1. Demografsko-sociološke okolnosti

- demografski razvoj

Smjernicama demografske obnove Grada 2000. godine bilo je predviđeno povećanje broja stanovnika po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,35 %, te dosezanje broja stanovnika od oko 820.000 stanovnika, uz 344.000 stambenih jedinica (od toga 334.000 za stalno stanovanje) u 2015. godini.

Umjesto stopom od 0,35 %, čime bi se u 2011. dosegao predviđeni broj od 806.848 stanovnika, broj stanovnika Grada Zagreba u razdoblju od 2001. do 2011. rastao je prosječnom godišnjom stopom od oko 0,15 %. Analiza demografskih pokazatelja potvrđuje da je osnovni čimbenik blagog porasta broja stanovnika pozitivan migracijski saldo, odnosno imigracija iz drugih dijelova Hrvatske. Pozitivni prirodni prirast zabilježen je tek 2008. godine, i, premda se otad zadržao na pozitivnoj bilanci, od zanemarivog je utjecaja.

- prostorna distribucija stanovništva

Stanovništvo Grada Zagreba koncentrirano je primarno u središnjem naselju. Naglašeno neravnomjeran razmještaj stanovništva determiniran je povijesnim naslijeđem grada Zagreba kao administrativnog i gospodarskog, u prvom redu proizvodno-prerađivačkog, središta. Ostala naselja unutar područja Grada Zagreba donedavno su se razvijala sporije od grada Zagreba, te su veća mogućnost zaposlenja i životni standard bili poticajni čimbenik za selidbu iz njih u Zagreb. Tek se u posljednjem desetljeću uočava proces preseljavanja iz grada Zagreba u ostala naselja.

Primarni faktor redistribucije stanovništva je izgradnja novih naselja i porast broja stanova. Broj stambenih jedinica u Gradu Zagrebu rastao je disproportionalno porastu broja stanovnika, i već je 2011. bio za 12 % veći od onoga PPGZ-om planiranog za 2015. godinu. Veća količina raspoloživih stambenih jedinica omogućila je povećanje broja kućanstava.

IV.1.1.2. Okolnosti iz područja prostornog uređenja**- sustav naselja**

Prostorni razvoj područja Grada Zagreba i dalje je neujednačen. Naselja u rubnom dijelu Grada Zagreba, udaljena od centara, slabije su opremljena društvenom suprastrukturuom i prometnom i komunalnom infrastrukturom. Takvo stanje dijelom je rezultat postupanja suprotno smjernicama prostornog razvoja PPGZ-a. Umjesto disperzije uz osiguranje bolje prometne povezanosti, stanogradnja i gradnja zona poslovnih sadržaja koncentrirana je u pretežitij mjeri unutar ili u blizini dva najveća naselja. Izgradnjom na užem području grada Zagreba povećan je broj stanovnika i dodatno privučen promet prema središtu grada.

- širenje izgrađenog područja

Analizirajući ostvareno u okviru navedenih smjernica u pogledu prostornog uređenja i gospodarenja prostorom, uspostavljanje ravnoteže između izgrađenih i neizgrađenih područja i ograničavanje širenja građevinskih područja pokazuje se djelomično uspješnim. Prenamjena zelenih površina u građevinsko zemljište većeg je opsega od predviđenog.

Intenziviranje izgradnje u izvještajnom razdoblju rezultiralo je pritiskom u smjeru širenja građevinskih zona pretežito stambene i poslovne namjene, koji je u najatraktivnijim područjima, u prvom redu unutar užeg područja grada Zagreba, bio vrlo izražen. Građevinska područja proširena su na zelene zone, uključivo i zaštićene zone šume, a u nekim slučajevima i na ionako deficitarne zone javne i društvene namjene. Izvan urbanih područja, širenjem zona izgradnje nerijetko se gubi poljoprivredno iskoristivo tlo.

Uz širenje i prenamjenu zona, na gradskim lokacijama uočava se i problem preizgrađenosti ili neadekvatnog uređenja. Premda su takvi zahvati u prostoru u pravilu odobreni (unaprijed ili naknadno), oni stvaraju trajne probleme, u prvom redu glede prometa.

Na području Grada Zagreba, a naročito na rubu urbanog područja, i dalje je prisutan problem bespravne gradnje. Planske mjere, naročito u komunalno opremljenim urbanim područjima, bez inspekcijskog nadzora nisu se pokazale dovoljnima za njegovo suzbijanje.

- stanogradnja**Tablica 60. Osnovni pokazatelji o naseljima izgrađenim na temelju detaljnih planova.**

NAZIV PLANA	POVR- ŠINA (ha)	PLANIRANI BROJ STANOVNIKA	PLANIRANA GUSTOĆA NASELJENOSTI
DPU stambenog naselja na lokaciji bivše vojarne Špansko - Oranice	19, 0	4.758	250
DPU Sopnica - Jelkovec	33, 2	8.199	246
DPU Farma Sesvetski Kraljevec - Iver	13, 5	3.990	304
UPU Vrbani III	21, 3	5.700	267
UPU Ulica LJ. Posavskog – Zavrtnica – Branimirova – Crvenog križa	3, 9	2.205	565
UKUPNO	89,8	24.854	

Jedna od najznačajnijih promjena u gradskom prostoru u proteklom razdoblju je gradnja novih stambenih naselja. Stagnacija stanogradnje karakteristična za Zagreb i Hrvatsku devedesetih godina 20. stoljeća prestala je početkom novog milenija, oživljavanjem gospodarske aktivnosti, izmjenom regulative i liberalizacijom mogućnosti planiranja stambenih naselja. Na to je dijelom utjecalo i pokretanje programa društveno poticane stanogradnje u Hrvatskoj, temeljem Zakona o društveno poticanoj stanogradnji iz 2001. godine (NN 109/01, 82/04, 76/07 i 38/09).

Stambena naselja izgrađena pretežitom ili u potpunosti temeljem detaljnijeg urbanističkog plana (DPU ili UPU) u proteklom razdoblju su: Špansko – Oranice (dovršeno naselje), Vrbani III, Sopnica – Jelkovec, Farma Sesevski Kraljevec – naselje Iver, te prostor omeđen Ulicom Ljudevita Posavskog, Zavrtnicom, Branimirovom i Ulicom Crvenog Križa.

- prateći sadržaji stanovanja

Grad Zagreb kontinuirano ulaže sredstva u održavanje i unapređenje društvene suprastrukture, te je broj objekata javnog i društvenog značaja u stalnom porastu. Mreža društvene suprastrukture ipak još uvijek ne uspijeva u potpunosti zadovoljiti potrebe građana. Osnovni je razlog tome neadekvatna prostorna raspodjela sadržaja.

Distribucija osnovnih zdravstvenih sadržaja je zadovoljavajuća. Mreža obrazovnih ustanova pokazuje nedostatke. Naročito se uočava da se, unatoč stalnom širenju, mreža dječjih vrtića još uvijek pokazuje potkapacitiranom, naročito u naseljima s većim postotkom mladog stanovništva. Dio škola zahtijeva obnovu, a potrebno je i progušćanje mreže.

Kulturni sadržaji koncentrirani su primarno u središnjem dijelu grada Zagreba. Premda je takav razmještaj povijesno i ekonomski utemeljen, sporo širenje javnih sadržaja na druge dijelove Grada Zagreba djeluje kao svojevrsna kočnica njihovog razvoja. Značaj objekata društvene suprastrukture očituje se primjerom Novog Zagreba, gdje je proširenje mreže kulturnih ustanova (Muzej suvremene umjetnosti, kino-dvorane u Avenue Mall-u, te izgradnja Arene Zagreb) znatno doprinijelo revitalizaciji tog dijela Grada.

Sportski sadržaji u pravilu zadovoljavaju potrebe stanovništva.

U sustavu javnog i individualnog prometa perzistiraju sljedeći problemi:

- problem povezanosti gradskih područja,
- problem odvijanja i upravljanja prometnih tokova individualnog prometa,
- problem javnog gradskog prijevoza putnika koji se očituje kroz prisutno kašnjenje, neredovitost i sporost, jer su označene prometne trake za isključivo prometovanje vozila javnog gradskog prijevoza u vršnim satima zakrčene individualnim vozilima,
- u središnjim gradskim četvrtima, problem parkiranja i nedovoljan broj parkirališnih mjesta
- neadekvatno rješavanje pješackog i biciklističkog prometa u odnosu na automobilski.

IV.1.1.3. Gospodarske okolnosti

- poljoprivreda i šumarstvo

Poljoprivredna tla se makar dijelom koriste za proizvodnju kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda (zdrave hrane) radi poboljšanja opskrbe lokalnog stanovništva. Važna su ujedno i kao resurs za održavanje ekološke ravnoteže, krajobrazne, biološke raznolikosti i održivog razvitka prostora.

Prostornim planom planirana su izdvojena građevinska područja za poljoprivredne gospodarske komplekse: Hrvatski Leskovac i prostor sjeverno od Kupinečkog Kraljevca u južnom dijelu, te Dumovečki Lug i Šašinočki Lug u istočnom dijelu Grada Zagreba. Prema Prostornom planu, karakteristični i sačuvani krajobrazi vinograda, voćnjaka i livada prigorja Medvednice i Vukomeričkih gorica te nizinskih struktura kultiviranih krajobraznih površina oranica, ne mogu se prenamijeniti. Na karakterističnim krajobraznim poljodjelskim prostorima nije dozvoljeno mijenjati parcelaciju i strukturu kultura, zadržavaju se karakteristični šumarci i živice i ne mogu se graditi građevine.

Područja poljoprivredne namjene i zone šume neposredno su ugrožena širenjem naselja. Potreba za građevinskim zemljištem dovodi do širenja građevinskih područja naselja na površine koje su planom predviđene za poljoprivredu, kao i do prenamjene poljoprivredno iskoristivog tla druge planske namjene u zone za izgradnju. Nastavno na konverziju poljoprivrednih površina u druge namjene odvija se i prenamjena šuma, odnosno šumskog zemljišta, i to najčešće gradnjom suprotno prostornoj dokumentaciji i drugoj

regulativi. Bespravnoj gradnji nerijetko prethodi nedozvoljena sječa šume, kako bi se posljedičnim uvidom u stanje na terenu ishodila promjena katastarske kulture na čestici i temeljem toga tražila promjena planske namjene. Prema navedenom se širenju prostorno planska dokumentacija postavlja restriktivno, usmjeravajući izgradnju na one zone stambene, mješovite, gospodarske i druge namjene koje još nisu privedene planskoj namjeni, dok poljoprivredne i šumske površine promatra kao temeljne strateške resurse Grada Zagreba i Republike Hrvatske. Njihova zaštita ipak nije ostvarena u zadovoljavajućoj mjeri.

- proizvodne djelatnosti

U analiziranom razdoblju nastavljena je redistribucija gospodarskih sadržaja u Gradu Zagrebu. Proizvodno-prerađivačke djelatnosti postupno se izmiještaju iz urbanih područja u gospodarske zone, koje su prostornom dokumentacijom planirane na rubu ili izvan naselja. Taj je trend osobito uočljiv u najvećim naseljima, Zagrebu i Sesvetama.

U cilju rasta i razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva, odnosno jačanja njihove konkurentnosti i tako uspješne implementacije na globalno tržište, u izvještajnom razdoblju nastavljena je provedba poticajnih mjera i aktivnosti temeljem Programa poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu. Poticajne mjere i aktivnosti usmjerene su na dva osnovna područja djelovanja: dodjelu poticajnih financijskih sredstava i gradnju poduzetničke infrastrukture. S ciljem povoljnije i jeftinije gradnje ili kupnje poslovnog prostora na potpuno infrastrukturno opremljenom zemljištu, odnosno mogućnošću zakupa po povoljnijim uvjetima poduzetnicima, još je 2005. godine donesen Program razvoja poduzetničkih zona na području Grada Zagreba, kojim su definirana područje gospodarskih zona u kojima bi se eventualno mogle organizirati poduzetničke zone. Pokazalo se da, u pogledu potrebne površine, Gradu nedostaju adekvatna zemljišta, te su razmotrene mogućnosti osnivanja odnosno organiziranja poduzetničkih zona izvan područja Grada Zagreba, u koje bi se uključili i zagrebački poduzetnici.

Negativna gospodarska kretanja od 2008. godine dovela su do slabljenja proizvodnih djelatnosti na području Grada Zagreba.

- trgovina i uslužne djelatnosti

Usporedo s povlačenjem proizvodnih djelatnosti iz naselja, u njima je uočen porast djelatnosti tercijarnog sektora – uslužnih, trgovačkih i ugostiteljskih. Najveći dio njih odvija se u manjim prostorima unutar cjelovitih zona mješovite, pretežito poslovne namjene, no pojedini veći trgovačko-poslovni objekti zauzimaju čitave planske zone poslovne namjene unutar naselja.

Povećan je broj velikih trgovačkih kompleksa – trgovačkih centara u posebnim jednonamjenskim zonama. Trgovački centri logično gravitiraju Zagrebu kao mjestu najveće koncentracije kupovne moći, a obzirom na zahtjeve logističke prirode, razmještaju se uz prometnice visoke propusnosti, na lokacije koje osiguravaju razmjerno laku dostupnost. Na taj je način formiran svojevrsan prsten trgovačkih centara na glavnim prilazima, odnosno ulazima u grad s istočne, južne i zapadne strane, uz dodatnu mrežu objekata te vrste na dotad neizgrađenim dijelovima uz glavnu prometnu transversalu kroz grad, Slavonsku / Zagrebačku / Ljubljansku Aveniju.

IV.1.1.4. Promet i infrastruktura

Prometna i komunalna mreža postupno se šire na komunalno neopremljene dijelove Grada Zagreba, u skladu s mogućnostima. U dijelovima grada Zagreba uočava se izrazita potkapacitiranost prometne mreže. Mnoge prometnice na području Grada nisu odgovarajuće dimenzionirane. Time lokalna prometna mreža mjestimično djeluje kao ograničavajući faktor razvoja.

U pogledu komunalne infrastrukture, uz realizaciju programa građenja objekata i uređaja komunalne infrastrukture, realiziran je i program izvanrednog održavanje županijskih i lokalnih cesta grada, a u sklopu kojeg se mijenjala kompletna dotrajala komunalna infrastruktura. Svi objekti i planirana postrojenja ucrtana su u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji sukladno pristiglim dokumentima stručnih službi pravnih osoba nadležnih za komunalnu infrastrukturu.

IV.1.1.5. Gospodarenje otpadom

Sustav gospodarenja otpadom na području Grada Zagreba reguliran je PPGZ-om. Izmjenama i dopunama PPGZ-a 2006. godine (SGGZ 02/06) utvrđena je lokacija za postrojenje za termičku obradu otpada, a Izmjenama i dopunama PPGZ-a iz 2009. (SGGZ 01/09) predložene su daljnje moguće lokacije, i vremenski je ograničeno korištenje odlagališta Prudinec. Planirana izgradnja Postrojenja za termičku obradu otpada (PTOOZ) nije mogla započeti radi nedonošenja Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba. Planirano zatvaranje odlagališta Prudinec krajem 2010. godine nije ostvareno, kao ni predviđeno otvaranje Centra za gospodarenje otpadom iste godine. U prijedlogu izmjena i dopuna PPGZ-a iz 2011., kao novi rok za zatvaranje Prudinca predlaže se kraj 2015. godine.

U srpnju 2013. na snagu je stupio Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13). Odredbe tog zakona obvezuju Grad na određenje područja za građenje građevina za gospodarenje otpadom najkasnije do 22. srpnja 2014. Uz to je Grad obavezan na uspostavu barem jednog reciklažnog dvorišta u svakoj gradskoj četvrti.

IV.1.1.6. Održivi razvoj

- skrb o okolišu

Velike prostorne i komunalne potrebe stanovništva i gospodarskih subjekata Grada Zagreba nalažu ulaganje dodatnih napora u cilju zaštite okoliša. Gospodarski subjekti obvezni su na primjenu mjera zaštite okoliša u proizvodnom procesu, odnosno drugoj privrednoj aktivnosti. Na taj način, kao i postupnom fizičkom zamjenom proizvodnih privrednih djelatnosti uslužnima, s te se strane nastoji smanjiti opasnost zagađenja zraka, vode i tla na području Grada Zagreba.

Zaštita podzemnih voda nije realizirana u zadovoljavajućem stupnju. Mjere zaštite propisane Odlukom o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Ivanja Reka, Petruševac, Zapruđe i Mala Mlaka (SGGZ 09/07) u praksi su teško provedive, prije svega zbog nedostataka postojeće zakonske regulative, ali i uslijed nezadovoljavajućeg utvrđivanja stanja, nerazrađenosti sustava monitoringa, te nedostatka sustavnoga rješavanja problema sanacije podpovršinskih izvora onečišćenja i s njima povezanih „oblaka“ onečišćenja, što je naročito izraženo na području grada Zagreba.

Redukcija emisije ispušnih plinova smanjenjem broja vozila u pokretu nije ostvarena. Zaštiti od buke i od elektromagnetskog onečišćenja nije posvećena zadovoljavajuća pažnja.

- energija

Energetskoj komponenti održivog razvoja veća se pažnja počela obraćati tek 2008. godine. Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba prihvatilo je, 26. veljače 2008. godine, Pismo namjere o suradnji Programa ujedinjenih naroda za razvoj i Grada Zagreba na projektu Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj, što ga provode Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u razdoblju 2008. – 2012. godine. Akcijski plan energetske održivog razvitka Grada Zagreba prihvaćen je 2010. godine (SGGZ 08/10). Iste je godine donesen i Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Grada Zagreba (SGGZ 12/10), a 2011. Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Grada Zagreba za

2011. godinu. Korištenje obnovljivih izvora energije na području Grada Zagreba tek je u začetku.

IV.1.1.7. Zaključak

Analiza postojećeg stanja i pregled realizacije ciljeva pokazuju da je Grad Zagreb u cjelini zadržao zadovoljavajući stupanj ostvarenja razvojnih potencijala. To je osobito zamjetno u području stanogradnje, tercijarnih gospodarskih djelatnosti i razvoja infrastrukture.

U pogledu demografije, može se smatrati da je, primarno realizacijom odgovarajućih zahvata u prostoru – stambenih jedinica, komunalne i društvene infrastrukture – postignuta visoka razina održivosti. Uz osiguranje mogućnosti trajnog boravka, značajan je i broj osoba s privremenim boravištem, najčešće iz ekonomskih razloga (zaposlenje) ili radi obrazovanja.

Gospodarski razvoj promatran po granama je neujednačen. Poljoprivredna proizvodnja logično ne može osigurati zadovoljenje potreba stanovništva Grada Zagreba. U sekundarnom sektoru, grupiranje proizvodnih aktivnosti u gospodarskim zonama olakšava rješavanje prometne i komunalne infrastrukture i brige za okoliš, i čini ih ekonomski isplativijim. Održanje postignutog stupnja realizacije potencijala sekundarnog sektora u idućem razdoblju je upitno obzirom na opća ekonomska kretanja. Tercijarni sektor razvija se primarno u urbanim cjelinama, to jest Zagrebu i Sesvetama.

Prometni potencijal Grada Zagreba tek je djelomično ostvaren. Regionalna cestovna povezanost je vrlo dobra, no mjestimično se uočava problem povezanosti na lokalnoj razini, što usporava razvoj pojedinih dijelova Grada. Potencijal željezničke mreže u sustavu javnog prijevoza unutar područja Grada Zagreba ostao je neiskorišten.

Mrežama infrastrukturnih sustava dobro se gospodari i one bilježe stalan rast kapaciteta.

Mjere zaštite okoliša i održivog razvoja još uvijek su velikim dijelom ostale tek na deklarativnoj razini. U cjelini se uočava nedostatak analize stanja, dijela pravne regulative, te nadzora provedbe propisanih mjera. Poseban problem predstavlja gospodarenje otpadom.

IV.1.2. Izazovi

IV.1.2.1. Potencijalne opasnosti

Opasnosti koje prijete prirodnim resursima Grada Zagreba utječu i na njegove izgrađene strukture, i na održivi razvoj u cjelini.

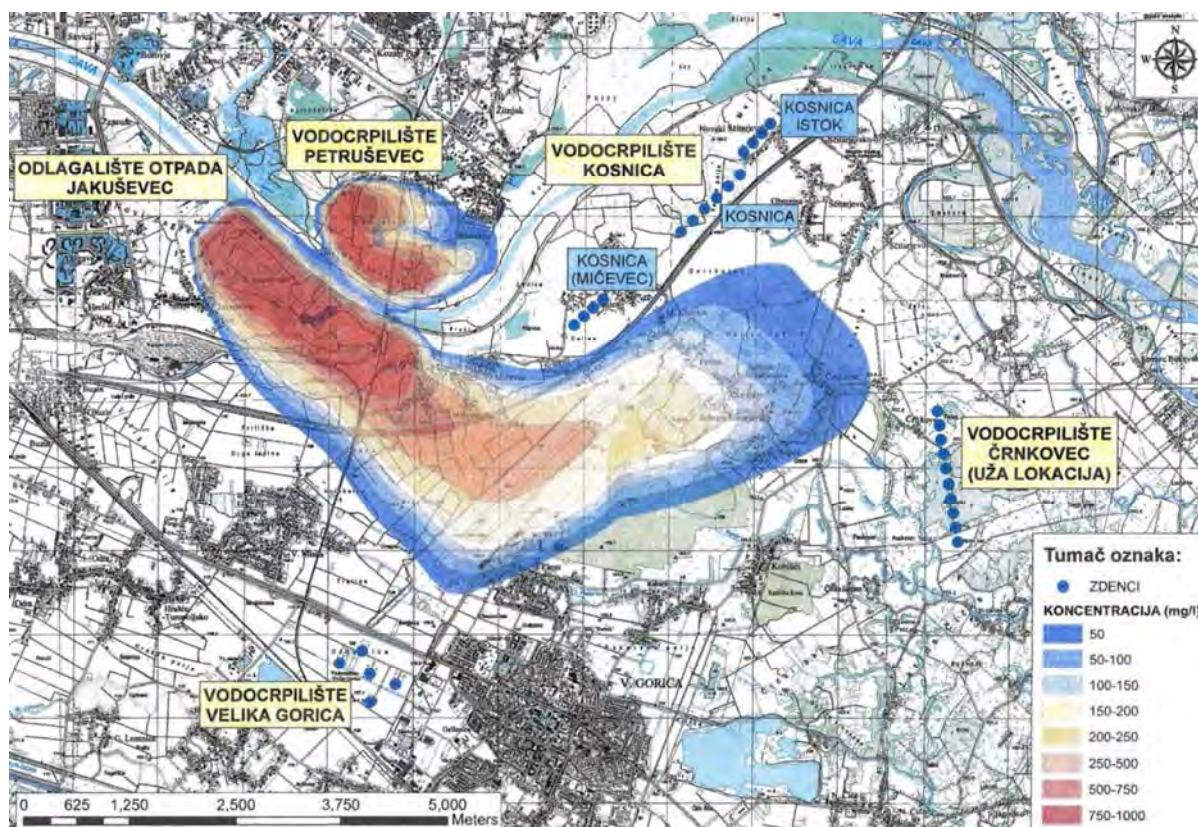
Na području Grada prisutan je trend širenja površina gradnje na vrijedne poljoprivredne, šumske i krajobrazne površine. Dio poljoprivrednog i šumskog zemljišta izgubljen je izgradnjom, koja je u pravilu nelegalna. Radi se o izrazito negativnom, ireverzibilnom procesu, kojeg je moguće suzbiti jedino dosljednom primjenom pravnih mjera.

Dio područja Grada Zagreba degradiran je na druge načine. Osnovne zone degradacije izvan građevinskih područja naselja su područja eksploatacije mineralnih sirovina. Na pojedinim zelenim površinama, uključivo vrijedne šumske površine unutar zaštićene zone Parka prirode Medvednica, nastala su nelegalna odlagališta otpada - divlji deponiji, a u zaštićenom području Savice odlagan je i otrovni otpad, nusprodukti prerade nafte (tzv. gudron). Divlja odlagališta predstavljaju posebnu opasnost za okoliš.

Ugrožen je i jedan od primarnih egzistencijalnih resursa Grada. Osnovni izvor pitke vode Grada Zagreba su vodonosnici u savskom aluviju. Smanjenjem razine vodostaja Save smanjuje se i razina vode u crpilištima. Pritom su vodocrpilišta Kosnica i Petruševac, koja osiguravaju preko 40 % količine pitke vode Grada Zagreba, direktno ugrožena zagađenjem od procjeđivanja otpadnih tvari s odlagališta Prudinec, kao i potencijalnim onečišćenjem od prodora gudrona.

Sve veći intenzitet automobilskeg prometa utječe na porast onečišćenja zraka i razine buke. Obje vrste onečišćenja kumulativno negativno utječu na ljudsko zdravlje.

Pregledna karta ugroženosti vodocrpilišta Kosnica i Petruševac

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet; *Elaborat zaštitnih zona vodocrpilišta Velika Gorica*; 2009.

IV.1.2.2. Razvojna održivost - očuvanje resursa

Gradska skupština Grada Zagreba donijela je 1999. godine Program zaštite okoliša Grada Zagreba – Lokalna agenda 21 (SGGZ 08/99), kojim su dane osnovne smjernice održivog razvoja u pogledu zaštite okoliša. Smjernice i mjere zaštite navedene Programom bile su sukladne onima iz važećeg PPGZ-a, te su prenesene u novi PPGZ i dalje dorađivane. Plan intervencija u zaštiti okoliša Grada Zagreba donesen je 2005. (SGGZ 06/05), a za njegovu je provedbu iste godine formirano posebno tijelo - Eko stožer Grada Zagreba (SGGZ 17/05, 09/08, 16/09).

Prirodni resursi Grada Zagreba štite se zakonima i prostornim planovima (PPGZ-om i GUP-ovima). Zadovoljavajući legislativni okvir ipak ne osigurava stvarnu provedbu mjera zaštite, te dolazi do ugroza, a nerijetko i do degradacije područja prirodnih vrijednosti.

IV.1.3. Potrebe i mogućnosti

IV.1.3.1. Međudržavna suradnja

Grad Zagreb već sudjeluje u više projekata na razini Europske Unije. Ulaskom Republike Hrvatske u Uniju stvoreni su preduvjeti za daljnje jačanje već uspostavljenih i stvaranje novih poveznica Grada sa širim europskim prostorom. Suradnja pruža višestruke mogućnosti za razvoj i napredak na nizu područja.

U vrijeme dovršetka ovog izvješća, Grad Zagreb sudjelovao je u provedbi 41 projekta sufinanciranog iz sredstava Europske Unije. Pretežiti dio navedenih projekata provodi se u okviru međunarodnih partnerskih konzorcija, u neke od kojih su uključene i države koje nisu

članice EU. Partnerstvo s drugim gradovima i sudjelovanje u međunarodnim mrežama predstavljaju izrazito vrijedan razvojni potencijal u međunarodnom kontekstu.

IV.1.3.2. Regionalno povezivanje i integrirani razvoj

Grad Zagreb je sa susjednim prostorom Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije povezan gospodarski i infrastrukturno. Stanovništvo znatnog dijela tih županija sudjeluje u tržištu rada Grada Zagreba i općenito je orijentirano na Zagreb kao makroregionalni centar za zadovoljenje niza potreba. Pojedini dijelovi Zagrebačke županije su i dio aglomeracijskog područja Zagreba; potez izgradnje od grada Zagreba do Velike Gorice praktički je neprekinut.

U nedavnoj prošlosti planirana je suradnja Grada Zagreba i susjednih županija na više projekata, poput formiranja poslovnih zona i zajedničkog sustava gospodarenja otpadom, no rezultati nisu ostvareni. U tijeku je pokretanje rekonstrukcije Zračne luke Zagreb, koja se nalazi na području Županije, no projekt vodi Grad Zagreb.

Iz navedenog se jasno isčitava interes zajedničkog razvoja Grada Zagreba i Zagrebačke, a vjerojatno i Krapinsko-zagorske županije. Usklađenim razvojem i realizacijom projekata od zajedničkog interesa jačalo bi se gospodarstvo i time stvarala osnova općeg društvenog napretka.

IV.1.3.3. Urbana obnova

Generalni urbanistički plan grada Zagreba i Generalni urbanistički plan Sesveta otvorili su mogućnost planiranja novih dijelova grada ne samo na neizgrađenom prostoru, već i na prostorima bivših vojarni, skladišta i tvorničkih pogona. Veliki prostori degradirane izgradnje postoje u zapadnom, istočnom i širem središnjem dijelu Zagreba, te u središnjem dijelu Sesveta. Gradnja na zemljištu opremljenom komunalnom i drugom infrastrukturom - tzv. *brownfields* – logično je isplativija, te navedeni prostori predstavljaju velik razvojni potencijal.

Na području Grada postoje i druga degradirana područja, u prvom redu zone substandardne izgradnje i komunalne opremljenosti. Najveća koncentracija navedenih zona uočava se u istočnom dijelu grada Zagreba, manje u njegovom južnom dijelu i u središnjem dijelu Sesveta. Specifičnost grada Zagreba jest i svojevrsna točkasta degradacija koja se očituje zapuštenim bivšim poslovnim i stambenim prostorima i unutarnjim dvorištima u središtu grada. Broj takvih prostora je velik, i u stalnom porastu.

Svi navedeni prostori predstavljaju razvojni potencijal, uz uvjet promišljene regulative.

Transformacija namjene i korištenja prostora podrazumijeva obveznu provedbu urbanističkog natječaja i izradu detaljnijeg plana. Postupnim donošenjem provedbene planske dokumentacije stvaraju se uvjeti za reguliranu konsolidaciju degradiranih i drugih neuređenih područja, u skladu s financijskim mogućnostima i interesom, odnosno za realizaciju objekata i zona stambene, javne i gospodarske namjene, ili uređenje zelenih gradskih zona.

Posebno treba napomenuti da urbana obnova, naročito u smislu uređenja središnjeg dijela grada Zagreba, što pretpostavlja uređenje i stavljanje u funkciju zapuštenih poslovnih prostora, pozitivno utječe na atraktivnost Grada i od velikog je značaja za jači razvoj turizma.

IV.1.3.4. Revitalizacija gospodarstva

Dostignuta razina koncentracije i raznolikosti aktivnosti u Gradu Zagrebu realno je snažna osnovica za daljnji razvoj, a transformaciju zatečene gospodarske strukture Grada treba usmjeriti ka razvoju gospodarskih sadržaja primjerenih zagrebačkom prostoru, s osloncem na Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2013. – 2017. (SGGZ 04/13).

Potrebno je uspostaviti ravnotežu u prostoru planiranjem disperzivnog rasporeda gospodarskih sadržaja manjih dimenzija, primjerenijih prostornoj strukturi, uz maksimalno

korištenje napuštenih objekata u urbanoj strukturi i dosad neiskorištenih prostora na kojima je bila planirana gospodarska namjena. Tako se bez bitnih promjena osnovnih značajki već formirane prostorne strukture osigurava poboljšavanje kvalitetnih značajki i racionalnije korištenje angažiranog prostora (neuređeni i neizgrađeni prostori, napušteni i prazni proizvodni objekti, spontano formiranje poduzetničkih centara). Vrednovanjem mogućnosti i određivanjem uvjeta za uklapanje malih i srednjih poslovnih sadržaja u stambene i druge namjene povećava se slojevitost sadržaja i broj funkcija u pojedinim prostorima.

IV.1.3.5. Razvoj turističke djelatnosti

Turizam je grana gospodarstva Grada Zagreba koja se konstantno razvija. Trenutna turistička ponuda bazira se na kongresnoj i kulturnoj ponudi i ograničena je primarno na područje grada Zagreba. Kongresni turizam odvija se na pojedinim lokacijama po čitavom prostoru grada, dok je osnovno područje interesa kulturnog turizma središte Zagreba i Mirogoj. U idućem razdoblju turistički će atraktivna biti velika sportska manifestacija – Europske sveučilišne igre („Univerzijada“) 2016. godine.

Jačim sudjelovanjem drugih grana gospodarstva i društvenih djelatnosti moguće je proširiti turističku ponudu i povećati atraktivnost Grada Zagreba. U pogledu prostornog uređenja potrebno je razmisliti o formiranju novih atraktivnih sadržaja u drugim dijelovima Grada, i osigurati adekvatnu prostornu poveznicu sa središnjim dijelom.

IV.1.3.6. Razvoj infrastrukture

Jedan od bitnih preduvjeta revitalizacije gospodarstva i razvoja Grada je jačanje infrastrukturnih sustava. Izmjenama i dopunama Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske iz srpnja 2013. (NN 76/13, 84/13) su među prioritete Države uvršteni pojedini projekti, u prvom redu željezničke infrastrukture, na području Grada Zagreba ili u njegovoj neposrednoj okolini. Posebno se navodi potreba pripreme i početka radova na rekonstrukciji i izgradnji drugog kolosijeka uz postojeći na dionici Zagreb – Sisak, izgradnja nove pruge Podsused – Samobor, rekonstrukcija i izgradnja željezničkih kolodvora i željezničkih stajališta, te zajedničkih željezničko-autobusnih terminala u funkciji prigradskog prijevoza putnika na širem području Zagreba (izgradnja dvokolosiječne željezničke pruge za prigradski promet Savski Marof – Zagreb – Dugo Selo i Zagreb – Zračna luka Pleso – Velika Gorica), kao i istraživanje prostornih uvjeta i određivanje trase za obilaznu prugu za teretni promet Zaprešić – Horvati – Rugvica – Brckovljani. Uz to se veže i potreba istraživanja mogućnosti i prostornih uvjeta za preuređenje i proširenje postojećih kolodvora u funkciji prijevoza tereta te izgradnje logističkih centara (LC) i kontejnerskih terminala (KT na širem području Zagreba. Programom se predviđa i jačanje elektroenergetske infrastrukture.

Zaostajanje u praćenju trenda razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture postaje smetnja razvoju gospodarstva i društva u cijelosti. Postojeća žična infrastruktura dosegla je svoj tehnološki maksimum, te se ukazuje potreba izgradnje mreža nove generacije koje se zasnivaju na svjetlovodu kao prijenosnom mediju. Grad Zagreb već je pristupio širenju svjetlovodne kableske mreže, koja omogućuje implementaciju novih širokopojasnih usluga. Planira se projekt izgradnje svjetlovodne mreže s ciljem povezivanja oko 200.000 kućanstava na području svih 17 četvrti Grada, čime će se ostvariti preduvjeti za ubrzani razvoj i poboljšanje kvalitete usluga krajnjim korisnicima.

Grad Zagreb je 2013. godine započeo projekt realizacije besplatnog bežičnog pristupa internetu (Free WiFi) na čitavom prostoru Grada. U svibnju 2013. završena je prva faza projekta, sufinanciranog iz strukturnih fondova EU, kojom je besplatni bežični pristup osiguran u središnjem dijelu grada Zagreba. Cilj projekta je postići da do 2017. besplatnom bežičnom vezom bude pokriven veći dio grada.

Uz gospodarski značaj, reguliranje razvoja bežične infrastrukture na razini Grada pozitivno će utjecati na sliku grada i unapređenje kvalitete života.

IV.2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENE I DOPUNE POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA NA RAZINI GRADA ZAGREBA

Tijekom 2013. je na snagu stupilo više zakonskih propisa koji, neposredno ili posredno, utječu na pitanja prostornog uređenja.³⁴ U vrijeme dovršenja izrade ovoga Izvješća u tijeku je bila javna rasprava o novom paketu zakona direktno vezanih za aktivnosti u prostoru: Zakonu o prostornom uređenju i Zakonu o gradnji, kojima se ponovno mijenja regulatorni i institucionalni okvir.

Promjena legislative nužno će utjecati na dokumente prostornog uređenja. Može se predvidjeti da će posebno velike promjene u prostoru izazvati Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12), koji će u stvarnosti legalizirati proširenje zona gradnje na dotada štichena područja.

U skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13), Grad Zagreb dužan je u dokumentima prostornog uređenja odrediti područja za građenje građevina za gospodarenje otpadom u roku od godine dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona, to jest do 22.07.2014. godine.

Prilikom izrade prve sljedeće izmjene i dopune, postojeći prostorni planovi moraju se uskladiti s Uredbom o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 131/12).

Odredbe Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08, 90/10) kojima se traži organizacija nastave u jednoj smjeni, nužno zahtijevaju progušćenje mreže osnovnih škola.

IV.2.1. Regionalni pristup izradi dokumenata prostornog uređenja

Grad Zagreb potrebno je promatrati kao funkcionalnu cjelinu zajedno s okolnom regijom. Iz cjelovitog sagledavanja prostora proizlazi potreba strateškog upravljanja jedinstvenim regionalnim područjem, te njegovog planiranja. Stoga se predlaže izrada dokumenta prostornog uređenja regionalne razine, odnosno izrada zajedničkog prostornog plana Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije.

IV.2.2. Potreba izrade novog, odnosno izmjena i dopuna važećeg PPGZ-a

Izmjena legislative, kao i društvene i gospodarske mijene i promjene u prostoru nalažu reviziju razvojnih dokumenata prostornog uređenja Grada Zagreba. Pritom osnovno polazište izrade nove ili izmjena i dopuna postojeće prostorne dokumentacije ostaje unapređenje kvalitete života njegovih građana. U skladu s time određuju se i temeljne smjernice izrade Izmjena i dopuna PPGZ-a, ili novog PPGZ-a:

- provjera i, po potrebi, usklađenje sa zakonskim propisima;
- ugradnja planskih smjernica i odredbi iz dokumenata prostornog uređenja višeg reda;
- usklađenje s novim strateškim dokumentima;
- usklađenje demografskih i drugih podataka koji su se izmijenili u razdoblju od donošenja PPGZ-a;
- ubrzanje razvoja slabije razvijenih dijelova Grada Zagreba;

³⁴ Izmjene i dopune Strategije i Programa prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 76/13, 84/13), novi Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/13), novi Zakon o rudarstvu (NN 56/13), novi Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13), Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13), nova Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 66/13) i Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13).

- aktivnosti na poboljšanju demografske slike Grada Zagreba, s posebnim naglaskom na standard stanovanja i društvenu infrastrukturu;
- planiranje Grada kao gospodarskog, kulturnog, univerzitetskog i turističkog pokretača razvoja;
- analiza kulturnih i prirodnih vrijednosti, usklađenje sa stvarnim stanjem i ugradnja novih područja i mjera zaštite;
- ažuriranje mreže infrastrukturnih koridora i njeno usklađivanje u kontaktnim zonama drugih županija;
- druge izmjene, kako se definiraju Odlukom o izradi.

Temeljem navedenog, potrebno je pristupiti izradi Izmjena i dopuna, ili novog Prostornog plana Grada Zagreba.

IV.2.3. Druga prostorno-planska dokumentacija

U cilju osiguranja uvjeta za razvoj pojedinih područja Grada, potrebno je nastaviti s izradom i donošenjem provedbenih planskih dokumenata prostornog uređenja. U skladu sa strateškim potrebama Grada Zagreba, prioritetima se mogu smatrati područja koja u sadašnjem stanju negativno utječu na gospodarski razvoj, komunalno uređenje i prometnu povezanost.

Kao preduvjet revitalizacije urbane jezgre potrebno je pristupiti izradi GUP-om planiranih DPU-a u Donjem gradu.

Potrebno je donijeti Odluku o izradi Prostornog plana područja posebnih obilježja Priobalje rijeke Save (krajobraz uz Savu – Savski park), I. etapa – Savica, te započeti njegovu izradu. Potrebno je donijeti Odluku o izradi Prostornog plana područja posebnih obilježja Parka Maksimir, te započeti njegovu izradu.

U skladu sa zakonskim obvezama i stvarnim potrebama, u postupku pripreme izrade izmjena i dopuna važećih, ili novih dokumenata prostornog uređenja, potrebno je odrediti prioritete izrade elaborata i studija kojima će se analizirati pojedine teme i odrediti elementi relevantni za prostorno uređenje. Prije svega se to odnosi na cjelovitu demografsku studiju temeljem popisa stanovništva 2011. godine, no i na krajobrazne studije i studije utjecaja na okoliš.

U uvjetima promijenjenih gospodarskih i drugih uvjeta potrebno je pažljivo reevaluirati razmatrana i/ili prihvaćena rješenja za kapitalne projekte, poput projekta Zračne luke te Studentskog kampusa Borongaj, i po potrebi ih preoblikovati u skladu sa stvarnim potrebama.

Potrebno je izvršiti analizu prostora u cilju definiranja drugih problema i razvojnih prepreka u izgrađenoj strukturi Grada i pripremiti izradu prostorno-planske dokumentacije za njihovo rješavanje.

IV.2.4. Drugi dokumenti, programi i studije

U cilju djelotvornog gospodarenja prostornim i drugim resursima Grada Zagreba, potrebno je pristupiti izradi i donošenju nedostajuće zakonom propisane dokumentacije, u prvom redu Plana gospodarenja otpadom.

Za uspješno planiranje prostornog razvoja i gospodarenja prostorom nužna je realna slika razvojnih trendova i projekcija prostornog razvoja. Stoga je potrebno pristupiti izradi prostornih analiza i studija nužnih za izradu prostorno-planske dokumentacije.

IV.3. PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU

IV.3.1. Regionalni pristup u planiranju održivog razvoja prostora

Obzirom na stvarnu interakciju Grada Zagreba sa širom regijom, potrebno je revitalizirati zamisao regionalnog povezivanja u planiranju održivog razvoja i surađivati na projektima od zajedničkog interesa u cilju integralnog razvoja. Definiranje zajedničkih regionalnih projekata i okvira za međužupanijsku suradnju i koordinacija aktivnosti na svim razinama bili bi olakšani donošenjem zajedničkog prostornog plana za cijelu regiju.

Potrebno je provesti preraspodjelu funkcija u gradskoj regiji i izvršiti poboljšanja unutar postojeće izgrađene strukture, te proširiti mrežu međusobnih veza grada i okolice uspostavom integralnog sustava prometa, bolje vremenske povezanosti, uz planiranje regionalne raspodjele prostora rada i raspodjelu društvenih i kulturnih sadržaja;

IV.3.2. Zaštita okoliša

Potrebno je posebnu pažnju obratiti očuvanju i zaštiti okoliša kao temeljnog resursa Grada Zagreba. Osnovne ugroze predočene su u poglavlju II.5.2. ovog Izvješća. Sustavnim djelovanjem i stalnim nadzorom u znatnoj se mjeri može smanjiti onečišćenje tla i vode. Na zagađenje zraka i porast buke moguće je utjecati mjerama za smanjenje automobilskeg prometa uz intenzivniji nadzor, drugačijom prometnom regulacijom, te poticanjem korištenja sredstava javnog prometa. Redukciju elektromagnetskog onečišćenja moguće je ostvariti boljom kontrolom postave emitera, u cilju koje je potrebno donijeti odgovarajuće izmjene prostorno-planske dokumentacije i Odluke o komunalnom redu.

IV.3.3. Gospodarenje otpadom

Jedna od zakonskih obveza i primarnih aktivnosti za zaštitu okoliša je uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu. Preduvjet za to je konačno donošenje Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba do 2015., te što žurnija provedba planskih mjera. Potrebno je do srpnja 2014. odrediti područja za građenje građevina za gospodarenje otpadom. Obvezno je formiranje barem po jednog reciklažnog dvorišta u svakoj gradskoj četvrti, kako bi se, stvaranjem uvjeta za sudjelovanjem većeg broja građana, postigao što viši stupanj reciklaže u Gradu Zagrebu.

IV.3.4. Sanacija i uređenje prostora

Među prioritetnim potrebama prostornog uređenja je sanacija i uređenje preostalih napuštenih lokacija industrijskih / proizvodnih pogona i poslovnih prostora pogodnih za prenamjenu i obnovu, tzv. *brownfields*. Lokacije te vrste predstavljaju vrijedan potencijal za budući razvoj. Nalaze se pretežito unutar visokourbaniziranog područja grada Zagreba i u središtu Sesveta, te su u pravilu predviđene za preuređenje u prostore javne ili mješovite namjene. Za dio navedenih prostora u izradi je ili je već izrađena provedbena planska dokumentacija.

Uređenje bi trebalo započeti s prostorima u središtu Zagreba, poput DTR-a u Krajiškoj ulici, „Informatora“ u Preradovićevoj, bivše vojne bolnice u Vlaškoj, te s objektima tvornice „Sljeme“ u Sesvetama.

U sklopu uređenja prostora Grada naročito je potrebno sustavno pristupiti revitalizaciji povijesnog središta Zagreba kao resursa od posebnog značaja. Među prioritetima bila bi revalorizacija propalih trgovačkih centara (Rotonda, Cascade – Prebendarski vrtovi). Potrebno je poduzeti i mjere za poticanje iskoristivosti poslovnih prostora – lokala u prizemnim etažama zgrada u užem središtu Zagreba, naročito na potezu Ilice od Frankopanske prema zapadu, gdje zatvoreni i zapušteni poslovni prostori izrazito naružuju lice grada i predstavljaju ne samo gospodarski, već nerijetko i sanitarni problem. Navedeni problem nije moguće riješiti mjerama prostornog planiranja, već poticajnim i drugim mjerama ekonomske prirode.

IV.3.5. Zaštita prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti

U pogledu zaštite prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti, potrebno je adekvatnim mjerama i aktivnostima osigurati njihovu djelotvornu zaštitu kroz izradu Plana zelene infrastrukture u koji treba uključiti sve nadležne gradske službe.

IV.3.6. Mreža društvene suprastrukture

Mrežu javne i društvene suprastrukture u cjelini je potrebno poboljšati. U oblasti odgoja i obrazovanja, te sporta, potrebno je progustiti mrežu dječjih ustanova u prigradskim naseljima, ojačati mrežu osnovnih škola i osigurati izgradnju školskih sportskih dvorana uz škole koje ih nemaju.

I u pogledu kulturnih sadržaja potrebno je osigurati njihovo širenje na područje izvan užeg središta grada. Pritom je potrebno osigurati prostor za pojedine atraktivne sadržaje, koji uslijed neadekvatnosti ili nepostojanja lokacije nisu dostupni javnosti (Muzej željeznice, Vojni muzej).

IV.3.7. Gradski promet

Kao prioritetni korak u cilju poboljšanja prometne infrastrukture predlaže se unapređenje sustava željezničkog prometa na području Grada Zagreba, i njegovo povezivanje s javnim gradskim autobusnim i tramvajskim prijevozom u jedinstven sustav javnog prijevoza u funkciji Grada Zagreba i šire regije. U rubnim naseljima Grada Zagreba potrebno je intenzivirati razvoj sustava prometne i komunalne infrastrukture.

Poseban problem predstavlja pitanje prometa u visokourbaniziranoj dovršenoj matrici povijesnog središta Zagreba. Unatoč prepoznatoj potrebi, automobilski promet u centru nije reducirani, već je komercijaliziran, a stvaranjem parkirnih mjesta na svim pogodnim površinama oduzimaju se površine za pješački promet. Za rješenje tog problema nužno je administrativnim i planskim mjerama utjecati na smanjenje korištenja automobila u gradskom središtu. U sklopu tih mjera potrebno je ograničiti površine za kretanje automobila i revidirati sustav parkiranja. Kao posebna mjera redukcije automobilskeg prometa u mirovanju predlaže se evaluacija pilot-projekta tzv. „blokovaških garaža“ za potrebe stanara u središtu Zagreba.

Biciklistički promet od posebnog je interesa za Grad Zagreb. No pritom se nerijetko nekritički pristupa formiranju biciklističkih površina, njihovim nasilnim ugravanjem u ionako nedostatne koridore, u pravilu na štetu pješaka kao najranjivijih sudionika u prometu. Taj je problem najprisutniji upravo u gradskom središtu. Potrebno je pažljivo osmisлити način formiranja biciklističkih traka, te potonje nastojati fizički razdvojiti od pješačkog i automobilskeg prometa.

Posebnu pozornost treba posvetiti unapređenju i razvoju pješačkih koridora i pješačkih zona integriranih s ostalim javnim prostorima i zelenom infrastrukturom.

IV.3.8. Infrastrukturalna mreža

U pogledu infrastrukturne mreže, potrebno je nastaviti obnovu i širenje prometne mreže i mreže energetske i komunalne infrastrukturne sustava, s ciljem da njima bude pokriveno čitavo područje Grada Zagreba.

IV.3.9. Ostale aktivnosti

Do donošenja izmjena i dopuna, odnosno novih dokumenata prostornog uređenja, potrebno je nastaviti s provedbom mjera za ostvarenje ciljeva prostornog uređenja definiranih važećom dokumentacijom (PPGZ, GUP, UPU-i).

Potrebno je pristupiti realizaciji preostalih neostvarenih aktivnosti, definiranih Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Zagreba 2005.-2009. (SGGZ 06/05), kako je navedeno u poglavlju III.4. ovog Izvešća.

V. IZVORI PODATAKA

SURADNJA I DOSTAVA PODATAKA

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Grad Zagreb - Gradska četvrt Brezovica
Grad Zagreb - Gradska četvrt Donja Dubrava
Grad Zagreb - Gradska četvrt Gornja Dubrava
Grad Zagreb - Gradska četvrt Novi Zagreb – istok
Grad Zagreb - Gradska četvrt Podsljeme
Grad Zagreb - Gradska četvrt Stenjevec
Grad Zagreb - Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj
Grad Zagreb - Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo
Grad Zagreb - Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport
Grad Zagreb - Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo
Grad Zagreb - Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet
Grad Zagreb - Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
Grad Zagreb - Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
Grad Zagreb - Gradski ured za zdravstvo i branitelje
Grad Zagreb - Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode
Grad Zagreb - Služba za mjesnu samoupravu
Grad Zagreb - Ured za upravljanje u hitnim situacijama
HAKOM - Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
HEP d.d.
Hrvatska pošta d.d.
Hrvatske autoceste d.o.o.
Hrvatske ceste d.o.o.
Hrvatske šume d.o.o. – Uprava šuma podružnica Zagreb
Hrvatske vode, VGO Zagreb
INA d.d.
Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Javna ustanova Maksimir
Javna ustanova Park prirode Medvednica
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
Odašiljači i veze d.o.o.
Plinacro d.o.o.
Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Šumarska savjetodavna služba, IV. podružnica zagrebačka
Turistička zajednica Grada Zagreba
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Čistoća
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Gradska groblja
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Gradska plinara Zagreb
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Robni terminali
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Tržnice Zagreb
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Upravljanje sportskim objektima
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Vodoopskrba i odvodnja
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Zagrebački digitalni grad
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Zagrebački električni tramvaj
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Zagrebparking
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica ZGOS
Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Zrinjevac
Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije

Zavod za prostorno ureenje Zagrebačke županije
Zelena akcija

PRAVNI IZVORI

Narodne novine
Službeni glasnik Grada Zagreba

LITERATURA

Agencija za zaštitu okoliša; *Corine Land Cover: Pokrov i namjena korištenja zemljišta u Republici Hrvatskoj – stanje i trendovi*; 2010.

Agencija za zaštitu okoliša; *Izješće o komunalnom otpadu 2006., 2007., 2008., 2009., 2010.*

Agencija za zaštitu okoliša; *Izješće o stanju okoliša u RH za razdoblje 2005.-2008.*; 2009.

Agencija za zaštitu okoliša; *Pregled podataka o odlaganju otpada i odlagalištima otpada Republike Hrvatske*; 2012.

Agencija za zaštitu okoliša; *Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.*; 2011.

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za ekonomiku poljoprivrede i agrarnu sociologiju; *Ocjena postojećeg stanja ruralnog prostora, istraživanje i utvrđivanje prioriteta i ciljeva razvitka ruralnog prostora na području Grada Zagreba za razdoblje 2009. – 2016.*; 2010.

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedologiju; *Inventarizacija poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i preporuke za poljoprivrednu proizvodnju*; 2008.

Apolitika: nacionalni program za vrsnoću i kulturu građenja; 2012.

Arhitektonski fakultet; *Zagreb – prostorno demografske promjene: stanje, procesi, tendencije*; 2010.

Državni zavod za statistiku; *Model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj: metodološke upute 67*; 2011.

Državni zavod za statistiku; *Popis stanovništva 2001.*

Državni zavod za statistiku; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.* (prvi rezultati po naseljima (SI-1441), 2011, te kasnija djelomična izješća).

Feletar, Dragutin; Adolf Malić; *Gravitacijska zona dnevnih migracija kao čimbenik razvoja prigradskog prometa Zagreba (Gravitation zone of daily migration as factor of Zagreb suburban transport development)*; Znanstveni skup “Prometna problematika grada IPZ Zagreba”, Zbornik / ur. Josip Božićević; Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za promet, 2006.; 495-505.

Gradski zavod za prostorno ureenje / Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada; Hrvatska udruga koncesionara za autoceste s naplatom cestarine; *Nacionalno izješće o autocestama za 2011. godinu*; 2012.

Kreč, Srećko; Josip Božićević, Spase Amanović; *Redefiniranje željezničkog čvora Zagreb*; Prometna problematika grada Zagreba: zbornik / Znanstveni skup; Zagreb, 2006.

Ministarstvo gospodarstva, Sektor za rudarstvo; *Popis odobrenih istražnih prostora mineralnih sirovina i popis odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina*; 2012.

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornoga ureenja; *Analiza postupanja općina i gradova u sprječavanju nelegalne gradnje*; 2010.

Prijedlog Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje do 2015.

Statistički ljetopis Grada Zagreba 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., 2012.

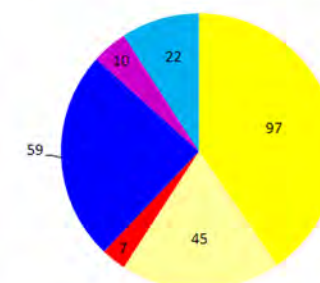
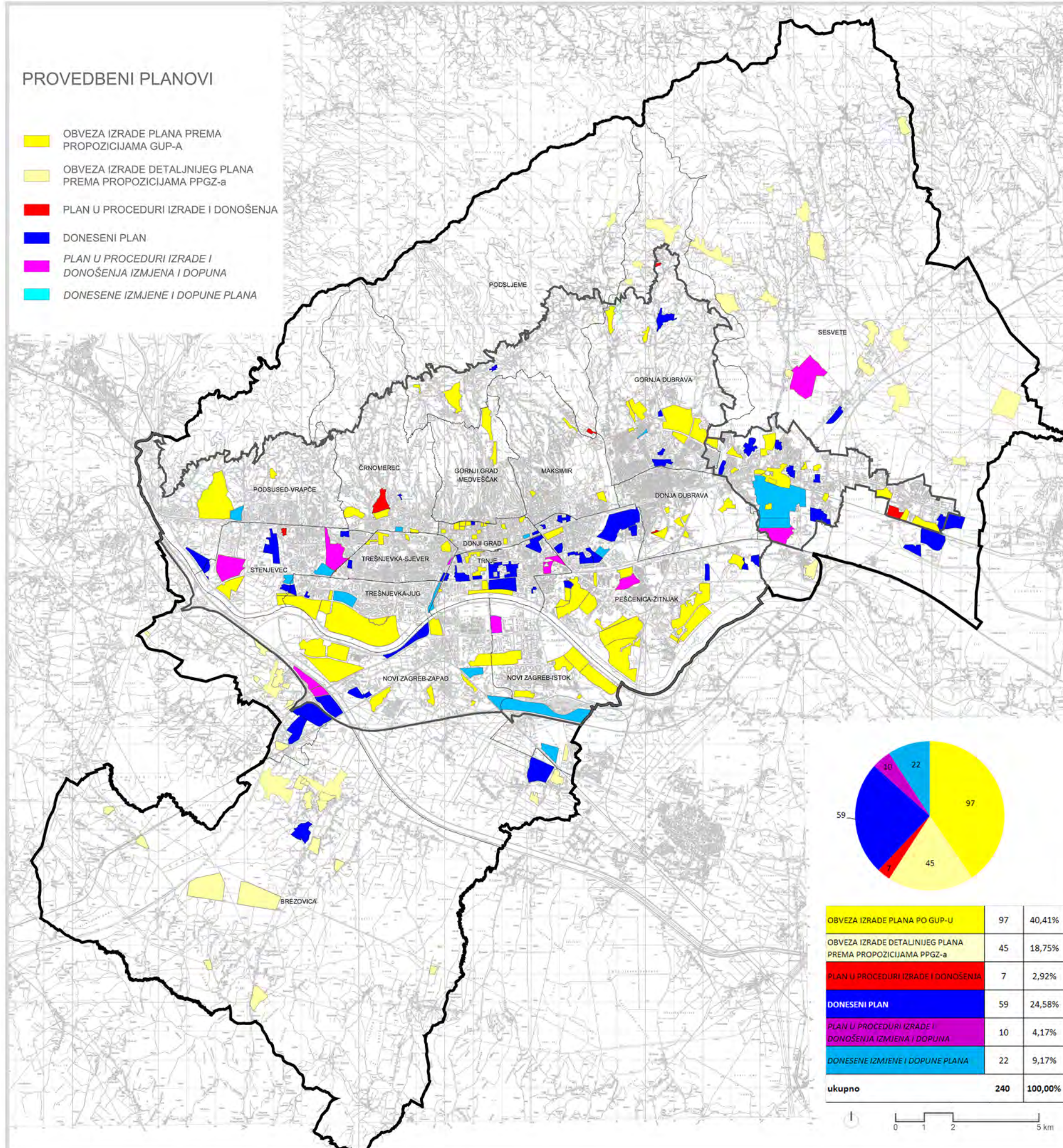
Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet; *Inventarizacija poljoprivrednog zemljišta grada Zagreba i preporuke za poljoprivrednu proizvodnju*; 2008.

Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet; *Elaborat zaštitnih zona vodocrpilišta Velika Gorica*; 2009.

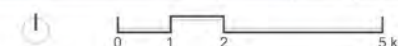
Uniprojekt TERRA; *Bilanca otpada za Grad Zagreb u 2007.*; 2008.

PROVEDBENI PLANOVI

- OBVEZA IZRADE PLANA PREMA PROPOZICIJAMA GUP-A
- OBVEZA IZRADE DETALJNIJEG PLANA PREMA PROPOZICIJAMA PPGZ-a
- PLAN U PROCEDURI IZRADE I DONOŠENJA
- DONESENI PLAN
- PLAN U PROCEDURI IZRADE I DONOŠENJA IZMJENA I DOPUNA
- DONESENE IZMJENE I DOPUNE PLANA

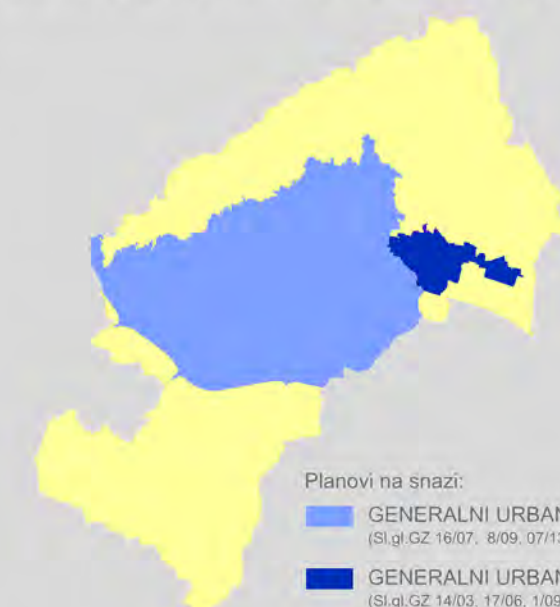
OBVEZA IZRADE PLANA PO GUP-U	97	40,41%
OBVEZA IZRADE DETALJNIJEG PLANA PREMA PROPOZICIJAMA PPGZ-a	45	18,75%
PLAN U PROCEDURI IZRADE I DONOŠENJA	7	2,92%
DONESENI PLAN	59	24,58%
PLAN U PROCEDURI IZRADE I DONOŠENJA IZMJENA I DOPUNA	10	4,17%
DONESENE IZMJENE I DOPUNE PLANA	22	9,17%
ukupno	240	100,00%

DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA

na području Grada Zagreba 01. srpnja 2013.

PROSTORNI PLAN GRADA ZAGREBA I GENERALNI URBANISTIČKI PLANOVI

Planovi na snazi:

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN GRADA ZAGREBA
(Sl.gl.GZ 16/07, 8/09, 07/13)

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN SESVETA
(Sl.gl.GZ 14/03, 17/06, 1/09, 07/13)

U proceduri izrade i donošenja izmjena i dopuna:

PROSTORNI PLAN GRADA ZAGREBA
(Sl.gl.GZ 8/01, 16/02, 11/03, 2/06, 1/09 i 8/09)

PROSTORNI PLANOVI PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA DRŽAVNE RAZINE
- u proceduri izrade i donošenja

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA LOKALNE RAZINE
- obveza izrade

